

KOUVOLA

Tilinpäätös 2022

Kouvolan kaupunki

Kaupunginhallitus 27.3.2023

Sisällysluettelo

1	Toimintakertomus	3
1.1	Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa	3
1.1.1	Kaupunginjohtajan katsaus	3
1.1.2	Kaupungin hallinto	5
1.1.3	Yleinen ja Kouvolan alueen taloudellinen kehitys.....	6
1.1.4	Olennaiset muutokset Kouvolan toiminnassa ja taloudessa	10
1.1.5	Henkilöstö.....	20
1.1.6	Ympäristökijät	22
1.1.7	Muut ei-taloudelliset asiat	24
1.1.8	Arvio tulevasta kehityksestä.....	24
1.1.9	Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä	25
1.2	Selonteko sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä	31
1.3	Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus	34
1.3.1	Tilikauden tuloksen muodostuminen	34
1.3.2	Toiminnan rahoitus	37
1.4	Rahoitusasema ja sen muutokset	40
1.5	Kokonaistulot ja -menot	45
1.6	Konsernin toiminta ja talous	46
1.6.1	Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä	46
1.6.2	Konsernin toiminnan ohjaus.....	47
1.6.3	Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat.....	48
1.6.4	Arvio konsernin tulevasta kehityksestä	52
1.6.5	Selonteko konserninvalvonnan järjestämisestä.....	54
1.6.6	Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut	56
1.7	Tilikauden tuloksen käsittely ja talouden tasapainottamistoimenpiteet	64
1.7.1	Tilikauden tuloksen käsittely	64
1.7.2	Talouden tasapainottamistoimenpiteet.....	64
2	Talousarvion toteutuminen.....	65
2.1	Tavoitteiden toteutuminen.....	65
2.2	Käyttötalouden toteutuminen.....	67
2.2.1	Yhteistoiminta	67
2.2.2	Konsernipalvelut	70
2.2.3	Sivistys	78
2.2.4	Tekniikka ja ympäristö	88
2.2.5	Yhteenveto käyttötalouden toteutumisesta.....	100
2.3	Tuloslaskelmaosan toteutuminen.....	101
2.4	Investointiosan toteutuminen	104

2.5	Rahoitusosan toteutuminen	115
2.6	Talousarvion määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen	118
3	Tilinpäätöslaskelmat	119
3.1	Kaupungin tuloslaskelma	119
3.2	Kaupungin rahoituslaskelma	120
3.3	Kaupungin tase	121
3.4	Konsernilaskelmat	123
3.5	Kaupungin ja konsernin tunnusluvut	127
4	Liitetiedot	128
4.1	Tilinpäätöksen laatimista ja esittämistapaa koskevat liitetiedot	128
4.2	Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot	131
4.3	Taseen liitetiedot	133
4.4	Vakuuksia, vastuusitoumuksia ja taseen ulkopuolisia järjestelyjä koskevat liitetiedot	140
4.5	Henkilöstöä, tilintarkastajan palkkioita ja intressitahotapahtumia koskevat liitetiedot	143
5	Eriytetyt laskelmat	146
5.1	Kilpailulain edellyttämät laskelmat	146
6	Luettelot ja selvitykset	149
6.1	Luettelo kirjanpidoista ja aineistoista	149
6.2	Luettelo tositelajeista	149
7	Allekirjoitukset ja tilinpäätösmerkintä	151
7.1	Tilinpäätöksen allekirjoitus	151
7.2	Tilinpäätösmerkintä	151
8	Liitteet	152
8.1	Investointien seurantalomakkeet	152

1 Toimintakertomus

1.1 Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa

1.1.1 Kaupunginjohtajan katsaus

Kouvola lähti vuoteen 2022 taloudellisesti hieman aiempia vuosia paremmasta tilanteesta. Vuoden 2021 tilinpäätöksen jälkeen Kouvolan kaupungilla oli taseessa kertynyttä ylijäämää noin 20 miljoonaa euroa. Talousennusteet liikkuivat viime vuoden aikana epävarmempaan suuntaan ja samalla inflaatiopaineet sekä taantumapelot vahvistuivat entisestään. Kouvolan kaupungin tulos tilikaudelta 2022 on 20 miljoonaa euroa alijäämäinen. Tämä tarkoittaa, että taseen kumulatiivinen alijäämä tilinpäätöksessä on 0,5 miljoonaa euroa.

Tulokseen vaikuttaa merkittävästi **Kymsoten talousarvion iso ylitys**. Kymsoten kustannukset muodostivat vielä vuonna 2022 merkittävimmän osan Kouvolan menoista. Kymsoten menoihin Kouvolan alkuperäisessä talousarviossa varattu summa ylittyi 28,7 miljoonaa euroa. Kymsoten palvelusopimuksen mukaisen laskutuksen toteuma jäi hieman alle talousarvion, mutta Kymsoten alijäämän kattamisesta johtuen talousarvio ylittyi. Kouvola oli varautunut alijäämän kattamiseen 11,6 miljoonalla, mutta osuus kattamisesta nousi 43,6 miljoonaan euroon. Sote-kustannuksien kasvu vaikuttaa myös pysyvästi valtionosuuksiin ja sitä kautta kaupungin rahoituspohjaan. Kouvolan näkökulmasta valtionosuusjärjestelmän uudistaminen tulisi tehdä lähivuosina.

Kaupungin **omassa toiminnassa merkittävimpiä poikkeamia** alkuperäiseen talousarvioon aiheuttivat energian ja yleinen hintatason nousu, sijaiskustannukset sekä haastavat sääolosuhteet. Kaupungin oman toiminnan osalta ylitykset olivat noin 2,8 miljoonaa euroa ja kasvu edellisvuoteen nähden 2,9 %. Kaupungin toiminnassa jouduttiin vuonna 2022 edelleen sopeutumaan koronan aiheuttamiin muuttuviin rajoituksiin ja olosuhteisiin. Tämä näkyy tilinpäätöksessä ylimääräisinä sijaiskustannuksina sekä vähentyneinä toimintatuottoina. Korona lisäsi sairauspoissaoloja merkittävästi vuonna 2022. Niitä oli keskimäärin 22,7 kalenteripäivää henkilötyövuotta kohden, mikä on 5,7 kalenteripäivää edellisvuotta enemmän.

Verotulojen positiivinen kehitys näkyi valtakunnallisesti sekä Kouvolassa. Kaupungin verotulot olivat viime vuonna 15,5 miljoonaa euroa yli alkuperäisen talousarvion. Erityisesti yhteisöverojen tuottojen kasvu oli positiivinen asia, vaikka kuntien yhteisöverojen jako-osuuden tilapäinen kymmenen prosentin korotus poistui. Kunnallisverot kasvoivat edelliseen vuoteen nähden 2,3 %, yhteisöverot 2,0 % ja kiinteistöverot 8,0 %. Kiinteistöverojen kasvu johtui joustavaan verotuksen valmistumiseen siirtymisestä. Valtionosuudet puolestaan pienenevät edellisvuoteen nähden 14,2 miljoonaa euroa, koska ammatillisen koulutuksen järjestäjän saama valtionosuus siirtyi yhtiöittämisen myötä perustetulle yhtiölle. Harkinnanvaraista valtionosuuden korotusta Kouvolan kaupunki sai 1,35 miljoonaa euroa.

Kaupungin vuoden 2022 investointimenot olivat yhteensä 35 miljoonaa euroa ja nettoinvestoinnit 28 miljoonaa euroa. Merkittävimmät valmistuneet investoinnit olivat Sarkolan koulu, pääpelastusaseman peruskorjaus ja laajennus sekä RRT-intermodaaliterminaali. Kaupunki teki myös päätökset uimahalli- ja teatteri-investoinneista ja varasi niihin määrärahat. Kokonaisuutena Kouvola on investoinut viimeisien vuosien aikana vähemmän kuin kunnat keskimäärin. Meillä on kuitenkin näköpiirissä suuria investointitarpeita tulevinä vuosina ja kaupungilla on merkittävä korjausvelka sekä rakennuksissa että yhdyskuntatekniikan infrassa.

Kouvolan lainakanta oli 349,5 miljoonaa euroa eli 4 400 euroa asukasta kohden. Vuonna 2023 lainakanta alenee, mutta vuodesta 2024 lähtien lainatarve kasvaa merkittävästi. Kaupungin työllisyyskehitys on ollut positiivista. Työttömyysaste oli vuoden 2022 lopussa 10,7 %, kun se vastaavaan aikaan edellisenä vuonna oli 11,7 %. Työttömiä työnhakijoita oli 3 844, mikä on 402 henkilöä eli 9,5 % vähemmän kuin joulukuussa 2021.

Venäjän hyökkäys Ukrainaan helmikuun 2022 lopulla järkytti koko maailmaa ja on heijastunut erilaisin tavoin myös Kouvolan talouteen ja elinvoimaan. Kouvola on tukenut Ukrainaa muun muassa

osallistamalla Suomen suurimpien kaupunkien yhteiseen rahalliseen tukipakettiin. Lisäksi Kouvolassa on autettu kotimaansa sodan vuoksi jättämään joutuneita ukrainalaisia kaupungin, viranomaisten, järjestöjen, seurakuntien ja yksittäisten kaupunkilaisten yhteistyönä.

Venäjän hyökkäyssodalla Ukrainaan on ollut merkittävä vaikutus energian saatavuuteen. Erittäin voimakkaasti nousseen energian hinnan vuoksi kaupunki käynnisti syksyn 2022 aikana moninaiset energiansäästötoimenpiteet, joilla tavoiteltiin kulutuksen ja kustannuksien laskua. Kaupungin kaikkiin toimialoihin kohdistuneilla energiansäästötoimilla saatiin hieman yli miljoonan euron säästöt viime vuoden loppuun mennessä. On erittäin tärkeää, että säästötoimia jatketaan koko 2023 vuoden ja kaupungin kaikki yksiköt osallistuvat energiansäästöön.

Syksyllä 2022 hyväksyttiin **uusi kaupunkistrategia**, jonka painopisteitä ovat lapset ja nuoret sekä yrittäjyys. Kaupungin elinvoimaa ja kasvua rakennetaan näiden elementtien varaan. Tämä näkyy sekä investoinneissa, kärkihankkeissa että panostuksissa koulutukseen ja opiskeluun. Syksyllä Kouvolasta tuli jälleen yliopistokaupunki, kun LUT-yliopisto aloitti kaupungissa 40 aloituspaikan tuotantotalouden maisterivaiheen koulutuksen. Xamkin Kouvolan kampuksella käynnistyy syksyllä 2023 ainutlaatuinen, kasvipohjaiseen elintarviketekniikkaan keskittyvä insinöörikoulutus. Tämän lisäksi LUT-yliopiston kanssa on neuvoteltu sopimus syksyllä 2024 Kouvolassa alkavasta elintarviketekniikan alan maisterikoulutuksesta.

Kaupunki panosti vuonna 2022 myös **kärkihankkeisiin ja teki aktiivista edunvalvontaa**. Itärata hankeyhtiön toiminta lähti suunnitelmallisesti käyntiin yhtiön perustamisen jälkeen. Yhtiön toimialana on edistää järjestelmällisesti radan suunnittelua rakentamisvalmiuteen asti. Kouvolan Utti varmistui Kaakkois-Suomen lääkärihelikopterin sijoituspaikaksi maaliskuussa 2022. Rakennustöiden arvioidaan alkavan tulevana syksynä ja uuden tukikohdan on määrä aloittaa toimintansa vuoden 2024 lopussa.

Käyrälammen asemakaavan muutostyö valmistui ja uusi kaava sai lainvoiman kesällä 2022. Kaava mahdollistaa aiempaa laajemmat matkailun investoinnit, jotka toteutuessaan lisäävät alueen palveluita niin kaupunkilaisten kuin matkailijoiden käyttöön. Vuoden 2023 aikana kaupunki panostaa voimakkaasti Käyrälammen palveluihin ja infraan. Kouvola RRT -intermodaaliterminaali valmistui joulukuussa 2022 ja otettiin käyttöön tammikuussa 2023. Hanke toteutui selvästi alle alkuperäisen budjetin. Onnistumisia koettiin myös matkailun saralla, kun VR avasi kesällä Hillosensalmen junaseisakkeen mahdollistaen luontevasti päiväretket Repoveden kansallispuistoon. Lokakuussa järjestetty Kouvolan turvallisuuskonferenssi taas toi yhteen ulko- ja turvallisuuspolitiikan suuret nimet sekä lukuisia alan asiantuntijoita ja nosti Kouvolan näyttävästi esille maan suurimmissa medioissa.

Kouvolan kaupunki siirtyi yhdessä koko kuntakentän kanssa vuoden 2023 alusta uuteen aikaan, kun vastuu sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämisestä ja kustannuksista siirtyi uusille hyvinvointialueille. Talouden haasteiden jatkuessa kaupunginhallitus päätti marraskuussa asettaa ohjausryhmän Kouvolan kaupungin kehittämisen ja sopeuttamistyötä varten. Ohjausryhmän tavoite on vuoden 2022 alijäämäisen tilinpäätöksen vuoksi tarkentunut 10 miljoonan euron pysyvien säästöjen löytymiseen.

Taloutta tasapainottamalla pystymme tuottamaan jatkossakin kuntalaisille laadukkaita palveluja. Haastavista ajoista huolimatta emme voi lakata ylläpitämästä ja kehittämästä kaupungin palveluita sekä elinvoiman rakentamista. Investoimalla luomme edellytyksiä myös yritysten ja elinvoiman kasvulle. Poikkeuksellisina aikoina yhteistä suuntaa ja näkemystä kaupungin kehittämiseen tarvitaan tavallistakin enemmän. Rakennamme tasapainoista taloutta ja elinvoimaista Kouvola strategian mukaisesti yhdessä, kestävästi ja kehittäen.

Marita Toikka

kaupunginjohtaja

1.1.2 Kaupungin hallinto

Kaupunginvaltuusto

Kaupungin ylin päättävä toimielin on kaupunginvaltuusto. Kaupunginvaltuusto vastaa kuntalain mukaisesti kaupungin toiminnasta ja taloudesta sekä käyttää kaupungin päätösvaltaa.

Kaupunginvaltuustoon kuuluu 59 jäsentä. Valtuusto kokoontui vuoden 2022 aikana 8 kertaa (9 kertaa vuonna 2021).

kaupunginvaltuuston kokoonpano 2022:

Kaupunginvaltuuston puheenjohtajana on toiminut Paula Werning (SDP), I varapuheenjohtajana Ville Kaunisto (Kok.), II varapuheenjohtajana Sheikki Laakso (PS) sekä III varapuheenjohtajana Jenny Hasu (Kesk.).

Kaupunginvaltuustoon ovat lisäksi kuuluneet seuraavat valtuutetut (valtuustoryhmä suluissa):

Ahola Nita (Kok.)	Kekki Kirsi (SDP)	Raunio Milla (Kok.)
Aikio Jenni (Vihr.)	Korpivaara Pekka (Kok.)	Rautiainen Aimo (PS)
Bamberg Ukko (PS)	Kuutti Heikki (SDP)	Relander Camilla (SDP)
Byman Mika (Vas.)	Laine Raimo (SDP)	Ripattila Juha (PS)
Carpelan Christa (Kok.)	Lakka Marjo (SDP)	Silén Jukka (Kok.)
Hasu Anne (Kok.)	Lammi Maria (Kok.)	Spies Kaisa (Vihr.)
Hovi Henna (SDP)	Larikka Jari (Kok.)	Tiainen Esa (6.6.23 ero PS ryhmästä)
Huhtala Juha (2.5.23 ero LIIK ryhmästä,	Lehmusmetsä Timo (Vas.)	Tähtinen Anssi (SDP)
Juha Huhtalan ryhmä)	Lehtomäki Maija (Kesk.)	Tähtinen Sanna (SDP)
Huuhilo Manu (SDP)	Leppänen Jouko (Kok.)	Uljas Laila (Kesk.)
Hyttinen Jyrki	Lindström Leo (SDP)	Uuttala Jarmo (PS)
(28.1. ero Kok. ryhmästä, Mainio Kouvola 21.3.23 alk.)	Melkko Sari (SDP)	Vainikka Toni (PS)
Hyytiäinen Sari (Vihr.)	Mörk Joni-Petri (PS)	Vainio Vesa (KD)
Hämäläinen Tiina (KD)	Nyberg Jukka (SDP)	Varjola Liisa (Kesk.)
Jaanu Mikko (PS)	Pahkala Janne (PS)	Vesala Katriina (Kok.)
Jackson Sanna (SDP) valtuutettu 1.2.22 alkaen	Pakkanen Markku (Kesk.)	Villikka Anni (PS)
Jokiranta Kimmo (Kesk.)	Patjas Janne (PS)	Wall Janne (Kesk.)
Karvonen Tapio (Kok.)	Peltola Pulla (Kok.)	Witting Miia (Kok.)
	Pilli-Sihvola Iida (Vihr.)	Ylä-Outinen Mia (Kesk.)
	Pyötsiä Johanna (KD)	

Kaupunginhallitus ja kaupunginhallituksen alaiset jaostot

Kaupunginhallitus vastaa kuntalain mukaisesti kaupungin hallinnosta ja taloudenhoidosta sekä valtuuston päätösten valmistelusta, täytäntöönpanosta ja laillisuuden valvonnasta. Hallitus valvoo kaupungin etua, edustaa kaupunkia ja käyttää sen puhevaltaa. Lisäksi kaupunginhallitus vastaa kaupungin toiminnan yhteensovittamisesta ja omistajaohjauksesta sekä edustaa kaupunkia

työnantajana ja vastaa kaupungin henkilöstöpolitiikasta. Kaupunginhallitus vastaa myös sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnan järjestämisestä.

Kaupunginhallitukseen kuuluu 13 jäsentä. Kaupunginhallitus kokoontui 20 kertaa vuonna 2022 (25 kertaa vuonna 2021).

Kaupunginhallituksen kokoonpano 2022:

Kaupunginhallituksen puheenjohtajana on toiminut Jouko Leppänen (Kok.), I varapuheenjohtajana Jukka Nyberg (SDP) ja II varapuheenjohtajana Ukko Bamberg (PS).

Kaupunginhallitukseen ovat lisäksi kuuluneet seuraavat jäsenet:

Karvonen Tapio (Kok.)	Hovi Henna (SDP)	Villikka Anni (PS)
Raunio Milla (Kok.)	Kekki Kirsi (SDP)	Varjola Liisa (Kesk)
Witting Miia (Kok.)	Patjas Janne (PS)	Pakkanen Markku (Kesk.)
Aikio Jenni (Vihr.)		

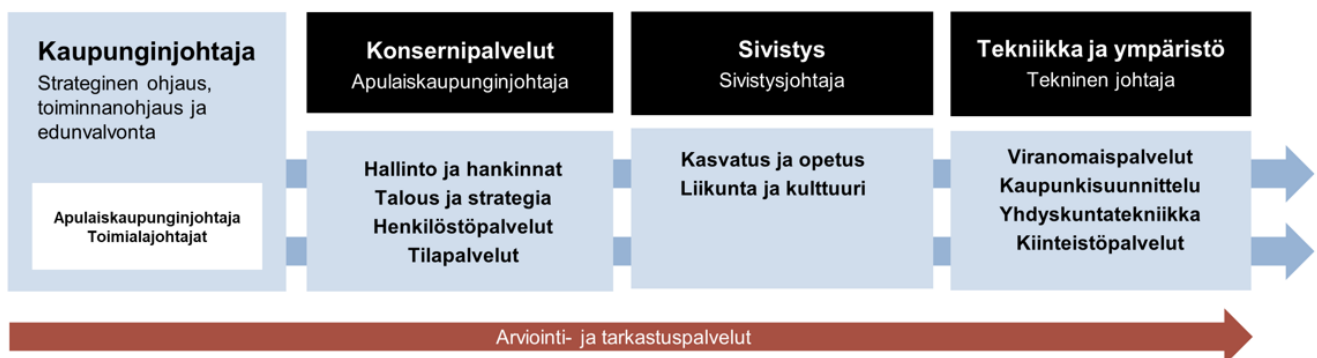
Kaupunginhallituksen alaisena on toiminut vuonna 2022 elinvoimajaosto.

Lautakunnat ja niiden alaiset jaostot

Kasvatus- ja opetuslautakunta	Tarkastuslautakunta
Keskusvaalilautakunta	Tekninen lautakunta
Kymen jätelautakunta	Teknisen lautakunnan lupajaosto
Liikunta- ja kulttuurilautakunta	

Palveluorganisaatio 31.12.2022

Kaupungin palveluorganisaatio on koostunut kolmesta toimialasta: konsernipalvelut, sivistys sekä tekniikka ja ympäristö.

1.1.2.1 Palveluorganisaatio

1.1.3 Yleinen ja Kouvolan alueen taloudellinen kehitys

Valtiovarainministeriön arvion mukaan vahva talouskasvu hiipuu taantumaksi ja poikkeuksellisen nopea hintojen kasvu hidastuu. Odotettavissa on, että energian sekä monien tuotteiden hinnat kääntyvät laskuun vuonna 2023. Palkkojen kasvu on nopeampaa kuin viime vuosina ja eläkkeet nousevat merkittävästi vuonna 2023. Tämä johtaa reaalityulojen kasvuun ja kulutuksen toipumiseen vuoden 2023 lopulla vaikka hintojen ja korkojen nousu leikkaa kotitalouksien ostovoimaa ja kulutus tulee vähenemään 0,5 % vuonna 2023. Inflaation odotetaan hidastuvan 4 % vuonna 2023 ja kulutuksen toipuvan vuonna 2024. Arvion mukaan bruttokansantuote supistuu 0,2 % vuonna 2023 ja

kasvaa vuosina 2024 ja 2025 1,2 % ja 1,4 %. Venäjän hyökkäyssodan vaikutuksesta talous ei palaudu aiemmin ennakoidulle kasvulle. Vienti kasvaa mutta Venäjän markkinoiden vaikutus näkyy. Maailman talouden kasvu hidastuu selvästi mutta toipuu 2024. Työllisyysaste on hyvä ja nousee 2025 mennessä 74,4 %. Ennusteisiin liittyy edelleen paljon epävarmuuksia. Julkinen talous on vahvistunut, mutta ei pysyvästi. Korkea velkamäärä ja kasvavat velanhoidokustannukset muodostavat riskin julkisen talouden kestävyydelle pitkällä aikavälillä. (Valtiovarainministeriö, Taloudellinen katsaus, talvi 2022, 20.12.2022.)

Kuntien ennakkollisten tilinpäätöstietojen mukaan vuonna 2022 kuntien menot kasvoivat ja hyvä tulos muodostui kertaluonteisista, poikkeuksellisista eristä. Kertaluonteisia myyntivoittoja muodostui kunnissa sote-kiinteistöjen myynneistä. Menojen kasvu kunnissa oli 5 prosenttia, luvun odotetaan kasvavan vielä, kun kaikki lopulliset sote-kuntayhtymien laskutukset ovat mukana. Talouskasvu ja työllisyyden kehitys vaikuttivat positiivisesti kuntien verotuloihin. Yhteisöverojen tuotto kasvoi 7 %, kunnallisverot 5 % ja kiinteistövero 6 %. Jo aiemmin näkyvissä ollut kuntien taloudellinen eriytyminen voimistui vuonna 2022. Noin 90 kunnassa oli negatiivinen tilikauden tulos, vuosikatteet pysyivät ennallaan suurissa, yli 100 000 asukkaan kaupungeissa, mutta heikkenivät pienemmissä kunnissa. (Suomen Kuntaliitto, Tiedote, 8.2.2023.)

Vuonna 2022 markkinoihin voimakkaimmin vaikuttaneet tekijät olivat inflaation kiihtyminen, keskuspankkien käynnistämät rahapolitiikan normalisointitoimet sekä Venäjän aloittama hyökkäyssota Ukrainaan ja sen alullepanema energiakriisi. Inflaatio kiihtyi nopeasti kovimmalle tasolle 40 vuoteen. Yhdysvaltain keskuspankki nosti ensimmäisen kerran korkoa maaliskuussa ja Euroopan keskuspankki aloitti koronnostot heinäkuussa. EKP:n talletuskorko nousi vuoden aikana -0,5 %:sta +2,0 prosenttiin ja alkuvuonna 2023 korkojen nousu on edelleen jatkunut.

Pitkiä korkoja hyvin kuvaava 10 vuoden SWAP-korko oli euroalueella vuoden 2022 osalta alimmillaan tammikuussa, tasolla 0,31 %. Korkeimmillaan 10 v. korko oli lokakuussa, tasolla 3,37 %. Lyhyiden korkojen osalta vuoden 2022 alussa 3 kk:n euribor oli alimmillaan tasolla -0,576 % ja vuoden korkein taso +2,202 % koettiin joulukuun lopulla.

Euroopan keskuspankin keskeisenä pyrkimyksenä on pitää kiinni hintavakaustavoitteesta. Inflaation kehitys määrää tällä hetkellä pitkälti euroalueen korkojen suunnan. Kun inflaatio ylittää pitkäaikaisesti EKP:n 2 prosentin tavoitteen, korkoja nostetaan väijäämättä. Alkuvuonna 2023 varsinkin lyhyet korot ovat olleet voimakkaassa nousussa inflaation ollessa lähellä 10 prosenttia, mikä on aiheuttanut huolta laaja-alaisesta inflaatoriskien kohoamisesta. Pidemmällä aikavälillä katsottuna nykyistä korkonäkymää voidaan pitää suhteellisen maltillisena. Pitkän miinuskorkojen jakson jälkeen on palattu normaalimpaan korkoympäristöön.

Alueellisesta näkökulmasta Kymenlaakson liiton vuonna 2019 laatimat skenaariot vuoteen 2040 päivitettiin syksyllä 2020 huomioiden koronapandemia ja uudelleen syksyllä 2022 huomioiden Ukrainan sota. Molemmilla globaaleilla tapahtumilla on merkittäviä vaikutuksia maakunnan toimintaympäristöön. Pitkittyneellä Ukrainan sodalla on erityisesti arvioitu olevan vaikutuksia skenaarioon "Tehokkuuden armoilla".

Skenaariossa ennakoitaan, että vuonna 2040 pitkittynyt Ukrainan sota on kurittanut eurooppalaisia valtioita ja jättänyt pysyviä harmaita pilviä niiden talouden ylle. Kiinan asema vahvistuu. Pakon edessä Euroopan maat, myös Suomi, ovat joutuneet avaamaan uudestaan logistiikkareittejä Venäjälle. Ukrainan sodan kiihdyttämä vihreä siirtymä synnyttää biobuumin, ja biopohjaisia tuotteita arvostetaan ja niiden ympärille muodostuu monimuotoista liiketoimintaa, uutta työtä ja vahvoja ekosysteemejä. Suomalaisilla yrityksillä ei ole kuitenkaan kykyä tehdä tarvittavia investointeja. Omistus keskittyy pääasiassa kiinalaisille yrityksille. Myös akkuala toimii kiinalaisten investointien ehdoilla. Vihreä siirtymä on kohdannut haasteita ja useat Euroopan maat ovat livenneet yhteisestä linjasta ja ostavat edelleen autoritaaristen maiden fossiilista energiaa.

Vuonna 2040 julkisten talouksien haasteet ja heikkenevät huoltosuhteet pakottavat tehokkuuden ja tuottavuuden ylikorostumiseen. Automatisointi etenee useilla aloilla ja tekoälyn avulla suoritetaan

entistä haastavampia tehtäviä. Suomen digitalous kukoistaa teknologiajättien syleilyssä, kun osaajia tarvitaan voimakkaasti kasvavan datatalouden palvelukseen. Teknologia-alan koulutuksen suosio nousee voimakkaasti. Suomen koulutustaso ei kuitenkaan kokonaisuudessaan pysy kehityksen tahdissa, johtaen työmarkkinoiden polarisaatioon ja tuloerojen kasvuun. Toisaalta matalapalkka-alat eivät vedä työntekijöitä, mikä pakottaa valtiota toteuttamaan esimerkiksi sote-palvelut aiempaa tehostetummin. Pienempien alueiden oppilaitosten on vaikea houkutella opiskelijoita. Talouskriisi sekä hyvinvointipalveluiden ongelmat ovat aiheuttaneet merkittävää sosioekonomista polarisaatiota. Yksilön hyvinvointi on suurissa määrin riippuvaista sosiaalisesta asemasta ja varallisuudesta. Yksittäiset kuluttajat joutuvat ottamaan kasvavissa määrin vastuuta omasta hyvinvoinnistaan.

Koronaviruksen ja eristäytymisen jälkeen ihmiset kaipaavat yhä enemmän kaupunkien palveluita ja läheisyyttä. Kaupungistuminen etenee vauhdilla. Etätyöskentelyn mahdollistavien teknologioiden kehityksen myötä lisääntynyt monipaikkainen työ ei pelasta kuihtuvia alueita, vaan innovatiiviset luovan alan työpaikat keskittyvät tiettyihin sijainteihin. Työ- ja opiskelumahdollisuudet ovat keskittyneitä suurkaupunkeihin ja osaajat muuttavat kasvavissa määrin myös Suomen ulkopuolelle. (Kymenlaakson liitto, Kymenlaakson skenaariot 2040, päivitetty 30.9.2022.)

Väestö

Vuonna 2022 palattiin yli tuhannen hengen vähenemään väestössä. Tilastokeskuksen ennakkotiedon mukaan Kouvolassa oli vuoden lopussa 79 434 asukasta, mikä on 1 020 asukasta vähemmän kuin vastaavana ajankohtana edellisenä vuonna. Suuri väestön vähenemä viime vuonna johtuu pääosin luonnollisesta väestökehityksestä eli syntyvyys oli pienempi ja kuolleisuus suurempi kuin kertaakaan 2000-luvulla eli luonnollinen väestönkehitys on huolestuttava. Kouvolassa syntyi 441 lasta ja kuoli 1230 henkilöä eli luonnollinen väestönlisäys oli -789. Myös kuntien välinen muuttotappio syveni edellisvuodesta. Vuonna 2021 muuttotappio oli 248 ja viime vuonna 441. Nettomaahanmuutto oli positiivinen 205 hengellä.

Työ

Kaakkois-Suomen työ- ja elinkeinotoimistossa oli joulukuun 2022 lopussa kaikkiaan 14 719 työtöntä työnhakijaa. Työttömien määrä pieneni 944 henkilöllä eli 6 prosentilla edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna. Kaakkois-Suomen työttömien määrä oli joulukuun 2022 lopussa 260 444 henkilöä, mikä on 5 % vähemmän kuin joulukuussa 2021. Kaakkois-Suomen työttömistä työnhakijoista oli joulukuun 2022 lopussa kokoaikaisesti lomautettuja 1 136 eli 8 % kaikista työttömistä. Edellisen vuoden joulukuuhun verrattuna lomautettujen määrä väheni 230 henkilöllä (-17 %). Ulkomaan kansalaisista erityisesti ukrainalaisten työttömyys on noussut. Vuodentakaiseen verrattuna ukrainalaisia oli Kaakkois-Suomessa työttömänä 780 % enemmän. Määrällisesti ukrainalaisia on kuitenkin Kaakkois-Suomessa melko vähän, 220 henkilöä ja moni ukrainalainen työnhakija onkin koulutuksessa, joulukuussa 2022 koulutuksessa oli 1170 henkilöä.

Kouvolan työvoiman määrä oli joulukuun 2022 lopussa 36 069 henkilöä, mikä on 0,85 % (-310 henkilöä) vähemmän kuin edellisenä vuonna. Kouvolassa oli joulukuun 2022 lopussa työttömiä työnhakijoita 3 844 eli 402 henkilöä (-9 %) vähemmän kuin vastaavana ajankohtana edellisenä vuonna. Koko maahan (-5 %) ja Kaakkois-Suomeen (-6 %) verrattuna Kouvolan tilanne kehittyi keskimääräistä suotuisammin. Työttömien osuus työvoimasta eli työttömyysaste oli 10,7 % joulukuussa 2022, kun se edellisen vuoden joulukuussa oli 11,7 %.

Nuorisotyöttömyys laski reippaasti kokonaistyöttömyyttä enemmän. Alle 25-vuotiaita työttömiä oli Kouvolassa joulukuun 2022 lopussa 419 henkilöä, mikä on 15 % vähemmän kuin vuotta aikaisemmin (-72 henkilöä). Koko maassa ja Kaakkois-Suomessa nuorten työttömien määrä laski 10 %. Yli 50-vuotiaita työttömiä oli Kouvolassa joulukuun 2022 lopussa 1 624 henkilöä, mikä on lähes 10 % vähemmän kuin joulukuussa 2021 (-177 henkilöä). Koko maassa yli 50-vuotiaiden työttömien määrä laski 9 % ja Kaakkois-Suomessa 8 %. Pitkäaikaistyöttömien, eli yli 12 kuukautta työttömänä olleiden määrä on laskenut Kouvolassa koko vuoden 2022 ajan maan keskiarvoa enemmän. Joulukuun

lopussa 2022 Kouvolassa oli pitkäaikaistyöttömiä 977 henkilöä, mikä on 25 % vähemmän (-329 henkilöä) kuin vastaavana ajankohtana vuotta aikaisemmin. Koko maassa pitkäaikaistyöttömien määrä laski 20 % ja Kaakkois-Suomessa 19 %.

Työttömyyden lasku on vaikuttanut merkittävästi myös työmarkkinatuen kuntaosuuteen. Vuonna 2022 Kouvola maksoi työmarkkinatuen kuntaosuutta yhteensä 6 944 548 euroa, mikä on 19 % vähemmän (-1 315 191 euroa) kuin edellisenä vuonna. Vuodesta 2015, jolloin työmarkkinatuen rahoitusmalli muuttui, Kouvolan vuoden 2022 maksuosuus on mittaushistorian toiseksi alin, vuonna 2015 työmarkkinatuen kuntaosuutta maksettiin 6 852 318 euroa.

Kouvolassa oli joulukuun aikana 2022 avoinna 709 uutta työpaikkaa, mikä on 13 % (79 työpaikkaa) enemmän kuin vastaavana ajankohtana vuotta aikaisemmin. Eniten uusia työpaikkoja ilmoitettiin kiinteistöhuollon työntekijöille, myyjille, avustaville keittiötyöntekijöille, lähihoitajille ja kodinhoitajille. (Lähde: Kaakkois-Suomen työllisyyskatsaus, joulukuu 2022, Työllisyyskatsauksen seutuanalyysi, Kaakkois-Suomen ELY-keskus, joulukuu 2022)

Kaupungin keskitetyllä palkkatuella työskenteli vuoden 2022 aikana yhteensä 312 henkilöä. Heistä nuoria oli 83 ja velvoitetyöllistettyjä 43. Yhdistyksiin sijoitettiin edelleen 40 palkkatukityöllistettyä. Kaupungin kesätöissä nuoria oli yhteensä 192. Kesätyöseteleitä, arvoltaan 300 euroa, jaettiin 283 kappaletta, joista 5 kappaletta oli kesäyrittäjyysseteleitä.

Kouvolan kaupunki jatkoi vuoden 2021 loppupuolella käynnistettyä valmistelua koskien TE2024-uudistusta eli työvoima- ja yrityspalveluiden siirtoa valtiolta kunnille. Palveluiden siirtoajankohta on täsmäntynyt ja on nyt 1.1.2025.

Huhtikuussa tuotettiin Mikko Kesä Oy:n kanssa yhteistyössä esiselvitys TE2024-uudistuksen sekä siihen läheisimmin kytkeytyvien muiden uudistusten selventämiseksi Kouvolan näkökulmasta. Selvitystä hyödynnettiin myös ESR-hankehakemuksen valmistelussa. Vaikuttavat työllisyyspolut -hankkeen hakemus jätettiin elokuussa 2022. Hankkeen avulla on tarkoitus rakentaa laaja-alainen palveluekosysteemi, jonka varaan työvoimapalvelut suunnitellaan siirrettävän vuoden 2025 alusta. TE2024-uudistukselle palkattu projektipäällikkö aloitti työssään elokuussa 2022.

TE2024-valmistelua tukemaan on luotu kolmitasoinen rakenne: Ohjausryhmä on kaupungin sisäinen elin, Monialainen koordinaatioryhmä kattaa kaikki oleelliset yhteistyökumppanit ja yhdyspinnat, Nyrkki toimii kaupungin, TE-toimiston, ELY-keskuksen ja hyvinvointialueen kesken. Yhteistyö on tiivistä myös Etelä-Kymenlaakson ja Etelä-Karjalan alueiden valmistelujen kanssa, sillä kaikki kaakkoon perustettavat kolme työllisyysaluetta tulevat toimimaan nykyisten Kaakkois-Suomen TE-toimiston ja Kaakkois-Suomen ELY-keskuksen alueella ja joutuvat jakamaan olemassa olevia henkilöstöresursseja nykyisen työhallinnon henkilöstön siirtyessä liikkeenluovutuksella työllisyysalueille vuoden 2025 alusta.

Joulukuun 2022 lopussa Kouvolan kaupungin työvoiman määrä oli 36 069 henkilöä. Tällä työvoiman määrällä Kouvola täyttää työllisyysalueen vähimmäisvaatimuksen työllisyysalueen työvoimapohjasta, joka on 20 000 henkilöä. Kouvolan kaupungilla on näin ollen mahdollisuus järjestää työvoimapalvelut itsenäisesti ja sen pohjalta myös valmistelu on edennyt.

Hallituksen esitys julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen uudelleen järjestämistä koskevaksi lainsäädännöksi (HE 207/2022 vp) saatiin eduskunnan käsittelyyn 6.10.2022 yhdessä kotoutumislain kokonaisuudistuksen (HE 208/2022 vp) kanssa. Lait on suunniteltu astumaan voimaan 1.1.2025. Lakiin on sisäänkirjoitettu kannustava rahoitusmalli, jossa kunnalle siirtyvät työvoima- ja yrityspalvelut korvataan yleiskatteisena valtionosuutena. Korvattava osuus määritetään kunnan työvoiman määrän (paino 50 %) ja nk. laajan työttömyyden (paino 50 %) perusteella. Laajaan työttömyyteen huomioidaan työttömien työnhakijoiden lisäksi työllistymistä edistävissä palveluissa olevat henkilöt.

Kunnan maksuvastuu työttömyysturvasta aikaistuu ja alkaa porrasteisesti jo 100 päivän työttömyyden jälkeen ollen ensimmäisellä tasolla 10 % ja korkeimmillaan 50 %, kun etuuspäiviä on kertynyt vähintään 699 päivää (nyt 300–999 pvä/50 % ja 1000- pvä/70 %). Valtio hyvittää lisääntyvät

työttömyysturvamenot kunnalle kertakorvauksena, joka määriteltäneen vuoden 2022 tasosta ja tarkistetaan sen jälkeen vuosittain kansaneläkeindeksin verran. Kunnan maksuvastuu loppuu vasta, kun työtön työllistyy eikä ole enää oikeutettu työttömyysetuuteen. Ohjaaminen erilaisiin työllistymistä edistäviin aktivointipalveluihin, kuten kuntouttava työtoiminta tai työ- ja koulutuskokeilu, ei lopeta kunnan maksuvastuuta. Palveluissa olo kerryttää etuuspäiviä eli edellä mainittuja portaita.

Mitä nopeammin kunta siis pystyy saamaan työttömän henkilön takaisin työelämään, sitä enemmän kunta hyötyy taloudellisesti kannustavasta rahoitusmallista. Vahva palkkatukityöllistämisen jatkaminen on näin ollen perusteltua myös jatkossa.

Asuminen

Kouvolassa on yhteensä noin 51 400 asuntoa. Asunnot jakautuvat siten, että omakoti- ja paritaloissa asuntoja on noin 24 800, rivitaloissa noin 6 700, kerrostaloissa noin 18 100 asuntoa ja muissa rakennuksissa sijaitsee yhteensä noin 1 800 asuntoa. Kouvolan asuntorakentaminen keskittyy voimakkaasti keskustaajamiin palveluiden läheisyyteen. Myös palveluasuntorakentaminen keskittyy keskustaajamiin erityisesti ydinkeskustan ja Kuusankosken keskustojen tuntumaan.

Vuoden aikana myönnettiin rakennuslupa 30 uudelle omakotitalolle, yhdelle rivitalolle ja yhdelle kerrostalolle. Asumiseen on kaavoitettu omakotitontteja 22 kpl vuonna 2022 Nurmiraan alueelle.

Kaupunginhallituksen linjaamien pysyvän ranta-asumisen periaatteiden pohjalta laaditaan ja päivitetään rantayleiskaavoja siten, että pysyvän asumisen mahdollistavia rakennuspaikkoja muodostuu nykyistä enemmän kaupungin alueelle. Yhdyskuntarakenteen kannalta suotuisilla alueilla kuten kylien ja peruspalveluiden läheisyydessä päivitetään kaavoja pelkästään loma-asumisen sallivasta myös ympärivuotisen asumisen sallivaksi. Kouvola perusti kaksivuotisen projektin ranta-asumisen edistämiseksi vuonna 2021. Projektiin palkattu henkilö siirtyi toiselle työnantajalle ja kaavahankkeita viedään nyt eteenpäin vakituisen henkilöstön ja konsulttien voimin. Tämä muutos on aiheuttanut viivästyksiä. Rantayleiskaavoja on työn alla eri vaiheissa viisi kappaletta, joista kaksi kappaletta pyritään saamaan valmiiksi 2024 mennessä.

1.1.4 Olennaiset muutokset Kouvolan toiminnassa ja taloudessa

Vertailussa edelliseen vuoteen tulee huomioida ammatillisen koulutuksen siirtyminen Kouvolan Ammattiopisto Oy:n järjestämisvastuulle vuoden 2022 alusta sekä lomituspalveluiden siirtyminen Sysmän kunnan järjestettäväksi. Vuonna 2022 toimintaympäristöön vaikutti edelleen merkittävästi korona, mutta myös Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan.

Polttoaineiden hinnat nousivat jo tammikuussa 2022 ennen sodan alkamista noin 10 % joulukuun 2021 lopun hankintoihin. Sodan aloitus nosti hintoja 28 % (diesel) ja 43 % (moottoripolttoöljy). Kalleimmillaan polttoaineet olivat kesäkuun 2022 lopussa, jolloin hinnan nousua alkuvuoteen oli 41 % ja 61 %. Vuoden 2022 lopussa hinnat olivat laskeneet taas siten, että nousu alkuvuoteen nähden oli (enää) 8 % ja 22,5 %.

Talonrakennusurakoiden osalta erityisesti kevään ja kesän 2022 aikana tarjousten saannissa oli haasteita, osin johtuen materiaalien saatavuushaasteeseen liittyen, osin tarjoajat eivät osanneet arvioida mihin hintaan uskaltavat sitoutua. Hinnat yksittäisissä kohteissa nousivat arvioidusta suuresti, ja muutama pieninvestointi ei edennyt tästä johtuen. Haahtelan tarjoushintaaindeksi osoitti rajun hinnannousun, joka kesän jälkeen kääntyi laskuun. Rakennusala koetteli nopeasti ilmaantuneet suuret haasteet: sota Ukrainassa, nopeasti kohoava inflaatio, korkojen nousu ja rahoituksen vaikeutuminen sekä maailmanlaajuinen pula energiasta ja raaka-aineista. Talorakentaminen kallistui erittäin voimakkaasti, kun kaikkien keskeisten rakennusmateriaalien hinnat nousivat poikkeuksellisen rajusti ennätysellisen lyhyessä ajassa. Hinnannousua kiihdytti myös voimakas rakentamisen kysyntä. Toisaalta hintojen nopea nousu ja epävarmuus tulevasta hillitsevät investointeja ja rakentaminen vähenee. Tämän seurauksena isoihin investointeihin lisättiin talousarviovalmistelussa +30 prosentin riskilisä. Lisä sisälsi sekä todellisen rakentamiskustannuksien nousun ja lisän, jonka urakoitsijat joutuivat monen vuoden hankkeisiin lisäämään tarjousvaiheessa, kun epävarmuus

hintatason kehityksestä oli erittäin epävarma. Loppuvuoden 2022 aikana tilanne selvästi rauhoittui, sekä rakentamiskustannuksien nousu taittui että ison riskilisän tarve väheni, mutta ei kokonaan poistunut.

Ukrainan sodan johdosta eräät kaupungin sopimuskumppanit toimittivat alkukevällä 2022 hinnankorotusvaatimuksia, jopa yksipuolisia hinnankorotusilmoituksia. Hankintapalvelut laativat yhteistyössä juridisten palvelujen kanssa asian osalta ohjeen ”Ohje koskien vastaamista Ukrainan sodan johdosta esitettyihin hinnankorotusvaatimuksiin”, joka jaettiin organisaatioon 19.4.2022. Ohjeessa tuotiin esille, että kaupungin linjana on, että lähtökohtaisesti sopimussuhteissa sovelletaan sopimusehtoihin (sopimukseen tai siihen liitettyihin yleisiin ehtoihin) sisältyviä hinnanmuutosehtoja. Ohje sisälsi myös toimialojen hankintoja tekeville viranhaltijoille/työntekijöille suunnatun toimintaohjeistuksentilanteeseen, kun yritys lähettää hinnanmuutosvaateen. Kevään ja kesän 2022 aikana käytiin yritys-/sopimuskohtaisia neuvotteluja. Hankinnan sisäisessä yhteistyöryhmässä on todettu, että indeksit on otettava käyttöön kilpailutuksissa. EU asetti julkisten hankintojen pakotepaketin 8.4.2022. Julkisia hankintoja koskevat pakotteet rajoittavat merkittävästi venäläisten tahojen mahdollisuutta toimia julkisen sektorin kanssa.

Matkailu on Kouvolassa työllistävä ja kasvava toimiala, joka monipuolistaa kaupungin elinkeinorakennetta. Vuonna 2019, ennen koronaa, välitön matkailutyöllisyys oli yli 370 henkilötyövuotta ja välitön matkailutulo 66,7 miljoonaa euroa. Alalla on merkittäviä kerrannaisvaikutuksia, sillä yksi matkailueuro tuo arviolta 56 senttiä muille toimialoille. Matkailu luo myös mielikuvia, jotka heijastuvat positiivisesti alueen asukas- ja sijoittumismarkkinointiin.

Venäjä ja erityisesti Pietarin sekä Leningradin alueet ovat olleet Kouvoolalle tärkein matkailun ulkomainen kohdemarkkina. Kouvolan lähellä sijaitsee kolme maanteiden rajanylityspistettä. Lisäksi Kouvolan kautta on liikennöity suorat junayhteydet Pietariin (Allegro) ja Moskovaan (Tolstoi). Visit Finlandin esimerkin mukaisesti kaikki Venäjän matkailumarkkinaan kohdennetut aktiiviset markkinointitoimenpiteet on ensin koronan ja sen jälkeen Ukrainan sodan myötä lopetettu. Korvaavien kotimaisten ja ulkomaisten markkinoiden hakeminen ja myyntikanavien avaaminen vaatii pitkäjänteistä työtä.

Vuonna 2019 (TAK Rajatutkimus) 14 % kaikista venäläisten Suomeen tekemistä matkoista suuntautui Kymenlaaksoon. Kymenlaaksossa käyneistä venäläisistä 52 % oli ostosmatkalla, 30 % lomamatkalla, 10 % tuttavamatkalla ja 5 % työmatkalla. Venäläiset käyttivät Kymenlaaksossa 75,2 miljoonaa euroa. Tammi-marraskuussa 2022 yhteensä 613 000 venäläistä saapui Suomeen itäisten raja-asemien kautta. Vuoden 2019 vastaava luku 3 miljoonaa venäläistä. Majoitustilastojen (1–11/22) mukaan venäläisten rekisteröityjen yöpymisten markkinaosuus Kouvolan kaikista rekisteröidyistä yöpymisistä on enää vain 0,6%. Vastaavana ajankohtana vuonna 2019 osuus oli 3,6 %. Tammi-marraskuussa 2022 Kouvoolassa rekisteröitiin 720 venäläisten yöpymistä, kun vastaava luku vuonna 2019 oli 5200.

Kouvolaisten yritysten toimintakykyä ja kannattavuutta ovat laskeneet koronapandemian ja Ukrainan sodan toimintaympäristössä aiheuttamat häiriöt mm. energian hinnan nousuina, raaka-aineiden ja komponenttien saatavuutena sekä Venäjä pakotteiden aiheuttamina rajoitteina. Vain harva yritys saattoi hyötyä positiivisesti kolmen viime vuoden markkinoiden muutoksista.

Kinno on selvittänyt syksyn 2022 aikana Kouvolan työnantajayritysten toimintaympäristön tilannetta kyselytutkimuksella. Tavoitteena oli hakea keinoja yritysten ja eri toimialojen toimintaedellytysten parantamiseen. Maakunnan yrityksiin suunnatut Cursorin ja Kinnon kyselytutkimukset rahoitettiin Kymenlaakson Liiton myöntämällä AKKE-rahoituksella.

Selvityksen tulosten perusteella yritysten kriittisin kustannustekijä on energian hinta ja saatavuus. Energian hinta on moninkertaistunut, mikä on pakottanut uusiin energiainvestointeihin. Erityisesti raaka-aineiden ja komponenttien hinnat ovat nousseet, samoin muut kustannukset, kuten rahtikustannukset. Hintojen nousu on ollut vaikeaa siirtää myyntihintoihin, mikä on vaikuttanut kielteisesti yritysten kannattavuuteen. Korkeiden energian hintojen uhkasta yritysten toiminnalle on muistutettu alueen kansanedustajia ja TEM:n edustajia maakunnan yhteisellä kannanotolla.

Yksi em. yrityshaastatteluihin esille noussut asia oli yritysten ammattitaitoisen työvoiman rekrytointiongelmien. Tähän haasteeseen Kinno yhdessä oppilaitosten ja TE-toimiston kanssa on hakenut ratkaisuja mm. järjestämällä työnantajainfon ukrainalaisen työvoiman saatavuudesta. Lisätoimia tässä aiheessa on tulossa vuoden 2023 alkuun.

Yrityksiä kuormittaa erityisesti lähitulevaisuuden vaikea ennakointi. Niiltä saadun tiedon mukaan yritysten kannattavuus on edelleen heikentynyt vuoden lopussa (erityisesti tilojen käyttökustannusten nousua energian hinnan vuoksi). Kinno on tarjonnut yritysneuvontaa talousongelmista kärsiville ja EduKo on käynnistämässä koulutusta mm. lämpöpumppujen käyttöönottoon. Ongelma näyttää kuitenkin niin laajana, että muitakin välittömiä tukitoimia kaivataan, jotta yrityksiä ei lopettaisi korkeasta energian hinnan johtuen.

Vaikutukset Kouvolan konserniyhtiöihin näkyivät mm. energian ja hintojen nousussa. Joidenkin tuotteiden ja komponenttien saatavuudessa ja toimitusajoissa alkoi tulla viivästyksiä loppuvuoden aikana. Myös varautumiseen kiinnitettiin erityistä huomiota. Hintojen nousulla mm. sähköenergia on ollut selvä vaikutus vedenkulutukseen vuonna 2022. Veden kulutus on laskenut yli 5 % verrattuna vuoteen 2021. Materiaalien ja palveluiden kustannusten nousu vuonna 2022 oli suurempaa verrattuna aikaisempiin vuosiin. Kouvolan Asuntojen kohteista noin neljäsosa on maakaasulämmitteisiä ja näissä energian hinta on ollut parhaimmillaan lähes kymmenkertainen verrattuna aikaisempiin vuosiin. Näiden energianhintamuutosten osalta korotuksia ei onnistuttu viemään vuokriin, koska etukäteistietoa näin merkittävistä korotuksista ei ollut saatavissa vuotta 2022 budjetoitaessa ja vuokria määriteltäessä. Rakennuskustannusten osalta rakennusmateriaalien kustannukset nousivat vuoden 2022 aika 10–15%. Vuoden loppu puolella osassa rakennusmateriaaleja tapahtui kuitenkin jo hinnan laskemista. Myös rakennusmateriaalien saatavuudessa oli ajoittain ongelmia ja toimitusajat olivat normaalia pidempiä. Korkotaso vieraassa pääomassa huomattavasti korkeampi kuin aiempina vuosina, kun verrataan kilpailtujen markkinoiden vierasta pääomaa keskenään. Nopea korkotason nousu tulee vaikuttamaan tuleviin rahoitettaviin peruskorjauksien ja uudishankkeiden kannattavuuteen.

Logistiikan osalta Kouvolan Yritystilat Oy:n hallinnoima Teholan KCY-terminaali on kokenut poikkeuksellisessa maailmantilanteessa vajaan vuoden aikana merkittäviä muutoksia, mutta on kuitenkin lähes täydessä käytössä idän liikenteen loppumisesta huolimatta. KCY-terminaalin alueita on vuokrattu erityisesti metsäteollisuuden varastointiin ja uutena toimintona rautatiekaluston huoltotoimintaan. Railgate Finland Oy:n osalta vallitsevan maailmantilanteen poikkeukselliset olosuhteet ja sitä seurannut idän suunnan liikenteen päättyminen vaikuttavat terminaalin tulevaan toimintaan ja lisäävät epävarmuutta. Idän suunnan liikenteen tilalle etsitään aktiivisesti muita mahdollisuuksia, jotka liittyvät erityisesti Suomen sisäisiin tavaravirtoihin. Vakiintuneissakin tavaravirroissa on tapahtunut ja tulee tapahtumaan muutoksia. Terminaali voi osaltaan vastata tavaravirtojen muutokseen. Esimerkiksi Suomen sisäiset puukuljetukset ovat lisääntyneet ja varastoinnin tarve kasvanut. Nämä luovat uusia mahdollisuuksia idän suunnan tilalle. Railgate Finland Oy keskittyy myös palvelemaan suurteollisuutta ja satamia tarjoamalla tilaa pitkä- ja lyhytaikaiseen varastointiin sekä mm. projektilogistiikan tarpeisiin. Kouvola RRT on uusi tuote Suomen logistiikan markkinoilla ja aiempaa toiminnallista mallia ei ole olemassa. Tämä uusi kuivasatamakonsepti edellyttää muuttuneessa geopolitisessä tilanteessa aktiivista markkinointia, myyntiä, edunvalvontaa ja yhteistyötä esimerkiksi satamien kanssa, pitkäjänteistä kehittämistä ja uudelleenajattelua alalla. Bio- ja kiertotalousjärjen osalta vaikutus on nähtävissä elinvoiman kehittämiseen liittyvän toiminnan painotuksen muutoksena. Raaka-aine pulaan ja vaihtoehtojen energiamuotojen kehittämiseen liittyvät tarpeet ovat nousseet esille vahvemmin.

Ukrainasta paenneiden henkilöiden osalta valmistauduttiin lasten ja nuorten tarpeiden mukaisten palveluiden järjestämiseen. Perusopetuksessa perustettiin syyslukukaudella neljä uutta valmistavan opetuksen ryhmää kahden entisen ryhmän lisäksi. Iltalukiossa toimi yksi valmistava opetuksen ryhmä ukrainalaisille nuorille. Myös varhaiskasvatuksessa järjestettiin hoitoa turvapaikkahakijaperheiden lapsille. Ukrainalaisten työttömyys on noussut ja moni ukrainalainen työhakija on koulutuksessa.

Vuonna 2022 korona näkyi kaupungin toiminnassa runsaina sairauspoissaoloina. Sijaiskustannukset ylittyivät merkittävästi erityisesti kasvatuksen ja opetuksen palveluissa. Lisäksi valmistauduttiin hyvinvointialueiden aloittamiseen. Kymenlaaksossa sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut siirrettiin pääosin jo vuonna 2019 vapaaehtoisen kuntayhtymän toiminnaksi, joten taloudellisten muutoksien lisäksi sote-uudistus ei aiheuttanut merkittäviä toiminnallisia vaikutuksia.

Vuoden 2022 kustannuksiin merkittävimmän vaikuttaneet seikat olivat energian sekä muut hinnan nousut, kohonnut kotikuntalain mukaiset korvaukset sekä palvelusetelimenot, koronapoissaolot ja valtakunnalliset palkkaratkaisut, alkuvuoden haasteelliset sääolosuhteet sekä voimakkaasti kasvaneet sosiaali- ja terveydenhuollon kustannukset. Kaupungin toimintakatteen muutos edelliseen vuoteen nähden oli 3,3 %, mutta luku ei ole vertailukelpoinen. Kun luvussa huomioi kaupungin toiminnasta vuonna 2022 poistuneet lomituspalvelut sekä ammatillisen koulutuksen, on vertailukelpoinen muutosprosentti 6,9. Tästä oman toiminnan muutosprosentti oli 2,9 % ja sote- ja pelastustoimen kustannuksien muutos 8,9 %.

Vuonna 2022 verotulot kertyivät huomattavasti ennakoitua paremmin. Erityisesti yhteisöverojen tuottojen kasvu oli positiivinen asia, vaikka kuntien yhteisöverojen jako-osuuden tilapäinen kymmenen prosentin korotus poistui. Kunnallisverot kasvoivat edelliseen vuoteen nähden 2,3 % (koko maa 5,1 %), yhteisöverot 2,0 % (koko maa 6,6 %) ja kiinteistöverot 8,0 % (koko maa 6,3 %). Kiinteistöverojen kasvu johtui joustavaan verotuksen valmistumiseen siirtymisestä. Valtionosuudet puolestaan pienenivät edellisvuoteen nähden 14,2 milj. euroa, koska ammatillisen koulutuksen järjestäjän saama valtionosuus siirtyi yhtiöittämisen myötä perustetulle yhtiölle. Harkinnanvaraista valtionosuuden korotusta Kouvolan kaupunki sai hakemuksesta 1,35 milj. euroa.

Valtuuston syyskuussa 2022 hyväksymä kiinteistökauppa Hemsö Suomi Oy:n kanssa ei ole lainvoimainen. Toteutuessaan kaupunki myy 51 000 m² kiinteistöjä Hemsö Suomi Oy:lle. Tästä 19 000 neliöön kaupunki jää itse vuokralle. Kiinteistöjen myyntihinta on 96,8 milj. euroa, josta noin puolet on myyntivoittoa. Kaupan kohteena ovat Kouvolan Ammattiopisto Eduko Oy:n kampus Utinkadulla, Kouvolan pääpaloasema, Myllykosken ja Kuusankosken paloasemat, kulttuuritalo Kouvola-talo, Sarkolan ja Mansikkamäen koulut sekä tuleva uusi keskuskeittiö. Kiinteistöjen myynnillä kaupunki luopuu tiloista, joita ei tarvita omassa palvelutuotannossa ja vapauttaa resursseja omassa käytössä olevien rakennusten ylläpitoon ja huoltoon. Lisäksi myynnin taustalla on mm. sote- ja pelastuskiinteistöjen tuleva yhtiöittämissopimus vuokrasopimusten siirtyessä hyvinvointialueille.

Energiasäästöt

Maailman tilanne on aiheuttanut epävakautta energiamarkkinoilla, sekä energian saatavuuteen että energian hintaan. Saatavuuteen vaikuttaa riippuvuus tuontienergiasta. Energian hinnat ovat voimakkaasti nousseet, sähkön yksikköhinta vuodesta 2021 vuoteen 2022 nousi 511 prosenttia, maakaasun yksikköhinta nousi 851 prosenttia, öljyn 51 prosenttia. Myös kaukolämmön yksikköhinta on noussut 34 prosenttia heinäkuusta 2021 helmikuuhun 2022. Kustannusylitys 2022 talousarvioon arvioitiin pahimmillaan ollut 6,1 milj. euroa, mikäli 2021 kulutuksilla olisi jatkettu. Lopulta alkuperäinen talousarvio ylitettiin 4,1 milj. eurolla.

Kaupunginhallitus linjasi lämmityskauden alussa yhteensä 3,0 milj. euroa säästötavoitteen energiasäästöille, mikä vastasi 20 prosenttia koko vuoden kokonaiskulutuksesta (MWh). Säästöistä toteutui vuoden vaihteeseen mennessä 1,1 milj. euroa.

Säästötoimenpiteet koostuivat mm. sisälämpötilojen alentamisesta, automaattiosäädöistä, energiatehokkuusinvestoinneista, rakennuksien kylmäksi laitoista/peruslämmölle laitoista, rakennuksien myynnistä, katuvalojen ilta- ja yösammutuksista, kausivalojen palamisajan lyhentämisistä sekä uimaveden lämpötilan alentamisella. Suurimmat säästöt saatiin aikaiseksi kaupungin erittäin laajan uimahalliverkon ja jäähalliverkon väliaikaisella supistamisella sekä esimerkiksi Lehtomäen tekourmen lämmittämättä jättämisellä.

Saadut avustukset, euroa	Rahoittaja	Myönnetty avustus	Rah.osuus	Käytetty avustus 2020-2021	Käytetty avustus 2022
Koronatuki kasvun tuki 2021-2022	OKM	487 000	95 %	17 978	469 022
Koronatuki, lukiokoulutus 2021-2023	OPH	187 523	95 %	0	187 523
Koronatuki, varhaiskasvatus 2020-2021	OKM	142 350	95 %	142 350	
Koronatuki, esi- ja perusopetus 2020-2021	OKM	1 322 400	95 %	990 514	
Koronatuki, lukiokoulutus 2020-2021	OPH	306 660	95 %	306 660	
Koronatuki, varhaiskasvatus, esi- ja perusopetus 2022-2024	OPH	761 000	95 %		28 568
Koronatuki, joukkoliikenne	Liikenne- ja viestintävirasto	193 880	50 %	193 880	
Koronatukiavustus vaaleihin	Oikeusministeriö	95 206	100 %	95 206	
Yhteensä		3 496 019		1 746 588	685 113

Esi- ja perusopetuksen koronatilan tilanteen vaikutuksiin saadusta valtion erityisavustuksesta vuosille 2020-2021 annettiin ministeriöön lisäselvitys koskien kaupungin toteuttamia lomautuksia. Kaupunki joutui palauttamaan avustusta noin 0,3 milj. euroa.

Talouden tasapainottamistoimenpiteet

Talouden tasapainottamista on tehty pitkäjänteisesti jo usean vuoden ajan. Vuoden 2021 talousarvioon ja vuosien 2021-2024 taloussuunnitelmaan sisältyi aiempien toimenpiteiden lisäksi uusia toimenpiteitä. Tasapainottamistoimenpiteitä on toteutettu suunnitelmien mukaisesti. Koronatilan tilanne vaikutti osaltaan siihen, että osa tavoitteista jäi toteutumatta. Merkittävin näistä oli liikuntapalveluiden maksujen ja taksojen korotukset, jotka toteutettiin, mutta koronatilan tilanteesta johtuen tulot eivät kertyneet odotetusti.

Palveluverkkoon kohdistuneista säästötavoitteista merkittävimmät toteutumatta jääneet summat koskivat varhaiskasvatuksen palveluverkkoa mm. Elimäki-Koria osalta sekä liikuntapaikkojen taksojen ja maksujen korotuksia. Alla olevassa taulukossa on raportoitu vuoden 2020 talousarvion ja vuosien 2020-2023 taloussuunnitelman yhteydessä toteutettujen toimenpiteiden toteutuminen.

Talouden tasapainottaminen, pysyvät säästöt, 1 000 e	Tavoite 2020	Toteutui 2020	Tavoite 2021	Toteutui 2021	Tavoite 2022	Toteutui 2022
Palveluverkot	1 382	703	3 556	1 895	5 002	3 102
Avustukset	915	1 584	915	915	915	915
Kinnon palvelusopimus	500	500	700	700	1 000	1 000
Henkilöstösäästöt, 111+20 htv			7 500	7 300	7 826	7 300
Osinkotuloutus	3 000	3 004	3 000	3 000	3 000	3 000
Kunnallisveroprocentti	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000
Yhteensä	10 797	10 791	20 671	18 810	22 743	20 317
Yhteensä kumulatiiviset pysyvät säästöt						16 317

Edellä olevien toimenpiteiden lisäksi vuoden 2021 talousarvioon ja vuosien 2021-2024 taloussuunnitelman sisällytettiin Perlaconin ohjaaman työryhmän selvitystyön perusteella talouden säästötoimenpiteitä. Näistä merkittävimmät säästöjen toteutumat muodostuivat avustuksien vähentämisestä, purettujen kiinteistöjen ylläpitokuluista, kiinteistöpalveluiden kehittämisestä, Kuusankoskella sijaitsevan teky-talon henkilöstön siirrosta kaupungintalolle sekä varikkotoiminnan keskittämisestä Marjoniemen varikolle. Selvitys sisälsi sekä pysyviä säästötoimenpiteitä että kertaluonteisia eriä, lähinnä myyntivoittoja. Osa pysyvistä tavoitteista toteutui jopa asetettua suurempina, jotain tavoitteita ei toteutunut tai ne toteutuivat arvioitua pienempinä. Kertaluonteisista säästöistä toteutui mm. säästövapaiden väheneminen sekä osa myyntivoitoista. Osa arvioiduista kiinteistöjen myyntivoitoista toteutui vuoden 2022 puolella. Selvityksen jatkotyönä kartoitettiin muutamia lisätoimenpiteitä, jotka on raportoitu omana rivinä.

Talousarvion säästöt	Tavoite	Toteutunut 31.12.2021	Toteutunut 31.12.2022
Perlacon jatkotyö, Pysyvät	3 002	3 493	3 563
Perlacon jatkotyö, kertaluonteiset	1 270	340	1 000
"Perlacon +" työryhmä	457	1 210	1 140
Yhteensä	4 729	5 043	5 703

Taulukossa on esitetty vuonna 2019 asetettujen henkilöstösäästöjen toteutuma vuosina 2019 – 2022 täyttämättä jääneiden vakinaisten vakanssien osalta. Lisäksi henkilöstömenosäästöjä saavutettiin määräaikaista henkilöstöä vähentämällä.

Tavoite	Säästö, milj. euroa	Htv	Toteutuneet
Vähennystavoite vuoden 2020 loppuun mennessä (kh 15.4.2019) I vaihe	4,0	100	63 (v. 2019) + 66 (v. 2020)
Vähennystavoite vuonna 2020 (kh 7.10.2019) II vaihe	0,8	20	
Vähennystavoite vuoden 2021 loppuun mennessä (kh 15.4.2019) I vaihe	2,5	60	20 (v. 2021)
			18 (v. 2022)
Yhteensä	7,3	180	167

Edellä mainittujen toimenpiteiden lisäksi kaupunginhallitus päätti vuoden 2023 talousarvion ja vuosien 2023-2026 taloussuunnitelman yhteydessä käynnistää sopeuttamis- ja kehittämistyön talouden tasapainottamiseksi. Työ on käynnistynyt alkuvuodesta 2023 ja toimenpiteet otetaan huomioon tulevassa talousarviovalmistelussa.

Hyvinvointialueen valmistelu

Aluevaalit järjestettiin tammikuussa ja uudet aluevaltuutetut valittiin tällöin. Väliaikaisen hallinnon toimielin (Vate) sai työnsä valmiiksi 1.3.2022 ja tästä eteenpäin jatkoi Aluehallitus- ja -valtuusto. Hyvinvointialuejohtaja Harri Hagman valittiin ja hän on aloittanut työnsä 1.9.2022.

Yhdyspintayhteistyö kuntien, yhteistyökumppaneiden ja Kymsoten toimijoiden kanssa jatkaa usealla sektorilla mm. hyte-työn organisointi, oppilas- ja opiskelijahuollon siirtyminen hyvinvointialueelle, vammaisten lasten aamu- ja iltapäivähoidon sekä lomaa-ajan hoidon järjestäminen, kuntouttavan työtoiminnan järjestäminen, kotouttamiseen ja maahanmuuttoon liittyvät kysymykset, tukipalvelujen siirto. Kuntien rooli on ollut valmistelussa 1.3.2022 eteenpäin edunvalvonnallinen ja yhdyspintatyöskentelyn jouheva varmistaminen sekä käytänteiden sopiminen yhteistyön rajapinnassa.

Kunnista siirtyi hyvinvointialueelle oppilashuolto ja joiltakin osin tukipalveluja. Vastaavasti Kymsotesta siirtyi kuntaan takaisin kotoutumisen tuki.

Osallistuva budjetointi

Osallistavaa budjetointia on kokeiltu Kouvolassa vuonna 2022 ensi kertaa. Tärkeitä yhteistyökumppaneina ovat olleet viisi aluetoimikuntaa. Lisäksi mukana on ollut Kestävä Kouvola Kestävän kehityksen toimintamalli osaksi asukkaiden arkea –hanke.

Kohenna Kouvola kysely oli avoinna 2.-20.3.2022. Kyselyssä asukkaat kertoivat omat hankeideansa Kouvolan aluetoimikunnille. Ideoita saatiin 161 kappaletta. Osa niistä oli suuruudeltaan liian isoja, osa kuului muille toimijoille kuten ELY. Tulokset on lajiteltu alueittain sekä luonnon monimuotoisuuden ja aluetoimikuntien hankeideoiksi. Hankeideat käsiteltiin kaupungin vihertiimissä. Toimialoilta jaettiin hankeideat kommentoitavaksi.

Kouvolan kaupungin nuorisopalvelut toteutti yhdessä nuorisovaltuuston kanssa ensimmäisen koko Kouvola aluetta koskevan osallistuvan budjetoinnin kokeilun vuonna 2022. Sen teemaksi valittiin

kouvolalaisten lasten ja nuorten hyvinvoinnin lisääminen sekä nuorisopalveluiden toiminnan kehittäminen. Osallistuvan budjetoinnin ideoiden toteutukseen varattiin 10 000 euroa.

Osallistuvan budjetoinnin 10 valitusta pilotti-ideaa ovat vielä harkinnassa toteutuksen suhteen. Vuonna 2023 luodaan osallistuvan budjetoinnin toimintamalli. Toimintamallin luomisen ja hyväksymisen jälkeen voidaan pilottikauden valitut ideat laittaa toteutukseen.

Strategiset hankkeet

Strategiset hankkeet ovat keskeinen osa strategian pitkäjänteistä toteutusta strategiakaudella 2032. Strategiakauden toteutustiekarttoja päivitetään vuosittain taloussuunnittelukauteen täsmentyen. Vuonna 2020 yhteisiä läpileikkaavia hankeaihoita suunnittelukaudelle 2021–2024 tunnistettiin kolme.

Aktiivisen asukkaan kaupunkialue 4.0.

Alue koskee suurimman asutuksen kattamaa neljää taajama-aluetta, joka voidaan rakentaa yhtenäiseksi, monipuoliseksi asumisen ja toiminnan alueeksi siten, että siihen sijoitetut keskitetyt palvelut ovat saavutettavissa kaikkialta Kouvolasta. Alkuvuonna 2022 hyväksytyssä asuntopolitiikassa alue on saanut lisää terävöitymistä keskustamaisen ja luonnonläheisen asumisen monipuolisena kokonaisuutena.

Osallisuussuunnitelman toimenpiteet sekä järjestö- ja vapaaehtoistyö ovat tärkeitä alueen toiminnan ja sosiaalisen kestävyuden kehittämisessä. Kaupungin aluetoimikunnat ovat toimineet tärkeänä toiminta-alustana. Aluetoimikuntien kautta on tuettu talkootöitä esim. ulkoliikuntapaikkojen kunnostuksessa. Kaupunkialueella 4.0 on ensimmäisellä osavuodella toteutettu Korian kuntoportaat. Avoin kohtaamispaikka Pointti avattiin toukokuussa Hansakeskuksessa ja yhteisötila Kamari Myllykoskella elokuussa. Lisäksi aluetoimikunnat ovat edistäneet luonnon monimuotoisuutta erilaisin kokeilun Kestävä kaupunki –ohjelman rahoituksella. Aluetoimikuntien työ on edennyt alueella 4.0 poissulkematta yhtäaikaista kehittämistä maaseutualueiden taajamissa ja kylissä.

Käyrälammen alueen virkistyskäyttöä on parannettu useilla investoinneilla. Esteetön ulkoilureitti avattiin ja uusi laiturirakennettiin syksyllä. Näihin edellä mainittuihin on saatu avustusta AVI:ta. Lisäksi ulkoilureitin tuotteistamiseen on myönnetty maakunnallista AKKE-rahoitusta.

Digitaaliset palveluprosessit ja sisällöt

Kaupungin palvelujen digitalisointia koordinoi kaupungin digiryhmä. Ryhmän kokoonpano uudistettiin vuoden 2022 alusta, ryhmän puheenjohtajana toimii apulaiskaupunginjohtaja ja kaikki toimialajohtajat ovat edustettuina ryhmässä. Näin vahvistetaan toimialojen sitoutumista digitaalisten palvelujen ja sisältöjen kehittämiseen. Toimialakohtaisia digitalisaatiotiekarttoja on päivitetty useamman kerran vuoden aikana ja ne suuntaavat tulevaisuuden tekemistä.

Digitalisaatiota edistetään hankerahoituksella. Vuoden 2022 aikana toteutettuja digihankkeita olivat mm. Digitaidoilla osalliseksi, Ympäristövahti, Leikit eläviksi – digisti näkyviksi, Kiinteistöjen ennakoivan kunnossapidon sekä olosuhde- ja energiaseurannan kehittäminen digitalisaation ja automaation avulla, Kuntien rakennetun ympäristön infraomaisuuden hallinnan tietomallin toteutus ja tietovirrat, OSKU – Osaava kunta ja Kaavatietojen digitalisointi -hanke. Pääosa edellä mainituista hankkeista jatkuu vuonna 2023. Hankkeiden toteutukseen osallistuu laajasti paikallisia yhteistyökumppaneita ja myös muita kuntia.

Työllisyyden hoito ketteränä elinvoimapalveluna

Kaupunki toteuttaa pitkäjänteisesti strategista hankekokonaisuutta elinvoimapalvelujen kehittämiseksi saumattomiksi ja asiakaslähtöisiksi. TE-palvelujen järjestämisvastuun siirto kunnille vuonna 2025 antaa erityisen hyvät mahdollisuudet sujuvoittaa kokonaisuutena työllisyyden, jatkuvan oppimisen ja kotouttamisen palveluita sekä hyvinvointia edistäviä palveluita. Kaupunki sai loppuvuodesta tiedon myönteisestä rahoituspäätöksestä Vaikuttavat työllisyyspolut -hankkeen osalta, missä kaupunki toimii päätoteuttajana ja EduKo ja Kinno osatoteuttajina. Hanke tukee TE24-palvelu-uudistusta.

Hankkeessa kehitetään palveluekosysteemi palvelumuotoilun keinoin. Ensisijaisesti hanke keskittyy: 1. elinvoiman ja työn tarjonnan kasvuun, 2. koulutustarjonnan ja koulutuspolkujen kehittämiseen, sekä 3. etenkin työttömyyden pitkittymisen ennalta ehkäisyyn ja hoitoon. Hanke käynnistyy huhtikuussa 2023 ja jatkuu syyskuun loppuun 2025.

Pitkän aikavälin tavoitteena strategiakaudelle on seuraavaa: Työllisyyden hoidon palveluekosysteemissä työnhakija hakee työtä omatoimisesti ja saa työnhakuunsa yksilöllistä tukea entistä aiemmin ja tiiviimmin. Jokaista palveluaan yksilöllisen palvelutarpeen arvion mukaisesti. Työllisyys ja koulutus on nivottu yhteen. Yrittäjien työvoimatarpeeseen kehitetään jatkuvasti ratkaisuja räätälöityjen koulutusten avulla. Kouvolassa vuonna 2032 oppijaksi pääsee aina työllisyystarpeiden tai työnantajan tarpeiden vaihtuessa. Palveluja tuottavat niin työllisyyspalvelut, yritysneuvonta, koulutus- ja sivistysala, nuorisopalvelut, hyvinvointi- ja osallisuustyö, kuntouttavat palvelut, sekä alueen työllisyysjärjestöt yhdessä asiakaslähtöisesti. Mahdollistamme jokaiselle osaamisen kehittämisen ja uudistamisen läpi koko elinkaaren. Suomen ulkopuolelta tulevat sekä jo tänne tulleet ohjataan saumattomasti työllistymisen palveluihin sekä heille kuuluviin tukipalveluihin.

Kärkihankkeet

Kouvolan intermodaaliterminaali Kouvola RRT valmistui aikataulussaan vuoden 2022 loppuun mennessä. Hanke toteutui lähes kuusi miljoonaa euroa alkuperäistä kustannusarviota edullisemmin.

Kouvola RRT -hanke vietiin läpi hyvin poikkeuksellisissa olosuhteissa. Hyvä suunnittelu ja varautuminen kuitenkin mahdollistivat hankkeen toteutuksen alkuperäisessä aikataulussa. Hanke toteutui selvästi alle alkuperäisen budjetin (alkuperäinen kokonaisarvio 40 milj. euroa). Toteutuma oli noin 34 milj. euroa, josta Kouvolan kaupungin osuus on noin 23,6 milj. euroa, EU-rahoituksen osuus noin 6,8 miljoonaa euroa ja Valtion osuus noin 3,5 milj. euroa. Kaupungin vastuulla olevien töiden osalta budjetti alitettiin noin neljällä miljoonalla eurolla.

RRT:n erikoisuutena on kilometrin pituiset lastausraiteet, jotka tuovat tehokkuutta tavarajunien käsittelyyn. Lastausraiteet omistaa Väylävirasto. Terminaali toimii Open access -periaatteella, eli on avoin kaikille toimijoille.

RR-terminaali tarjoaa pitkä- ja lyhytaikaista varastointia satamille ja suurteollisuudelle. Se toimii projektilogistiikan lähetysalueena ja konttien varastointialueena. Kouvola RRT (Rail Road Terminal) on osa Euroopan laajuisen TEN-T-ydinliikenneverkon kehittämistä ja ainoa verkkoon kuuluva rautatie- ja maantieteterminaali Suomessa.

Terminaalin rakennutti Kouvolan kaupunki ja sen hallinnoinnista ja toiminnan kehittämisestä vastaa Kouvola Innovationin tytäryhtiö Railgate Finland Oy.

Käyrälammen kehittämishankkeessa saavutettiin tavoitteet pääosin vuonna 2022. Ulkoilureitti välillä Käyrälampi-Paaskoski sekä uimalaituri valmistuivat syyskuussa. Laiturin kustannukset nousivat alun perin odotettua korkeammiksi mutta ulkoilureitti valmistui budjetissa. Investointien toteutuma oli kokonaisuudessaan noin 755 000 euroa (noin 89,5 %). Talousarviomuutoksia tehtiin kustannusten yleisen nousun takia (laituri) sekä Käyräjoen ylittävän sillan lupaprosessin viivästymisen takia, mistä syystä rakentaminen siirtyi seuraavalle vuodelle. Tonttikaupoista oli toteutumatta yksi vuoden lopussa.

Syksyn aikana työstettiin alueen etelä- ja lounaisosien yleissuunnitelmaa, jonka konsultti (AFRY Oy) luovutti joulukuussa. Saman tahon kanssa sovittiin seuraavien suunnitteluvaiheiden toteuttamisesta vuoden 2023 aikana.

Kaksi osahanketta lähti käyntiin. Matkailuinvestointien edistäminen Kymenlaaksossa on EAKR/REACT-rahoitteinen projekti, jonka päätoimenpiteet ovat kannattavuus selvitys, investoreiden ja toimijoiden kartoitus, alueen soveltuvuus tapahtumatuotantoon, markkinointimateriaalin tuotanto sekä konseptointi. Kymenlaakson liiton (AKKE) rahoittama Koe Käyrälampi – lähiluonnon vetovoimaa - hankkeessa päätoimenpiteet ovat ulkoilureitin tuotteistaminen, sisällöntuotanto, yrittäjäyhteistyö,

kartta-alustan hankinta sekä avajaisten järjestäminen. Molemmat osahankkeet toteuttavat kehittämishankkeen tavoitteita.

Kärkihankkeen tavoitteita toteutetaan myös kahden osahankkeen kautta. Tähän mennessä kaikki haetut avustukset ja rahoitukset ovat saaneet myönteisen päätöksen. Yhteensä ulkopuolista rahoitusta Käyrälammen kehittämiseen on saatu 580 000 euroa. Projektien omarahoitusosuus on yhteensä 62 000 euroa.

Edunvalvontasuunnitelma

Edunvalvontakortit ja niiden pohjalta tehtävä edunvalvontasuunnitelma on päivitetty ajalle 2023–2026, ja kaupunginhallitus on hyväksynyt ne 28.11.2022. Kouvolan kaupungin hallitusohjelmataavoitteet on hyväksytty samassa kokouksessa talousarvion hyväksymisen yhteydessä.

Kaupungin hallitusohjelmataavoitteisiin nostettiin isoista liikennehankkeista Valtatie 15 ja Itärata. Näiden lisäksi nostoihin otettiin yliopistotasoinen koulutustarjonta alueella, sekä turvallisuus sisältäen huoltovarmuuden. Lisäksi mukana oli listanomaisesti yhteisiä tavoitteita C21 –kaupunkien ja Kuntaliiton osalta.

Edunvalvontahankkeet

Kaupungissa on määritelty ensimmäistä kertaa hallitusohjelmataavoitteet, joiksi on määritelty Valtatie 15 Kotka-Kouvola, Itärata, koulutustarjonta ja turvallisuus. Tavoitteita tullaan tuomaan vahvasti esiin eduskuntavaalituloksissa ja hallitusohjelmaa muodostettaessa.

Itärata-hankeyhtiön toiminta on suunnitelmallisesti käynnissä. Yhtiön toimialana on edistää järjestelmällisesti radan suunnittelua rakentamisvalmiuteen asti. Kaupunki on tehnyt aktiivista edunvalvontaa Itäradan eteen yhdessä muiden omistajakuntien ja hankeyhtiön kanssa. Itäradan lisäksi on edistetty Savon ja Karjalan ratojen parannus- ja nopeuttamistoimenpiteitä.

Valtatien 15 Kouvola-Kotka eteen on tehty vahvaa edunvalvontaa useissa eri yhteyksissä sidosryhmien kanssa. Kaakkois-Suomen ELY-keskus on käynnistänyt yhdessä Kouvolan kaupungin kanssa valtatie 6 Kouvolan kohdalla välillä Keltti-Tantari tiesuunnitelman laatimisen alkuvuodesta 2022. Tie- ja katusuunnitelmat valmistuvat loppukesästä vuonna 2023. Valtatie 6 rakentaminen välillä Hevossuo-Nappa on kirjattuna Väyläviraston 8-vuotiseen investointiohjelmaluonnokseen.

Uusiin korkeakoulu- ja yliopistokoulutusavauksiin liittyen on tehty päätös osallistua Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun insinööri (AMK), elintarviketekniikka -koulutuksen rahoittamiseen syksyllä 2023 käynnistyvälle opetukselle. Kaupunki osallistuu myös LUT-yliopiston vuonna 2023 aloittavan elintarviketekniikan maisteriohjelman rahoitukseen seuraavien kolmen vuoden aikana, jonka jälkeen koulutuksen on tarkoitus siirtyä OKM-rahoitteiseksi.

Valtio on laajentanut maankäytön, asumisen ja liikenteen (MAL) sopimusmenettelyä yhdeksään suurimpaan kaupunkiin. Lisäksi valtio ja yliopistovetoiset kaupungit sopivat ekosysteemisopimuksista, jotka mahdollistavat kaupunkien ja valtion tiiviimmän yhteistyön tutkimuksen, kehityksen ja innovaatioiden (TKI) tueksi. Kouvola on yhdessä Itä-Suomen keskuskaupunkien kanssa tehnyt ehdotuksen työ- ja elinkeinoministeriölle itäisen Suomen kaupunkisopimuksen valmistelemiseksi.

Merkittävät poikkeamat talousarvioon

Käyttötaloussosassa määrärahojen ja tuloarvioiden sitovuustaso kaupunginvaltuustoon nähden on toimielimen/lautakunnan toimintakate. Vuoden aikana tehtiin talousarviomuutoksia käyttötalouteen ja investointiosaan. Yhteistoiminnan toimintakate ylittyi muutettuun talousarvioon nähden 15,5 milj. euroa. Ylitys johtuu Kymsoten kustannusten ylitymisestä (alijäämän kattamisvelvollisuus).

Kaupunginhallituksen alaisen toiminnan toimintakate toteutui 0,9 milj. euroa ennakoitua heikommin. Toimintatuotot toteutuivat 0,3 milj. euroa muutettua talousarviota pienempinä. Tuet ja avustukset toteutuivat ennakoitua paremmin, kun taas muissa toimintatuloissa vuokratuottojen kertymä jäi

ennakoitua alhaisemmiksi. Toimintamenot ylittyivät 0,7 milj. euroa muutettua talousarviota paremmin, merkittävimpinä tekijöinä olivat henkilöstömenojen sekä energiakustannusten ylitykset.

Kasvatus- ja opetuslautakunnan toimintakate ylittyi muutettuun talousarvioon nähden 1,5 milj. euroa. Toimintatuottojen kertymä oli 0,7 milj. euroa ennakoitua parempi johtuen vammaisten lasten loma-ajan hoidon sekä kuntouttavan aamu- ja iltapäivähoidon ennakoitua suuremmasta laskutuksesta. Toimintamenojen ylitys oli 2,3 milj. euroa. Henkilöstökustannusten ylitys, 1,8 milj. euroa, johtui pääasiassa kohonneista sijaiskustannuksista. Palvelujen ostojen ylitys oli 1,5 milj. euroa mm. ruokapalvelu-, kuljetus- ja koulutuskustannuksissa sekä kotikuntakorvausmenoissa ja asiakaspalvelujen ostoissa.

Teknisen lautakunnan toimintakate muodostui 0,4 milj. euroa muutettua talousarviota heikommaksi. Merkittävimmät tekijät olivat energian ja tarvikkeiden hintojen nousu sekä poikkeuksellisen runsaslumisen talven aiheuttamat kustannukset alueiden puhtaanapidossa.

Rahoitustuottojen ja -kulujen kertymä toteutui 1,1 milj. heikommin kuin talousarviossa oli ennakoitu. Osinkotuottoja saatiin 0,8 milj. euroa ennakoitua vähemmän. Korkotuotot toteutuivat 0,3 milj. euroa talousarvioon nähden paremmin ja korkokuluja maksettiin 0,2 milj. euroa ennakoitua enemmän. Arvopapereiden myyntivoitot toteutuivat 0,7 milj. euroa talousarvioon nähden paremmin ja myyntitappioita kirjattiin 0,7 milj. euroa arvioitua enemmän. Lisäksi arvopapereiden alaskirjauksia toteutui 0,8 milj. euroa.

Investointeihin tehtiin useita talousarviomuutoksia, jotka vähensivät talousarvion nettoinvestointimenoja noin 2,2 milj. eurolla. Investoinnit toteutuivat 9,2 milj. euroa muutettua talousarviota pienempinä.

Olellisimmat investointimäärärahojen poikkeamat olivat:

- Kaupunginhallitus, Konsernipalvelut/Tilapalvelut/korvausinvestointi: määrärahan alitus 1,1 milj. euroa ja tuloarvion ylitys 4,6 milj. euroa
- Tekninen lautakunta, Kiinteät rakenteet ja laitteet/korvausinvestointi: määrärahan alitus 1,4 milj. euroa
- Tekninen lautakunta: RR-terminaalien rakentaminen: määrärahan alitus 0,7 milj. euroa

Tilikauden päättymisen jälkeen tapahtuneet toiminnan ja talouden muutokset

Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä palo- ja pelastustoimen järjestämisvastuu on 1.1.2023 alkaen siirtynyt kunnilta hyvinvointialueille. Kaupungilta siirtyi uudistuksen yhteydessä noin 70 henkilöä hyvinvointialueen palvelukseen. Kouvolan kaupungin taseen pysyvien vastaavien sijoitusten osakkeissa ja osuuksissa Kymenlaakson sosiaali- ja terveystalouden kuntayhtymän jäsenkuntaosuus on 40 183 454,62 euroa. Kuntayhtymän jäsenkuntaosuus vähennetään kaupungin taseen pysyvien vastaavien sijoitusten osakkeista ja osuuksista ja kirjataan kaupungin peruspääomaa vähentävästi. Siirtyvää irtainta omaisuutta ei kaupungilla ole, koska omaisuus on siirretty kaupungin sosiaali- ja terveystalouden kuntayhtymälle vuonna 2019. Hyvinvointialueelle siirtyneiden henkilöiden lomapalkkavelka on 419 816,59 euroa. Kirjaus lisätään peruspääomaan ja vähennetään siirtoveloista kaupungin taseessa. Kirjaukset toteutetaan alkusaldon muutoksina 1.1.2023, eikä niillä ole tulosvaikutusta. Kirjausten jälkeen kaupungin peruspääomaksi muodostuu 245 916 902,54 euroa.

Kaupunginhallitus on 20.2.2023 päättänyt käyttää etuosto-oikeutta 7.12.2022 allekirjoitetussa kiinteistökaupassa, jolla Kymsote-Kiinteistöt Oy on myynyt yhteensä noin 42,5 ha suuriset kiinteistöt ns. Sairaalanmäen alueelta rakennuksineen T&T Invest Oy:lle yhden (1) euron kauppahinnasta. Etuosto-oikeutta on käytetty, koska kaupan kohteiden alueella sijaitsee yhteiskunnan varautumista varten toteutettuja maanalaisia rakenteita; kaupan kohteet ovat kehitettäviä muuttuvan

maankäytön alueita, jotka ovat tarpeen tulevaa yhdyskuntarakentamista varten, ja osa kaupan kohteista on jo voimassa olevassa asemakaavassa osoitettu yleisiin tarkoituksiin virkistystä varten.

Pakollisista varauksista 0,4 milj. euron varaus Melalta perusteetta saadun valtionkorvauksen takaisinperintään purettiin. Korvaus maksettiin Melalle vuoden alkuvuodesta 2023. Kirjauksella ei ollut tulosvaikutusta.

1.1.5 Henkilöstö

Päätyneeltä tilikaudelta laaditaan erillinen henkilöstökertomus, jossa käsitellään laajemmin henkilöstöä koskevia tunnuslukuja ja kehittämistoimenpiteitä.

Henkilöstöohjelma

Henkilöstöohjelmalla tuetaan kaupunkistrategian toteutumista. Kaupunginhallitus hyväksyi 17.5.2021 kaupungin henkilöstöohjelman vuosille 2021–2024. Ohjelmassa on määritelty henkilöstöjohtamisen visioksi ”Rakkaudesta lajiin – me teemme Kouvolaan”. Henkilöstöohjelman yhteydessä on määritelty hyvän johtamisen periaatteet Kouvolan kaupungilla, ja mitä ne tarkoittavat toimintatapoina ja johtamisen tekoina. Hyvän johtamisen periaatteet ovat: luomme selkeän suunnan yhdessä, toimimme arvostavasti, innostamme vaikuttamaan ja uudistamme asiakaslähtöisesti.

Henkilöstöohjelmassa on asetettu kolme henkilöstöjohtamisen tavoitetta, jotka ovat osaava ja riittävä henkilöstö, hyvinvoiva henkilöstö ja turvallinen työyhteisö sekä hyvä johtaminen ja osallistuva työyhteisö. Ohjelmassa määritellään jokaista tavoitetta koskevat linjaukset ja mittarit sekä niiden saavuttamiseksi tarvittavat kehittämistoimenpiteet. Henkilöstöohjelman visio, painopisteet ja tavoitteet on esitetty alla olevassa kuvassa.

Henkilöstöohjelman lisäksi laaditaan vuosittain työturvallisuuslain (738/2002) 9 §:n mukainen työsuojelun toimintaohjelma. Kaupunkistrategiaa toteuttaa myös kaupunginhallituksen hyväksymä Kouvolan kaupungin henkilöstöä koskeva suunnitelma tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi.

Henkilöstö toimialoittain

Kouvolan kaupungin palveluksessa oli vuoden 2022 lopussa yhteensä 2915 viranhaltijaa/työntekijää, joista vakinaisia oli 2280, määräaikaisia 457 ja tukitoimenpitein työllistettyjä 178. Henkilöstömäärän kehitystä on seurattu myös osavuosi- ja kuukausikatsauksissa. Kaupungin henkilöstömäärä laski edellisvuodesta 334:llä. Tähän ovat vaikuttaneet erityisesti vuodenvaihteessa liikkeenluovutuksella toteutetut henkilöstösiirrot. Vuoden 2023 alussa KSAO:sta siirtyi 168 vakinaista ja 61 määräaikaista viranhaltijaa/työntekijää Kouvolan Ammattiopisto Oy:lle ja lomituspalveluista siirtyi 59 vakinaista viranhaltijaa/työntekijää Sysmän kunnan palvelukseen. Maaliskuun alussa puhtauspalveluista siirtyi 7 työntekijää Kymsote-Kiinteistöt Oy:lle. Määräaikaisen henkilöstön määrä vaihtelee toiminnallisista syistä eri kuukausina. Henkilöstö jakautui toimialoittain seuraavasti:

Toimiala	Vakinaiset	Määräaikaiset	Työllistetyt	Henkilöstö 31.12.2022	Henkilöstö 31.12.2021
Konsernipalvelut	125	18	9	152	142
Sivistys	1 652	368	119	2 139	2 370
Tekniikka ja ympäristö	503	71	50	624	737
Yhteensä	2 280	457	178	2 915	3 249
Henkilöstö 31.12.2021	2 548	515	186	3 249	
Henkilöstö 31.12.2020	2 560	457	121	3 138	

Vuonna 2022 eläkkeelle siirtymisen vuoksi vapautuneista 70 virasta ja tehtävästä jätettiin täyttämättä 9 eli 13 prosenttia. Muusta syystä vapautuneesta 87 virasta ja tehtävästä jätettiin täyttämättä 9 eli 10 prosenttia. Kun kaikki lähtövaihtuvuus (eläkkeelle siirtyminen ja muut syyt) otetaan huomioon, on 157 vapautuneesta virasta ja tehtävästä jätetty täyttämättä yhteensä 18 eli 12 prosenttia.

Henkilöstömäärä henkilötyövuosina

Tarkemmin henkilöstömäärää kuvaa henkilötyövuosi (htv), jolla tarkoitetaan koko vuoden kokoaikatyössä ollutta henkilöä. Osan vuotta, osa-aikaisesti työskentelevän sekä palkattomalla virka-/työvapaalla olleen työpanos on laskettu tehdyn työajan suhteessa. Tunnusluvusta ei vähennetä vuosilomia tai muita palkallisia poissaoloja. Henkilötyövuodet ovat vähentyneet edellisvuodesta yhteensä 263,78:lla eli 8,8 prosentilla. Vähennys johtui ennen kaikkea henkilöstön siirtymisestä liikkeenluovutuksella toisten työnantajien palvelukseen. Henkilötyövuodet jakautuvat toimialoittain seuraavasti:

Toimiala	Vakinaiset	Määräaikaiset	Työllistetyt	Tot. 1-12/2022	Tot. 1-12/2021
Konsernipalvelut	110,34	27,60	6,15	144,09	138,67
Sivistys	1 425,46	442,18	111,92	1 979,57	2 194,01
Tekniikka ja ympäristö	469,32	94,46	59,34	623,11	677,86
Yhteensä	2 005,12	564,23	177,41	2 746,77	3 010,55
HTV 31.12.2021	2 239,78	620,91	149,86	3 010,55	
HTV 31.12.2020	2 159,32	515,11	95,23	2 769,66	

Henkilöstömenot

Kaupungin henkilöstömenot tilikaudelta olivat 141,7 milj. euroa. Henkilöstökulut jakautuivat toimialoittain seuraavasti:

Henkilöstömenot 1000 e	TP 2021	TA 2022	Muutettu TA 2022	Tot. 12/2021	Tot. 12/2022	Muutos-% 2020/2021	Tot.-%
Yhteistoiminta	-5 017	-4 121	-4 777	-5 017	-4 790	-4,5	100,3
Konsernipalvelut	-13 186	-13 831	-13 895	-13 186	-14 595	10,7	105,0
Sivistys	-109 223	-93 877	-95 071	-109 223	-96 639	-11,5	101,7
Tekniikka ja ympäristö	-28 141	-26 464	-26 643	-28 141	-25 651	-8,8	96,3
Kaupunki yhteensä	-155 567	-138 293	-140 386	-155 567	-141 676	-8,9	100,9

Henkilöstömenot vähentyivät edellisvuodesta noin 13,9 milj. eurolla eli 8,9 prosentilla. Palkat ja palkkiot vähentyivät edellisvuodesta 9,3 prosentilla. Kunta-alan uudet sopimukset tulivat voimaan 1.5.2022 alkaen. Tehtäväkohtaista palkkaa korotettiin 1.6.2022 alkaen yleiskorotuksella, joka oli 46 euroa kuukaudessa, kuitenkin vähintään 2,0 prosenttia. Järjestelyeräkorotusten kustannusvaikutus 1.10.2022 alkaen oli 0,53 %. Palkkaperusteisen eläkemaksun yhteydessä perittävä

työkyvyttömyyseläkemaksu on KuELin piirissä 1,46 prosenttia (v. 2021: 1,6 %) ja VaELin piirissä 1,27 prosenttia (v. 2021: 0,65 %).

Sairauspoissaolot

Sairauspoissaoloja oli vuonna 2022 keskimäärin 22,7 kalenteripäivää/henkilötyövuosi, joten tunnusluku kasvoi 5,7 kpv/htv edelliseen vuoteen verrattuna. Kasvu oli poikkeuksellisen suuri ja se johtui koronasta. Myös muita hengitystieinfektioista johtuvia sairauspoissaoloja oli selvästi edellisvuotta enemmän. Sairauspoissaolot jakautuivat toimialoittain seuraavasti:

Toimiala	Kpv täys-palkallinen	Kpv osa-palkallinen	Kpv palkaton	Kpv yhteensä	Kpv/htv 2022	Kpv/htv 2021	Muutos kpv/htv
Konsernipalvelut	1 420	445	161	2 026	14,1	7,0	7,1
Sivistys	37 284	5 326	1 613	44 223	22,3	16,2	6,1
Tekniikka ja ympäristö	11 208	3 389	1 477	16 074	25,8	21,6	4,2
Yhteensä	49 912	9 160	3 251	62 323	22,7	17,0	5,7
Vuonna 2021	39 395	9 195	2 533	51 123	17,0		
Vuonna 2020	36 579	7 400	3 240	47 219	17,0		

Henkilöstöohjelman mukaisia hyvinvoiva henkilöstö ja turvallinen työyhteisö -tavoitteeseen liittyviä kehittämistoimenpiteitä on toteutettu vuonna 2022. Erytystä huomiota on kiinnitetty mielen hyvinvointiin ja työssä jaksamiseen. Psykologisesti Terve Työpaikka -projekti toteutettiin yhteistyössä työterveyshuollon kanssa maaliskuussa. Projektilla on tarjottu keinoja henkisten voimavarojen lisäämiseen ja epävarmuuden keskellä jaksamiseen, pyritty vähentämään mielen hyvinvointiin liittyviä poissaoloja sekä kehittämään työkykyjohtamista ja työterveysyhteistyötä. Projektiin liittyi johdon ja esihenkilöiden valmennukset, koko työyhteisön tilaisuus sekä tiedotuskampanja ja materiaaleja. Lyhytpsykoterapiapilotin kaltaista toimintaa jatkettiin vuonna 2022. Syksyllä toteutettiin työhyvinvointijohtamisen kartoitus ja siihen liittyvä työpaja. Henkilöstön työhyvinvointia ja sen kehittymistä seurataan vuosittain toteutettavan työhyvinvointikyselyn avulla. Kyselyn perusteella työyksiköt valitsevat omia kehittämistoimenpiteitään. Lisäksi kolme kertaa vuodessa henkilöstön työhyvinvointia mitataan Fiilis-mittarilla.

1.1.6 Ympäristötekijät

Osana lakisääteistä tilinpäätösinformaatiota kuvataan kunnan ympäristöasioita kirjanpitolautakunnan kuntajaoston suosituksen mukaisesti. Tarkoituksena on muodostaa kokonaiskuva kunnan ympäristönsuojeluun käyttämistä resursseista ja saaduista taloudellisista hyödyistä. Ympäristötekijöiden kuvaus valottaa taloudellisesta näkökulmasta Kouvolan ympäristöohjelman tavoitteita, joita on mm. energia- ja resurssitehokkuuden parantamiselle.

Ympäristötalouden luvut kootaan kirjanpidosta. Ympäristötilinpito ei kuitenkaan ole täysin sovitettavissa olemassa oleviin kirjanpitojärjestelmiin. Siksi kaikkia ympäristönsuojelullisia eriä ei saada erotettua. Tilinpäätöksen ympäristötekijöissä korostuvat kunnan perustoiminnot, kuten viranomaistehtävät sekä ylläpitoon liittyvät kirjaukset (esim. jätehuolto ja jätevedet). Jos esim. kiinteistön saneeraus parannetaan energiatehokkuutta, niin se ei näy ympäristöinvestointina, vaan on osa hankkeen kokonaiskustannuksia. Erillisinä projekteina toteutetut toimenpiteet saadaan kirjanpidosta näkyviin, jos hankkeen ensisijainen tarkoitus on edistää ympäristönsuojelua.

Toimintakertomuksessa esitettäviä tietoja täydentävät ympäristöohjelman seurantatiedot, jossa esitellään ympäristökuormitukseen, ympäristön tilaan ja toimintatapoihin liittyvät tulokset. Ympäristöohjelman seuranta on nähtävissä verkossa ns. ympäristövahti-palveluna. Palvelun käyttöönotto on meneillään, ja tiedot palvelussa tulevat täydentymään vähitellen. Seurantatiedon perusteella voidaan jatkossa tehdä vuosittaisia koosteita ympäristöohjelman tavoitteiden edistymisestä.

Ympäristötuotot, -kulut ja -investoinnit koostuvat seuraavista osa-alueista: Ulkoilman- ja ilmastonsuojelu, vesiensuojelu ja jätevesien käsittely, jätehuolto ja roskaantumisen, maaperän ja pohjaveden suojelu, melun ja tärinän torjunta, luonnonsuojelu ja maisemansuojelu, ympäristönsuojelun viranomaistehtävät ja ympäristönsuojelun edistäminen.

Vuonna 2022 ympäristötuotot olivat noin 0,3 milj. euroa ja ympäristökulut 3,0 milj. euroa. Investointeja ympäristönsuojelun edistämiseksi tehtiin noin 0,3 milj. eurolla.

Ympäristötalous, 1 000 e	Tuotot	Kulut	Investoinnit
Ulkoilman- ja ilmastonsuojelu	12	486	0
Vesiensuojelu ja jätevesien käsittely	0	491	0
Jätehuolto ja roskaantumisen ehkäisy	6	1 081	0
Maaperän ja pohjaveden suojelu	10	30	0
Melun ja tärinän torjunta	0	0	0
Luonnonsuojelu ja maisemansuojelu	46	56	0
Ympäristönsuojeluun liittyvät viranomaistehtävät	80	693	0
Ympäristönsuojelun edistäminen	139	166	294
Yhteensä	294	3 004	294

Suurimmat kulut aiheutuivat jätehuollosta ja roskaantumisen ehkäisystä, yhteensä lähes 1,1 milj. euroa. Summa kattaa kaupungin kiinteistöjen jätehuollon sekä ulkoalueiden, kuten puistojen ja liikennealueiden puhtaanapidon ja roskien siivouksen. Kuluissa ei ole mukana kaikkia roskaantumisesta ja laittomista kaatopaikoista aiheutuneita kuluja, joita kertyy mm. tarkastuskäynneistä, kirjaamisista ja yhteydenpidosta eri osapuolten välillä. Lisäksi varsinaiseen siivoamiseen osallistuu puisto- ja liikennealueiden puhtaanapidosta vastaavien lisäksi muita kaupungin palveluyksiköitä.

Ulkoilman ja ilmastonsuojelun kulut koostuvat ilmanlaadun tarkkailusta, hiekoitushiekan ja katupölyn poistosta ja kevyen liikenteen edistämisestä (kaupunkipyöräjärjestelmän hankinta), yhteensä 486 000 euroa. Ilmanlaadun tarkkailun laskutettavat tulot olivat 12 000 euroa.

Vesiensuojelun ja jätevesien käsittelyn kulut (noin 0,5 milj. euroa) muodostuvat kaupungin jätevesimaksuista ja vesiensuojeluyhdistyksen jäsenmaksusta.

Maaperän ja pohjaveden puhdistusta tai tutkimusta tehtiin 30 000 eurolla. Toimintaan saatiin 10 000 euron avustus Korian Kirjapainontie 2:n maaperän metallikertymien ja puhdistuskeinojen selvitystyöhön. Edellä mainitun kohteen puhdistamisen lisäksi jatkettiin Pohjankorventien maaperän puhdistustyötä uusia menetelmiä (huokosilmapuhdistus) hyödyntäen.

Melun ja tärinän osalta ei toteutettu toimenpiteitä (esim. meluesteitä) vuoden 2022 aikana.

Luonnon- ja maisemansuojelun kulut (56 000 euroa) koostuivat vieraslajitorjunnasta, niittyjen hoidosta sekä kahdesta luonnon ennallistamiskohteesta. Tuotot, 46 000 euroa, ennallistamisiin ja vieraslajien torjuntaan saadusta valtionavustuksesta sekä maisematyölupamaksuista.

Ympäristönsuojelun viranomaistyön kustannukset olivat yhteensä noin 0,7 milj. euroa ja viranomaistyön ympäristötuotot lupa- ja muista maksuista olivat noin 0,1 milj. euroa.

Ympäristönsuojelun edistämistä toteutettiin useiden hankkeiden avulla. Näitä olivat mm. Sustainable travel Kymenlaakso, Aluetoimikuntien kestävä kehityksen hanke sekä Kymenlaakson energianeuvontahanke. Kuluja kertyi yhteensä 166 000 euroa, ja tuottoina saatiin hankeavustuksia 139 000 euroa. Investoinneilla (294 000 euroa) uusittiin ulkovalaistuksia energiaa ja kustannuksia säästäviin led-valoihin.

1.1.7 Muut ei-taloudelliset asiat

Korruption ja lahjonnan torjunnasta lakien (mm. laki kunnallisesta viranhaltijasta, rikoslaki, työsopimuslaki) lisäksi on huolehdittu kaupungin ajantasaisella ohjeistuksella, joita ovat mm. sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohje, hankintaohje ja ohjeet vieraanvaraisuudesta, edustamisesta ja lahjoista.

1.1.8 Arvio tulevasta kehityksestä

Kouvolan kaupungin taloudelliset näkymät ovat haastavat. Vuoden 2022 tilinpäätöksen jälkeen taseessa ei ole kertynyttä ylijäämää eli taloudellista puskuria. Vuoden 2023 talousarvion tulosarvio on noin 12 milj. euroa positiivinen verotulokertymien vuoksi, kun vuonna 2023 kunnat saavat vielä tilityksiä edellisiltä vuosilta. Vuodesta 2024 verotulotilitykset tulevat olemaan sote-uudistuksen jälkeisellä uudella tasolla. Merkittävä muutos tapahtuu myös valtionosuuksissa, kun ne tarkistetaan sote-uudistuksen jälkeisen tilanteen mukaisiksi vuoden 2022 toteutuneiden sote- ja pelakustannuksien selvittyä. Valtionosuuksista tullaan oikaisemaan kuntakohtaisesti siirtyvät kustannukset sekä kaikkien kuntien siirtyvät tulot yhteensä oikaisulla euroa asukasta kohti kaikilta samansuuruisena. Koska Kouvolan ja koko Kymenlaakson sote-kustannukset olivat merkittävästi suuremmat kuin aiemmin oli arvioitu, tulevat nämä oikaisut olemaan Kouvolan kohdalta epäedullisia. Tämän hetken arvion mukaan valtionosuuksien määrä tulee olemaan pysyvästi yli 10 milj. euroa pienempi kuin talousarviossa 2023 oli ennakoitu. Lisäksi edellä mainittuun liittyen vuoden 2023 valtionosuuksien oikaisu toteutetaan vähentämällä vuosien 2024 ja 2025 valtionosuuksia.

Kouvolan taloutta on pitkään rasittanut korkeat sosiaali- ja terveydenhuollon kustannukset, muun toiminnan osalta vuosina 2016–2020 toimintakate on pienentynyt. Yleinen hintatason nousu, korkojen nousu, energiakustannukset sekä valtakunnalliset palkkaratkaisut tuovat lisähaasteita taloudelliseen tilanteeseen lähivuosina.

Kaupungin lainakanta kasvoi kahden peräkkäisen alentuneen vuoden jälkeen. Lainakantaa kasvatti KSS Energialle myönnetty antolaina, joka maksetaan vuonna 2023 takaisin. Näin ollen vuonna 2023 lainakanta tulee alentumaan, mutta vuodesta 2024 lähtien kasvamaan merkittävästi, jotta investointisuunnitelma pystytään toteuttamaan. Investointien toteuttamisella pyritään kuitenkin saavuttamaan tulevaisuudessa pysyviä käyttötaloussäästöjä, esimerkiksi perusopetuksen kouluverkkoa uudistamalla. Investoinnit tuleekin kohdistaa säästöjä tuoviin kohteisiin sekä elinvoimaa ja sitä kautta verotuloja lisääviin hankkeisiin. Osa investoinneista on päätetty rahoittaa kiinteistöleasingilla tai muulla vaihtoehtoisella rahoitusmuodolla, jolloin kustannusvaikutukset jaksottuvat eri tavoin ja pitemmälle ajanjaksolle. Kokonaisuudessaan vuodesta 2024 lähtien talouden haasteet tulevat konkretisoitumaan ja vaaditaan pysyviä talouden tasapainottamistoimenpiteitä.

Kouvolassa on tehty pitkäjänteisesti työtä talouden tasapainottamiseksi ja työn avulla on saavutettu pysyviä säästöjä, mutta työ jatkuu edelleen. Myös edunvalvontatyötä valtionosuusjärjestelmän uudistamiseksi tulee aktiivisesti tehdä, nykyjärjestelmä kohtelee kuntia eriarvoisesti sote-kustannuksien kasvu jäädessä rasittamaan kuntien taloutta pysyvästi.

Vuoden 2023 talousarvion ja vuosien 2023–2026 laadinnan jälkeen on epävarmuus jatkunut taloudellisen tilanteen osalta. Valtionosuusarviot ovat heikentyneet ja korkojen nousu on jatkunut. Seuraavan talousarvion ja taloussuunnitelman laadinta tasapainoiseksi tulee vaatimaan erilaisia tasapainottamistoimenpiteitä ja niiden hyväksymistä.

Taloudellinen tilanne kriisikuntakriteerien näkökulmasta

Kuntalain 110 §:n mukaan taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

Arviointimenettely voidaan käynnistää, jos kunta ei ole kattanut kunnan taseeseen kertynyttä alijäämää määräajassa tai jos konsernitilinpäätöksen alijäämä euroa/asukas on 1. vuonna > 500 ja

2. vuonna > 1 000 tai jos alla mainittujen neljän kriisikuntakriteerin raja-arvot täyttyvät kahtena vuonna peräkkäin.

Alla olevissa taulukoissa on esitetty Kouvolan kaupungin kriisikuntakriteerien toteutuminen voimassa olevien kriisikuntakriteerien näkökulmasta. Konsernin lainat ja vuokravastuut määrän vertailulukuina on käytetty vuoden 2021 tietoa. Taulukoihin on merkitty kriisikuntakriteerien raja-arvot ja osoitettu niiden tilanne toteutumiseen nähden seuraavasti:

√ = kriteerin raja-arvo ei täyty X = kriteerin raja-arvo täyttyy Δ = kriteerin raja-arvo lähenee

Kriisikuntakriteerit 2022 alkaen	Raja-arvo	2022	Tilanne 2022	2021	Tilanne 2021
Kattamaton alijäämä (tuloksenkäsittelyerät huomioituna)	4 vuotta	-0,5 (+0,6)	Δ	+20,0 (+21,1)	√
Konsernialijäämä asukasta kohden	1.vuonna > 500 2. vuonna > 1 000	+747	√	+792	√
1. Konsernin vuosikate poistoista	< 80 %	97,5	√	102,9	√
2. Tuloveroprosentti	kuntien ka. + 2,0 (20,01)	21,25	√	21,25	√
3. Konsernin lainat ja vuokravastuut*	kuntien ka. + 50 % (9 065 + 50 %)	9 057	√	7 313	√
4. Konsernin laskennallinen lainanhoitokate	< 0,8	0,7	X	0,8	Δ

1.1.9 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä

Riskienhallinnan keskeisin tarkoitus on strategisten tavoitteiden toteutumisen varmistaminen. Riskeillä tarkoitetaan epävarmuustekijöitä, jotka voivat aiheuttaa epäonnistumisen toiminnassa tai tavoitteiden toteutumisessa, tai merkittäviä vahinkoja. Kaupunkikonsernin riskit on kaupunkistrategian mukaan luokiteltu neljään luokkaan: strategisiin, toiminnallisiin, taloudellisiin ja vahinkoriskeihin. Riskien vaikutusta voidaan tarkastella sisäisen toimintakyvyn, elinvoiman kasvun, hyvinvoinnin kasvun ja statuksen kasvun heikentymisen näkökulmista.

Alle on koottu tiedot kuntakonsernin ulkoisista ja sisäisistä riskeistä sekä niiden mahdollisesta vaikutusalueesta (vaikutusalueet on merkitty sulkuihin):

Ulkoiset riskit

Ulkoiset strategiset riskitekijät ja niiden mahdollinen vaikutusalue

- Maine ja imago (statuksen kasvun heikentyminen)
- Kansalaisten aktiivisuus ja hyvinvointi (hyvinvoinnin kasvun heikentyminen)
- Kuntakonsernin kokonaisuus (elinvoiman kasvun heikentyminen)

Ulkoiset toiminnalliset riskitekijät ja niiden mahdollinen vaikutusalue

Asiakaslähtöinen palvelu (hyvinvoinnin kasvun heikentyminen)

Ulkoiset vahinkoriskit ja niiden mahdollinen vaikutusalue

Ympäristövahingot: luonnonilmiöistä johtuvat, pohjaveden laatu (statuksen kasvun heikentyminen)

Rakennusten ja infran kunto, osittain myös taloudellinen riskitekijä (hyvinvoinnin kasvun heikentyminen)

Ulkoiset taloudelliset riskitekijät ja niiden mahdollinen vaikutusalue

Sopimus- ja vastapuoliriskit (elinvoiman kasvun heikentyminen)

Sote-palveluiden rakenneuudistuksen vaikutus (hyvinvoinnin kasvun heikentyminen)

Rahoitusriskit (elinvoiman kasvun heikentyminen)

Sisäiset riskit

Sisäiset strategiset riskitekijät ja niiden mahdollinen vaikutusalue

Strateginen päätöksenteko ja johtaminen (sisäisen toimintakyvyn heikentyminen)

Avainosaaminen (sisäisen toimintakyvyn heikentyminen)

Sisäiset toiminnalliset riskitekijät ja niiden mahdollinen vaikutusalue

Digitaalisen turvallisuuden toiminnalliset riskitekijät (sisäisen toimintakyvyn heikentyminen)

Työhyvinvointi (sisäisen toimintakyvyn heikentyminen)

Työtapaturmat (sisäisen toimintakyvyn heikentyminen)

Sisäiset vahinkoriskit ja niiden mahdollinen vaikutusalue

Digitaalisen turvallisuuden toimintaympäristön riskit (sisäisen toimintakyvyn heikentyminen)

Omaisuuksivahingot (sisäisen toimintakyvyn heikentyminen)

Sisäiset taloudelliset riskitekijät ja niiden mahdollinen vaikutusalue

Menojen hallinta ja kustannuskehitys (sisäisen toimintakyvyn heikentyminen)

Velkaantuminen (sisäisen toimintakyvyn heikentyminen)

Strateginen päätöksenteko ja johtaminen: Valtuustokauden alussa on päivitetty myös kuntastrategia ja strategisista ohjelmia päivitetään vuoden 2023 keväällä. Toimialat päivittävät strategian toteuttamisen tiekartat ja toimenpidesuunnitelmat tuleville taloussuunnitelmavuosille ja ohjelmien toteuttaminen edellyttää priorisointia resurssien osalta. Strategian toteuttaminen edellyttää laajaa poliittista tukea myös toteuttamisen resursoinnille.

Maine ja imago: Mainejohtaminen on kuntien markkinoinnin avainkysymyksiä. Mainejohtaminen ei vielä ole riittävällä tasolla ja työtä tulee jatkaa. Imagoon ja vetovoimaan vaikuttavat kaupungin kärkihankkeet. Niiden strategista poliittista johtamista vahvistetaan, jotta toimeenpano saa riittävän tuen. Strategisesti tärkeille investoinneille määritellään myös poliittiset ohjausryhmät. Työhön tarvitaan koko kaupunkiyhteisö, yhteinen tahtotila ja hyvä yhteishenki.

Kuntakonsernin kokonaisuus: Tytäryhtiöiden toiminnan varmistaminen on kaupungin edun mukaista. Yhtiöiden kanssa on yhä tiivistetty strategiatyötä sekä riskienhallintaa. Tytäryhtiöt ovat toimittaneet omat riskianalysinsä konsernin riskien ehkäisemiseksi ja toimintaympäristön muutosten tuomien mahdollisuuksien realisoimiseksi.

Avainosaaminen: Kaupungin henkilöstömäärää on vähennetty viime vuosien aikana huomattavasti. Talouden sopeuttamistarpeet ja henkilöstön väheneminen ovat lisänneet huomattavasti avainhenkilöriskiä. Samanaikaisesti, kun henkilöstömäärää on sopeutettava, on hankittava uutta osaamista. Erityisesti digitalisaation edellyttämään osaamiseen on panostettava. Henkilöstöjohtamista ja sen kehittämistä ohjataan henkilöstöohjelman mukaisesti. Johtajat vastaavat avainhenkilöiden tunnistamisesta, tiedon jakamisesta sekä sijais- ja varahenkilöjärjestelystä.

Toiminnalliset riskitekijät

Asiakaslähtöinen palvelu: Sosiaali- ja terveyspalveluiden siirtäminen kuntayhtymään vuoden 2019 alusta lukien on tuonut merkittävän riskin palveluketjuihin niiden eheyden kannalta. Aikaisemman integroidun toimintamallin purkautuminen on merkinnyt prosessien uudelleen rakentamista sekä toimintatapojen tarkastelua. Kouvolan tulee edelleen vaikuttaa aktiivisesti kuntaan jääneiden palveluiden kytkemiseen muiden tuottajien palveluihin kuntalaisten eduksi ja uutta hyvinvointialuetta silmällä pitäen.

Digitaalisen turvallisuuden toiminnalliset riskitekijät: Jatkuvuuden sekä päivittäisen toiminnan kannalta riskiuhkaa on aiheuttanut epävarma maailmantilanne konkretisoiden palvelunestohyökkäysuhkan sekä tietomurtouhkan tietojen kalastelun yleistyttyä. SOC/SIEM-palvelun avulla poikkeamien nopea havainnointi ja niihin reagointi on estänyt haittavaikutuksia. Jatkuvuuden varmistamiseksi on tehty jatkuvuussuunnitelma, jonka mukaisesti toimitaan jatkossa poikkeustilanteissa. Tietoaineistojen, tietovarantojen ja tietojärjestelmien dokumentointia on kehitetty ja riskienhallintaa on toteutettu tunnistamalla ja arvioimalla olennaisia riskejä, vähentämällä riskien todennäköisyyttä ja vaikutuksia hyväksyttävälle tasolle (jäännösriskit). Jatkossa digitalisoinnin vahvistamisen myötä tulee varautua tietojärjestelmä- ja integraatoriskien kasvuun.

Työhyvinvointi: Koronaepidemian pitkittyminen on vaikuttanut merkittävästi työhyvinvointiin. Henkilöstön sairauspoissaolot kasvoivat merkittävästi koronasta johtuen vuonna 2022. Myös Ukrainan sota on vaikuttanut henkilöstön työhyvinvointiin. Yhteistyössä työterveyshuollon kanssa toteutettiin vuonna 2022 Psykologisesti Terve Työpaikka -projekti. Sen avulla on tarjottu keinoja henkisten voimavarojen lisäämiseen ja epävarmuuden keskellä jaksamiseen, pyritty vähentämään sairauspoissaoloja ja kehitetty työkykyjohtamista ja työterveysyhteistyötä. Työkykyjohtamisen prosessia on kehitetty siten, että työkykyriskejä tunnistetaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Sirius -terveysjohtamisen järjestelmän avulla seurataan työkykyprosessien toimivuutta ja oikea-aikaisuutta. Henkilöstön työterveyspalveluissa tavoitteena on tarvelähtöinen ja kaupungin toimintaa tukeva työterveyshuolto. Työn vaarojen selvittämisessä ja arvioinnissa korostetaan psykososiaalisten kuormitustekijöiden tarkastelua. Vuosittain toteutetaan työhyvinvointikysely, jonka avulla kartoitetaan henkilöstön näkemyksiä työhyvinvointiin vaikuttavista tekijöistä ja valitaan työyksikkökohtaiset kehittämistoimenpiteet. Kolme kertaa vuodessa työhyvinvointia mitataan fiilismittarin avulla. Henkilöstöä tuetaan muutostilanteissa erilaisella muutosvalmennuksella ja työyhteisöviestintään panostamalla.

Työtapaturmat: Työtapaturmia ehkäistään työpaikkakohtaisesti työn vaarojen selvityksillä ja arvioinneilla, työterveyshuollon työpaikkaselvityksillä ja työturvallisuusjärjestelyin. Kemikaaliturvallisuuden hallintaan hankittiin oma järjestelmä, jonka avulla jokainen voi katsoa yksikön käytössä olevat kemikaalit ja niiden riskien arvioinnit.

Toiminnalliset riskitekijät

Kasvatus ja opetus

Johtamiselle on edelleen liian vähän aikaa, johtuen lisääntyneistä tehtävistä ja muutoksista palvelutuotannon järjestämisessä. Muutosten toimeenpano sitoo resurssia ja on pois muusta kehittämisestä. Henkilöstöresurssit suhteessa tehtäviin ovat liian vähäiset toimihenkilö- ja asiantuntijatasolla. Edellytykset hyvään johtamiseen ovat edelleen haasteena jatkuvan kiireen vuoksi.

Koronatilanteen jatkuminen voimakkaana kevätkauden ajan ja helmikuussa alkanut Ukrainan sota kuormittivat henkilöstöä ja toimintaa merkittävästi. Kehittämistyötä on jouduttu siirtämään, kun Ukrainan sodan myötä on tullut uusia velvoitteita. Valmistavan opetuksen ryhmiä on jouduttu käynnistämään lyhyellä varoitusajalla, mikä on lisännyt sekä opetuskustannuksia että kuljetuskustannuksia.

Henkilöstöön kohdistunut pitkittynyt kuormitus, koronavuosien jälkeen seurasi Ukrainan sota ja siihen liittyi henkinen ja taloudellinen kuormitus, on näkynyt lisääntyneenä mielenterveyteen ja uupumiseen

liittyvissä sairaspöissaoloissa. Pätevän henkilöstön saatavuus on ongelmana jopa vakituisen henkilöstön rekrytoinnissa. Tämä vaatii ponnisteluja jatkossa erityisesti työvoimapula-aloilla.

Perheiden ja lasten pahoinvointi on lisääntynyt erityisesti niiden lasten ja perheiden kohdalla, joiden voimavarat ovat olleet heikot alun perinkin. Tuen antaminen ja siihen vastaaminen on vaatinut osaamista ja voimavaroja sekä johtajilta että työntekijöiltä. Korona-aika ja sitä seurannut Ukrainan sota on aiheuttanut syrjäytymisen piirteitä ja mielenterveyden ongelmia oppilaille ja opiskelijoille kaikilla kouluasteilla. Näihin ilmiöihin puuttumiseen on käytetty paljon panostuksia.

Tiukka taloustilanne ja lisääntyneet velvoitteet hankaloittavat annetuissa määrärahoissa pysymistä. Tarvittavaan tukeen ei pysytä vastaamaan täysimääräisesti tiukassa taloudellisessa tilanteessa. Tämä merkitsee myös kaiken ylimääräisen karsimista kouluvuoden toteutuksesta, jolloin on jouduttu tekemään valintoja mm. eri tilaisuuksiin osallistumisesta.

Joidenkin palveluverkkoinvestointien siirtyminen vaikeuttaa kokonaiskehittämistä ja kuormittaa käyttötaloutta. Haanojan haalin poistaminen käytöstä vaikeuttaa opetussuunnitelman mukaista liikunnan opetusta ja aiheuttaa lisäkustannuksia väistötilakuljetuksiin.

Oppivelvollisuuden laajentuminen on aiheuttanut edelleen lisäkustannuksia ja panostuksia uusiin prosesseihin. Ammatillisen opetuksen siirtyminen osakeyhtiöön on vaatinut yhteisten prosessien hiomista opiskelijoiden edun toteutumiseksi.

Liikunta ja kulttuuri

Maailmantilanteen aiheuttama epävarmuus on iso riski kuntalaisten taloudelle ja hyvinvoinnille. Epävarma taloustilanne saa monet säästämään harrastuksista ja maksullisista tapahtumista, mikä vaikuttaa palvelujen tuottokertymään. Koronan vaikutusten ennakointi osallistujamäärissä on vaikeaa. Kaupungin taloustilanteen heikentyminen ja alkanut sopeuttamistyö luo epävarmuutta tuleville vuosille, erityisesti suunniteltujen ja merkittävien investointien toteutuminen on tärkeää palvelujen järjestämisen ja käyttömenojen säästöjen kannalta.

Liikunnan ja kulttuurin keskeisenä riskinä on kuntalaisten hyvinvointivajeen kasvu, liikkumattomuus, aktiivisuuden vähentyminen ja resurssien puute ennaltaehkäisevään toimintaan. Näillä on tulevaisuuden sote-menoja lisäävä ja hyvinvointia heikentävä vaikutus. Erityinen huolenaihe on lasten ja nuorten liikkumattomuus ja harrastamisen vähentyminen.

Hyvinvointialueiden käynnistyminen vuoden 2023 alusta ja hyvien aiempien yhteistyökäytäntöjen jatkuminen ja verkostotyö ovat tärkeitä. Hyvinvointialueen panostaminen ennaltaehkäiseviin palveluihin vaikuttaa myös kunnan tuottamiin liikunnan palveluihin. Terveyspalvelut ohjaavat paljon asiakkaita liikuntaneuvontaan. Tämän vuoksi sujuva yhteistyö on monien toimivien palveluiden edellytys.

Toiminnallisista riskeistä merkittävä on rakennusten kuntoon liittyvä riski. Osa palvelujen käytössä olevista tiloista on heikkokuntoisia, ja ne ovat siten turvallisuusriski sekä asiakkaille että henkilöstölle. Näistä on raportoitu tilapalveluille ja tuotu esiin päätöksenteossa.

Edellytykset hyvään johtamiseen ovat edelleen haasteena jatkuvan kiireen ja niukan henkilöstöresurssin vuoksi. Erityisesti palveluista tiedottaminen, markkinointi ja viestintä tarvitsevat lisäresurssia, samoin jatkuvasti lisääntyvä hanke- ja investointiavustusten hakeminen ja raportointi. Kilpailu osaavasta henkilöstöstä vaikeuttaa tulevaisuudessa palvelujen järjestämistä.

Tekniikka ja ympäristö

Tiukka budjetti on ohjannut palveluiden toiminnassa toteuttamaan vain lakisääteisiä ja välttämättömiä tehtäviä eikä suunnitelmalliselle ennakoinnille ja toiminnan kehittämiselle ole jäänyt paljoakaan resursseja, jotka kuitenkin ovat merkittäviä kaupungin elinvoimaisuuden kasvun kannalta. Henkilöstön työkuorma oli vuonna 2022 tehtyjen kyselyiden perusteella edelleen korkea. Sairauspoissaolot

kasvoivat pääosin koronan seurauksena. Henkilöstön työhyvinvointi koko toimialan tasolla koheni hieman. Osassa palveluyksiköitä työhyvinvointi on heikentynyt.

Teknisen lautakunnan alaiset palvelut ovat merkittävässä roolissa kaupungin valmiussuunnittelussa, jonka keskeisenä tavoitteena on turvata kaupungin toiminnalle tärkeät palvelut ja toiminnot mahdollisimman häiriöttömästi ja kattavasti kaikissa yhteiskunnan turvallisuustilanteissa mikä edellyttää riittäviä henkilöstöresursseja. Erityisesti tämä koskee yhdyskuntatekniikan alueiden kunnossapitoa sekä kiinteistöpalvelujen ruoka- ja kiinteistönhoitopalveluita. Riittävät resurssit kaupunkisuunnittelussa ja viranomaispalveluissa vahvistavat kaupungin elinvoimaa mahdollistamalla tehokkaasti ja nopeasti rakentamiseen ja yritystoimintaan liittyvät luvitukset ja maankäytön kehittämisen.

Taloudellisena riskinä nähtiin ulkoisten palveluostojen kasvupaineet, jos paikkakunnalla ei ole riittävästi kilpailua yksityisellä sektorilla. Palveluostojen kustannukset kasvoivat kuluneena vuonna huomattavasti runsaslumisen talven sekä yleisen kustannustennousun seurauksena.

Taloudelliset riskitekijät

Menojen hallinta ja kustannuskehitys: Merkittävimmät taloudelliset riskitekijät kohdistuvat tuloperusteiden eli verotulojen ja valtionosuuksien kehittymiseen, joihin vaikuttaa mm. Kouvolan negatiivinen väestökehitys. Voimakkaasti kasvaneet sosiaali- ja terveydenhuollon kustannukset aiheuttavat Kouvolalle valtionosuuksien pysyvää vähenemää, jos valtionosuusjärjestelmää ei uudisteta. Talouden tasapainottamistoimenpiteitä on toteutettu useina vuosina ja niitä jatketaan edelleen. Vuoden 2022 tilinpäätöstilanteessa kumulatiivisia säästöjä on saavutettu arviolta noin 16 milj. euroa vuositasolla. Mikäli esitettyjä palveluverkkomuutoksia sekä muita kustannuksia alentavia sekä tuloja lisääviä toimenpiteitä ei toteuteta, kaupunki ei pysty tasapainottamaan talouttaan ilman merkittäviä veronkorotuksia. Palveluprosesseja sekä -verkkoa tulee edelleen tarkastella kriittisesti ja sopeuttaa vastaamaan toimintaympäristön muutoksia, esimerkiksi väestökehityksen osalta.

Velkaantumisen: Kouvolan kaupungin lainakanta asukasta kohden on ollut valtakunnallisesti maltillisella tasolla konsernin osalta. Tulevien investointien myötä lainakanta tulee kuitenkin kasvamaan. Velkamäärää tulee pystyä hallitsemaan, jotta se ei jää pysyvästi korkealle tasolle. Investointien tulee joko tuoda kaupungille pysyviä käyttötaloussäästöjä tai luoda uutta elinvoimaa. Lainanhoitokustannukset tulee hallita riittävällä tulo-rahoituksella.

Sopimus- ja vastapuoliriskit: Oman palvelutuotannon lisäksi kunta hankkii palveluita ostopalveluilla. Sopimushallintaa on yhtenäistetty ottamalla käyttöön sähköinen sopimushallintajärjestelmä, jonka avulla toimialat voivat hallinnoida sopimustensa koko elinkaarta tehokkaasti. Sopimusriskien hallinta vaatii kuitenkin edelleen sopimushallinnan kehittämistä asettaen painopisteen sopimusten laadintaan. Sopimuksissa on sovittava muun muassa vastapuolen vastuista tietosuojakysymyksissä sekä poikkeus- ja häiriötilanteissa.

Riskejä ovat taseen ulkopuoliset taloudelliset vastuut kuten leasingvastuut, vastuusitoumukset (takaukset) sekä sopimusvastuut. Kaupunki on myöntänyt antolainoja, joissa on selvitetty etukäteen vastapuolien taloudelliset riskitekijät sekä noudattamalla kuntalain 129 §:ää. Kouvolan kaupungilla on myönnettyjä takauksia 114,6 milj. euroa jäljellä olevaa pääomaa sekä myönnettyjä lainoja noin 107,5 milj. euroa jäljellä olevaa pääomaa. Suurin osa takauksista (92,8 %) ja lainoista (91,2 %) kohdistuu konserniyhteisöihin. Sopimusvastuihin sisältyy muun muassa sitoumuksia avustuksiin, yhteistyö- ja kumppanuussopimuksia, palvelusopimuksia sekä vuokravastuita.

Rahoitusriskit: Alle vuoden mittainen rahoitus turvataan konsernitilin luottolimitillä (16 milj. euroa) ja kuntatodistusohjelmalla (150 milj. euroa). Pitkäaikaisen rahoituksen perusinstrumentit ovat velkakirja- ja joukkovelkakirjalainat sekä leasingrahoitus. Lainojen hallinnan osalta korkoriski liittyy markkinakorkojen muutoksiin, johon on varauduttu hajauttamalla rahoitussopimukset ja säätelemällä kiinteä- ja vaihtuvakorkoisten lainojen suhdetta. Osa kaupungin pitkäaikaisesta lainasalkusta on suojattu korkojohdannaisilla. Lainasalkun suojausaste 31.12.2022 oli noin 63 %. Sijoitusten hintariskiä

pienennetään hajauttamalla varat omaisuuslajien ja yksittäisten arvopaperien kesken. Kaupungin pitkän sijoitussalkun perusallokaatio on suhteellisen varovainen (35 % korot, 35 % osakkeet, 30 % vaihtoehtoiset sijoitukset). Maksimissaan osakepaino saa sijoitussuunnitelman mukaisesti olla enintään 50 %.

Vahinkoriskit

Yhdyskuntatekniikan rakenteiden ja infran kunto vaikuttaa moneen asiaan, kuten korjausvelkaan ja käyttäjäkokemukseen. Merkittävin vahinkotilanne on katurakenteiden vauriot ja niistä johtuvat omaisuusvahingot tienkäyttäjien ajoneuvoille. Merkittäviä uhkatilanteita ovat vedenpuhdistusprosessin häiriöt, ruokamyrkytyspäily, epidemia ja pandemia.

Rakennuksiin kohdistuu merkittävä korjausvelka, joka luo riskiä rakennusten käytettävyyteen. Rakenteiden kunto vaikuttaa myös kykyyn torjua vahinkoja tai varautua niihin. Merkittäviä uhkatilanteita ovat mm. tulipalo ja rakenteiden romahtamiset. Vahinkoriskeihin on varauduttu vahinkoja vastuuvakuutusin. Rakentamiseen liittyviä teknisiä riskejä, esim. vesivuodot, jäätymiset, ja toiminnan keskeytysriskejä kuten tulipalot, ilkiivalta, pienennetään rakentamisen ja suunnittelun ohjauksella sekä suunnitelmallisella rakennusten ylläpidolla sekä turva- ja automatiikkajärjestelyin. Korjausvelkaa saadaan supistettua kiinteistöjen aktiivisilla myynneillä ja puruilla. Lisäksi kiinteistöihin kohdistuviin riskeihin, kuten vaarallisen aineen vuoto tai sähkökatkokset, varaudutaan valmiusharjoituksin, -suunnittelulla ja riskikartoituksella.

Valmiussuunnittelun jalkauttamista varautumissuunnitelmiksi on tarkennettu. Varavoimajärjestelmien ja varaviestintäjärjestelmien toteutettavuutta kiinteistöissä kartoitettiin. Konsernin sähköyhtiö on toteuttanut tiettyjen asumisyksiköiden lämmönsiirron varaamisen. Omaisuusriskien hallitsemiseksi on kehitetty omaisuusrekisteriä.

Digitaalisen turvallisuuden toimintaympäristön riskit: Digitaaliseen toimintaympäristöön kohdistuvat uhat ovat kasvaneet merkittävästi. Tietomurronuhka on ollut todellinen ilmentyen tietojen kalasteluna. Palvelunestohyökkäysriski on myös jatkuvuudenhallinnan kannalta todellinen uhka, jonka vaikutukset voivat ylittää useisiin sähköisiin palveluihin. Maailmantilanteesta johtuen informaatiovaikuttamisen kohdentumisen riski on ollut todellinen ja toteutunut hyvin lievästi johtuen käytössä olevista teknisistä palveluista ja henkilöstön kyvykkyydestä toimia oikein. Palvelujen digitalisoituessa toimintaympäristöön kohdistuvien uhkien tunnistamisen ja riskienhallinnan avulla pyritään säilyttämään luottamus digitaalisten palvelujen turvallisuuteen ja varmistamaan jatkuvuus. Teknologia ja järjestelmähankintojen osalta on varmistettu jo hankintavaiheessa tietoturva ja tietosuojavaatimusten täyttyminen.

Keskeiset oikeudenkäynnit ja muut oikeudelliset tai viranomaisen toimenpiteisiin liittyvät riskit

Korkeimmassa hallinto-oikeudessa on ollut v.2022 käsiteltävänä Haminan ja Kotkan kaupunkien sekä Pyhtään ja Virolahden kuntien valituslupahakemus ja valitus koskien Kymenlaakson sosiaali- ja terveystalouden kuntayhtymän (Kymsote) perussopimusta. Korkein hallinto-oikeus antoi ratkaisun (749/2023) 9.3.2023 todeten, että Kymsoten perussopimuksen 7 §:n äänivaltaa koskevia määräyksiä on perusteltua tulkita siten, että millään yksittäisellä jäsenkunnalla ei ole yksipuolista määräämisvaltaa yhtymävaltuuston päätöksenteossa.

Joulukuussa 2022 Itä-Suomen hallinto-oikeus (2808/2022) velvoitti Kouvolan kaupungin palauttamaan Maatalousyrittäjien eläkelaitokselle perusteetta saatu korvausta 426 040 euroa vuosilta 2017–2018 eikä velvoittanut Maatalousyrittäjien eläkelaitosta palauttamaan kaupungille jo suoritettua korvausta vuodelta 2019 määrältään 186 953,25 euroa.

Itä-Suomen hallinto-oikeudessa on vireillä kunnallisvalitus koskien kaupunginvaltuuston päätöstä myydä Hemsö Suomi Oy:lle kiinteistöjä hintaan 96 809 716 euroa.

1.2 Selonteko sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä

Kaupunginvaltuusto ohjaa kaupunkikonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämistä hyväksymillään sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteilla. Kouvolan kaupungin ja kaupunkikonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan päivitetty perusteet on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 14.11.2022. Valtuusto edellyttää, että konsernin kaikissa toiminnoissa ja kaikilla organisaatiotasoilla on riittävä sisäinen valvonta ja riskienhallinta. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tehtävistä ja vastuista on määräykset hallintosäännössä ja sitä täydentävissä ohjeissa ja määräyksissä.

Kouvolan kaupungin eettiset periaatteet on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 14.11.2022. Kaupunginvaltuuston vahvistamat Kouvolan kaupungin ja kaupunkikonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet sisältävät lähtökohdan, jonka mukaan sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa toteutetaan muun muassa noudattamalla kaupungin eettisiä periaatteita. Eettiset periaatteet koskevat kaikkea Kouvolan kaupungin toimintaa ja niiden tulee määrittää asemasta tai työtehtävistä riippumatta kaikkien luottamushenkilöiden, johtajien, viranhaltijoiden ja työntekijöiden tapaa toimia. Kaupunki edellyttää eettisyyttä myös kaupunkikonserniin kuuluville yhtiöiltä, kuntien yhteistoiminnalta ja muulta toiminnalta, jossa Kouvolan kaupunki on osallisena. Eettisten periaatteiden mukaisella toiminnalla ja niihin liittyvän käytännön ohjeistuksen noudattamisella varmistetaan, että kaupungin toiminta on lakien, säädösten, ohjeiden ja normien mukaista.

Kaupunginhallitus vastaa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan asianmukaisesta järjestämisestä. Lisäksi kaikki ne toimielimet ja viranhaltijat, joille on annettu toimivaltaa kaupungin varojen käytössä ja jotka toimivat viranomaisina, vastaavat sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toteuttamisesta vastuualueillaan. Esimiehet seuraavat sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimivuutta osana operatiivista johtamista. Kaupunginhallitus on antanut valtuuston hyväksymiä perusteita noudattaen ohjeet sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimeenpanosta ja kytkeytymisestä kaupungin johtamis- ja ohjausjärjestelmään. Kouvolan kaupungin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan päivitetty ohje on hyväksytty kaupunginhallituksessa 16.1.2023.

Kaupunginhallituksen selonteko perustuu toimielinten toiminnastaan antamiin selontekoihin sekä sisäisen tarkastuksen arviointi- ja tarkastustietoihin. Selontekojen tueksi toimialat tekivät itsearviointeja tilinpäätösohjeeseen sisältyneen arviointimallin avulla sekä hyödynsivät muuta arviointitietoa toimialueensa sisäisen valvonnan riskienhallinnan tilasta. Arviointitietojen perusteella kaupungin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tila on pääosin hyvää tasoa. Sisäinen valvonta tuottaa pääosin kohtuullisen varmuuden toiminnan tuloksellisuudesta, lain- ja hyvän hallintotavan mukaisuudesta, varojen ja omaisuuden turvaamisesta sekä johtamisen edellyttämän luotettavan toiminnallisen ja taloudellisen informaation riittävydestä.

Toimielinten selonteissa vuoden 2022 todettiin edelleen olleen poikkeuksellinen. Maailmantilanteen aiheuttama epävarmuus on riski kaikkien hyvinvoinnille. Koronaviruspandemialla ja energiansäästötoimenpiteillä todettiin olleen vaikutuksia koko organisaatioon aiheuttaen muun muassa haasteita palvelujen saavutettavuuteen, toiminnallisia muutoksia palveluihin ja niistä johtuvia tulonmenetyksiä.

Selonteissa toimielimet totesivat riskejä liittyvän muun muassa vanhentuneisiin rakennuksiin, henkilöstön saatavuuteen ja kaupungin talouteen. Niukkenevien henkilöstö- ja talousresurssien sekä säästötoimien sovittaminen lainsäädännön vaatimuksiin, palvelun laatuun ja määrään todettiin haasteeksi palveluille ja henkilöstön työhyvinvoinnille.

Kehittämiskohteena todettiin olevan muun muassa prosessikuvaukset. Toiminnassa on melko vakiintuneet prosessit, mutta niiden kuvaus vaatisi aikaresurssia. Haasteena on vähäiset resurssit toiminnan kehittämiseksi. Myös erilaisiin lakimuutoksiin liittyvän valmistelun ja uusiin vaatimuksiin vastaamisen todettiin vaativan edelleen kehittämistä.

Strategian jalkauttaminen päivittäiseen palveluiden toimintaan ja talousarviosuunnitteluun kytkettyihin tiekarttoihin nähtiin tärkeänä. Tiekarttojen tulisi tukea konkreettisesti palveluiden toimintaedellytyksiä suhteessa strategian tavoitteisiin ja vallitsevaan tilanteeseen talouden sopeuttamisessa.

Säännösten, määräysten ja päätösten noudattaminen

Joulukuussa 2022 Itä-Suomen hallinto-oikeus (2808/2022) velvoitti Kouvolan kaupungin palauttamaan Maatalousyrittäjien eläkelaitokselle perusteetta saatu korvausta 426 040 euroa vuosilta 2017–2018 eikä velvoittanut Maatalousyrittäjien eläkelaitosta palauttamaan kaupungille jo suoritettua korvausta vuodelta 2019 määrältään 186 953,25 euroa. Muutoin kaupunginhallituksen tiedossa ei ole lakisääteisten tehtävien laiminlyöntejä tai muutoin lakien ja säännösten tai hyvän hallintotavan vastaisia toimia, joista seuraisi merkittävä korvaus- tai muu oikeudellinen vaatimus tai vastuu.

Tavoitteiden toteutuminen, varojen käytön valvonta, tuloksellisuuden arvioinnin pätevyys ja luotettavuus

Tavoitteiden, varojen käytön ja toiminnan tuloksellisuuden toteutumisen seuranta on esitetty muualla toimintakertomuksessa. Keskeiset poikkeamat talousarviossa asetettuihin toiminnallisiin ja taloudellisiin tavoitteisiin ja niiden johdosta mahdollisesti suoritettut toimenpiteet on esitetty talousarvion toteutumisosassa.

Toiminnan ja talouden seuranta- ja raportointijärjestelmät ovat jatkuvan kehittämisen kohteena. Kouvolan kaupungilla on palvelusopimus Sarastia Oy:n kanssa talous- ja henkilöstöhallinnon palveluiden tuottamisesta. Kaupunki on taloushallinnon järjestelmien osalta Sarastian Kuntamalli palveluna -ympäristön asiakas. Näin kaupungin taloushallinnon järjestelmät ovat yhdenmukaisia Sarastian järjestelmien kanssa ja tietojärjestelmäratkaisuja voidaan kehittää yhdessä muiden kuntatoimijoiden kanssa. Kaupungilla ja Sarastialla on vuosittain useita säännöllisiä kumppanuus- ja kehittämistilaisuuksia.

Riskienhallinnan järjestäminen

Riskienhallinnan järjestämisen ja toteuttamisen vastuut on määritelty hallintosäännössä ja niitä täydentävissä määräyksissä. Riskienhallinnan toteutus tapahtuu toimialoilla ao. johdon vastuulla. Konsernipalvelujen tehtävänä on kaupungin riskienhallinnan kehittäminen ja koordinointi. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeessa kuvataan kokonaisvaltaisen riskienhallinnan periaatteet ja riskienhallintaprosessi sekä riskienhallinnan kytkeytyminen osaksi keskeisiä toimintaprosesseja.

Kaupungin riskiarviointi suoritetaan strategiataustuksen yhteydessä. Toimialan toimielimet tunnistavat riskinsä ja laativat riskienhallintasuunnitelmansa talousarvion yhteydessä ja palvelut käyttösuunnitelmien yhteydessä. Riskienhallinnan raportointi on kytketty osaksi toiminnan ja talouden seurantaa ja raportointia.

Aiemmin kaupungissa oli käytössä useita riskienhallintaa tukevia sähköisiä järjestelmiä, mutta kokonaisvaltaista riskienhallintaa tukevaa sähköistä järjestelmää ei ollut. Vuoden 2022 aikana riskienhallintajärjestelmän hankintaprosessi on saatettu päätökseen ja uuden kokonaisvaltaisen sähköisen riskienhallintajärjestelmän käyttöönotto on aloitettu. Vuonna 2019 hyväksyttiin digitaalisen turvallisuuden politiikka ja sitä täydentävä tietosuojapolitiikka. Ne määrittävät periaatteet, toimintatavat ja vastuut, joiden mukaan toimitaan digitaalisessa ympäristössä sekä tietosuojan toteuttamisessa noudattaen voimassa olevaa lainsäädäntöä ja asetusten määrittämiä normeja sekä tehtyjen sopimusten edellyttämiä vaatimuksia.

Kaupungin toiminnan ja omaisuuden vakuuttamisperiaatteet on määritelty kaupunginhallituksen hyväksymässä vakuuttamispolitiikka -asiakirjassa. Vakuutusturva on järjestetty vakuuttamispolitiikan mukaisesti. Kouvolan kaupungin vakuutusopas sisältää ohjeet ja menettelytavat vahinkotilanteisiin. Vakuutusturvan riittävyttä on arvioitu vakuutusten kilpailuttamisen yhteydessä vuonna 2018. Vakuutusten ajantasaisuutta ylläpidetään jatkuvasti.

Omaisuuuden hankinnan, luovutuksen ja hoidon valvonta

Valtio on korvauksetta luovuttanut Anjalan maa- ja metsäoppilaitoksen kiinteistöt Kouvolan seudun kuntayhtymälle vuonna 1995. Kuntaliitoksen myötä 1.1.2009 kiinteistöt siirtyivät Kouvolan kaupungille ammatillisen koulutuksen käyttöön. Luovutussopimukseen on sisällytynyt ehto palautusvelvollisuudesta tilanteissa, joissa valtion luovuttama omaisuus luovutetaan toiselle tai sen käyttötarkoitus muutetaan pysyvästi. Vuosien saatossa kiinteistöjä ja rakennuksia on luovutettu eri tahoille, eikä luovutuksista ole tehty lain edellyttämiä luovutusilmoituksia. Osa luovutuksista on sellaisia, että kiinteistön käyttötarkoitus on muuttunut ja niistä tulee seuraamaan palautusvelvollisuus. Muutoin kaupunginhallituksen tiedossa ei ole omaisuuden hankinnan, luovutuksen tai hoidon valvonnan osalta laiminlyöntiä tai virheellistä menettelyä, josta saattaisi aiheutua kaupungille merkittävä korvaus- tai muu oikeudellinen vastuu. Kaupungilla on käytössä kaikkia voimassa olevia sopimuksia koskeva Clouidia Sopimushallintajärjestelmä.

Sisäisen tarkastuksen järjestäminen

Vuonna 2022 sisäisen tarkastuksen työ on kohdistunut muun muassa kaupungin konsernipalveluissa olevien tukipalveluiden keskittämisen selvitykseen, kaupungin rahoitus- ja lainasopimusten arkistointi ja seuranta sekä varahenkilöjärjestelyiden läpikäyntiin, liikunta- ja kulttuurilautakunnan alaisten avustusten tarkastukseen, kaupungin henkilöstön sisäisen valvonnan tietoisuuden parantamiseen, Kouvolan kaupungin eettisten periaatteiden laadintaan, Kouvolan kaupungin ja kaupunkikonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet asiakirjan päivittämiseen sekä Kouvolan kaupungin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeen päivittämiseen. Sisäinen tarkastus antoi raporteissaan ja muistioissaan tarkastuskohteille suosituksia sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kehittämiseksi. Tarkastuksista raportoitui kaupunginhallitukselle, kaupunginjohtajalle, kaupungin johtoryhmälle, tarkastuskohteille sekä tarkastuslautakunnalle ja tilintarkastajalle. Raporteissa annettujen suositusten toteutumista seurataan säännöllisesti.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kokonaisarvio

Kaupungin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tila on pääosin hyvää tasoa. Sisäinen valvonta tuottaa pääosin kohtuullisen varmuuden toiminnan tuloksellisuudesta, lain- ja hyvän hallintotavan mukaisuudesta, varojen ja omaisuuden turvaamisesta sekä johtamisen edellyttämän luotettavan toiminnallisen ja taloudellisen informaation riittävydestä. Olennaisia sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan puutteita ei ole havaittu.

Sisäistä valvontaa suoritetaan osana normaalia operatiivista johtamistyötä. Riskienhallinnan toteutus tapahtuu toimialoilla johdon vastuulla. Sisäinen valvonta ja riskienhallinta ovat jatkuvan kehittämisen kohteena. Voimassa olevalla taloussuunnittelukaudella kehittämistoimenpiteet kohdistuvat muun muassa toiminnan ja talouden seuranta- ja raportointijärjestelmiin sekä kokonaisvaltaisen riskienhallintaprosessin kehittämiseen ja riskienhallintajärjestelmän käyttöönottoon.

1.3 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

1.3.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen

Tuloslaskelma, 1000 e	2022	2021
Toimintatuotot	51 455	51 560
Valmistus omaan käyttöön	1 498	1 162
Toimintakulut	-617 075	-599 036
Toimintakate	-564 122	-546 313
Verotulot	380 975	370 954
Valtionosuudet	179 179	193 407
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	2 094	1 893
Muut rahoitustuotot	11 063	12 133
Korkokulut	-2 322	-2 465
Muut rahoituskulut	-1 760	-111
Vuosikate	5 108	29 499
Poistot ja arvonalentumiset	-25 181	-26 661
Tilikauden tulos	-20 074	2 838
Tilinpäätössiirrot	71	217
Tilikauden yli-/alijäämä	-20 002	3 056
Tuloslaskelman tunnusluvut	2022	2021
Toimintatuotot/toimintakulut, %	8,4	8,6
Vuosikate/poistot, %	20,3	110,6
Vuosikate, euroa/asukas	64	367
Asukasmäärä	79 434	80 483

Kaupungin tuloslaskelma kuvaa tilikauden tuloksen muodostumista ja miten tilikauden tuotot riittävät palvelujen tuottamisesta aiheutuneiden kulujen kattamiseen. Tuloslaskelmassa esitetään ne tuotot, jotka on saatu kaupungin ulkopuolelta ja kulut, jotka ovat syntyneet hankinnoista kaupungin ulkopuolelta. Vertailussa edelliseen vuoteen tulee huomioida ammatillisen koulutuksen siirtyminen Kouvolan Ammattiopisto Oy:n järjestämisvastuulle vuoden 2022 alusta sekä lomituspalveluiden siirtyminen Sysmän kunnan järjestettäväksi.

Toimintatuottoja kertyi 51,5 milj. euroa. Toimintatuotot vähenivät edelliseen vuoteen verrattuna 0,1 milj. euroa (-0,2 %). Myyntituottoja kertyi 3,5 milj. euroa vähemmän kuin edellisenä tilikautena. Merkittävin poikkeama, 3,4 milj. euroa, vertailussa edellisvuoteen selittyy toiminnan muutoksella eli lomituspalvelukorvauksien poistumisella toiminnan siirryttyä pois kaupungilta. Toiminnan muutokset huomioiden myyntitulojen kertymä oli 0,2 milj. euroa suurempi kuin edellisvuonna. Maksutuottojen kertymä oli 4,3 milj. euroa, muutos edelliseen vuoteen oli -13,5 % eli 0,7 milj. euroa. Muutokseen vaikuttaa mm. hoitopäivämaksujen edellisvuotta pienempi kertymä (0,4 milj. euroa) sekä pois jääneet lomituspalvelumaksut (0,4 milj. euroa). Tukia ja avustuksia kertyi 9,9 milj. euroa, vähennystä edelliseen tilikauteen oli 0,2 milj. euroa. Ammatillisen koulutuksen tuet ja avustukset huomioiden tukia ja avustuksia saatiin 0,8 milj. euroa (9 %) edellisvuotta enemmän. Työllistämistukia kertyi 0,3 milj. euroa enemmän kuin edellisvuonna. Kelan koulumatkatukea saatiin 0,4 milj. euroa enemmän kuin edellisenä vuonna johtuen toisen asteen opiskelijoiden maksuttomasta joukkoliikenteestä. Koronatilanteesta johtuvia valtionavustuksia saatiin mm. joukkoliikenteeseen sekä esi- ja perusopetukseen. Muita toimintatuottoja kertyi 24,2 milj. euroa, muutosta edelliseen vuoteen oli 21,1 prosenttia eli 4,2 milj. euroa. Muutokseen vaikuttaa mm. Kouvolan Ammattiopisto Oy:n vuokrien

siirtyminen ulkoisiksi vuokriksi. Pysyvien vastaavien luovutusvoittojen kertymä oli 1,5 milj. euroa, 0,9 milj. euroa edellisvuotta vähemmän.

Toimintakulut olivat 617,1 milj. euroa, kasvua edelliseen vuoteen nähden oli 18,0 milj. euroa (3 %). Toimintakulujen merkittävimmät erät muodostuivat henkilöstökuluista ja palveluiden ostoista.

Henkilöstökulut olivat 141,7 milj. euroa, joka oli 23 % toimintakuluista. Henkilöstökulut vähenivät edelliseen vuoteen verrattuna 13,9 milj. euroa, eli 8,9 %. Toiminnan muutokset huomioiden henkilöstökulut kasvoivat 4,0 milj. euroa (3 %) valtakunnallisen palkkaratkaisun ja korkeiden sijauskustannuksien vuoksi. Palkkojen ja palkkioiden osuus henkilöstökuluista oli 108,8 milj. euroa, vähennystä edelliseen vuoteen oli 11,2 milj. euroa (9,3 %) em. mainittujen toiminnan muutoksien vuoksi.

Palveluja ostettiin 434,8 milj. eurolla, mikä oli 70,5 % toimintakuluista. Asiakaspalvelujen ostojen osuus oli 381,7 milj. euroa ja muiden palvelujen ostot 53,0 milj. euroa. Palvelujen ostot kasvoivat edelliseen vuoteen verrattuna 31,7 milj. euroa. Asiakaspalvelujen ostot kasvoivat edellisvuodesta 8,7, % eli 30,7 milj. euroa pääosin sosiaali- ja terveydenhuollon kustannuksista johtuen. Palvelusetelimenot olivat 5,3 milj. euroa eli 0,3 milj. euroa suuremmat kuin edellisenä vuonna. Muiden palvelujen ostot olivat 0,9 milj. euroa suuremmat kuin edellisvuonna. Asiantuntija- ja toimistopalveluihin käytettiin 1,9 milj. euroa edellistä vuotta vähemmän. ICT-palveluita hankittiin 1,7 milj. euroa (21,4 %) vähemmän kuin edellisenä vuonna. Rakennusten ja alueiden rakentamispalvelut toteutuivat 46,6 % suurempina edelliseen vuoteen nähden. Muutokseen vaikuttaa yleinen kustannusten nousu sekä runsasluminen talvi. Myös matkustus- ja kuljetuspalveluihin käytettiin 7,5 % edellisvuotta enemmän. Muun muassa oppilaskuljetukset toteutuivat edellisvuotta suurempina.

Aineita, tavaroita ja tarvikkeita hankittiin 26,0 milj. eurolla, kasvu edellisvuoteen oli 10,3 %. Polttoainekustannukset kasvoivat 0,2 milj. euroa edellisestä vuodesta. Lämmitys-, sähkö- ja kaasukustannukset kasvoivat 3,4 milj. euroa edellisvuoteen nähden. Avustuksia maksettiin 8,3 milj. euroa. Maksettujen avustusten määrä väheni edelliseen vuoteen verrattuna 2,0 milj. euroa. Vähennys selittyy toiminnan muutoksilla eli Kouvolan ammattiopisto Oy:lle vuonna 2021 maksettu avustus (käyttämättömät valtionosuudet) 1,6 milj. euroa sekä lomituspalveluiden avustukset 0,4 milj. euroa. Lasten kotihoidon tuki toteutui lähes edellisvuoden tasolla. Muut toimintakulut olivat 6,3 milj. euroa, kasvua edelliseen vuoteen oli 2,6 %. Pysyvien vastaavien luovutustappioita toteutui 0,5 milj. euroa edellisvuotta vähemmän. Myös vuokramenojen toteutuma oli 0,2 milj. euroa edellisvuotta suurempi. Luottotappioita kirjattiin lähes 0,1 milj. euroa enemmän kuin edellisenä vuonna.

Toimintakate oli -564,1 milj. euroa, muutos edelliseen tilikauteen verrattuna oli 3,3 %. Toimintatuotot kattoivat 8,4 % toimintakuluista.

Verotuloja kertyi 381,0 milj. euroa ja valtionosuuksia 179,2 milj. euroa. Verotulokertymä oli 10,0 milj. euroa enemmän kuin edellisenä vuonna. Tuloveron kertymä oli 7,1 milj. euroa (2,3 %) edellisvuotta parempi. Yhteisöverojen toteuma oli 0,7 milj. euroa suurempi kuin edellisenä vuonna. Kiinteistöverotuotot kasvoivat 2,2 milj. euroa (8,0 %) edellisvuoteen verrattuna. Valtionosuuksia saatiin 14,2 milj. euroa edellisvuotta vähemmän ammatillisen koulutuksen siirtyessä yhtiölle.

Rahoitustuottoja kertyi 13,2 milj. euroa, eli 0,9 milj. euroa edellisvuotta vähemmän. Kaupungille maksettiin osinkoja yhteensä 9,0 milj. euroa, joista merkittävimmät olivat KSS Energia Oy:n osinko 8,0 milj. euroa ja Kymenlaakson Sähkö Oy:n osinko 0,6 milj. euroa. Rahoituskulujen toteutuma oli 4,1 milj. euroa eli 1,5 milj. euroa edellisvuotta enemmän. Korkokuluja maksettiin 0,1 milj. euroa edellisvuotta vähemmän. Arvopapereiden luovutustappioita ja arvonalentumisia kirjattiin noin 1,7 milj. euroa enemmän kuin edellisellä tilikaudella. Arvopapereiden luovutusvoittoja saatiin 1,7 milj. euroa.

Vuosikate osoittaa tulo-rahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainan lyhennyksiin. Vuosikate oli 5,1 milj. euroa ja se kattoi poistot 20,3 prosenttisesti. Asukasta kohden laskettuna vuosikate oli 64 euroa.

Poistoja ja arvonalentumisia kirjattiin tilikaudelle yhteensä 25,2 milj. euroa eli noin 1,5 milj. euroa vähemmän kuin edellisellä tilikaudella. Suunnitelman mukaisten poistojen, 25,1 milj. euroa, lisäksi kirjattiin arvonalentumisia 0,1 milj. euroa. Arvonalennukset muodostuvat toteutumatta jääneiden rakennusinvestointien alaskirjauksista.

Kaupungin tilikauden tulokseksi muodostui -20,1 milj. euroa, muutos edelliseen vuoteen on -22,9 milj. euroa. Aiempiin investointeihin (Tuulensuoja, Kaupungintalo ja kortteli 10008) liittyviä poistoeroja on kirjattu 0,1 milj. euroa. Poistoeron jälkeen tilikauden alijäämäksi muodostui 20,0 milj. euroa. Kertynyt alijäämä taseessa on tilinpäätöshetkellä 0,5 milj. euroa.

Tuloslaskelman tunnusluvut

Toimintatuotot / toimintakulut, %

$$= 100 * \text{toimintatuotot} / (\text{toimintakulut} - \text{valmistus omaan käyttöön})$$

Kaupungin toimintojen organisointi, kuten toimintojen yhtiöittäminen ja kuntien välinen yhteistoiminta sekä oppilaitosten ylläpitäminen vaikuttavat tunnusluvun arvoon ja selittää kuntakohtaisia eroja.

Vuosikate osoittaa tulorahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainan lyhennyksiin. Vuosikate on keskeinen tunnusluku arvioitaessa tulorahoituksen riittävyyttä. Perusoletus on, että mikäli vuosikate on siitä vähennettävien poistojen suuruinen, kunnan tulorahoitus on riittävä.

Vuosikate prosenttia poistoista, %

$$= 100 * \text{vuosikate} / \text{poistot ja arvonalentumiset}$$

Kun tunnusluvun arvo on 100 %, oletetaan kaupungin tulorahoituksen olevan riittävä. Oletusta voidaan pitää pätevänä vain, jos poistot ja arvonalentumiset vastaavat kaupungin vuotuista keskimääräistä investointitasoa. Investoinneilla tarkoitetaan tällöin poistoalaisten investointien omahankinta-menoa, joka saadaan vähentämällä hankintamenosta valtionosuudet ja muut rahoitusosuudet.

Investointitaso määritetään voimassa olevasta investointisuunnitelmasta, jonka aikajänne on riittävä keskimäärän osoittamiseksi. Jos poikkeuksellisen suuri poistonalainen investointihanke ajoittuu suunnittelukaudelle tai investointeja on taloussuunnitelmassa leikattu ja siirretty suunnitelman ulkopuolelle, on investointitasoa arvioitava taloussuunnittelukautta pitemmällä jaksolla.

Tulorahoitus on ylijäämäinen, kun vuosikate ylittää poistot, ja alijäämäinen, kun vuosikate alittaa poistot. Myös nämä väittämät pitävät paikkansa vain, jos poistot vastaavat keskimääräistä vuotuista poistonalaista investointitasoa. Jos vuosikate on negatiivinen, on kunnan tulorahoitus heikko.

Vuosikate, euroa/asukas

Vuosikate asukasta kohden on yleisesti käytetty tunnusluku tulorahoituksen riittävyyden arvioinnissa. Keskimääräistä kaikkia kuntia koskevaa tavoitearvoa ei voida asettaa. Kaupungin toimintojen organisointi ja palvelutoiminnan laajuus ovat tekijöitä, jotka vaikuttavat vuosikatetavoitteen määrittämiseen. Erityisesti silloin, kun kaupungin talouden tasapainoa ja liikkumavaraa verrataan muihin kuntiin, on otettava huomioon erot veroprosenteissa.

1.3.2 Toiminnan rahoitus

Rahoituslaskelma, 1000 e	2022	2021
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	5 108	29 499
Tulorahoituksen korjaukset	-13 065	-4 780
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-35 017	-40 682
Rahoitusosuudet investointimenoihin	2 342	1 606
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	6 076	4 037
Toiminnan ja investointien rahavirta	-34 556	-10 320
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-50 201	-136
Antolainasaamisten vähennykset	75	331
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	50 000	10 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-43 184	-32 460
Lyhytaikaisten lainojen muutos	85 640	12 642
Oman pääoman muutokset		
Oman pääoman muutokset	-415	-1 049
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-1	5
Vaihto-omaisuuden muutos	21	-36
Saamisten muutos	-3 728	1 964
Korottomien velkojen muutos	-3 430	20 890
Rahoituksen rahavirta	34 777	12 151
Rahavarojen muutos	222	1 831
Rahavarat kauden lopussa	30 506	30 284
Rahavarat 1.1.	30 284	28 453
Rahavarojen muutos	222	1 831
Rahoituslaskelman tunnusluvut	2022	2021
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1000 e	-82 499	-59 102
Investointien tulorahoitus, %	15,6	75,5
Laskennallinen lainanhoitokate	0,2	0,9
Kassan riittävyys, pv	15	16

Toiminnan rahoitusta tilikauden aikana tarkastellaan rahoituslaskelman ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla. Rahoituslaskelmassa esitetään erikseen tulorahoituksen ja investointien nettomäärä ja rahoitustoiminnan eli anto- ja ottolainauksen, oman pääoman ja maksuvalmiuden muutosten nettomäärä. Näiden kahden nettomäärän erotus tai summa osoittaa kaupungin rahavarojen muutoksen tilikaudella. Tuloslaskelman tavoin rahoituslaskelma sisältää ainoastaan erät, jotka ovat syntyneet liiketapahtumista kaupungin ja kaupunkiin kuulumattomien toimijoiden välillä.

Toiminnan rahavirta, tulorahoitus, kuvaa tuloslaskelmassa esitettyjen tuottojen ja kulujen vaikutusta rahavaroihin eli kuinka paljon varsinainen toiminta on tuottanut tilikauden aikana rahavaroja. Toiminnan rahavirta oli -8,0 milj. euroa, muutos edelliseen tilikauteen oli -32,7 milj. euroa.

Tulorahoituksen korjauserät, yhteensä 13,1 milj. euroa, muodostuivat Kymsoten alijäämien kattamiseen tehdyn pakollisen varauksen purkamisesta 11,6 milj. eurolla sekä pysyvien vastaavien myyntivoitoista ja -tappioista. Tulorahoituksen korjauserillä ei ole kassavaikutusta.

Rahoituslaskelman investointien rahavirta muodostuu pysyvien vastaavien investointimenoista, rahoitusosuuksista sekä pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustuloista. Investointimenoja oli 35,0 milj. euroa, luovutustuloja kertyi 6,1 milj. euroa ja rahoitusosuuksia saatiin 2,3 milj. euroa (mm. RR-terminaalin rakentaminen 2,0 milj. euroa, lämmitysjärjestelmämuutokset 0,1 milj. euroa, liikuntapaikkojen peruskorjaukset 0,1 milj. euroa sekä Käyrälammen ulkoilureitin rakentaminen ja uimarannan kunnostaminen 0,1 milj. euroa).

Toiminnan ja investointien rahavirraksi muodostui -34,6 milj. euroa. Varsinaisen toiminnan tulorahoituksella rahoitettiin 15,6 % investointien omahankintamenosta. Investointien omahankintameno oli 32,7 milj. euroa. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä viimeiseltä viideltä vuodelta on tilinpäätöshetkellä -82,5 milj. euroa.

Rahoituksen rahavirta esittää ne rahoitukselliset erät, joilla varsinaisesta toiminnasta ja investoinneista syntynyt rahoitustarve katetaan. Rahoituksen rahavirran toteutumaksi muodostui 34,8 milj. euroa. Antolainasaamisten lisäykset muodostuvat KSS Energia Oy:lle maksuvalmiuden turvaamiseen myönnetystä lainasta 50,0 milj. euroa sekä palautettavista liittymismaksuista ja antolainoja lyhennettiin 0,1 milj. eurolla. Pitkäaikaisten lainojen lisäys oli 50,0 milj. euroa. Lainojen lyhennykset olivat 43,2 milj. euroa. Lyhytaikaisten lainojen muutos muodostuu 85,6 milj. euroa kuntatodistuksesta sekä konsernitilivelasta. Se sisältää sekä kaupungin konsernitilivelan pankille että tytäryhteisöille. Laskennallinen lainanhoitokate kertoo tulorahoituksen riittävydestä lainojen hoitoon. Laskennallinen lainanhoitokate oli 0,2 eli heikko.

Oman pääoman muutoksena kirjattiin Kymsoten takautuvasti vuosilta 2019–2021 laskuttama vammaisten lasten aamu- ja iltapäivähoito sekä loma-ajanhoito 0,4 milj. euroa.

Muut maksuvalmiuden muutokset, -6,2 milj. euroa, muodostuivat toimeksiantojen varojen ja pääomien muutoksista, vaihto-omaisuuden muutoksista, saamisten muutoksista ja korottomien velkojen muutoksista.

Rahavarojen muutos kertoo kaupungin kassavarojen muutoksen tilikaudella. Rahavarojen muutos oli 0,2 milj. euroa. Rahavaroja oli tilinpäätöshetkellä 30,5 milj. euroa. Kassan riittävyys oli 15 päivää.

Rahoituslaskelman tunnusluvut

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, euroa

Toiminnan ja investointien rahavirta on tunnusluku, jonka positiivinen (ylijäämäinen) määrä ilmaisee sen, kuinka paljon rahavirrasta jää nettoantolainaukseen, lainojen lyhennyksiin ja kassan vahvistamiseen ja negatiivinen (alijäämäinen) määrä ilmaisee sen, että menoja joudutaan kattamaan joko olemassa olevia kassavaroja vähentämällä taikka ottamalla lisää lainaa.

Toiminnan ja investointien rahavirran tilinpäätösvoiton ja neljän edellisen vuoden kertymän avulla seurataan investointien omarahoituksen toteutumista. Omarahoitusvaatimus täyttyy, jos kertymä viimeksi päättyneenä tilinpäätösvoittona on positiivinen. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi.

Investointien tulorahoitus, %

$$= 100 * \text{Vuosikate} / \text{Investointien omahankintameno}$$

Investointien tulorahoitus -tunnusluku kertoo, kuinka paljon investointien omahankintamenosta on rahoitettu tulorahoituksella. Tunnusluku vähennettynä sadasta osoittaa prosenttiosuuden, mikä on jäänyt rahoitettavaksi pääomarahoituksella eli käyttöomaisuuden myynnillä, lainalla tai kassavarojen määrää vähentämällä. Investointien omahankintamenolla tarkoitetaan rahoituslaskelman

investointimenoja, joista on vähennetty rahoituslaskelmaan merkityt rahoitusosuudet (mutta ei luovutustuloja).

Laskennallinen lainanhoitokate

$$= (\text{Vuosikate} + \text{Korkokulut}) / (\text{Korkokulut} + \text{Laskennalliset lainanlyhennykset})$$

Tunnusluku kuvaa lainanhoitoon käytettävissä olevan tulorahoituksen ja laskennallisten lainanlyhennysten sekä korkojen suhdetta eli kykyä hoitaa lainoista aiheutuvia velvoitteita. Laskennallinen lainanhoitokate lasketaan kaavalla, jossa tuloslaskelman vuosikatteeseen lisätään korkokulut ja jossa saatu summa jaetaan korkokulujen ja laskennallisten lainanlyhennysten summalla. Laskennalliset lainanlyhennykset saadaan jakamalla taseen lainat kahdeksalla, mikä kuvaa oletettua jäljellä olevaa laina-aikaa. Lainoihin luetaan korolliset pitkäaikaiset ja lyhytaikaiset lainat, kuten kuntatodistukset.

Tulorahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi. Kun tunnusluvun arvo on alle 1, joudutaan vieraan pääoman hoitoon ottamaan lisälainaa, realisoimaan kaupungin omaisuutta tai vähentämään rahavaroja. Luotettavan kuvan kaupungin lainanhoitokyvystä saa tarkastelemalla tunnuslukua useamman vuoden jaksolla. Kaupungin lainahoitokyky on hyvä, kun tunnusluvun arvo on yli 2, tyydyttävä kun tunnusluvun arvo on 1–2 ja heikko, kun tunnusluvun arvo jää alle yhden.

Kassan riittävyys, pv

$$= 365 \text{ pv} * \text{Rahavarat } 31.12. / \text{Kassasta maksut tilikaudella}$$

Kaupungin maksuvalmiutta kuvataan kassan riittävyytenä päivissä. Tunnusluku ilmaisee, monenko päivän kassasta maksut voidaan kattaa kaupungin rahavaroilla. Rahavaroihin lasketaan rahoitusarvopaperit sekä rahat ja pankkisaamiset.

1.4 Rahoitusasema ja sen muutokset

VASTAAVAA, 1 000 euroa	2022	2021
PYSYVÄT VASTAAVAT	645 744	592 757
Aineettomat hyödykkeet	1 780	1 755
Aineettomat oikeudet	105	43
Muut pitkävaikutteiset menot	1 675	1 661
Ennakkomaksut	0	51
Aineelliset hyödykkeet	388 175	385 444
Maa- ja vesialueet	82 102	80 851
Rakennukset	152 040	141 667
Kiinteät rakenteet ja laitteet	118 476	121 951
Koneet ja kalusto	585	103
Muut aineelliset hyödykkeet	1 308	1 308
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	33 665	39 563
Sijoitukset	255 789	205 558
Osakkeet ja osuudet	157 790	157 685
Muut lainasaamiset	95 768	45 833
Muut saamiset	2 231	2 040
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	1 439	1 491
Lahjoitusrahastojen erityiskatt.	1 439	1 491
VAIHTUVAT VASTAAVAT	57 838	53 909
Vaihto-omaisuus	30	51
Aineet ja tarvikkeet	30	51
Saamiset	27 302	23 574
Pitkäaikaiset saamiset	10 581	11 873
Lainasaamiset	10 421	11 604
Muut saamiset	160	269
Lyhytaikaiset saamiset	16 722	11 700
Myyntisaamiset	3 247	3 802
Lainasaamiset	5 685	1 454
Muut saamiset	2 466	2 308
Siirtosaamiset	5 324	4 137
Rahoitusarvopaperit	30 450	30 208
Muut arvopaperit	30 450	30 208
Rahat ja pankkisaamiset	56	76
VASTAAVAA	705 020	648 156

VASTATTAVAA	2022	2021
OMA PÄÄOMA	285 226	305 643
Peruspääoma	285 681	285 681
Edellisten tilikausien yli-/ alijäämä	19 548	16 907
Tilikauden yli-/alijäämä	-20 002	3 056
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	1 090	1 162
Poistoero	1 090	1 162
PAKOLLISET VARAUKSET	426	12 046
Muut pakolliset varaukset	426	12 046
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	1 511	1 564
Lahjoitusrahastojen pääomat	1 511	1 564
VIERAS PÄÄOMA	416 768	327 742
Pitkäaikainen vieras pääoma	204 276	186 006
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	204 276	186 006
Lyhytaikainen vieras pääoma	212 491	141 736
Joukkovelkakirjalainat	94 000	8 000
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	37 214	52 418
Lainat muilta luotonantajilta	14 049	10 660
Saadut ennakot	4 296	4 610
Ostovelat	28 868	33 372
Muut velat	2 258	2 695
Siirtovelat	31 806	29 982
VASTATTAVAA	705 020	648 156
Taseen tunnusluvut	2022	2021
Omavaraisuusaste, %	40,9	47,7
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	67,4	52,5
Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 e	-455	19 962
Kertynyt yli-/alijäämä, e/asukas	-6	248
Lainakanta 31.12., 1000 e	349 539	257 084
Lainat, eur/asukas	4 400	3 194
Lainat ja vastuut 31.12., 1000 e	360 564	269 235
Lainat ja vastuut 31.12., e /asukas	4 539	3 345
Lainasaamiset 31.12., 1000 e	95 768	45 833

Tase sisältää kaupungin omaisuus- ja pääomaerät tilikauden päättyessä ryhmiteltynä luonteensa mukaan. Kuten tulos- ja rahoituslaskelmassakin erät eivät sisällä kaupungin eri yksiköiden välisiä sisäisiä eriä.

Kaupungin taseen loppusumma tilinpäätöshetkellä oli 705,0 milj. euroa. Pysyviä vastaavia oli 645,7 milj. euroa, joista merkittävimmät erät olivat aineelliset hyödykkeet 388,2 milj. euroa ja sijoitukset 255,8 milj. euroa. Toimeksiantojen varat olivat 1,4 milj. euroa. Vaihtuvat vastaavat olivat 57,8 milj. euroa. Merkittävimpänä eränä oli saamiset 27,3 milj. euroa, jotka kasvoivat edellisestä vuodesta noin 3,7 milj. euroa. Rahoitusarvopapereita tilinpäätöshetkellä oli 30,4 milj. euroa eli 0,2 milj. euroa

enemmän kuin edellisen vuoden tilinpäätöksessä. Rahat ja pankkisaamiset olivat vuoden lopussa noin 0,1 milj. euroa.

Kaupungin oma pääoma tilinpäätöshetkellä oli 285,2 milj. euroa. Poistoeroa on jäljellä 1,1 milj. euroa. Pakolliset varaukset olivat 0,4 milj. euroa, joka muodostuu varautumisesta Melan perusteetta saadun valtionkorvauksen takaisinperintään. Korvaus on maksettu Melalle vuoden alkuvuodesta 2023. Pakollista varausta Kymsoten alijäämien kattamiseen purettiin 11,6 milj. euroa kuntayhtymän toiminnan loppuessa ja hyvinvointialueiden aloittaessa. Toimeksiantojen pääomat olivat 1,5 milj. euroa, se muodostuu lahjoitusrahastojen pääomista. Vierasta pääomaa oli 416,8 milj. euroa, josta pitkäaikaista vierasta pääomaa oli 204,3 milj. euroa ja lyhytaikaista 212,5 milj. euroa. Kuntatodistuslainat, 94,0 milj. euroa, luokitellaan joukkovelkakirjalainoiksi.

Kaupungin omavaraisuusaste oli 40,9 % ja suhteellinen velkaantuneisuus 67,4 %. Kertynyt alijäämä taseessa oli -0,5 milj. euroa, joka asukasta kohti oli -6 euroa. Lainakanta oli 349,5 milj. euroa eli 4 400 euroa asukasta kohden. Lainat ja vastuut olivat 360,6 milj. euroa, joka on 4 539 euroa asukasta kohden. Lainasaamiset 31.12. olivat 95,8 milj. euroa.

Sijoitustoiminta

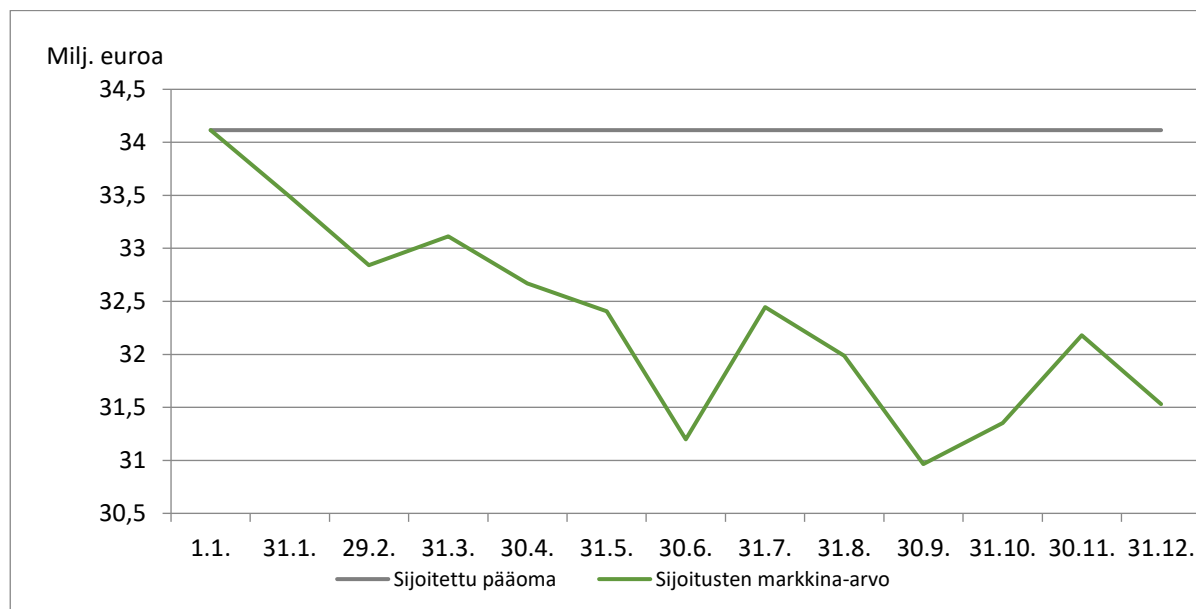
Kaupungin pitkäaikainen sijoitussalkku on täyden valtakirjan periaatteella kahden varainhoitajayhteisön OP Varainhoidon ja Evlin hoidettavana. Lähtökohtana on, että tuottoja haetaan pitkäjänteisesti, ilman liiallista riskinottoa. Kaupungin nykyisellä sijoitusstrategialla salkun perusallokaatio on 35 % korot, 35 % osakkeet, 30 % vaihtoehtoiset sijoitukset (esim. kiinteistörahastot ja metsärahasot). Vaihtoehtoisten sijoitusten osalta mukaan voidaan ottaa myös epälikvidimpiä vaihtoehtoja (esim. epälikvidit lainat, private equity-rahastot, infrasijoitukset). Epälikvidien vaihtoehtoisten sijoitusten osuus kaupungin kokonaissijoitusvarallisuudesta saa olla enintään 20 %. Maksimipaino osakkeiden osalta on 50 %. Pitkän aikavälin tuottotavoite perusallokaatiolla on noin 5 % ja volatiliteetti, joka kuvaa tuottojen vaihtelua odotetun tuoton ympärillä on noin 8 %.

Vastuullisen sijoittamisen merkitys on kasvanut viime vuosina. Vastuullisuudella tarkoitetaan ympäristöön, yhteiskuntaan ja hyvään hallintotapaan liittyviä näkökulmia. Molemmat kaupungin varainhoitajista ovat sitoutuneet jatkuvasti kehittämään vastuullisen sijoittamisen toimintatapojaan. Vastuullisen sijoittamisen kulmakiviä ovat mm. vastuullisuustekijöiden analyysi ja ESG-arvosanan laskeminen, YK:n Global Compact –periaatteiden seuranta ja vaikuttaminen, kiistanalaisten asioiden poissulkeminen sekä vastuullisuusraportointi. Salkun ESG-raportti arvioi salkun sijoituksia vastuullisuustekijöiden näkökulmasta. Raportointi edistää merkittävästi salkun läpinäkyvyyttä.

Vuoden 2022 lopussa kaupungin sijoitussalkku on jakaantunut niin, että korkosijoitusten osuus on 41 %, osakesijoitusten osuus 30 % ja vaihtoehtoisten sijoitusten osuus 29 %. Epälikvidien vaihtoehtoisten sijoitusten osuutta salkussa on vuoden aikana hieman kasvatettu. Korkosijoitukset ovat selvässä ylipainossa ja vähitellen niistä voidaan myös alkaa odottaa tuottoa. Paremmen hajautuksen aikaansaamiseksi kaupungin sijoitukset on toteutettu rahastojen kautta. Salkun volatiliteetti viime vuoden osalta oli alhainen, 6,5 %.

Vuosi 2022 oli sijoitusmarkkinoilla poikkeuksellisen ankea. Korkojen jyrkkä nousu ja osakemarkkinoiden lasku on harvinainen yhdistelmä, joka on negatiivista sijoitusmarkkinoille. Viimeisen sadan vuoden aikana tämä oli viides vuosi, kun sekä korko- että osakemarkkinat ovat antaneet molemmat negatiivista tuottoa. Myös Kouvolan kaupungin varainhoitosalkun kehitys oli samansuuntainen. Salkun arvo laski vuoden aikana 7,86 % joskin ylitti selvästi vertailuindeksin tuoton. Arvopapereiden myyntivoittoja realisoitui vuoden aikana nettomääräisesti noin 802 000 euroa ja palkkion palautuksina sekä tuoton maksuina saatiin noin 146 000 euroa. Realisoitumatonta arvon alenemista kirjattiin tilinpäätökseen noin 843 000 euron edestä. Kaupungin pitkäaikaisen sijoitussalkun kirjanpidollinen arvo vuoden 2022 lopussa on 30,4 milj. euroa ja salkun markkina-arvo 31,5 milj. euroa. Osakesijoitusten vuotuinen tuotto vuonna 2022 oli -13,5 % ja korkosalkun tuotto -9,4 %. Muut sijoitukset toivat salkkuun hajautusta ja tuottivat +0,8 %. Kaupungin sijoitussalkun absoluuttinen tuotto salkun alusta (29.6.2011) lähtien on noin 65 %.

Sijoitusnäkymät vuodelle 2023 näyttävät haasteellisilta. Taloudellisesti tärkein muutos on inflaation paluu ja irtaantuminen vuosikymmenen kestäneestä ultrakevystä rahapolitiikasta. Muutos ulottuu markkinoiden jokaiseen kolkkaan. Sekä inflaatio että korkeammat korot hidastavat taloutta. Keskuspankit jatkavat rahapolitiikan kiristämistä näillä näkymin ainakin vuoden 2023 alkukesään saakka. Heikkenevät talousnäkymät ja osakkeiden korkea arvostus voivat entisestään vauhdittaa osakemarkkinoiden alamäkeä. Korkosijoitusten tuotto-odotukset ovat onneksi jossain määrin kohentuneet ja vaihtoehtoisissa sijoituksissa on toivottavasti edelleen tuottopotentiaalia.

1.4.1.1 Sijoitussalkun pääoman kehitys 1.1.-31.12.2022

Kertyneeseen yli-/alijäämään vaikuttavat erät

Kertyneeseen yli- ja alijäämään vaikuttavista eristä on alla olevassa taulukossa esitetty merkittävimmät erät viideltä viimeiseltä vuodelta. Kumulatiivinen vaikutus vuosilta 2009–2022 on 120,2 milj. euroa.

Kertyneeseen yli- ja alijäämään vaikuttavat erät, milj. euroa	TP 2018	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TP 2022
Poistoeron muutos	0,1	0,1	0,1	0,2	0,1
Arvonalentumiset ja lisäpoistot	-1,3	-1,3	-4,3	-2,6	-0,1
Pääomarahasto perustaminen/lakkauttaminen	33,9				
Pakollinen varaus sote-ky:n alijäämien kattamiseen (kohdistettu as.palv.ostoihin)			-14,5	2,9	11,6
Lomapalkkavarauksen muutos, lomarah. leikkaus 30% kiky.-sop.		-1,4	-0,4		
Sosiaalisen luotonuksen rahaston lakkauttaminen		0,0			
KSS Energia Oy:n osakkeiden kirjanpitoarvon korjaus		3,8			
Lomautukset			4,4		
Koronan vaikutus käyttötalouteen			0,3	-4,5	
Valtion koronatukipaketti			29,5	13,0	
Harkinnanvarainen valtionosuus			3,3		1,4
Kymsoteen siirtyneiden henkilöiden lomapalkkavelan korjaus			-0,6		
KSS Energia Oy:n palautuskelpoisten liittymismaksujen oikaisu			1,3		
Kouvolan ammattiopisto Oy apporti				-0,5	
Kymsoten laskutuksen v. 2019–2021 korjaus					-0,4
Yhteensä	32,7	1,3	19,0	8,5	12,5

Taseen tunnusluvut

Omavaraisuusaste, %

$$= 100 * (\text{Oma pääoma} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset}) / (\text{Koko pääoma} - \text{Saadut ennakot})$$

Kaavassa koko pääoma tarkoittaa taseen vastattavien loppusummaa. Omavaraisuusaste mittaa kaupungin vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäyksellä. Omavaraisuuden hyvänä tavoitetasona voidaan pitää kuntatalouden keskimääräistä 70 %:n omavaraisuutta. 50 %:n tai sitä alempi omavaraisuusaste merkitsevät kuntataloudessa merkittävän suurta velkarasitetta.

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

$$= 100 * (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot}) / \text{Käyttötulot}$$

Tunnusluku kertoo, kuinka paljon kaupungin käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Tunnusluvun osoittajaan merkitään tarkasteluvuoden tilinpäätöksen koko vieras pääoma vähennettynä saaduilla ennakkomaksuilla. Käyttötulot muodostuvat tilikauden toimintatuotoista, verotuloista ja käyttötalouden valtionosuuksista. Suhteellinen velkaantuneisuus on omavaraisuusastetta käyttökelpoisempi tunnusluku kuntien välisessä vertailussa, koska pysyvien vastaavien hyödykkeiden ikä, niiden arvostus tai poistomenetelmä ei vaikuta tunnusluvun arvoon. Mitä pienempi velkaantuneisuuden tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet kunnalla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulorahoituksella.

Kertynyt ylijäämä (alijäämä)

$$= \text{Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)} + \text{Tilikauden ylijäämä (alijäämä)}$$

Luku osoittaa kuinka paljon kunnalla on kertynyttä ylijäämää tulevien vuosien liikkumavarana, tai paljonko on kertynyttä alijäämää, joka on katettava tulevina vuosina.

Kertynyt ylijäämä (alijäämä), euroa/asukas

$$= \text{Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)} + \text{tilikauden ylijäämä (alijäämä)} / \text{asukasmäärä}$$

Luku osoittaa asukaskohtaisen kertyneen ylijäämän tai katettavan kertyneen alijäämän määrän.

Lainakanta 31.12.

$$= \text{vieras pääoma} - (\text{saadun ennakot} + \text{ostovelat} + \text{siirtovelat} + \text{muut velat}) \text{ sekä Lainat euroa/asukas}$$

Kaupungin lainakannalla tarkoitetaan korollista vierasta pääomaa. Lainakantaan lasketaan tällöin koko vieras pääoma vähennettynä saaduilla ennakoilla sekä osto-, siirto- ja muilla veloilla.

Lainat ja vuokravastuut 31.12.

$$= \text{Vieras pääoma} - (\text{Saadut ennakot} + \text{Ostovelat} + \text{Siirtovelat} + \text{Muut velat}) + \text{Vuokra-vastuut sekä Lainat ja vuokravastuut, euroa/asukas}$$

Lainat ja vuokravastuut saadaan lisäämällä lainakantaan vuokravastuiden määrä. Vuokravastuiden määrä huomioidaan liitetiedoissa ilmoitetun mukaisena.

Lainasaamiset 31.12.

$$= \text{sijoituksiin merkityt jvk-lainasaamiset ja muut lainasaamiset}$$

Lainasaamisilla tarkoitetaan pysyviin vastaaviin merkittyjä antolainoja kaupungin omistamien ja muiden yhteisöjen investointien rahoittamiseen.

1.5 Kokonaistulot ja -menot

Kokonaistulojen ja -menojen laskelma on laadittu tuloslaskelmasta ja rahoituslaskelmasta, jotka sisältävät vain ulkoiset tulot, menot ja rahoitustapahtumat. Kokonaistulot ja -menot kattavat varsinaisen toiminnan ja investointien tulot ja menot sekä rahoitustoiminnan rahan lähteet ja käytön. Kokonaistulojen ja -menojen erotus on täsmäytettävissä rahoituslaskelmaan siten, että se on muiden maksuvalmiuden muutosten ja rahavarojen muutosten itseisarvojen erotus.

Kaupungin kokonaistulot vuonna 2022 olivat 767,4 milj. euroa ja kokonaismenot 760,0 milj. euroa. Kokonaistulojen ja -menojen erotus on 7,4 milj. euroa.

Tulot, 1000 e

Toiminta

Toimintatuotot	51 455
Verotulot	380 975
Valtionosuudet	179 179
Korkotuotot	2 094
Muut rahoitustuotot	11 063
Tulorahoituksen korjauserät	
- Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot	-1 502

Investoinnit

Rahoitusosuudet investointimenoihin	2 342
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	6 076

Rahoitustoiminta

Antolainasaamisen vähennykset	75
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	50 000
Lyhytaikaisten lainojen lisäys	85 640

Kokonaistulot yhteensä 767 397

Menot, 1000 e

Toiminta

Toimintakulut	617 075
-Valmistus omaan käyttöön	-1 498
Korkokulut	2 322
Muut rahoituskulut	1 760
Tulorahoituksen korjauserät	
Pakollisten varausten muutos	
- Pakollisten varausten lisäys (+), vähennys (-)	11 620
- Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustappiot	-57

Investoinnit

Investointimenot	35 017
------------------	--------

Rahoitustoiminta

Antolainasaamisten lisäykset	50 201
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	43 184
Lyhytaikaisten lainojen vähennys	0
Oman pääoman vähennykset	415

Kokonaismenot yhteensä 760 038

1.6 Konsernin toiminta ja talous

1.6.1 Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä

TYTÄRYHTEISÖT

Energia- ja vesiyhtiöt	
KSS Energia Oy	100,0 %
KSS Lämpö Oy	100,0 %
KSS Rakennus Oy	100,0 %
Voimakymi Oy	100,0 %
Suomen Energia-Urakointi Oy	100,0 %
KSS Verkko Oy	97,0 %
Kouvolan Vesi Oy	100,0 %

Kiinteistö- ja asuntoyhtiöt	
Kouvolan Asunnot Oy	100,0 %
Asunto Oy Elopuisto	84,1 %
Kiinteistö Oy Kouvolan Asentajankatu 9	100,0 %
Kiinteistö Oy Päätie 19	100,0 %
Kiinteistö Oy Madekuja 1	68,1 %
Kiinteistö Oy Korian Liikekeskus	58,9 %
Kiinteistö Oy Korianjousi	58,3 %

Elinkeino- ja kehitysyhtiöt	
Kouvola Innovation Oy	100,0 %
Kouvolan Yritystilat Oy	100,0 %
Railgate Finland Oy	100,0 %

Muut tytäryhtiöt	
Kouvolan Teatteri Oy	100,0 %
Kouvolan Rautatie- ja Aikuiskoulutus Oy	100,0 %
Anjalankosken Jäähalli Oy	96,1 %
Kuusankosken Tennishalli Oy	87,0 %
Kaakkois-Suomen Tieto Oy ***	61,0 %
Kouvolan Ammattiopisto Oy	60,0 %
Eduko koulutus- ja yrityspalvelut Oy ****	60,0 %
Kouvolan Hansapysäköinti Oy (äänivalta 63,1%)	33,2 %

OSAKKUUSYHTEISÖT

Muut osakkuusyhtiöt	
Kymenlaakson Jäte Oy	47,0 %
Kymenlaakson Orkesteri Oy	33,5 %
Kaakkois-Suomen Ammattikorkeakoulu Oy	24,5 %
Disec Oy	24,5 %
Saimaa Stadiumi Oy	24,5 %
Kymin Voima Oy (KSS Energian kautta)	24,0 %
Kaakkois-Suomen Sosiaalialan Osaamiskeskus Oy	22,9 %
Kymenlaakson Sähkö Oy	20,7 %

Kiinteistö- ja asuntoyhtiöt	
Kouvolan Yrityspalvelutalo Oy **	50,0 %
Kymenlaakson Kampuskiinteistöt Oy	49,0 %
Asunto Oy Aron-Kara 1 *	48,5 %
Asunto Oy Kirkkovuorentie 2 *	48,5 %
Asunto Oy Kimmelmanni *	45,4 %
Asunto Oy Enäriivi *	40,8 %
Asunto Oy Kaipiaistensato *	40,7 %
Asunto Oy Elimäen Napansäde	40,6 %
Kiinteistö Oy Korian Portti	39,9 %
Kiinteistö Oy Kuusankosken Kiltakuja 1**	39,1 %
Asunto Oy Kouvolan Jaalanharju *	39,0 %

Kiinteistö- ja asuntoyhtiöt	
Asunto Oy Kouvolan Eväkujankaari	34,7 %
Asunto Oy Kataja-Haikula *	34,1 %
Asunto Oy Lohitie 5	33,3 %
Kiinteistö Oy Myllykosken Liikekeskus	32,8 %
Asunto Oy Anjalantie 2	31,3 %
Kiinteistö Oy Elimäen Kasarminaukio *	31,0 %
Asunto Oy Elimäen Eläkepuustelli	30,6 %
Asunto Oy Siltapuisto 1	30,6 %
Asunto Oy Huusarinmäki *	30,4 %
Asunto Oy Puutarhurinjousi *	29,3 %
Asunto Oy Silmuntie *	27,9 %
Asunto Oy Ummeljoen Rivitalo *	27,9 %
Asunto Oy Valkealan Riihikaari	27,5 %
Asunto Oy Kuusankosken Hiidentie 8-10*	27,1 %
Asunto Oy Kuusankosken Rantapuisto *	25,0 %
Asunto Oy Suolasenkoski *	23,7 %
Asunto Oy Kasakkakara *	23,1 %
Anjalankosken Painotalo Oy	22,6 %
Asunto Oy Rivikolka 2 *	22,0 %
Asunto Oy Anjalan Niittypuisto *	21,7 %
Kuusankosken Pienteollisuustalo Oy	21,6 %
Asunto Oy Naakanhovi *	21,4 %

*) Kouvolan Asunnot Oy:n osakkuusyhteisö

***) Kouvola Innovation Oy:n osakkuusyhteisö

****) Välillinen omistus (Kymsote) huomioiden 71,5%

*****) Kouvolan Ammattiopisto Oy:n tytäryhtiö

KUNTAYHTYMÄT

Kuntayhtymät	
Kymenlaakson sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymä Kymsote	51,8 %
Kymenlaakson liitto	49,9 %
Uudenmaan päihdehuollon kuntayhtymä	5,8 %

25 tytäryhteisöä
41 osakkuusyhteisöä
3 kuntayhtymää

Päivitetty 31.12.2022

Kouvolan kaupungin konserniin kuului vuoden 2022 lopussa 25 tytäryhteisöä, jotka kaikki on yhdistelty konserniin. Lisäksi konsernitilinpäätökseen yhdisteltiin 3 kuntayhtymää, joissa kaupunki on jäsenenä. Kouvola-konserniin kuului myös 41 osakkuusyhteisöä, joista konsernitilinpäätökseen yhdisteltiin konsernin kannalta olennaiset 6 yhteisöä. Konsernikaavioon on täydennetty alakonsernien osakkuusyhteisöt.

Kouvolan kaupungin tytäryhteisöistä energia – ja vesiyhtiöitä ovat 100 prosenttisesti omistetut KSS Energia Oy ja Kouvolan Vesi Oy. KSS Energia Oy:n tytäryhtiöitä ovat 100 prosenttisesti omistetut KSS Lämpö Oy, KSS Rakennus Oy, Voimakymi Oy, Suomen Energia-Urakointi Oy ja 97 prosenttisesti omistettu KSS Verkko Oy.

Kouvolan kaupungin 100 prosenttisesti omistama Kouvola Innovation Oy on elinkeino- ja kehitysyritys. Kouvola Innovation Oy omistaa 100 prosenttisesti Kouvolan Yritystilat Oy:n ja Railgate Finland Oy:n.

Kiinteistö- ja asuntoyhtiöitä ovat Kouvolan kaupungin 100 prosenttisesti omistamat Kouvolan Asunnot Oy, Kiinteistö Oy Kouvolan Asentajankatu 9 ja Kiinteistö Oy Päätie 19 sekä 68,1 prosenttisesti omistettu Kiinteistö Oy Madekuja 1, 58,9 prosenttisesti omistettu Kiinteistö Oy Korian Liikekeskus ja 58,3 prosenttisesti omistettu Kiinteistö Oy Korianjousi. Kouvolan Asunnot Oy:n tytäryhtiö on 84,1 %:n omistusosuudella Asunto Oy Elopuisto.

Muut Kouvolan kaupungin tytäryhtiöt ovat 100 prosenttisesti omistetut Kouvolan Teatteri Oy ja Kouvolan Rautatie- ja Aikuiskoulutus Oy sekä 96,1 %:n omistusosuudella Anjalankosken Jäähalli Oy, 87,0 %:n omistusosuudella Kuusankosken Tennishalli Oy, 61,0 prosenttisesti omistettu Kaakkois-Suomen Tieto Oy, 60,0 %:n prosenttisesti omistettu Kouvolan Ammattiopisto Oy ja 33,2 prosenttisesti omistettu Kouvolan Hansapysäköinti Oy (äänivalta 63,1 %). Kaakkois-Suomen Tieto Oy:n omistus on 71,5 %, mikäli Kymsoten välillinen omistus huomioidaan.

Osakkuusyhteisöjä ovat Kymenlaakson Jäte Oy (47,0 %), Kymenlaakson Orkesteri Oy (33,5 %), Kaakkois-Suomen Ammattikorkeakoulu Oy (24,5 %), Kaakkois-Suomen Sosiaalialan Osaamiskeskus Oy (22,9 %) ja Kymenlaakson Sähkö Oy (20,7 %). Kaakkois-Suomen Ammattikorkeakoulu Oy kautta osakkuusyhtiöitä ovat Disec Oy (24,5 %) ja Saimaa Stadiumi Oy (24,5 %). KSS Energia Oy:n kautta osakkuusyhtiö on Kymin Voima Oy (24,0 %).

Kiinteistö- ja asuntoyhtiöihin kuuluvia osakkuusyhtiöitä ovat Kymenlaakson Kampuskiinteistöt Oy (49,0 %), Asunto Oy Elimäen Napansäde (40,6 %), Kiinteistö Oy Korian Portti (39,9 %), Asunto Oy Kouvolan Eväkujankaari (34,7 %), Asunto Oy Lohitie 5 (33,3 %), Kiinteistö Oy Myllykosken Liikekeskus (32,8 %), Asunto Oy Anjalantie 2 (31,3 %), Asunto Oy Elimäen Eläkepuustelli (30,6 %), Asunto Oy Siltapuisto 1 (30,6 %), Asunto Oy Valkealan Riihikaari (27,5 %), Anjalankosken Painotalo Oy (22,6 %) ja Kuusankosken Pienteollisuustalo Oy (21,6 %).

Kouvola Innovation Oy:n kautta osakkuusyhtiö on Kiinteistö Oy Kuusankosken Kiltakuja 1 (39,1 %). Kouvolan Asunnot Oy:n kautta osakkuusyhtiöitä ovat Asunto Oy Aron-Kara 1 (48,5 %), Asunto Oy Kirkkovourentie 2 (48,5 %), Asunto Oy Kimmelmanni (45,4 %), Asunto Oy Enärivi (40,8 %), Asunto Oy Kaipiaistensato (40,7 %), Asunto Oy Kouvolan Jaalanharju (39,0 %), Asunto Oy Kataja-Haikula (34,1 %), Kiinteistö Oy Elimäen Kasarminaukio (31,0 %), Asunto Oy Huusarinmäki (30,4 %), Asunto Oy Puutarhurinjousi (29,3 %), Asunto Oy Silmuntie (27,9 %), Asunto Oy Ummeljoen Rivitalo (27,9 %), Asunto Oy Kuusankosken Hiidentie 8-10 (27,1 %), Asunto Oy Kuusankosken Rantapuisto (25,0 %), Asunto Oy Suolasenkoski (23,7 %), Asunto Oy Kasakkakara (23,1 %), Asunto Oy Rivikolkka 2 (22,0 %), Asunto Oy Anjalan Niittypuisto (21,7 %) ja Asunto Oy Naakanhovi (21,4 %).

Kuntayhtymiä ovat Kymenlaakson sosiaali- ja terveystalvelujen kuntayhtymä Kymsote (51,8 %), Kymenlaakson liitto (49,9 %) ja Uudenmaan päihdehuollon kuntayhtymä (5,8 %).

1.6.2 Konsernin toiminnan ohjaus

Kouvola-konserniin kuuluu peruskaupungin lisäksi yhtiöitä ja yhteisöjä. Kuntalain mukaan kunnan konsernijohtoon kuuluvat kunnanhallitus, kaupunginjohtaja ja muut hallintosäännössä määrätyt viranomaiset. Kaupungin hallituksen konsernijaosto (31.7.2021 asti) ja elinvoimajaosto (1.8.2021 alkaen) huolehtii käytännön konsernivalvonnan toteuttamisesta Kouvola-konsernissa, kaupungin talous ja strategia -palvelun huolehtiessa valmistelusta. Tilikaudella elinvoimajaosto kokoontui 18 kertaa.

Kaupunginvaltuusto on asettanut vuosittaiset tavoitteet merkittävillä tytäryhtiöillä. Asetettuja tavoitteita ja talouden kehitystä seurattiin osavuosisikastausten yhteydessä.

Hallintosäännön 19 §:n mukaan elinvoimajaosto vastaa tytäryhteisöjen hallitusten jäsenten nimitysprosessista, nimeää kaupungin ehdokkaat tytäryhteisöjen hallituksiin sekä nimeää yhtiökokousedustajat ja antaa heille omistajaohjauksen edellyttämät toimintaohjeet. Elinvoimajaosto on nimennyt Kouvolan kaupungin yhtiökokousedustajat ja ehdokkaat yhtiöiden ja yhteisöjen toimielimiin/hallituksiin kuluva vuodelle.

Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt 14.6.2021 päivitetyn Kouvolan kaupungin konserniohjeen sekä hyvä hallinto- ja johtamistapaohjeistuksen. Ennakkokäsityksen hankkiminen on valtuutettu konserniohjeen mukaan yhtiön toimitusjohtajan ja hallituksen puheenjohtajan tehtäväksi. Tavoitteena on omistajatahdon näkyminen yhtiön strategisten päätösten taustalla ja tiiviimpi yhteydenpito omistajaan myös yhtiökokousten välillä.

1.6.3 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat

Kouvolan kaupungin 60 %:sesti omistama tytäryhtiö Kouvolan Ammattiopisto Oy on ostanut 18.1.2022 Multitalento Oy:n koko osakekannan Kouvolan Aikuiskoulutussäätiö sr:ltä. Multitalento Oy:n toiminimen muutos EduKo koulutus- ja yrityspalvelut Oy:ksi on rekisteröity kaupparekisteriin 29.4.2022. EduKo koulutus- ja yrityspalvelut Oy harjoittaa markkinaehtoista elinkeinotoimintaa tuottaen muun muassa maksullista täydennys- ja lisäkoulutusta. Kouvolan kaupungin kokonaan omistama Kouvola Innovation Oy omistaa 50 % kesäkuussa kaupparekisteriin rekisteröidystä Kouvolan Yrityspalvelutalo Oy:stä, joka kokoaa yhteen kattavat yrityspalvelut sekä yhteistyö- ja verkostoitumismahdollisuudet. Kokonaisuuteen kuuluu vahva osaamisen ja kehittämisen läsnäolo korkeakoulujen ja toisen asteen oppilaitosten myötä. Kouvolan Yrityspalvelutalo Oy:n toiminimi on muutettu 1.2.2023 Kohoa Synergiakeskus Oy:ksi. Karhu Voima Oy oli KSS Energia Oy:n 100 prosenttisesti omistama tytäryhtiö 21.9.2022 asti, jolloin KSS Energia -konsernin määräysvalta Karhu Voima Oy:ssä yhtiön konkurssiin asettamisen johdosta päättyi. Kouvolan kaupunki on myynyt tilikauden aikana kaksi Venehamina Oy:n osaketta ja yhden Kouvolan Hansapysäköinti Oy:n osakkeen. Muutoin tilikaudella 2022 konsernirakenteessa ei ole tapahtunut olennaisia muutoksia.

Yhteenveto kaupungin saamista osingoista 2019–2022

Tilikauden 2022 osingot muodostuvat pääosin KSS Energia Oy:n, Kymenlaakson Sähkö Oy:n ja Kuntarahoitus Oy:n osingoista.

Osingot, 1000 e	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TA 2022	TP 2022
KSS Energia Oy	5 010	8 004	8 000	8 000	8 004
Kymenlaakson Sähkö Oy	1 756	1 984	1 800	1 500	585
Kuntarahoitus Oyj	68	68	0	0	439
Muut	10	13	0	300	3
Yhteensä	6 844	10 069	9 800	9 800	9 031

Keskeisten konserniyhteisöjen tavoitteiden toteutuminen

KSS Energia Oy (konserni)

TAVOITE	MITTARI	TOTEUMA 31.12.2022
Sijoitetun pääoman tuotto $\geq$ 11 %	Sijoitetun pääoman tuotto %	24,6 %
Omavaraisuusaste $\geq$ 25,0 %	Omavaraisuusaste %	20,5 %
Osinko tilikaudelta 2022 $\geq$ 5,4 M€ (maksetaan 2023)	Maksettavan osingon määrä (euroa)	5,0 milj. euroa

TAVOITE	MITTARI	TOTEUMA 31.12.2022
Asiakastutkimusten tulosten keskiarvo $\geq$ 8,80	Asiointimielikuva	7,38
Energian toimitusvarmuus sekä sähkön että lämmön osalta keskeytysaika $\leq$ 0,50 h/asiakas	Keskeytysaika (h/asiakas)	0,49 h sähkö 0,16 h lämpö
Oman energiantuotannon kasviuonekaasupäästöt vähenevät vuoden 2019 tasosta 10 %/a vuoteen 2030 mennessä	Päästövähennys (%/a)	+49,5 %
Sairauspoissaolot $\leq$ 10,0 pv/hlö/vuosi	Sairauspoissaolot	13,5

Kouvolan Asunnot Oy

TAVOITE	MITTARI	TOTEUMA 31.12.2022
Käyttöasteen säilyttäminen yli 92 %	Käyttöaste % vuokratuloista laskettuna	91,7 %
Luottotappiot liikevaihdosta ennetään 1 %	Luottotappioiden osuus liikevaihdosta %	0,2 %
Yhden (1) uuden kohteen suunnittelun käynnistys	Suunnittelu on käynnistynyt / ei ole käynnistynyt	On käynnistynyt (Halkotorinkuja 4)
Asiakastytyväisyyssmittaustulos vähintään 25	NPS mittausasteikko (asteikko 0–10 0-6 =arvostelijat 7-8 = passiiviset 9-10=suosittelijat Suosittelijoiden prosenttiosuudesta vähennetään arvostelijoiden prosenttiosuus =NPS)	10 (kysely tammikuussa 2023) (suosittelijoiden prosenttiosuus oli 35 ja arvostelijoiden prosenttiosuus 25, vastauksia saatiin 687 kpl)

Kouvolan Vesi Oy

TAVOITE	MITTARI	TOTEUMA 31.12.2022
Liikevoitto ja poistot yhteensä $>$ 30 %	% liikevaihdosta	38 %
Omavaraisuusaste $\geq$ 48 %	Omavaraisuusaste %	48 %
Talousveden laatu, viranomaisnäytteiden ylitykset 0 kpl / vuosi	Ylitykset kpl / vuosi	1
Vedenjakelu poikki $>$ 12 h, 0 kpl / vuosi	Yli 12 h kestäneet vedenjakeluhäiriöt kpl / vuosi	0
Vuosittain saneeratun vesi- ja jätevesiverkoston määrä prosentteina verkoston kokonaismäärästä mukaan lukien keskeneräiset pitkissä hankkeissa	$>$ 1 % verkoston kokonaismäärästä	Jätevesi 0,77 % Vesijohtovesi 0,84 %
Hulevesiliittymien määrän lisääminen vähintään 50 liittymää vuodessa	Uusien hulevesiliittymien lukumäärä kpl / vuosi	78

Kouvola Innovation Oy

TAVOITE	MITTARI	TOTEUMA 31.12.2022
Asiakaskontaktien määrä 1 200	Palveluita käyttäneiden tai henkilökohtaisesti kontaktoitujen määrä (kpl). Lähde: Kinnon asiakastietojärjestelmä	1 289
Seudulle perustettujen tai sijoittuneiden yritysten lukumäärän lisääminen (300), joista Kinnon palveluja käyttänyt (150)	Perustettujen tai sijoittuneiden yritysten määrä / Kinnon palveluja käyttänyt (kpl). Lähde: Patentti- ja rekisterihallitus	359/108
Toiminnan kehittämisen mahdollistava taloudellinen tulos -1 miljoona euroa	Emoyhtiö Kouvola Innovation Oy:n tilikauden tulos	-1 131 tuhatta euroa
Asiakastyytyväisyysmittaus on tehty ja sen tulos on vähintään 3,8	Toiminnan kehittämistä ohjaava asiakastyytyväisyysmittaus asteikolla 1–5	4,2
Palvelusopimuksen vuositavoitteista vähintään 75 % toteutuu	Toteuma vähintään 75 %	Toteutunut

Kouvolan Teatteri Oy

TAVOITE	MITTARI	TOTEUMA 31.12.2022
Ohjelmistossa vähintään 5 omaa tuotantoa	Omien tuotantojen lkm.	8 tuotantoa, joista 6 suurella näyttämöllä, 1 pienellä näyttämöllä ja 1 yhteistuotanto
Vuoden 2020 VOS-tason säilyttäminen	HTV määrä tai henkilöstökustannukset	Ei toteutunut (säästöjä => pienemmät henkilöstökustannukset => alhaisempi htv-määrä)
Oman pääoman säilyttäminen vähintään +300 tuhatta euron tasolla	OPO	Toteutunut
Katsojatavoite 28 000	Katsojamäärä lkm.	Toteutunut, 28 383 katsojaa

Kouvolan Rautatie- ja Aikuiskoulutus Oy

TAVOITE	MITTARI	TOTEUMA 31.12.2022
Kumppanuuskysely, jossa mitataan asiakasyritysten tyytyväisyyttä yhteistyöhön	Kyselyn tulos vähintään 4,0 (asteikolla 1–5)	Ei
Yhtiön strategian mukaisesti kouluttavan henkilöstön työelämäjaksojen toteutuminen, kolme (3) uutta jaksoa vuonna 2022	Toteutuneet työelämäjaksot vuonna 2022	Kyllä
Uusien koulutustuotteiden kehittäminen, vähintään kaksi (2) uutta koulutustuotetta	2 uutta koulutustuotetta tuotantokäytössä	Ei (1)
Markkinoinnin ja markkinointitoimien kehittäminen sekä tulosten mittarien kehittäminen	Markkinointitoimia on kehitetty ja tulosten seurantaan on luotu mittareita, kyllä/ei	Kyllä
Taloudellinen ja kannattava toiminta	Positiivinen tulos	Kyllä, tilikauden voitto 138 tuhatta euroa

Kaakkois-Suomen Tieto Oy

TAVOITE	MITTARI	TOTEUMA 31.12.2022
Liikevoittoprosentti $\geq$ 2,5 %	Liikevoittoprosentti (liikevoitto / liikevaihto) * 100	Liikevoittoprosentti on 1,9
Yksi (1) uusi asiakkuus vuoden 2022 aikana	Uusien asiakkuuksien lukumäärä	Kaksi uutta asiakkuutta, Kymenlaakson ja Etelä-Karjalan hyvinvointialueet
Asiakastyytyväisyys tasolla 3,0	Asiakastyytyväisyysmittaukset 2 kertaa vuodessa (asteikolla 1–4)	Asiakastyytyväisyysmittausten vastausten kokonaiskeskiarvot 3,35 (kevät) ja 3,38 (syksy)
Palvelupyynnöiden (SLA) vasteaika toteutuu palvelukuvausten mukaisesti Kouvolan kaupungin osalta	Vähintään 80 % palvelupyynnöistä valmistuu määräajassa. Lisäksi Kouvolalle toimitetaan kuukausittain tarkempi erittely SLA lajeittain.	SLA-toteuma 80 %.

Keskeisten konserniyhtiöiden talouden toteutuminen (1 000 e)

KSS Energia Oy (konserni)	TP 2022	TP 2021	Muutos-%
Liikevaihto	217 215	176 815	+22,8
Liikevoitto/-tappio	38 000	1 248	+2 944,9
Tilikauden voitto/tappio	28 839	-1 113	+2 691,1

Kouvola Innovation Oy (konserni)	TP 2022	TP 2021	Muutos-%
Liikevaihto	3 944	4 546	-13,2
Liikevoitto/-tappio	-1 687	-319	+428,8
Tilikauden voitto/tappio	-1 727	-391	+341,7

Kouvolan Asunnot Oy	TP 2022	TP 2021	Muutos-%
Liikevaihto	23 321	23 255	+0,3
Liikevoitto/-tappio	-2 096	848	-347,2
Tilikauden voitto/tappio	16	-88	+118,2

Kouvolan Vesi Oy	TP 2022	TP 2021	Muutos-%
Liikevaihto	17 407	17 618	-1,2
Liikevoitto/-tappio	2 487	2 914	-14,7
Tilikauden voitto/tappio	4	607	-99,3

Kouvolan Teatteri Oy	TP 2022	TP 2021	Muutos-%
Liikevaihto	645	335	+92,5
Liikevoitto/-tappio	18	113	-84,1
Tilikauden voitto/tappio	18	113	-84,1

Kouvolan Rautatie- ja Aikuiskoulutus Oy	TP 2022	TP 2021	Muutos-%
Liikevaihto	6 717	1 836	+265,8
Liikevoitto/-tappio	67	-86	+177,9
Tilikauden voitto/tappio	138	-68	+302,9

Kaakkois-Suomen Tieto Oy	TP 2022	TP 2021	Muutos-%
Liikevaihto	24 822	22 429	+10,7
Liikevoitto/-tappio	468	765	-38,8
Tilikauden voitto/tappio	421	605	-30,4

1.6.4 Arvio konsernin tulevasta kehityksestä

Peruskaupungin talouden ja kehityksen suunta vaikuttaa merkittävästi Kouvola-konsernin taloudelliseen tulokseen myös tulevina vuosina.

Kouvolan Vesi Oy:n verkoston saneeraus- ja uudisinvestointeja on tarve jatkaa tulevina vuosina, jotta talousveden toimitusvarmuus ja laatu voidaan turvata asiakkaille kaikissa tilanteissa. Lähivuosina on varauduttava mahdollisesti kasvavaan talous- ja jäteveden käyttöön tarvittavilla laitos- ja verkostoinvestoinneilla. Kymenlaakson alueella on suunnitteilla teollisuushankkeita, jotka toteutuessaan vaikuttaisivat merkittävästi koko Kymenlaakson elinvoimaisuuteen ja myös vesilaitoksen toimintaan. Toisaalta Kymenlaakson alueen asukasmäärän laskeva kehitys vähentää veden kulutusta, joka on osaltaan huomioitava investointien ja käyttötalouden suunnittelussa. Vedenhankinnan kehittämistyötä jatketaan suunnitelmallisesti koko Kouvolan alueella. Tavoitteena on, että jokainen vedenottamon tuotanto voidaan korvata toisella vedenottamalla poikkeustilanteessa.

KSS Energia konsernissa kiinnitetään jatkuvaa huomiota riittävän hyvän vakavaraisuuden ja maksuvalmiuden ylläpitämiseen sekä investointien kannattavuuteen ja kassavirran hallintaan. Operatiivisen toiminnan painopisteitä ovat kasvavassa määrin ilmastoneutraalit energiaratkaisut, energiatehokkuus ja kulutusjousto, digitalisaation asteen kasvattaminen, analytiikan vahva hyödyntäminen sekä kestävä kehityksen mukainen toiminta laajasti konsernin eri osa-alueilla. Konsernin toimintaprosessien kehittämisessä päämäärinä ovat työturvallisuuden, tuottavuuden ja kilpailukykyyn sekä asiakaskokemuksen edelleen parantaminen.

Kouvola Innovation Oy:n (Kinnon) strategiapäivitys käynnistettiin toimintaympäristön muutosten ja uuden kaupunkistrategian vauhdittamana. Päivitysprosessi käsittää strategiakyselyt yrityksille ja yhteistyökumppaneille sekä strategiatyöpajat keskeisten sidosryhmien kanssa. Talouden epävarmuuden jatkuminen voi vaikuttaa alueen yritysten ja Kinnon asiakkaiden liiketoimintaan, mikä voi vaikuttaa edelleen Kinnolta odotettaviin palveluihin ja tarpeeseen hakea uusia keinoja yritysten ja eri toimialojen toimintaedellytysten parantamiseen. Kohoa Synergiakeskuksen tilojen saneeraus- ja muutostyöt valmistuvat alkuvuonna 2023 ja Kinno muuttaa näihin uusiin tiloihin Kouvolan keskustaan.

Kouvola Innovation Oy:n tytäryhtiö Kouvolan Yritystilat Oy vastaa jatkossakin yrityksille tarjottavien toimitilojen hallinnoinnista, kehittämisestä ja vuokraamisesta. Kouvolan Yritystilat Oy:n tavoitteena ei ole toimia yksinomaan kohteiden pitkäaikaisena vuokraisäntänä, vaan tukea dynaamisesti uusilla toimitilahankkeilla uuden yritystoiminnan sijoittumista ja kasvua Kouvolaan. Vanhojen rakennusten korjaustarve rasittaa yhtiön taloutta tulevaisuudessa. Yllättävät tekniset ongelmat vanhoissa rakennuksissa voivat lisätä ylläpito- ja korjauskustannuksia merkittävästi. Kouvolan Yritystilat Oy:n ja Kouvolan kaupungin yhteinen tavoite on keskittää yrityksille tarjottavien toimitilojen hallinnointi ja kehittäminen yhtiölle. Uusien toimitilahankkeiden käynnistyminen on hyvin vahvasti riippuvaista yleisestä taloudellisesta tilanteesta. Yhtiön liikevaihdon kehittyminen ja toiminnan tavoitteiden saavuttaminen riippuvat vahvasti uusien hankkeiden käynnistymisestä.

Kouvola Innovation Oy:n tytäryhtiö Railgate Finland Oy:n varsinainen liiketoiminta käynnistyy. Vallitsevan maailmantilanteen poikkeukselliset olosuhteet ja sitä seurannut idän suunnan liikenteen päätyminen vaikuttavat myös terminaalin toimintaan ja lisäävät epävarmuutta. Idän suunnan liikenteen tilalle etsitään aktiivisesti muita mahdollisuuksia, jotka liittyvät erityisesti Suomen sisäisiin tavaravirtoihin. Railgate Finland Oy keskittyy palvelemaan myös suurteollisuutta ja satamia tarjoamalla tilaa pitkä- ja lyhytaikaiseen varastointiin sekä mm. projektilogistiikan tarpeisiin. Terminaalialueen mahdollisuuksien ja palveluiden markkinointi ja myyntityö jatkuvat täysipainoisesti. Työ logistiikkaan tukeutuvan tuotannollisen ja muun toiminnan houkuttelemiseksi Kouvolaan tiivistyy. Kouvola RRT on uusi tuote Suomen logistiikan markkinoilla ja aiempaa toiminnallista mallia ei ole olemassa. Tämä uusi kuivasatamakonsepti edellyttää muuttuneessa geopoliittisessa tilanteessa aktiivista markkinointia, myyntiä, edunvalvontaa ja yhteistyötä esimerkiksi satamien kanssa, pitkäjänteistä kehittämistä ja uudelleenajattelua alalla. Railgate Finland Oy tulee toimimaan yhteistyössä alueen oppilaitosten ja muiden toimijoiden kanssa TKI-toimintojen sekä uusien logistiikan materiaalikäsittelyn ja tavaravirtojen digitaalisten ratkaisujen testauspaikkana, mikä vahvistaa Kouvolan asemaa rautatielogistiikan merkittävänä osaamiskeskittymänä.

Kouvolan Asunnot Oy:n lähivuosien näkymät yhtiön toiminnalle ja kehittymiselle ovat haastavat. Nopea korkotason nousu tulee vaikuttamaan tuleviin rahoitettaviin peruskorjauksien ja uudishankkeiden kannattavuuteen. Huoneistojen taloudellinen käyttöaste on kuluneen vuoden aikana noussut hieman aikaisemmasta vuodesta. Vastuullisuus, sisältäen ympäristö- sekä taloudellisen ja sosiaalisen vastuun on mukana yhtiön toiminnassa vastuullisuusohjelman muodossa.

Kouvolan Teatteri Oy:n suurimmat myyntipaineet ovat edellisvuosien tapaan tulevassa syksyssä, jonka osalta on liian varhaista tehdä arvioita. Tulevaan kehitykseen kustannuspuolella haasteita tulevat asettamaan hintakehitys, ja tulevat, todennäköisesti budjetoitua suuremmat palkankorotukset.

Kouvolan Rautatie- ja Aikuiskoulutus Oy koulutuksien ja monimuotoisen oppimisen kehitystyö jatkuu, mukaan otetaan nopeasti kehittyvä it-teknologia ja sieltä AR- ja VR-teknologian mahdollistavat menetelmät.

Kaakkois-Suomen Tieto Oy:llä on vahva asema Kymenlaaksossa maakunnallisena toimijana, joka palvelee asiakkaitaan myös valtakunnallisesti. Yhtiön oman ohjelmistotuotannon kasvunäkymät ovat hyvät. Riskinä Kaakkois-Suomen Tieto näkee mahdolliset lakisäätöiset keskitetyt ICT-palvelut ja niiden käyttövelvollisuudet hyvinvointialueilla. Tämä riski koskee kaikkia maakunnallisia ICT-palvelutuottajia.

Kouvolan Ammattiopisto Oy tarjoaa monipuolista ja laadukasta koulutusta ja palveluja opiskelijoille sekä alueen työelämälle. Vuonna 2022 valmistui Kouvolan Ammattiopisto Oy:n ensimmäinen strategia, joka ohjaa yhtiön tulevaa suuntaa. EduKo 2030 – strategiassa tahtotila on olla halutuin tulevaisuuden ammattiosaamisen kouluttaja- ja kehittäjäkumppani. Yhtiön perustehtävä on vahvistaa opiskelijan osaamista ja hyvinvointia sekä kehittää työelämää alueellisesti, valtakunnallisesti ja kansainvälisesti. Perustehtävä on myös luoda kasvun edellytyksiä ja edistää yrittäjyyttä. Tulevalla hallituskaudella odotetaan olevan tulossa merkittäviä muutoksia ammatillisen koulutuksen lainsäädäntöön ja epävarmuus perusrahoituksen muutoksista vaikeuttaa pitkäjänteistä suunnittelua.

On ennakoitavissa, että varsinkin jatkuvan oppimisen rahoitus rakentuu jatkossa pienempien osasuoritusten kuin kokonaisten tutkintojen suorittamiseen, jolloin myös tarjonnan on mukauduttava sekä rahoituksen, että työmarkkinoiden kysyntään. Hakijamäärän pitäminen nykyisellä tasolla on haasteellista alueemme väestörakenteen muutoksen vuoksi. Muun kuin tutkintoon johtavan koulutuksen (jatkuva oppiminen) opintosuoritusten kasvu, ja suhteellisen aseman säilyttäminen verrattaessa muihin ammatillisiin oppilaitoksiin, on kriittistä tulevien vuosien rahoituksen varmistamiseksi.

EduKo koulutus- ja yrityspalvelut Oy on Kouvolan Ammattiopisto Oy:n kokonaan omistama tytäryhtiö, jonka tehtävänä on huolehtia koulutusliiketoiminnan järjestämisestä. Tulevaisuuden kehitys näyttää siltä, että aikuiskoulutuksen murros ja jatkuvan oppimisen kehittäminen kohti ei-tutkintotavoitteista koulutusta lisäävät kaupallisten, lyhytkestoisten koulutuspalvelujen kysyntää jatkossa.

1.6.5 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä

Kaupungin konsernivalvonnan tarkoituksena on varmistaa, että konsernin toiminta on taloudellista ja tuloksellista, asetetut tavoitteet saavutetaan, päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa ja että lain säännöksiä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan ja että omaisuus ja voimavarat turvataan. Kaupunginvaltuusto on vahvistanut Kouvolan kaupungin konserniohjeen sekä hyvä hallinto- ja johtamistapaohjeistuksen sekä omistajapoliittiset linjaukset. Konserniohje sekä hyvä hallinto- ja johtamistapaohjeistus on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 20.8.2018 ja päivitys ohjeistukseen on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 14.6.2021. Konserniohjeet vastaavat kuntalakia ja kaupungin hallintosääntöä ja noudattavat Kuntaliiton konserniohjeesta annettua suositusta. Omistajapoliittisten linjausten päivitys on meneillään ja uudistetut omistajapoliittiset linjaukset valmistuvat tilikauden 2023 aikana.

Toimivallan ja vastuunjako konserniohjauksessa

Kuntalain mukaan kaupunginvaltuusto päättää kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden keskeisistä tavoitteista sekä konserniohjauksen periaatteista. Konsernivalvonnasta ja konserniohjauksen järjestämisestä vastaa konsernijohto (kaupunginhallitus, kaupunginhallituksen konsernijaosto, kaupunginjohtaja, apulaiskaupunginjohtaja ja kehitysjohtaja). Konsernivalvonnan käytännön toteuttamisesta huolehtii elinvoimajaosto. Kouvola-konserniin kuuluvat tytäryhtiöt noudattavat toiminnassaan kaupunginvaltuuston vahvistamia ohjeita. Tavoitteena on yhtenäinen toimintatapa konserniin kuuluvissa yhtiöissä, omistajatahdon näkyminen yhteisön strategisten päätösten taustalla ja tiiviimpi yhteydenpito omistajaan myös yhtiökokousten välillä. Omistajaohjausta on edelleen kehitetty tilikauden aikana.

Ohjeiden anto kunnan edustajille tytäryhteisöissä

Elinvoimajaoston tehtävänä on nimetä kaupungin ehdokkaat yhtiöiden toimielimiin sekä nimetä yhtiökokousedustajat. Pääsääntöisesti ehdokkaat on nimetty valtuustokaudeksi. Elinvoimajaosto on antanut toimiohjeita kaupungin yhtiökokousedustajille. Yhtiökokouksissa on valittu toimielinten jäsenet vuosittain. Kaupunginvaltuuston vahvistamat konserniohje sekä hyvä hallinto- ja johtamistapaohjeistus sekä omistajapoliittiset linjaukset on tarkoitettu ohjeeksi kaupungin päätöksentekijöille ja henkilöstölle, tytär- ja osakkuusyhteisöille sekä kuntayhtymille tulevien yksittäisten päätösten tueksi. Elinvoimajaosto on seurannut konserniohjeen noudattamista muun muassa hallituksen jäsen ehdokkaiden nimeämisen osalta. Kaupungin tytäryhtiöiden hallituksen jäsenille on tarjottu koulutusta sekä kaupungin että yhtiöiden toimesta. Elinvoimajaosto on hyväksynyt joulukuussa 2021 ohjeen Kouvolan kaupungin tytäryhtiöille kokous- ja matkustuskäytänteistä, kestitsemisistä ja kaupungin edustajan läsnäolosta muissa kuin virallisissa kokouksissa.

Konsernitavoitteiden asettamista ja toteutumista koskeva arviointi

Merkittävälle konserniyhteisöille on asetettu yhteisökohtaiset tavoitteet. Taloudellisia ja toiminnallisia tavoitteita sekä hallinnon ja toiminnan tilaa on seurattu vähintään kaupungin osavuosikatsausten ja tilinpäätöksen yhteydessä. Konsernitiilinpäätöksen laadintaa on sähköistetty ja yhteisöt syöttivät

tilinpäättötietonsa itse konsernitilinpäätösohjelmaan. Merkittävien konserniyhteisöjen johtajia on kuultu kaupunginhallituksessa ja konsernijaostossa tilikauden aikana. Konserniohjeessa konsernijohto on edellyttänyt merkittävien taloudellisten ratkaisujen hyväksyttämistä etukäteen. Vastuu konsernijohtoon ennakkokäsityksen hankkimisesta on konserniohjeen mukaan toimitusjohtajalla ja tytäryhtiön hallituksen puheenjohtajalla.

Konsernin sisäiset palvelut ja hankinnat

Konserniohjeen mukaisesti konserniin kuuluvat yhteisöt voivat selvittää tukipalveluja hankkiessaan konsernin muiden yhteisöjen tarjoamat palvelut ja niiden kilpailukykyisyys muihin käytettävissä oleviin vaihtoehtoihin nähden, jotta päästään kaupunkikonsernin kokonaisedun kannalta tarkoituksenmukaiseen ratkaisuun. Tukipalveluita voivat olla esimerkiksi hallinto-, taloushallinto-, tietohallinto-, ict-, laki-, henkilöstö-, hankinta-, materiaali-, ateria- ja toimitila- sekä kiinteistöpalvelut. Kaupunginhallituksen päätöksen mukaisesti tytäryhtiöiden tulee selvittää konserniohjeen mukainen hankintalain soveltaminen. Yhtiöissä tulee varmistaa, että hankintoja koskevat prosessit ja hankintaohjeistus on ajantasainen. Asia tulee käsitellä yhtiön hallituksessa ja toimittaa tästä tieto omistajaohjaukseen. Elinvoimajaosto käy läpi keskeisten tytäryhtiöiden hankintaohjeet.

Riskienhallintajärjestelmien toimivuus tytäryhteisöissä

Kouvolan kaupungin eettiset periaatteet on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 14.11.2022. Kaupunki edellyttää eettisyyttä myös kaupunkikonserniin kuuluville yhtiöille. Kouvolan kaupungin ja kaupunkikonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan päivitetyt perusteet on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 14.11.2022. Valtuusto edellyttää, että konsernin kaikissa toiminnoissa ja kaikilla organisaatiotasoilla on riittävä sisäinen valvonta ja riskienhallinta. Kouvolan kaupungin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan päivitetty ohje on hyväksytty kaupunginhallituksessa 16.1.2023. Konserniyhteisöjen riskienhallinta tulee järjestää noudattaen soveltuvin osin kaupunginvaltuuston ja -hallituksen hyväksymiä riskienhallintalinjauksia. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisvastuu on yhteisön hallituksella. Yhteisön hallitus vastaa myös omaisuuden vakuuttamisesta. Konserniyhteisöjen riskienhallinnan toteuttamista on seurattu. Keskeisten konserniyhteisöjen riskien arviointi- ja seurantadokumentit on käyty läpi elinvoimajaostossa kaupungin talousarvion valmistelun yhteydessä. Lisäksi keskeisiltä tytäryhtiöiltä pyydetään vuosittain yhtiön hallituksen vahvistama yhteenveto yhtiön sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tilasta sekä riskienhallintaohjeistus.

1.6.6 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut

Konsernin tuloslaskelma, 1 000 e	2022	2021
Toimintatuotot	597 024	520 798
Toimintakulut	-1 094 042	-1 034 454
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	717	2 937
Toimintakate	-496 301	-510 719
Verotulot	378 997	369 310
Valtionosuudet	180 435	194 648
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	580	376
Muut rahoitustuotot	5 121	4 464
Korkokulut	-5 413	-4 780
Muut rahoituskulut	-8 283	-433
Rahoitustuotot ja -kulut	-7 994	-374
Vuosikate	55 137	52 865
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-55 052	-48 672
Omistuksen eliminointierot	119	13
Arvonalentumiset	-1 527	-2 689
Poistot ja arvonalentumiset	-56 460	-51 348
Tilikauden tulos	-1 323	1 517
Tilikauden verot	-3 619	-2 862
Laskennalliset verot	309	-65
Vähemmistön osuus tilikauden tuloksesta	270	-837
Tilikauden yli-/alijäämä	-4 363	-2 247
Konsernin tuloslaskelman tunnusluvut	2022	2021
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	54,6	50,3
Vuosikate/Poistot, %	97,5	102,9
Vuosikate, euroa/asukas	694	657
Asukasmäärä	79 434	80 483

Konsernituloslaskelmalla liitetietoineen osoitetaan kuntakonsernin tulorahoituksen riittävyys ja toiminnan taloudellinen tulos. Konsernituloslaskelma osoittaa konsernin tuloksen, kun siitä on vähennetty konserniyhteisöjen väliset sisäiset tuotot ja kulut, sisäinen voitonjako, sisäiset katteet ja vähemmistöosuudet.

Konsernin toimintatuotot olivat 597,0 milj. euroa. Toimintatuottojen kasvu edelliseen vuoteen verrattuna oli 76,2 milj. euroa. Toimintakulut olivat 1 094 milj. euroa, kasvua edelliseen vuoteen verrattuna 60 milj. euroa, eli 5,8 %. Toimintatuotot kattoivat noin 54,6 % toimintakuluista. Osuus osakkuusyhteisöjen tilikauden tuloksista oli 0,7 milj. euroa eli 2,2 milj. euroa edellisvuotta vähemmän. Suurimmat osakkuusyhteisöjen tulokseen vaikuttavat osuudet muodostuivat Kymenlaakson Kampuskiinteistöt Oy:n +0,52 milj. euroa, Kaakkois-Suomen Ammattikorkeakoulu Oy +0,50 milj.

euroa ja Kymenlaakson Sähkö Oy:n -0,14 milj. euroa osuuksista. Konsernin toimintakatteeksi muodostui -496,3 milj. euroa, joka on edellisvuoden toimintakatetta 2,8 % parempi.

Toimintakuluihin sisältyvä henkilöstökulujen määrä oli 374,8 milj. euroa, kasvua edelliseen vuoteen oli 20,2 milj. euroa. Konsernissa palveluja ostettiin 465,4 milj. eurolla eli 29,8 milj. euroa enemmän kuin edellisvuonna.

Konsernin rahoitustuotot olivat 5,7 milj. euroa. Rahoituskulut olivat yhteensä 13,7 milj. euroa, 8,5 milj. euroa enemmän kuin edellisenä vuonna. Konsernin rahoituskulut olivat 9,6 milj. euroa enemmän kuin kaupungin rahoituskulut.

Vuosikate oli 55,1 milj. euroa ja se parani edellisestä vuodesta 2,3 milj. eurolla. Vuosikate oli 97,5 % poistoista, edellisvuonna 102,9 %. Asukasta kohden laskettuna vuosikate oli 694 euroa. Vuosikatteen ja poistojen suhde on yksi uusista kuntalain 118 §:n mukaisista kunnan erityisen vaikean taloudellisen aseman arvioinnissa käytettävistä tunnusluvuista vuodesta 2022 lähtien koskien vuosien 2020 ja 2021 tilinpäätöksiä. Tämän tunnusluvun mukaan kunta on erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa, jos tunnusluvun arvo on alle 80 %.

Poistoja ja arvonalentumisia kirjattiin 56,5 milj. euroa. Poistoja kirjattiin 6,4 milj. euroa enemmän ja arvonalentumisia 1,2 milj. euroa vähemmän kuin edellisvuoden konsernitilinpäätöksessä. Konsernin arvonalentumiset yhteensä 1,5 milj. euroa muodostuivat pääosin Kymenlaakson sosiaali- ja terveystalouden kuntayhtymään liittyvästä kirjauksesta. Olennaisia omistuksen eliminointieroja ei kirjattu.

Konsernin tilikauden tulos oli -1,3 milj. euroa, joka on 2,8 milj. euroa huonompi kuin edellisenä vuotena. Tilikauden verojen, laskennallisten verojen ja vähemmistöosuusjäljen jälkeen konsernin tilikauden alijäämäksi muodostui -4,4 milj. euroa. Kouvolan kaupungin tilikauden tulokseksi ennen eliminointeja muodostui -32,1 milj. euroa ja alijäämäksi -32,0 milj. euroa. Konsernituloksen muodostumiseen vaikuttivat pääosin peruskaupungin alijäämä ja KSS Energia Oy:n tilikauden voitto 26,7 milj. euroa.

Konsernituloslaskelman tunnusluvut

Toimintatuotot / toimintakulut, %

$$= 100 * \text{toimintatuotot} / \text{toimintakulut}$$

Konsernin koko ja konserniin kuuluvien yhteisöjen luonne vaikuttavat tunnusluvun arvoon ja selittävät konsernikohtaisia eroja.

Vuosikate osoittaa konsernin tulorahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainan lyhennyksiin. Vuosikate on keskeinen tunnusluku arvioitaessa tulorahoituksen riittävyttä. Perusoletus on, että mikäli vuosikate on siitä vähennettävien poistojen suuruinen, konsernin tulorahoitus on riittävä.

Vuosikate prosenttia poistoista, %

$$= 100 * \text{vuosikate} / (\text{suunnitelman mukaiset poistot ja arvonalentumiset})$$

Kun tunnusluvun arvo on 100 %, oletetaan konsernin tulorahoituksen olevan riittävä. Oletusta voidaan kuitenkin pitää pätevänä vain, jos poistot ja arvonalentumiset vastaavat konserniyhteisöjen keskimääräistä vuotuista investointitasoa. Investoinneilla tarkoitetaan tällöin poistonalaisten investointien omahankintamenoa, joka saadaan vähentämällä hankintamenoa valtionosuudet ja muut rahoitusosuudet.

Tulorahoitus on ylijäämäinen, kun vuosikate ylittää poistot ja alijäämäinen, kun vuosikate alittaa poistot. Myös nämä väittämät pitävät paikkansa vain, jos poistot vastaavat keskimääräistä konsernitilinpäätökseen yhdisteltävien yhteisöjen ja säätiöiden vuotuista poistonalaisten investointien

tasoa. Tulorahoituksen voidaan katsoa olevan riittävä, jos poistot kattavat pitkällä aikavälillä keskimääräiset poistonalaiset investoinnit.

Vuosikatteen ja poistojen suhde on myös yksi kuntalain 118 §:n mukaisista kunnan erityisen vaikean taloudellisen aseman arvioinnissa käytettävistä tunnusluvuista. Tämän tunnusluvun mukaan kunta on erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa, jos tunnusluvun arvo on alle 80 %. Jos vuosikate on negatiivinen, on konsernin tulorahoitus heikko.

Vuosikate, euroa/asukas

Vuosikate asukasta kohden on yleisesti käytetty tunnusluku tulorahoituksen riittävyyden arvioinnissa. Keskimääräistä kaikkia kaupunkikonserneja koskevaa tavoitearvoa ei voida asettaa. Mm. konsernin koko vaikuttaa vuosikatetavoitteen määrittämiseen konsernissa.

Konsernin rahoituslaskelma, 1 000 e	2022	2021
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	55 137	52 865
Tilikauden verot	-3 619	-2 862
Tulorahoituksen korjauserät	-5 132	-690
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-113 703	-107 070
Rahoitusosuudet investointimenoihin	2 752	2 016
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	21 407	8 905
Toiminnan ja investointien rahavirta	-43 158	-46 837
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-17	-24
Antolainasaamisten vähennykset	8	247
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	107 114	58 720
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-78 470	-46 075
Lyhytaikaisten lainojen muutos	111 378	34 200
Oman pääoman muutokset	0	681
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	190	-5
Vaihto-omaisuuden muutos	2 082	-853
Saamisten muutos	-2 820	-59 399
Korottomien velkojen muutos	12 264	46 010
Rahoituksen rahavirta	151 728	33 503
Rahavarojen muutos	108 570	-13 334
Rahavarat 31.12.	171 584	63 014
Rahavarat 1.1.	63 014	76 348
Rahavarojen muutos	108 570	-13 334

Konsernin rahoituslaskelman tunnusluvut	2022	2021
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1 000 e	-217 612	-181 499
Investointien tulorahoitus, %	49,7	50,3
Laskennallinen lainanhoitokate	0,7	0,8
Kassan riittävyys, pv	48	19

Konsernin rahoituslaskelma laaditaan samoilla periaatteilla kuin kaupungin rahoituslaskelma ja se osoittaa kuinka paljon investointeihin ja lainanlyhennyksiin tarvitaan ulkoista pääomarahoitusta konsernin tulorahoituksen lisäksi. Rahoituslaskelma laaditaan konsernituloslaskelman ja taseen sekä niitä täydentävien liitetietojen perusteella. Ennen konsernin rahoituslaskelman laadintaa, edellä mainituista laskelmista on tehty sisäisten erien eliminointi- ja yhdistelykirjaukset. Konsernin rahoituslaskelmassa esitetään, kuten konsernituloslaskelmassa ja taseessa, ainoastaan ne erät, jotka ovat syntyneet konsernin ulkopuolisten kanssa.

Konsernin toiminnan rahavirta toteutui 43,2 milj. eurona ja 3,7 milj. euroa edellisestä vuotta pienempänä. Tilikauden veroja maksettiin 3,6 milj. euroa eli 0,8 milj. euroa enemmän kuin edellisvuonna. Tulorahoituksen korjauserien toteutuma oli -5,1 milj. euroa. Tulorahoituksen korjauserillä vuosikatetta oikaistaan kaupunkikonsernin saamien pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoittojen ja -tappioiden, osakkuusyhteisöjen tulososuuksien, osakkuusyhteisöiltä saatujen osinkojen sekä pakollisten varausten muutosten osalta.

Konsernin rahoituslaskelman investoinnit muodostuivat pysyvien vastaavien investointimenoista, rahoitusosuuksista sekä luovutustuloista. Konsernin investointimenot olivat 113,7 milj. euroa eli 6,6 milj. euroa suuremmat kuin edellisellä tilikaudella. Investointimenojen rahoitusosuuksia kertyi 2,8 milj. euroa ja pysyvien vastaavien luovutustuloja 21,4 milj. euroa. Rahoitusosuuksia ja luovutustuloja kertyi 13,2 milj. euroa enemmän kuin edellisellä tilikaudella. Nettoinvestoinnit ilman käyttötalouden myyntivoittoja ja -tappioita olivat 94,1 milj. euroa, joka oli 3,1 milj. euroa edellisestä tilikautta vähemmän. Investointien rahavirta oli 89,5 milj. euroa negatiivinen.

Toiminnan ja investointien rahavirran erotuksena laskettu rahavirta oli tilikaudella 43,2 milj. euroa negatiivinen. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä viimeiseltä viideltä vuodelta oli tilinpäätöshetkellä yhteensä -217 612 milj. euroa eli omarahoitusvaatimus ei täyttynyt. Tulorahoituksen riittävyttä kuvaava investointien tulorahoitusprosentti oli 49,7 %. Investointien omahankintameno oli 111,0 milj. euroa.

Rahoituksen nettorahavirta toteutui 151,7 milj. euroa positiivisena. Pitkäaikaisia lainoja nostettiin 107,1 milj. euroa eli 48,4 milj. euroa enemmän kuin edellisellä tilikaudella ja niitä lyhennettiin 78,5 milj. eurolla. Pitkäaikaisten lainojen muutos oli 28,6 milj. euroa. Konsernin lyhytaikaisten lainojen muutos oli 111,4 milj. euroa. Konsernin laskennallinen lainanhoitokate tilinpäätöksessä oli 0,7 eli heikko. Edellisvuonna konsernin laskennallinen lainanhoitokate oli 0,8 eli heikko. Konsernitilinpäätöksen laskennallista lainanhoitokatetta käytetään yhtenä uutena tunnuslukuna kuntalain 118 §:n mukaisessa kunnan erityisen vaikean taloudellisen aseman arvioinnissa vuodesta 2022 lähtien koskien vuosien 2020 ja 2021 tilinpäätöksiä. Kuntalain 118 §:n mukainen tunnusluvun raja-arvo on 0,8.

Toiminnan, investointien sekä rahoituksen rahavirroista muodostuva rahavarojen muutos muodostui 108,6 milj. euroa positiiviseksi. Konsernin rahavarat tilikauden lopussa olivat 108,6 milj. euroa. Konsernin rahavaroilla voitiin kattaa 48 päivän kassasta maksut.

Konsernin rahoituslaskelman tunnusluvut

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä

Toiminnan ja investointien rahavirta itsessään on jo tunnusluku, jonka positiivinen (ylijäämäinen) määrä ilmaisee sen, kuinka paljon rahavirrasta jää nettoantolainaukseen, lainojen lyhennyksiin ja

kassan vahvistamiseen ja negatiivinen (alijäämäinen) määrä ilmaisee sen, että menoja joudutaan kattamaan joko olemassa olevia kassavaroja vähentämällä taikka ottamalla lisää lainaa.

Toiminnan ja investointien rahavirta -välituloksen tilinpäätösvouden ja neljän edellisen vuoden kertymän avulla voidaan seurata investointien omarahoituksen toteutumista pitemmällä aikavälillä siltä osin kuin kertymä on laskettavissa. Omarahoitusvaatimus täyttyy, jos kertymä viimeksi päättyneenä tilinpäätösvoonna on positiivinen. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi.

Investointien tulorahoitus, %

$$= 100 * \text{Vuosikate} / \text{Investointien omahankintameno}$$

Investointien tulorahoitus -tunnusluku kertoo, kuinka paljon investointien omahankintamenosta on rahoitettu tulorahoituksella. Tunnusluku vähennettynä sadasta osoittaa prosenttiosuuden, mikä on jäänyt rahoitettavaksi pääomarahoituksella eli käyttöomaisuuden myynnillä, lainalla tai kassavarojen määrää vähentämällä. Investointien omahankintamenolla tarkoitetaan rahoituslaskelman investointimenoja, joista on vähennetty rahoituslaskelmaan merkityt rahoitusosuudet.

Laskennallinen lainanhoitokate

$$= (\text{Vuosikate} + \text{Korkokulut}) / (\text{Korkokulut} + \text{Laskennalliset lainanlyhennykset})$$

Tunnusluku kuvaa lainanhoitoon käytettävissä olevan tulorahoituksen ja laskennallisten lainanlyhennysten sekä korkojen suhdetta eli kykyä hoitaa lainoista aiheutuvia velvoitteita. Laskennallinen lainanhoitokate lasketaan kaavalla, jossa tuloslaskelman vuosikatteeseen lisätään korkokulut ja jossa saatu summa jaetaan korkokulujen ja laskennallisten lainanlyhennysten summalla. Laskennalliset lainanlyhennykset saadaan jakamalla konsernitaseen lainat kahdeksalla, mikä kuvaa oletettua jäljellä olevaa laina-aikaa. Lainoihin luetaan korolliset pitkäaikaiset ja lyhytaikaiset lainat, kuten kuntatodistukset.

Tulorahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi. Kun tunnusluvun arvo on alle 1, joudutaan vieraan pääoman hoitoon ottamaan lisälainaa, realisoimaan konserniyhteisöjen omaisuutta tai vähentämään rahavaroja. Luotettavan kuvan konsernin lainanhoitokyvystä saa tarkastelemalla tunnuslukua useamman vuoden jaksolla. Konsernin lainahoitokyky on hyvä, kun tunnusluvun arvo on yli 2, tyydyttävä kun tunnusluvun arvo on 1–2 ja heikko, kun tunnusluvun arvo jää alle yhden.

Kassan riittävyys, pv

$$= 365 \text{ pv} * \text{Rahavarat 31.12.} / \text{Kassasta maksut tilikaudella}$$

Konsernin maksuvalmiutta kuvataan kassan riittävytenä päivissä. Tunnusluku ilmaisee, monenko päivän kassasta maksut voidaan kattaa konsernin rahavaroilla. Rahavarioihin lasketaan rahoitusarvopaperit sekä rahat ja pankkisaamiset.

Konsernitase, 1 000 e	2022	2021
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT	930 483	892 547
Aineettomat hyödykkeet	12 752	11 832
Aineettomat oikeudet	8 508	8 276
Muut pitkävaikutteiset menot	2 189	2 205
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hyödykkeet	2 047	941
Konserniliikearvo	8	409
Aineelliset hyödykkeet	810 503	772 476
Maa- ja vesialueet	91 469	89 703
Rakennukset	342 355	295 199
Kiinteät rakenteet ja laitteet	262 831	258 816
Koneet ja kalusto	23 308	22 186
Muut aineelliset hyödykkeet	1 453	1 457
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	89 086	105 115
Sijoitukset	107 228	108 239
Osakkuusyhteisöosakkeet ja -osuudet	46 113	45 182
Muut osakkeet ja osuudet	55 749	57 700
Muut lainasaamiset	5 166	5 174
Muut saamiset	199	182
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	5 123	3 724
Valtion toimeksiannot	1 926	765
Lahjoitusrahastojen varat	1 634	1 662
Muut toimeksiantojen varat	1 563	1 297
VAIHTUVAT VASTAAVAT	328 191	219 680
Vaihto-omaisuus	6 772	8 854
Aineet ja tarvikkeet	2 211	2 173
Keskeneräiset tuotteet	2 524	5 469
Muu vaihto-omaisuus	2 037	1 213
Saamiset	150 713	147 812
Pitkäaikaiset saamiset	17 126	25 791
Lyhytaikaiset saamiset	133 586	122 020
Rahoitusarvopaperit	32 483	39 684
Rahat ja pankkisaamiset	139 101	23 330
VASTAAVAA	1 264 675	1 115 950
VASTATTAVAA	2022	2021
OMA PÄÄOMA	345 694	350 058
Peruspääoma	285 681	285 681
Muut omat rahastot	667	667
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	63 711	65 958
Tilikauden yli-/alijäämä	-4 364	-2 247
VÄHEMMISTÖOSUUDET	3 928	4 194
PAKOLLISET VARAUKSET	4 357	4 648
Muut pakolliset varaukset	4 357	4 648
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	5 560	3 971
Valtion toimeksiannot	2 280	939
Lahjoitusrahastojen pääomat	1 716	1 735
Muut toimeksiantojen pääomat	1 563	1 297
VIERAS PÄÄOMA	905 136	753 079
Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	420 831	429 350
Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	48 196	47 988
Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	248 036	99 494
Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	188 073	176 246
VASTATTAVAA	1 264 675	1 115 950

Konsernitaseen tunnusluvut	2022	2021
Omavaraisuusaste, %	27,8	31,9
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	77,6	68,9
Kertynyt yli-/alijäämä, 1 000 e	59 347	63 711
Kertynyt yli-/alijäämä, euroa/asukas	747	792
Lainakanta 31.12., 1 000 e	668 867	528 844
Lainakanta 31.12./asukas	8 420	6 571
Lainat ja vuokravastuut 31.12., 1 000 e	720 424	588 575
Lainat ja vuokravastuut, euroa/asukas	9 069	7 313
Lainasaamiset 31.12., 1 000 e	5 166	5 174
Asukasmäärä	79 434	80 483

Konsernitase sisältää konsernin omaisuus- ja pääomaerät tilikauden päättyessä ryhmiteltynä luonteensa mukaan ja osoittaa konsernin varat ja velat sekä vastuut ulkopuolisille. Konsernitase osoittaa konsernin oman pääoman sen jälkeen, kun siitä on vähennetty konserniyhteisöjen väliset keskinäiset saamiset ja velat, konserniyhteisöjen sisäiset katteet ja keskinäinen osakeomistus, erotettu ulkopuolisten omistus vähemmistöosuudeksi, ja osakkuusyhteisöjen omistusosuutta vastaava määrä osakkuusyhteisöjen voitoista tai tappiosta sekä oman pääoman muutoksesta on yhdistelty konsernitaseeseen.

Konsernitaseen loppusumma oli 1 264,7 milj. euroa, kasvua edelliseen vuoteen nähden on 148,7 milj. euroa.

Konsernitaseen vastaavista noin 74 % muodostuu pysyvien vastaavien hyödykkeistä (930,5 milj. euroa). Pysyvät vastaavat kasvoivat 37,9 milj. euroa tilikauden aikana. Merkittävin erä on aineelliset hyödykkeet, 810,5 milj. euroa, joista rakennuksia oli 342,4 milj. euroa. Osakkuusyhteisöosuudet sekä osakkeet ja osuudet kasvoivat edellisestä vuodesta yhteensä 2,0 milj. euroa. Muut osakkeet ja osuudet kasvoivat 0,9 milj. euroa. Pysyvien vastaavien muut lainasaamiset olivat 5,2 milj. euroa ollen edellisvuoden tasolla. Konsernin lyhyt- ja pitkäaikaiset saamiset olivat yhteensä 150,7 milj. euroa ja lisäystä edelliseen vuoteen oli 2,9 milj. euroa. Konsernin rahat ja pankkisaamiset olivat 139,1 milj. euroa ja ne kasvoivat edelliseen vuoteen verrattuna 115,8 milj. euroa.

Konsernin oma pääoma oli 345,7 milj. euroa eli 27,4 % taseen loppusummasta. Edellisten tilikausien ylijäämä oli 63,7 milj. euroa. Muut omat rahastot 667 milj. euroa osalta ei muutosta tilikaudella. Konsernin tilikauden alijäämäksi muodostui 4,4 milj. euroa. Kertynyttä ylijäämää oli yhteensä 59,3 milj. euroa eli 747 euroa asukasta kohti. Konsernin omavaraisuusaste oli 27,8 %.

Vieras pääoma oli yhteensä 905,1 milj. euroa, joka oli 71,6 % taseen loppusummasta. Konsernin lainat ja vuokravastuut olivat 720,4 milj. euroa eli 9 069 euroa asukasta kohti. Pitkäaikaista vierasta pääomaa oli 469,0 milj. euroa ja lyhytaikaista vierasta pääomaa oli 436,1 milj. euroa. Vierasta pääomaa oli 152,1 milj. euroa enemmän kuin edellisellä tilikaudella. Suhteellinen velkaantuneisuus oli 77,6 %.

Konsernitaseen tunnusluvut

Omavaraisuusaste, %

$$= 100 * (\text{Oma pääoma} + \text{vähemmistöosuus} + \text{konsernireservi}) / (\text{Koko pääoma} - \text{Saadut ennakot})$$

Koko pääoma kaavassa tarkoittaa taseen vastattavien loppusummaa. Kun käytetään lyhennyttä konsernikaavaa, laskennassa voidaan jättää saadut ennakot pois. Omavaraisuusaste mittaa konsernin vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä aikavälillä. Omavaraisuuden tavoitetasona voidaan pitää 50 %:n ylittävää omavaraisuutta. Alempi omavaraisuusaste merkitsee kuntakonsernissa merkittävää velkarasitetta.

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

$$= 100 * (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot}) / \text{Käyttötulot}$$

Tunnusluku kertoo, kuinka paljon konsernin käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Tunnusluvun osoittajaan merkitään tarkasteluvuoden tilinpäätöksen koko vieras pääoma vähennettynä saaduilla ennakomaksuilla. Kun käytetään lyhennettyä konsernikaavaa, laskennassa voidaan jättää saadut ennakot pois. Käyttötulot muodostuvat tilikauden toimintatuloista, verotuloista ja käyttötalouden valtionosuuksista.

Suhteellinen velkaantuneisuus on omavaraisuusastetta käyttökelpoisempi tunnusluku konsernien välisessä vertailussa, koska pysyvien vastaavien hyödykkeiden ikä, niiden arvostus tai poistomenetelmä ei vaikuta tunnusluvun arvoon. Mitä pienempi velkaantuneisuuden tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet konsernilla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulorahoituksella.

Kertynyt ylijäämä (alijäämä)

$$= \text{Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)} + \text{tilikauden ylijäämä (alijäämä)}$$

Luku osoittaa kuinka paljon konsernilla on kertynyttä ylijäämää tulevien vuosien liikkumavarana, tai paljonko on kertynyttä alijäämää, joka on katettava tulevina vuosina.

Kertynyt ylijäämä (alijäämä), euroa/asukas

Kertynyt ylijäämä (alijäämä) euroa/asukas osoittaa asukaskohtaisen kertyneen ylijäämän tai katettavan kertyneen alijäämän määrän.

Konsernin lainakanta 31.12.

$$= \text{vieras pääoma} - (\text{saadut ennakot} + \text{ostovelat} + \text{muut velat})$$

Konsernin lainakannalla tarkoitetaan korollista vierasta pääomaa. Lainakantaan lasketaan tällöin koko vieras pääoma vähennettynä saaduilla ennakoilla sekä osto-, siirto- ja muilla veloilla. Lyhennettyä konsernikaavaa käytettäessä konsernin lainakanta muodostuu korollisen vieraan pääoman eristä. Jotta lainakanta voitaisiin laskea suoraan toimintakertomukseen otetusta taseesta, ei mainittuihin vähennettäviin eriin tule kirjanpidossa merkitä korollisia lainoja.

Konsernin lainat euroa/asukas

Asukaskohtainen lainamäärä saadaan jakamalla konsernin lainakanta tilinpäätösvouden päättymispäivän mukaisella asukasmäärällä.

Lainat ja vuokravastuut 31.12.

$$= \text{Vieras pääoma} - (\text{Saadut ennakot} + \text{Ostovelat} + \text{Siirtovelat} + \text{Muut velat}) + \text{Vuokra-vastuut}$$

Lainat ja vuokravastuut saadaan lisäämällä konsernin lainakantaan vuokravastuiden määrä. Vuokravastuiden määrä huomioidaan konsernitilinpäätöksen liitetiedoissa ilmoitetun mukaisena.

Konsernin lainat ja vuokravastuut, euroa/asukas

Asukaskohtainen lainamäärä lasketaan jakamalla edellä mainittu lainakanta tilinpäätösvouden päättymispäivän mukaisella kunnan asukasmäärällä.

Konsernin lainasaamiset 31.12.

$$= \text{sijoituksiin merkityt jvk -lainasaamiset ja muut lainasaamiset}$$

Lainasaamisilla tarkoitetaan pysyviin vastaaviin merkittyjä antolainoja konsernin omistamien ja muiden yhteisöjen investointien rahoittamiseen.

1.7 Tilikauden tuloksen käsittely ja talouden tasapainottamistoimenpiteet

1.7.1 Tilikauden tuloksen käsittely

Kuntalain 115 §:n mukaan kunnanhallituksen on toimintakertomuksessa tehtävä esitys tilikauden tuloksen käsittelystä sekä talouden tasapainottamista koskevista toimenpiteistä.

Kaupungin tilikauden tulos on -20 073 947,02 euroa alijäämäinen. Kaupunginhallitus esittää tilikauden tuloksen käsittelystä seuraavaa:

- tuloutetaan investointeihin liittyvää poistoeroa 71 450,97 euroa
- siirretään tilikauden alijäämä -20 002 496,05 euroa taseen oman pääoman edellisten tilikausien yli-/alijäämään.

1.7.2 Talouden tasapainottamistoimenpiteet

Kuntalain mukaan, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää, kunnanhallituksen on toimintakertomuksessa tehtävä selkoa taloussuunnitelman ja toimenpideohjelman riittävydestä talouden tasapainottamisessa. Kuntalain 110.3 §:n mukaan taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen enintään neljän vuoden pituisena suunnittelukautena, jos talousarvion laatimisvuoden taseeseen ei arvioida kertyvän ylijäämää.

Kirjanpitolautakunnan kuntajaosto ohjeistaa yli- ja alijäämän käsitteen sisällöstä tilinpäätöksessä. Ylijäämäeriin rinnastetaan myös vapaaehtoiset varaukset ja poistoero, jotka ovat kirjattaessa vähentäneet tilikauden ylijäämää. Kuntalain 110 §:ssä tarkoitettu ylijäämä lasketaan siten edellisten tilikausien yli- tai alijäämän, tilikauden yli- tai alijäämän sekä vapaaehtoisten varausten ja poistoeron summana.

Vuoden 2022 tilinpäätöksen jälkeen kaupungilla on noin -0,5 milj. euroa kertynyttä alijäämää, ja kun siihen huomioidaan tuloksenkäsittelyerät (1,1 milj. euroa), näiden yhteissumma on 0,6 milj. euroa.

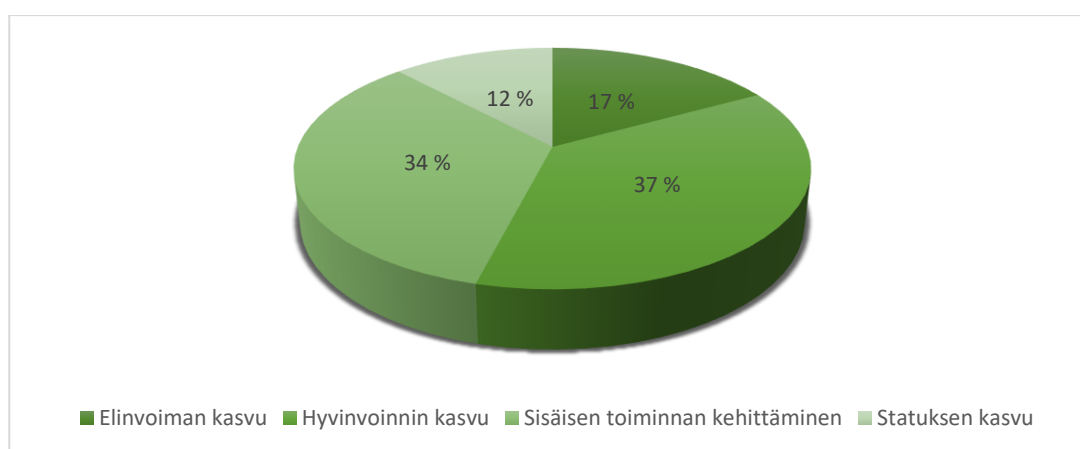
Kouvolan kaupungilla ei ole kuntalain mukaista alijäämän kattamisvelvollisuutta tilinpäätöksen 2022 perusteella. Kaupunki on aloittanut talouden tasapainottamistoimenpiteiden laatimisen lähitulevaisuudessa odotettavissa olevan heikon taloustilanteen vuoksi.

2 Talousarvion toteutuminen

2.1 Tavoitteiden toteutuminen

Valtuusto päättää kaupunkikonsernin toiminnan ja talouden tavoitteista, jotka johdetaan kaupunkistrategiasta ja sen toteuttamishjelmista. Tässä tilinpäätöksessä raportoidaan toimielinten valtuuston nähden sitovat tavoitteet, jotka esitettiin vuoden 2022 talousarviossa. Tavoitteiden toteutuminen esitetään voimassa olleiden strategiapäämäärien mukaan. Palvelujen tavoitteet ja toimenpiteet esitetään käyttösuunnitelmissa ja raportoidaan osavuositarkastusten yhteydessä.

Kouvolan talousarviossa 2022 asetettiin 35 valtuustoon nähden sitovaa tavoitetta. Kokonaan aloittamatta ei jäänyt yhtään. Työn alla on edelleen 9 tavoitetta (noin 26 %). Vuonna 2022 valmiiksi saatuja tavoitteita oli 26 kappaletta (noin 74 %). Toteutunut osuus vuoden 2020 ja 2021 tasolla ja osoittaa jatkuvuutta parantuneessa tavoitteiden hallinnassa. Tavoitteiden määrän kiteytyminen ja parantunut toteutumaprosentti kuvaavat onnistunutta tavoiteasetantaa. Tavoitteita oli yksi enemmän kuin talousarviovuonna 2021. Toteutumaosuudet samat (pyöristettynä) kuin edellisenä TA-vuonna 2021.

2.1.1.1 Sitovien tavoitteiden vaikuttavuus päämäärittäin

Vuonna 2022 toimielinten sitovat tavoitteet toteuttivat kaupunkistrategiaa melko tasapainoisesti. Tavoitteita asetettiin Elinvoiman kasvua koskien 6 kpl, Statuksen kasvua koskien 4 kpl sekä Hyvinvoinnin kasvuun 13 kpl ja sisäisen toiminnan kehittämiseen 12 kpl. *Elinvoiman kasvu* kohdistui Kouvolalle tärkeisiin elinvoimatavoitteisiin: ammattitaitoinen työvoima ja toimiminen verkostokaupunkina sekä omaleimaiset alueet, kyliä pitkin kaupunkia ja pääsy ketterästi luontoon. Elinvoiman kasvutavoitteista merkittävimpiä oli RR-terminaalien valmistuminen logistisen keskuksen toiminta-alustaksi. Statuksen kasvu kohdistui strategiatavoitteisiin asukkaat voimavarana ja Euroopan turvallisin kaupunki. Hyvinvoinnin kasvattaminen kohdistui laajoihin hyvinvointitavoitteisiin: ennaltaehkäisevät palvelut, palvelujen vaivaton saanti ja paras lähikulttuuri sekä puhtaan kaupungin tavoitteisiin: eheä yhdyskunta- ja taajamarakenne, hiilineutraalin kaupunki 2040, monimuotoiset luontoympäristöt sekä resurssitehokkuus.

Sisäisen toiminnan kehittämistä koskevat tavoitteet kohdistuivat strategiatavoitteisiin uudet toimintatavat, hallittu ja vakaa talous sekä osaava henkilöstö ja osallistava johtaminen. Sisäisen toiminnan tavoitteiden osuus tavoitteista oli 34 %, vastaavan luvun ollessa aiemmin 38 % (v. 2021), 44 % (v. 2020) ja 51 % (v. 2019). Suunta osoittaa tietoisuutta, että kehitämme yhä laajemmin kaupungin elinvoimaa, hyvinvointia ja tunnettuutta eikä enää sisäistä hallintotapaa. On tärkeää kehittää kaupunkilaisille tarjottavia palveluita, ympäristöä ja kaupunkiyhteisöä kumppanuudessa niin verkostoiden kuin asukkaiden kanssa.

Suunnitelmakauden tavoitteet

Suunnitelmakauden tavoitteet ovat kaupunkikonsernille yhteisiä vaikuttavuustavoitteita. Seuraavassa taulukossa esitetään koko kaupunkia koskevien suunnitelmakauden (2022–2025) tavoitteiden toteuma. Lähtöarvo on suunnitelmakauden alussa uusin saatavilla oleva vuositaso arvo ja toteuma-arvo suunnitelmakauden lopun eli vuoden 2025 tavoite. Keskimmaisessä sarakkeessa on toteuma 31.12.2022 tai ko. ajankohtana uusin saatavilla oleva arvo. Mittarien lähdemerkintä on mainittu, mikäli tieto ei ole kaupungin oma.

Taloussuunnittelukauden tavoite						
Strategian tavoitteet suunnittelukaudella etenevät: asukasmäärä, elinvoima, hyvinvointi ja status kasvavat.						
Mittarit						
Yritysilmapiiri (sijoitus ¹)	Lähtöarvo 2/2021	24/25	Toteuma 12/2022	25/25	Tavoitearvo 12/2025	11/25
Kaupungin hankintojen paikallisuusaste (% ²)	Lähtöarvo 12/2020	52,4	Toteuma 12/2021	46,4	Tavoitearvo 12/2025	60
Työllisyysaste (% ³)	Lähtöarvo 12/2019	68,8	Toteuma 12/2021	70,0	Tavoitearvo 12/2025	71
Työttömyysaste (% ⁴)	Lähtöarvo 12/2020	14,0	Toteuma 12/2022	10,1	Tavoitearvo 12/2025	10
Väestö (asukasmäärä ⁵)	Lähtöarvo 12/2020	81 187	Toteuma 12/2022	79 434	Tavoitearvo 12/2025	80 000
Lapsiperheet (kpl ⁶)	Lähtöarvo 12/2020	7 151	Toteuma 12/2021	7 029	Tavoitearvo 12/2025	7 200
Joukkoliikenteen nousujen määrä (kpl)	Lähtöarvo 12/2020	843 994	Toteuma 12/2022	1 136 844	Tavoitearvo 12/2025	1 300 000
Asukastytyväisyys (sijoitus ⁷)	Lähtöarvo 12/2017	5/8	Toteuma 12/2017	5/8	Tavoitearvo 12/2025	4/8
Muuttohalukkuus (sijoitus ⁸)	Lähtöarvo 3/2020	51/61	Toteuma 12/2020	51/61	Tavoitearvo 12/2025	30/61

1) sijoitus tutkimuksessa mukana olevien seutukuntien joukossa, EK Kuntarating

2) hankinnat toimijoilta, joiden kotipaikka on Kouvola

3) 18–64 -vuotiaiden työllisten osuus saman ikäisestä väestöstä, Tilastokeskus

4) osuus työvoimasta vuosikeskiarvo, Tilastokeskus

5) asukasmäärä, Tilastokeskus

6) perheet, joissa alle 18-v lapsia, Tilastokeskus

7) sijoitus Kouvolan vertailukuntien joukossa, asukkaiden tyytyväisyys kunnallisiin palveluihin, EPSI Rating. Tilasto on muuttunut maksulliseksi, Kouvola ei ole tilannut tutkimusta vuoden 2017 jälkeen.

8) sijoitus tutkimuksessa mukana olevien kuntien joukossa, Taloustutkimus, 2020 Tutkimuksessa on arvioitu 61 kaupunkia ja kuntaa. Vuoteen 2018 asti mukana oli 37 kaupunkia.

Konsernijohtoon tavoitteiden toteumat on esitetty informatiivisena.

Konsernijohtolle asetetut tavoitteet	TA 2022	TP 2022
Konsernijohtoon raportoitava valtuustolle, krt/v	4	3
Konsernin toimintatulot toimintamenoista, %	48,5	54,6
Konsernin vuosikate poistoista, %	150,0	97,5
Konsernin vuosikate, euroa/asukas	500	694
Konsernin yli-/alijäämä, euroa/asukas	860	747
Konsernin omavaraisuusaste, %	36,0	27,8
Konsernin suhteellinen velkaantuneisuus, %	70,0	77,5
Konsernin lainamäärä, euroa/asukas	6 350	8 408

2.2 Käyttötaloulososan toteutuminen

2.2.1 Yhteistoiminta

Toiminnan kuvaus

Yhteistoiminta sisältää sosiaali- ja terveyspalveluiden ostot Kymenlaakson sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymältä (Kymsote) sekä palo- ja pelastustoimen kustannukset. Lisäksi kyseinen kohta sisältää muita vähäisempiä sosiaali- ja terveydenhuollon sekä palo- ja pelastustoimen kustannuksia.

Yhteistoimintaan kirjautuu pelastuslaitoksen ja Kymsoten kaupungin palvelusopimuksen mukainen toteutuma.

Toimintaympäristön muutos

Kouvolan kaupungin ja Kymenlaakson sosiaali- ja terveyspalveluiden kuntayhtymän (Kymsote) välinen palvelusopimus vuodelle 2022 on hyväksytty kaupunginhallituksen kokouksessa 20.12.2021. Palvelusopimukseen kirjataan maakunnalliset kärkihankkeet ja yhteiset kehittämiskohteet 2022 sekä raportoinnin ja talouden seurannan toteuttaminen vuoden 2022 aikana. Kuntalaskutus toteutuu tuotehinnoittain erikoissairaanhoidon, perusterveydenhuollon ja sosiaalipalvelut/ koti-, asumis- ja hoivapalvelut osalta. Aikuisten ja lasten sosiaalipalveluiden laskutus perustuu kiinteään rahoitukseen. Kuntakohtainen jäsenmaksu ensihoidon ja erityisvelvoitteiden osalta on euroa/asukas. Työmarkkinatuen kuntaosuuden laskutus sekä kuntayhtymän ulkopuolelta hankittujen hoiva- ja hoitopalveluiden laskutus toteutuu läpilaskutuksena. Palvelusopimuksen liitteenä on talouden ja toiminnan seurannan raportoinnin toteuttaminen kuntakohtaisesti palveluketjuittain ja palveluittain yhteisesti sovittujen indikaattorien pohjalta.

Kymsote oli alun perin suunnitellut vuodelle 2023 huomattavan suuria euromääräisiä palkkaharmonisointeja, mutta ne toteutettiin jo vuonna 2022. Kymsoten hallituksessa 17.3.2022 § 76 päätettiin, että palkkaharmonisaatio toteutetaan vuoden 2022 aikana. Hallituksen kokouksessa 7.4.2022 päätettiin toteutuksen mallista ja esitettiin valtuustolle lisätalousarviota sen toteuttamiseksi. Kouvola ja myös muut Kymenlaakson kunnat ottivat hyvin selkeästi kantaa palkkaharmonisaation toteuttamiseen ja maksatuksen vaihtoehtoihin useamman kerran jo aiemmin. Jäsenkuntien edustajat esittivät neuvotteluissa, että palkkaharmonisaatio toteutettaisiin vuodelle 2023 alun perin suunnitellun harmonisoinnin osalta vasta joulukuussa 2022, jolloin kustannusvaikutus vuodelle 2022 jäisi mahdollisimman pieneksi.

Kouvolan kaupunki on edellyttänyt Kymsoten vuoden 2022 palvelusopimuksessa talouden tasapainottamistoimenpiteiden raportointia. Kymsoten ilmoituksen mukaan talouden tasapainottamistoimenpiteiden toteutumisesta raportoidaan toimenpidekohtaisesti ja euromääräisesti tilanteesta. Kaupunki on edellyttänyt Kymsotelta reagointia niiden toimenpiteiden osalta, joista ei arvioida saavutettavan asettuja säästötavoitteita. Myös muihin mahdollisiin kustannuksiin negatiivisesti vaikuttaviin poikkeamiin tulee reagoida viipymättä.

Kotihoidossa ja asumispalveluiden palveluketjun taludentoteutumisen osalta merkittävä riski oli, ettei palvelutuotannon osalta edetä palveluiden rakenteen monipuolistamisessa ja siihen liittyen on vaarana kalliiden ostopalvelujen lisääntyminen nykyisestä erityisesti asumispalvelujen osalta. Perhehoidon kehittäminen ja palvelutuotannon laajentaminen eteni suunnitelman mukaisesti.

Psykososiaalisten ja kehityksellisten palveluissa asiakkuuksissa ja suoritemäärissä oli edelleen suuria alue- ja kuukausikohtaisia eroja. Yhtenä toimintaan vaikuttavana muutoksena ovat toimipisteiden muutokset, joista suurimpana toukokuusta alkaen toteutuksessa ollut Kouvolan miepä-poliklinikkatoiminnan kokoaminen yhteen Lukko-taloon.

Terveyden ja sairaanhoidon palveluissa vuodelle 2022 talousarvioon sisällytetyt taloutta tasapainottavat toimenpiteet toteutuivat siltä osin kuin niitä on voitu toimeenpanna. Talousarviokäsittelyn yhteydessä sovitut pienten terveysasemien ja hammashoitolan toiminnan jatkoa

koskevat neuvottelut aloitettiin syksyllä. Avoimia toimia ei pystytty täyttämään, joten se on kompensoinut palkkaharmonisoinnin kustannuksia, jotka ketjulle on kohdistettu. Medisiinisen osaston 6A säästövaikutus oli arvioitua pienempi, koska osastolta vapautunut henkilöstö on pääosin siirtynyt muihin Kymsoten avoimiin toimiin, ja hoidettujen potilaiden määrä kustannuksineen ei ole käytännössä pienentynyt. Ratomosairaala ja Kaiku- puhelinpalvelu aloittivat toimintansa.

Kouvolassa sijaitsevan terveydenhuollon päivystyksen määräaikainen sopimus on päättyvässä 31.12.2024. Kouvola on saanut poikkeusluvan 6.3.2017 ympärivuorokautisen perusterveydenhuollon ja akuuttilääketieteen päivystyksen järjestämiselle. Tilanne on tärkeä edunvalvonnallinen kohde. Yhteinen tahtotila on siihen, että Kouvola tulee säilymään ympärivuorokautinen perusterveydenhuollon ja akuuttilääketieteen päivystys. Kymsote ja Kouvola tekivät asiasta yhteisen lausuman keväällä Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön.

Palo- ja pelastustoimen alueellinen järjestämisvastuu siirtyy vuoden 2023 alusta Kotkan kaupungilta (isäntäkunta) hyvinvointialueelle ja liikelaitos puretaan. Kertynyt ylijäämä palautetaan jäsenkunnille.

Riskianalyysi

Kotihoidossa ja asumispalveluiden merkittävimmät riskit liittyivät edelleen henkilöstön saatavuuteen ja työssä pitoon sekä rahoituksen riittävyyteen. Vuokratyövoiman käyttö on laskenut edellisestä vuodesta, mutta vuokratyövoimaa on kuitenkin jouduttu käyttämään suunniteltua enemmän eikä niiltä osin tasapainottamistoimenpiteet toteudu. Asumispalveluiden osalta on jouduttu edelleen lisäämään ikääntyneiden asumispalvelun ostopaikkoja sairaaloiden ruuhkautuneiden tilanteiden ja osastosulun takia. Omaishoidontuen palveluissa olevien palvelumuutoksiin liittyy siirtymäaika, jonka vuoksi säästötavoitteet näkyvät viiveellä.

Kaikkien palvelujen osalta riskit riittävän koronan aiheuttamiin työssä poissaoloihin ja ylipäättään työntekijöiden saatavuuteen. Tämä puolestaan vaikuttaa työhyvinvointiin ja osaltaan lakisääteisten palvelujen toteutumiseen.

Omistajakuntien ja kuntayhtymän yhteinen kuntajohtajien neuvottelukunta on kokoontunut kuukausittain vuoden aikana. Neuvottelukunnan kokouksissa raportoitiin kuntayhtymän toiminnan ja talouden toteutumasta. Kuntajohtajien kokouksissa raportoitiin toiminnan ja talouden toteutumasta omistajakuntien edustajille. Kymsoten ja omistajakuntien yhteistyökokouksissa käsiteltiin toiminnan toteutumista sekä sovittiin tarvittavista valmisteluvastuista sekä valmistelun vastuuhenkilöistä. Lisäksi yhteistyökokouksissa tarkennettiin Kymsoten omistajakunnille toimittamaa kuukausiraportin toteutumaa. Talouden ja toiminnan osalta oli tärkeää saada Kymsotelta tarkemmin alatasoille kohdentuvaa talouden raportointia sekä ennustetta toimintavuoden toteutuman osalta.

Talous

Yhteistoiminnan toimintakate toteutui 15,5 milj. euroa muutettua talousarviota suurempana.

Palo- ja pelastustoimen osalta toimintakate toteutui lähes muutetun talousarvion mukaisesti. Talousarviomuutoksena oli huomioitu hyvinvointialueuudistuksen rahoituksesta johtuen jäsenkuntien vuoden 2022 maksuosuuden tarkennus, josta Kouvolan osuus oli 374 662 euroa.

Sosiaali- ja terveystieteiden toimintakate ylittyi 15,4 milj. euroa. Palvelusopimuslaskutus toteutui 15,6 milj. euroa korkeampana huomioiden alijäämän kattamisen sekä pakollisen varauksen purun (373,4 milj. euroa).

Kymsoten tilikauden 2023 tulos on 23,4 milj. euroa ylijäämäinen, joka vastasi edellisten tilikausien kumulatiivista alijäämää. Kuntayhtymän tuloslaskelman mukaan toimintatuottojen kertymä on 904,6 milj. euroa (eli 14 milj. euroa muutettua talousarviota enemmän). Kuntayhtymän toimintatuottoihin on kirjattu noin 15 milj. euroa valtionavustuksia Covid19 –pandemiaan liittyen. Toimintatuottoihin on kirjattu jäsenkunnilta laskutettu alijäämä yhteensä 88,6 milj. euroa, josta Kouvolan osuus on 43,6 milj. euroa.

Kuntayhtymän toimintakulujen toteutuma on ollut 870,8 milj. euroa (toteutuma suhteessa muutettuun talousarvioon 101,6 %). Toimintakulujen toteutuma on alkuperäiseen talousarvioon verrattuna 107,0 % eli ylitys 57 milj. euroa. Henkilöstökulut toteutuivat 1,3 milj. euroa muutetussa talousarviossa ennakoitua suurempina. Palveluiden ostot toteutuivat 102,3 % muutettuun talousarvioon nähden. Aineet ja tarvikkeet ylittivät alkuperäiseen talousarvioon nähden 0,4 milj. eurolla. Avustukset (omaishoidon tuki, vammaisten tuet, työmarkkinatuen kuntaosuus) pienehi edelliseen vuoteen verrattuna 2,7 milj. euroa. Muut toimintakulut ylittivät muutettuun talousarvioon nähden 3,2 milj. euroa.

Kouvolan kaupungin palvelusopimuksen mukaisen maksuosuuden toteutumaa seurattiin kuukausittain.

Yhteistoiminta 1000 e	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Muutettu talousarvio	Toteuma	Poikkeama	Tot-%
Toimintatulot	1 000	0	1 000	975	-25	97,5
Myyntitulot	0	0	0	0	0	
Maksutulot	0	0	0	0	0	
Tuet ja avustukset	1 000	0	1 000	974	-26	97,4
Muut toimintatulot	0	0	0	1	1	
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	
Toimintamenot	-357 050	-14 764	-371 814	-387 250	-15 436	104,2
Henkilöstömenot	-4 121	-656	-4 777	-4 790	-13	100,3
Palkat ja palkkiot	0	0	0	-13	-13	
Henkilösivumenot	-4 121	-656	-4 777	-4 777	0	100,0
Eläkemenot	-4 121	-656	-4 777	-4 777	0	100,0
Muut henkilösivumenot	0	0	0	0	0	
Palveluiden ostot	-352 903	-14 108	-367 011	-382 458	-15 447	104,2
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	0	0	0	-1	-1	
Avustukset	-26	0	-26	-20	6	76,0
Muut toimintamenot	0	0	0	19	19	
Toimintakate	-356 050	-14 764	-370 814	-386 275	-15 461	104,2
Laskennalliset kustannukset	0	0	0	0		
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0		
Muut laskennalliset kust.	0	0	0	0		
Kokonaiskustannukset	-356 050	-14 764	-370 814	-386 275		

2.2.2 Konsernipalvelut

Konsernipalveluihin kuuluu tarkastuslautakunta sekä muu kaupunginhallituksen alainen konsernipalvelujen toiminta. Konsernipalvelujen tehtävä on valmistella kaupunkistrategian ja muiden konsernia ohjaavien linjausten laadintaa kuten omistajapolitiikkaa, hankintaohjeistusta, palvelustrategiaa, henkilöstöohjelmaa, maapoliittista ohjelmaa sekä tukea johtamista, kehittämistä ja päätöksentekoa tuottamalla ajantasaista tietoa konsernin toiminnasta ja toimintaympäristön muutoksista.

Konsernipalvelut 1000 e	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Muutettu talousarvio	Toteuma	Poikkeama	Tot-%
Toimintatulot	67 471	3 678	71 149	70 800	-349	99,5
Myyntitulot	1 685	0	1 685	1 544	-141	91,6
Tuet ja avustukset	3 472	263	3 735	4 748	1 013	127,1
Muut toimintatulot	62 314	3 415	65 729	64 508	-1 221	98,1
Valmistus omaan käyttöön	100	0	100	204	104	204,3
Toimintamenot	-61 901	-3 824	-65 724	-66 379	-655	101,0
Henkilöstömenot	-13 831	-64	-13 895	-14 595	-700	105,0
Palkat ja palkkiot	-11 149	0	-11 149	-11 746	-596	105,3
Henkilösivumenot	-2 681	-64	-2 746	-2 849	-104	103,8
Eläkemenot	-2 277	-64	-2 341	-2 422	-82	103,5
Muut henkilösivumenot	-405	0	-405	-427	-22	105,5
Palveluiden ostot	-32 368	0	-32 368	-31 655	713	97,8
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-9 485	-3 500	-12 985	-13 575	-590	104,5
Avustukset	-1 563	0	-1 563	-1 447	116	92,6
Muut toimintamenot	-4 654	-260	-4 913	-5 107	-194	103,9
Toimintakate	5 670	-146	5 524	4 625	-899	83,7
Laskennalliset kustannukset	-12 453	0	-12 453	-6 436		
Poistot ja arvonalentumiset	-12 453	0	-12 453	-12 170		
Muut laskennalliset kust.	0	0	0	5 735		
Kokonaiskustannukset	-6 783	-146	-6 929	-1 810		

Tarkastuslautakunta

Sitovuustaso   Kaupunginvaltuuston hyväksymä toimintakate

Toiminnan kuvaus

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on arvioida, ovatko talousarviossa asetetut ja toimintakertomuksessa raportoidut toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet sekä arvioida, onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Lautakunnan tehtävänä on valvoa sidonnaisuuksien ilmoitusvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi.

Toimintaympäristön muutos

Vuoden 2022 aikana tarkastuslautakunnan kokoonpano muuttui kahden lautakunnan jäsenen osalta. Tilintarkastusyhteisönä jatkoi BDO Audiator Oy. Tarkastuslautakunnan työskentely toteutui laaditun työohjelman mukaisena lukuun ottamatta ylimääräistä kokousta vuoden 2021 tilinpäätöslukujen viime hetken muutoksista Kymsojen muuttuneisiin tietoihin perustuen.

Riskianalyysi

Tarkastuslautakunnan työskentely toteutui sovittujen aikataulujen mukaisena vuonna 2022.

Talous

Talous toteutui talousarvioon nähden parempana, toimintakatteen ollessa 168 169 euroa (89,5 %). Henkilöstökulut ylittyivät arvioidusta, toteutuman ollessa 107,2 %. Ostopalveluja käytettiin vastaavasti ennakoitua vähemmän, niiden toteutuma oli 60,3 %. Muut toimintakulut ylittyivät talousarvioon nähden suhteellisesti eniten, toteutuma talousarvioon nähden 144,4 %. Tämä johtui sisäisestä vuokrasta, joka toteutui talousarviota suurempana.

Tarkastuslautakunta 1000 e	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Muutettu talousarvio	Toteuma	Poikkeama	Tot-%
Toimintamenot	-188	0	-188	-168	20	89,5
Henkilöstömenot	-109	0	-109	-117	-8	107,2
Palkat ja palkkiot	-90	0	-90	-95	-6	106,3
Henkilösivumenot	-19	0	-19	-21	-2	111,5
Eläkemenot	-16	0	-16	-18	-2	112,1
Muut henkilösivumenot	-3	0	-3	-3	0	108,2
Palveluiden ostot	-74	0	-74	-44	29	60,3
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1	0	-1	0	1	5,4
Muut toimintamenot	-5	0	-5	-7	-2	144,4
Toimintakate	-188	0	-188	-168	20	89,5
Laskennalliset kustannukset	0	0	0	-6		
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0		
Muut laskennalliset kust.	0	0	0	-6		
Kokonaiskustannukset	-188	0	-188	-175		

Henkilöstöressurit

Henkilöstömäärä henkilötyövuosina	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Tarkastuslautakunta	1,0	1,0	1,0

Konsernipalvelut

Sitovuustaso Kaupunginvaltuuston hyväksymä toimintakate ja toiminnalliset tavoitteet

Toiminnan kuvaus

Konsernipalvelut muodostuvat seuraavista palveluista: hallinto ja hankinnat, henkilöstö, talous ja strategia sekä tilapalvelut.

Hallinto ja hankinta -palvelu tuottaa kaupungin hallinto-, arkisto- ja hankintapalvelut, juridiset palvelut ja turvallisuushallinnon palvelut. Myös joukkoliikenne ja kuljetukset sekä pysäköinninvalvonta sisältyvät palveluun.

Henkilöstöpalvelut ohjaa, kehittää, seuraa ja arvioi henkilöstövoimavaroja ja -johtamista (henkilöstösuunnittelu, rekrytointi, johtaminen ja esihenkilötyötä, osaaminen, työhyvinvointi ja palkitseminen) strategisten tavoitteiden mukaisesti yhteistyössä toimialojen kanssa. Se vastaa työnantajatoiminnasta, koordinoi työsuojelutoimintaa sekä tuottaa henkilöstöhallinnon tukipalveluja.

Talous ja strategiapalvelu koostuu Viestintä ja VisitKouvolan, talous ja tietohallinnon, strategian ja hyvinvoinnin palveluyksiköistä.

Viestintä ja VisitKouvola vastaa Kouvolan kaupungin viestinnästä, markkinoinnista, matkailun alueorganisaatio VisitKouvolan toiminnasta sekä hoitaa tiettyjä yhteistyökumppanuuksiin ja tapahtumiin liittyviä tehtäviä. Vuoden 2022 alussa yksikkö otti hoitaakseen Kouvola- ja Kuusankoskitalojen myynti- sekä markkinointitoiminnon.

Talous ja tietohallinto ohjaa kaupungin talous- ja ICT-prosesseja, vastaa talouden suunnittelu- ja raportointiprosesseista, talousarviosta, tilinpäätöksestä, talouteen liittyvästä tilastoinnista, rahoituksesta, maksuvalmiuden suunnittelusta ja kassanhallinnasta, lainarahoituksesta, sijoitustoiminnasta sekä omistajaohjauksesta. Sisäinen tarkastus sisältyy talous- ja omistajaohjaukseen.

Tietohallinnon tehtävänä on luoda perusta teknologisille ratkaisuille toteuttamalla tietotekniikan ja lisenssien hankintaa ja kehittämällä infrastruktuuria. Tietohallinto tukee ja edistää digitalisaation keinoin tapahtuvaa toimialojen toimintoprosessien kehittämistä. Tietohallinto ohjaa ja seuraa tietoturvallisuuden ja tietosuojan toteutumista, osallistuu riskienhallinnan kehittämiseen ja varmistaa teknisen ympäristön tietoturvallisuutta. Tiedonhallintalaki ja digipalvelulaki asettavat vaatimuksia koko organisaation toiminnalle. Tietohallinto ohjaa ja tukee toimialoja lakivaatimusten toteuttamisessa.

Strategia vastaa kaupunkistrategian ennakoinnista, suunnittelun koordinoinnista, jalkauttamisen menetelmistä sekä seurannasta. Elinvoiman pääpaino on elinvoiman kehittämisessä sekä korkeakoulu yhteistyössä.

Hyvinvointi vastaa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä, osallisuudesta, kotouttamisesta, ehkäisevästä päihdetyöstä ja työllisyydestä. Tämän lisäksi hyvinvointi tekee vahvaa yhteistyötä Kymsoten kanssa edunvalvonnan ja omistajaohjauksen näkökulmasta

Tilapalvelut huolehtii Kouvolan toimitilakäyttäjien tyytyväisyydestä ja vastuullaan olevan toimitilavarallisuuden suunnitelmallisesta kehittämisestä ja hoidosta elinkaariajattelun pohjalta sekä vastaa omaisuusmassan arvon säilymisestä. Tilapalvelut vastaa kaupungin suoraan omistaman rakennusomaisuuden kehittämisestä, ylläpidosta sekä hyvästä vuokrausasteesta. Tilapalvelut hoitaa keskitetysti toimitilojen välivuokrauksen sekä toimii koko konsernin kiinteistöasioiden asiantuntijana. Tilapalvelut vastaa kaupungin investointi- ja perusparannusohjelmiin sisältyvien kohteiden rakennuttamisesta kaupunginvaltuuston hyväksymän strategian mukaisesti.

Toimintaympäristön muutos

Ukrainan sodasta johtuen eräät kaupungin sopimuskumppanit toimittivat alkukevällä 2022 hinnankorotusvaatimuksia, jopa yksipuolisia hinnankorotusilmoituksia. Hankintapalvelut laativat yhteistyössä juridisten palvelujen kanssa asian osalta ohjeen, joka jaettiin organisaatioon 19.4.2022. Ohjeessa tuotiin esille kaupungin linja, että lähtökohtaisesti sopimussuhteissa sovelletaan sopimusehtoihin (sopimukseen tai siihen liitettyihin yleisiin ehtoihin) sisältyviä hinnanmuutosehtoja. Ohje sisälsi myös toimialojen hankintoja tekeville viranhaltijoille/työntekijöille suunnatun toimintaohjeistuksen tilanteeseen, kun yritys lähettää hinnanmuutosvaateen.

Kevään ja kesän 2022 aikana on käyty yritys-/sopimuskohtaisia neuvotteluja. Hankinnan sisäisessä yhteistyöryhmässä on todettu, että indeksit on otettava käyttöön kilpailutuksissa.

EU asetti julkisten hankintojen pakotepaketin 8.4.2022. Julkisia hankintoja koskevat pakotteet rajoittavat merkittävästi venäläisten tahojen mahdollisuutta toimia julkisen sektorin kanssa. Kouvolan kaupungin niille sopimuskumppaneille, joiden sopimus on kilpailutettu EU-hankintana, alkanut ennen 8.4.2022 ja on edelleen voimassa, lähetettiin pyyntö ilmoittaa kaupungille kohdistuuko yrityksen liiketoimintaan 1) pakotepaketin mukaista pakotteiden alaista omistajuutta tai toimintaa tai 2) rasittaako sopimusta EU:n ja YK:n antamat henkilö- ja yhteisöpakotteet (pakotelistalle ilmoitetut tietyt henkilöt ja yritykset). Pyyntö mukana lähetettiin vakuutuksenantolomake alekirjoitettavaksi ja palautettavaksi hankintapalveluihin.

Muuttunut turvallisuusympäristö vaikutti Kouvolan kaupungin toimintaan. Kaupunginhallitus hyväksyi Kouvolan kriisiviestintäsuunnitelman osana Kouvolan kaupungin valmiussuunnitelmaa. Erityisesti alkuvuoden aikana kriisiviestintä työllisti viestintähenkilöstöä. Marraskuussa Kouvolan kaupunki osallistui kaksipäiväiseen Kaakko22-valmiusharjoitukseen. Kouvolan kaupunki tarjosi areenan yhteiskunnalliselle turvallisuuskeskustelulle järjestämällä Kouvolan Turvallisuuskonferenssi-tapahtuman. Tapahtuma oli kaikilla mittareilla menestys, ja siitä muodostui vuoden 2022 tärkein Kouvolan markkinointikampanja.

Ukrainan sota on vaikuttanut myös Kouvolan alueen matkailuun. Venäjä ja erityisesti Pietarin sekä Leningradin alueet ovat olleet Kouvolalle tärkein matkailun ulkomainen kohdemarkkina. Visit Finlandin esimerkin mukaisesti kaikki Venäjän matkailumarkkinaan kohdennetut aktiiviset markkinointitoimenpiteet ovat ensin koronan ja sen jälkeen Ukrainan sodan myötä lopetettu.

Talouden suunnittelun ja seurannan osalta toimintaympäristön muutokseen vaikutti merkittävästi maailmanpoliittinen tilanne sekä energiakriisi, joka on johtanut merkittäviin hintojen sekä korkojen nousuihin. Talouden ennakointia ja raportointia on kehitetty ja kehitystyö jatkuu edelleen. Investointien suunnittelua ja niiden talousvaikutuksien arviointia on kehitetty indeksien sekä hintojen nousun johdosta. Globaalin kyberturvauhkatilanteen muuttuminen on aiheuttanut varautumista mahdollisten hyökkäysten torjumiseksi.

Sodan lisäksi myös koronapandemia on vaikuttanut edelleen kaupungin toimintaan. Joukkoliikenteen nousujen määrä verrattuna vuoteen 2021 on kasvanut noin 27 %, mutta vuoden 2019 tasosta ollaan vielä noin 10 % jäljessä.

Koronan laajat yhteiskunnalliset vaikutukset, laki sähköisten palveluiden saavutettavuudesta, mediallistuminen ja digitaalisuus ovat muuttaneet viestinnällistä toimintaympäristöä pysyvästi. Kaupunkiorganisaation viestintäkyvykkyyttä kehitettiin järjestämällä kaupungin palveluille somesparrauksia, ylläpitämällä oto-viestijäverkostoa, kouluttamalla nettisivujen ja uuden intranetin käyttäjiä sekä tarjoamalla uusille luottamushenkilöille viestintäkoulutusta.

Eri prosessien digitalisointi jatkui vuonna 2022. Uusi työajanseurantajärjestelmä otettiin käyttöön kesäkuussa liukuvan työajan seurantaan. Uuden järjestelmän avulla automatisoitiin myös tuntipalkkaprosessia kesäkuussa 2022. Käyttöön otettiin myös Intro-perehdytysjärjestelmä. Prosessien sähköistämisen myötä henkilöstöpalvelujen toiminnan painopistettä ja resursseja on pyritty siirtämään hallinnollisesta työstä kehittämisen puolelle. Henkilöstöpalvelujen henkilöstön eläkkeelle siirtyminen on huomattavan suurta vuodesta 2022 alkaen, joten sisäistä tehtäväjakoja tarkastellaan jatkuvasti.

Työkyvyttömyyden kustannuksia on pyritty vähentämään työkyvyn toimintamallin avulla, tunnistamalla paremmin työkykyriskejä ja siirtämällä omien toimenpiteiden painopistettä prosessin alkuvaihteeseen sekä kehittämällä yhteistyötä työterveyshuollon, Kevan ja toimialojen kanssa. Lyhytpsykoterapiapilotin kaltainen toiminta jatkui vuonna 2022. Henkilöstöetuja järjestettiin Epassin kautta, mikä vaati lisäystä työhyvinvoinnin määrärahoihin. Uuden työsuojelun yhteistoimintaorganisaation toimikausi alkoi vuonna 2022.

Maalis-elokuussa toteutettiin Psykologisesti Terve Työpaikka -projekti. Sen avulla on tarjottu keinoja henkisten voimavarojen lisäämiseen ja epävarmuuden keskellä jaksamiseen, pyritty vähentämään sairauspoissaoloja ja kehitetty työkykyjohtamista ja työterveysyhteistyötä.

Syksyllä käynnistettiin kaikkien kaupungin johtoryhmien valmennukset, jotka jatkuvat alkuvuoteen 2023.

Strategia on saatu valmiiksi ja sen jalkauttaminen on aloitettu henkilöstön ja päättäjien osalta. Strategiaa toteuttavat asiakirjat päivitetään tarvittavilta osin. Strategiatiekarttojen uudistaminen ja päivittäminen on käynnistetty. Hanketoimiston toimintamalli on hyväksytty. Ulkopuolista rahoitusta on saatu strategiaa toteuttaville hankkeille.

Käyrälammen kärkihankkeessa alueesta kehitetään ympärivuotista matkailu- ja virkistyskohdetta yhdessä Tekniikka ja ympäristö -toimialan kanssa.

Kouvolan Hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman vuosikertomus hyväksyttiin. Ratamon terveystieteiden suunnitelma on valmistunut ja infran pohjatyöt on aloitettu tekeytymisen toimesta. Mielen hyvinvoinnin toimintamalli on valmistunut ja digitaidolla osalliseksi hanke käynnistynyt sekä Kouvolan digituen toimintamallin rakentaminen aloitettu. Maahanmuuttajien ohjaus- ja neuvontapalveluiden (Moona) sai jatkorahoituksen ajalle 1.9.2022-31.8.2023.

Työmarkkinaosuuden kuntaosuus pienentyi 1,3 milj. eurolla vuoteen 2021 verrattuna. Palkkatukijaksojen aktiivinen käyttö jatkui Kouvolassa ja kesätyöpaikkojen määrä on säilynyt tavoitteen mukaisena.

Kiinteistömassa oli vuoden 2022 alussa edelleen laaja noin 450t m², rakennuskannan tiivistäminen jatkui vuoden aikana laajasti ja erityisesti työllistäen, merkittävimpänä Hemsö-kaupan valmistelu ja siitä kaupunginvaltuuston päätös myydä 51t m², joista 19t m² kaupunki jäisi itse vuokralle. Kiinteistökauppa ei ole vielä toteutunut hallinto-oikeuteen tehdyn valituksen vuoksi.

Energian saannin ja hinnan epävarmuus työllisti laajasti ylläpitoa ja useita kiireellisiä lämmitystapamuutoksia käynnistettiin vuoden 2022 aikana. Energiasäästötoimenpiteiden laajamittainen koordinointi suoritettiin tilapalveluiden toimesta koko kaupungin osalta, sekä energiansaannin turvaamiseksi että budjettilylyksien vuoksi, energiatehokkuusinvestointeja ja -toimenpiteitä kiirehdyttiin ja tehostettiin vuoden 2022 aikana merkittävästi, johon tarvittiin lisäresurssointia. Talonrakentamisen investoinnit olivat vuonna 2022 korkealla tasolla, joka työllisti erittäin paljon, mutta joka tuo merkittäviä säästöjä pitkällä tähtäimellä, korjausvelka vähenee merkittävästi.

Riskianalyysi

Toiminnallisista tavoitteista sähköisen arkiston käyttöönotto on viivästynyt järjestelmätoimittajista johtuneista syistä. Vuoden 2022 lopulle tultaessa on suurin osa käyttöönoton ongelmista saatu ratkaistua ja vuoden 2023 alusta voidaan käynnistää kaupungin muiden toimialojen palvelujen tarvitsemien arkistointegraatioiden toteuttaminen. Sähköisen arkiston hankkeen viivästymisistä johtuen rakennusvalvonnan paperiarkiston skannaus –projektin on päästy aloittamaan vasta vuonna 2022 ja ensimmäisen aineistoerä on lähtenyt digitoitavaksi 10/2022.

Hinta- ja korkoriski toteutuivat maailmanpoliittisen tilanteen ja energiakriisin vuoksi. Korkeiden nousu alkoi loppuvuodesta 2022. Globaalista kyberuhkatilanteesta huolimatta kyberuhkiin liittyviä riskejä ei ole toteutunut, mutta varautumismenettelyjä on laajennettu ja näiden avulla riskien toteutumista on pystytty ehkäisemään.

Riskinä nähty lämmityskustannuksien vaikea ennakoiminen ja niiden osalta riski toteutunut vuoden 2022 osalta, maailmanpoliittisen tilanteen ja energiakriisin vuoksi erityisen laajasti, niin energian hinnoissa kuin rakentamisen hinnoissa. Huonokuntoinen rakennuskanta aiheutti käyttötalousriskiä lisääntynein vikakorjauksin.

Talouden sopeuttamistarpeista seurannut henkilöstön vähentäminen on lisännyt avainhenkilöriskejä. Erilaiset muutokset toimintaympäristössä sekä maailmanpoliittinen tilanne ja korona ovat kuormittaneet henkilöstöä. Henkilöstö on työskennellyt pääosin etätyössä lähes 3 vuotta. Pitkät poissaolot sekä henkilöstövaihdokset näkyivät selvästi resurssissa ja lisäsivät henkilöstön työ- ja henkistä kuormaa. Tunnistetut keskeiset riskit liittyvät henkilöstön työhyvinvointiin ja avainosaamiseen, joita on jossain määrin realisoitunut. Yhteisöllisyyden ylläpitämiseen pyritään kiinnittämään jatkuvasti huomiota. Henkilöstöpalveluissa siirtyi useampi työntekijä eläkkeelle vuoden 2022 aikana. Joitakin vuodelle 2022 suunniteltuja toimenpiteitä jouduttiin siirtämään eteenpäin. Varahenkilö- ja sijaisjärjestelyihin on kiinnitetty huomiota, jotta palvelut pystytään turvaamaan.

Koronapandemian vaikutukset loivat haasteita hyvinvointiin ja palvelujen saavutettavuuteen. Ukrainankriisi toi lisähaastetta vuoteen ja lisäsi turvattomuutta sekä pelkoa. Riskinä on ollut haavoittuvassa asemassa olevien väestöryhmien digisyrjäytyminen ja palvelujen ulkopuolelle jääminen.

Toimielimen talous

Kaupunginhallituksen käyttötalouden toimintakatteen toteuma oli 83,9 % muutettuun talousarvioon nähden, poikkeama -0,9 milj. euroa. Tulo- ja menoarviota muutettiin vuoden aikana pääosin tilapalveluiden osalta.

Toimintatulot alittuivat 0,3 milj. euroa. Myyntitulot jäivät noin 0,1 milj. euroa budjetoitua alhaisemmaksi johtuen pääosin joukkoliikenteen lipputulosten vähentymisestä. Tuet ja avustukset ylittyivät noin 1,0 milj. euroa. Ylitystä selittää Kelan koulumatkatuen huomattavasti ennakoitua suurempi määrä, valtion maksama ylimääräinen joukkoliikenteen avustus (0,3 milj. euroa) sekä budjetoitua suurempi työllistämistuki, joka johtuu ennakoitua suuremmista palkkatukipaikkatoteumista mutta vaikuttaa myös toimintamenoissa maksettuihin työllistämistukipalkkoihin.

Muissa toimintatuloissa vuokratuotot jäivät muutettua talousarviota alhaisemmiksi. Vuokratuottoja nostettiin talousarviomuutoksella 2,8 milj. euroa, tästä jäätiin kuitenkin noin 1,1 milj. euroa johtuen muun muassa siitä, että opetuksen arvioitiin ottavan käyttöön Tornionmäen koulun ja Keltakankaan koulun, mutta kohteiden mahdolliset käyttönotot venyvät.

Toimintamenot ylittyivät 0,7 milj. euroa. Suurin syy ylitykseen on henkilöstömenoissa sekä aineissa, tarvikkeissa ja tavaroissa. Henkilöstömenot ylittyivät 0,7 milj. euroa johtuen suurimmaksi osaksi arvioitujen palkkatukipaikkojen suuremmasta määrästä. Lämmityskustannuksien yksikköhinnat kohosivat vuoden aikana räjähdysmäisesti, keväällä 2022 aloitettiin pehmeät energiasäästötoimet, joita selvästi lisättiin kesän 2022 jälkeen. Energiakustannukset ylittyivät 0,6 milj. euroa, muutettu talousarvio oli 12,3 milj. euroa ja toteuma 12,9 milj. euroa.

Palvelujen ostot sen sijaan jäivät 0,7 milj. euroa alle muutetun talousarvion johtuen alemmista ICT-kuluista sekä ennakoitua alemmista kunnan osuuksissa verotuskustannuksiin (yhteensä 0,2 milj. euroa). Merkittäviä säästöjä syntyi myös KymiRingin MotoGP-tapahtuman peruuntumisen vuoksi. Vuoden aikana päättyneiden hankkeiden palveluiden ostot jäivät myös muutettua talousarviota alhaisemmiksi.

Maksetut avustukset jäivät talousarviota alhaisemmalle tasolle johtuen pääosin maksetun Kouvola-lisän arvioitua alhaisemmasta määrästä. Muiden toimintamenojen ylitykseen vaikutti mm. ulkoisten vuokrien ja vastikkeiden nousu sekä vanhojen vuokrasaatavien luottotappioista.

Kaupunginhallitus 1000 e	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Muutettu talousarvio	Toteuma	Poikkeama	Tot-%
Toimintatulot	67 471	3 678	71 149	70 800	-349	99,5
Myyntitulot	1 685	0	1 685	1 544	-141	91,6
Maksutulot	0	0	0	0	0	
Tuet ja avustukset	3 472	263	3 735	4 748	1 013	127,1
Muut toimintatulot	62 314	3 415	65 729	64 508	-1 221	98,1
Valmistus omaan käyttöön	100	0	100	204	104	204,3
Toimintamenot	-61 713	-3 824	-65 536	-66 211	-674	101,0
Henkilöstömenot	-13 722	-64	-13 786	-14 478	-692	105,0
Palkat ja palkkiot	-11 060	0	-11 060	-11 650	-591	105,3
Henkilösivumenot	-2 662	-64	-2 726	-2 828	-102	103,7
Eläkemenot	-2 260	-64	-2 324	-2 404	-80	103,4
Muut henkilösivumenot	-402	0	-402	-424	-22	105,5
Palveluiden ostot	-32 295	0	-32 295	-31 611	684	97,9
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-9 484	-3 500	-12 984	-13 575	-591	104,5
Avustukset	-1 563	0	-1 563	-1 447	116	92,6
Muut toimintamenot	-4 649	-260	-4 908	-5 100	-191	103,9
Toimintakate	5 858	-146	5 712	4 793	-919	83,9
Laskennalliset kustannukset	-12 453	0	-12 453	-6 429		
Poistot ja arvonalentumiset	-12 453	0	-12 453	-12 170	283	97,7
Muut laskennalliset kust.	0	0	0	5 741		
Kokonaiskustannukset	-6 595	-146	-6 741	-1 636		

Valtuuston hyväksymien toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Strategiaohjelma: Elinvoiman kasvu

Strategiatavoite: Ammattitaitoinen työvoima

Talousarviotavoite: TE-palvelujen siirron organisointi	Tilannekuvaus ja riskiarvio: TE24-uudistuksen projektipäällikkö aloitti toimintansa 1.8.2022. TE-uudistukselle perustettiin ohjausryhmä, koordinaatioryhmä ja nyrkkiyhmä. Tämän lisäksi haettiin ESR+ :sta Vaikuttavat työllisyyspolut -hanketta, jossa Kouvola on päätoteuttaja ja osatoteuttajat EduKo ja Kinno. Rahoitus saadaan. Lain hyväksymistä eduskunnasta odotetaan.
---	---

Strategiaohjelma: Sisäisen toiminnan kehittäminen

Strategiatavoite: Hallittu vakaa talous

Talousarviotavoite: Talouden tasapainottaminen ja toiminnan tehostaminen	Tilannekuvaus ja riskiarvio: Sote- ja energiakustannusten ennakoimaton kasvu kasvattaa kustannuksia, verotulokehitys tasapainottaa osittain tulosta. Kiinteistöjen myynti summa vuodelta 2022 yhteensä 5,73 milj. e. Tyhjiä/tyhjentyviä näistä oli mm. liiketalous (kauppahinta 400t), Sippolakoti (96t), Kuusankosken terveysasema (1738t).
---	---

Mittarit

	Lähtöarvo 12/2020	Toteuma-arvo 12/2022	Tavoitearvo 12/2022
Toimintakateen muutosprosentti (%)	-0.60	3,3	-3.40
Tyhjien kiinteistöjen myynti (€)	0.00	5732453.00	500000.00
Oman organisaation toteutuneet palkkatukijaksot (kpl)	Lähtöarvo 12/2021 232.00	Toteuma-arvo 12/2022 289.00	Tavoitearvo 12/2022 260.00

Strategiaohjelma: Sisäisen toiminnan kehittäminen**Strategiatavoite: Osaava henkilöstö ja osallistava johtaminen**

Talousarviotavoite: Työkykyjohtaminen kehittyä ja työhyvinvointi paranee	Tilannekuvaus ja riskiarvio: Psykologisesti Terve Työpaikka -projekti on toteutettu maaliskuu-elokuussa. Projektilla on tarjottu keinoja henkisten voimavarojen lisäämiseen ja epävarmuuden keskellä jaksamiseen sekä pyritty vähentämään sairauspoissaoloja sekä kehitetty työkykyjohtamista ja työterveysyhteistyötä. Samanaikaisesti korona kasvatti merkittävästi sairauspoissaoloja vuoden aikana.		
Mittarit			
Sairauspoissaolot (kpv/hlö)	Lähtöarvo 12/2020 17.00	Toteuma-arvo 12/2022 22.70	Tavoitearvo 12/2022 16.00

Strategiaohjelma: Hyvinvoinnin kasvu**Strategiatavoite: Resurssitehokkuus**

Talousarviotavoite: Hyvinvointialueen edunvalvonta ja valmistelu	Tilannekuvaus ja riskiarvio: Kouvolan etua on pyritty varmistamaan Hyvinvointialueen valmistelussa ja eri yhteistyöryhmissä. Jossain määrin haasteena näyttäytynyt se, että kuntia ei otettu mukaan valmistelun eri vaiheisiin riittävästi.		
Talousarviotavoite: Kestävän kehityksen edistäminen	Tilannekuvaus ja riskiarvio: Joukkoliikenteen osalta riskinä ovat, että käyttö ei palaudu koronapandemian jälkeisenä aikana pandemiaa edeltäneelle tasolle, asiakastarvetta ei tunnisteta ja reitistö ei vastaa asiakkaiden tarpeeseen sekä että reitti- tai hinnastouudistuksen toteutus viivästyy. Hankintojen paikallisuusasteen osalta riskinä, ettei tarvittavaa hankittavaa palvelua ole saatavilla Kouvolasta, tai että paikallisten tarjoukset eivät ole kilpailukykyisiä kaikesta hankintalain mukaisesta yhteistyöstä huolimatta. Kiinteistöjen energian kulutus on merkittävästi vähentynyt, erityisesti loppuvuoden osalta, johtuen energiasäästötoimista. Loppuvuonna päästiin 12..15% säästöön vuoden takaisesta. Koko vuoden alenema vuodesta 2021 oli 10.2%.		
Mittarit			
Kiinteistöjemme energian kulutuksen väheneminen (%)	Lähtöarvo 12/2020 0.00	Toteuma-arvo 12/2022 10.20	Tavoitearvo 12/2022 1.50
Kaupungin hankintojen paikallisuusaste (%)	Lähtöarvo 12/2020 52.40	Toteuma-arvo 12/2022 46.40	Tavoitearvo 12/2022 53.50
Joukkoliikenteen nousujen määrä (kpl/v)	Lähtöarvo 12/2020 844055.00	Toteuma-arvo 12/2022 1137248.00	Tavoitearvo 12/2022 1100000.00

Strategiaohjelma: Elinvoiman kasvu**Strategiatavoite: Verkostokaupunki**

Talousarviotavoite: Digitalisaatio on näkyvässä roolissa toimintaprosessien kehittämisessä	Tilannekuvaus ja riskiarvio: Palveluiden digitalisoinnin edistämiseksi on tarve kasvattaa kaupungin henkilöstön digitalisointikyvykkyyttä. Tätä varten on haettu ja saatu vuonna 2022 valtion digikannustinjärjestelmästä hankeavustusta yhdessä Kotkan kaupungin kanssa. Hanke on koulutuspainotteinen ja etenee suunnitelman mukaisesti. Digitalisaatiosuunnitelmassa olevia toimialojen ylätason tavoitteita on päivitetty ja niitä toteuttavien projektien edistymistä seurattu systemaattisesti.		
---	--	--	--

Henkilöstöresurssit

Henkilöstön määrä henkilötyövuosina	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Kaupunginhallituksen alainen toiminta	137,8	139,6	143,1

2.2.3 Sivistys

Sivistyksen toimialaan kuuluu kaksi lautakuntaa kasvatus- ja opetuslautakunta sekä liikunta- ja kulttuurilautakunta.

Sivistys 1000 e	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Muutettu talousarvio	Toteuma	Poikkeama	Tot-%
Toimintatulot	14 639	-250	14 389	14 830	441	103,1
Myyntitulot	6 455	-400	6 055	6 026	-29	99,5
Maksutulot	3 217	0	3 217	2 809	-408	87,3
Tuet ja avustukset	2 723	400	3 123	4 002	879	128,1
Muut toimintatulot	2 244	-250	1 994	1 993	-1	100,0
Toimintamenot	-177 035	-2 881	-179 917	-181 899	-1 982	101,1
Henkilöstömenot	-93 877	-1 193	-95 071	-96 639	-1 569	101,7
Palkat ja palkkiot	-75 513	-700	-76 213	-77 438	-1 226	101,6
Henkilösivumenot	-18 365	-493	-18 858	-19 201	-343	101,8
Eläkemenot	-15 471	-459	-15 930	-16 215	-285	101,8
Muut henkilösivumenot	-2 893	-34	-2 928	-2 986	-58	102,0
Palveluiden ostot	-26 676	-140	-26 816	-28 246	-1 430	105,3
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-4 850	90	-4 760	-4 249	511	89,3
Avustukset	-6 815	400	-6 415	-6 178	237	96,3
Muut toimintamenot	-44 817	-2 038	-46 855	-46 587	268	99,4
Toimintakate	-162 396	-3 131	-165 527	-167 069	-1 541	100,9
Laskennalliset kustannukset	-210	0	-210	-6 330		
Poistot ja arvonalentumiset	-210	0	-210	-221		
Muut laskennalliset kust.	0	0	0	-6 110		
Kokonaiskustannukset	-162 606	-3 131	-165 737	-173 399		

Kasvatus- ja opetuslautakunta

Sitovuustaso Kaupunginvaltuuston hyväksymä toimintakate ja toiminnalliset tavoitteet

Toiminnan kuvaus

Kasvatuksen ja opetuksen lautakunnan alaiset palvelut muodostuvat varhaiskasvatuksen, kasvun tuen sekä perusopetuksen ja lukion palveluista. Nämä jakautuvat kolmeen palveluyksikköön, joilla jokaisella on oma vastuullinen viranhaltija. Palvelulla on oma johtoryhmä, jonka kautta koordinoidaan asioiden edistämistä.

Palveluyksiköissä tuotetaan kaikki lasten ja nuorten elämänsäajan palvelut kasvatuksen, opetuksen ja nuorisotyön kautta. Ammatillinen koulutus siirtyi perustettuun yhtiöön 1.1.2022. Kasvatus- ja opetuslautakunta päättää talousarvion puitteissa annettavan palvelun laajuudesta ja tavoitteista. Vuoden 2022 tavoitteet painottuvat perusopetuksen jälkeisen nivelvaiheen ja erityisen tuen turvaamiseen, verkostotyön lisäämiseen sekä digitaalisten ympäristöjen ja sen osaamisen kehittämiseen.

Kasvatus- ja opetus on olennainen osa kaupunkilaisten hyvinvointia tukevia palveluita. Onnistuminen tehtävässä luo parhaat mahdollisuudet lasten eheälle kasvuille ja perheiden hyvinvoinnille. Laadukkaat palvelut ovat myös osin elinvoimaa edistävää. Perheet tekevät sijoittumispäätöksiä työmahdollisuuksien ja palveluista muodostuvan mielikuvan perusteella.

Toimintaympäristön muutos

Kulunut vuosi oli toiminnallisesti erittäin haasteellinen kasvatuksen ja opetuksen palveluissa. Korona vaikutti kaikkien palveluyksiköiden toimintaan merkittävästi alkuvuodesta sekä kevään aikana. Yksiköitä ei jouduttu sulkemaan, vaikka poissaolot lisääntyivät merkittävästi ja sijaisten saamisessa oli ajoittain haasteita. Vuoden aikana sairaspöissaolopäiviä kertyi 40 941 päivää. Vuonna 2021 päiviä oli 32 546. Kasvua edellisvuoteen verrattuna oli 6,82 kalenteripäivää/htv.

Kevään aikana valmistauduttiin Ukrainasta sotaa paenneiden lasten ja nuorten tarpeiden mukaisten palveluiden järjestämiseen. Perusopetuksessa perustettiin syyslukukaudella neljä uutta valmistavan opetuksen ryhmää, kahden entisen ryhmän lisäksi. Iltalukiossa toimi yksi valmistavan opetuksen ryhmä ukrainalaisille nuorille. Myös varhaiskasvatuksessa järjestettiin hoitoa turvapaikkahakijaperheiden lapsille.

Psykososiaalisen opiskeluhoollon henkilöstö, koulukuraattorit ja -psykologit, siirtyivät hyvinvointialueen henkilöstöksi vuoden 2023 alusta. Valmistelua opiskeluhoollon siirtymiseksi hyvinvointialueelle on tehty koko vuoden ajan. Lisäksi valmisteluun on kuulunut laajasti yhteistyön varmistaminen myös muutoksen jälkeen. Kouvola päätti säilyttää omana toimintana hyvinvointitutorit, joiden tarkoituksena on tukea yksiköitä yhteisöllisessä kasvatustyössä.

Koronan aikana lasten, nuorten ja perheiden pahoinvointi lisääntyi, eikä tilannetta ole kokonaisuudessaan pystytty korjaamaan. Tähän hyvinvointityöhön on tarvittu mukaan sekä kunnan että Kymsoten palvelut. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on ohjannut yhteistä työskentelyä. Yhteensovittavan johtamisen malli on antanut raamit verkostotyölle, ja verkostot ovat toimineet moniammatillisesti maakunnan, kunnan sekä alueiden tasolla.

Kasvatuksen ja opetuksen digisuunnitelmaa on edistetty vuoden 2022 aikana. Digisuunnitelman mukaisesti kasvatukseen ja opetukseen on perustettu digitalisaation ohjaisryhmä, joka tekee palvelukohtaiset linjaukset ja ohjaa digiosaamisen strategista jalkauttamista. Digisuunnitelman toteuttamiseksi on kohdistettu henkilöstöresurssia ja henkilöstön osaamista on vahvistettu koulutusten avulla. Perusopetuksen laitekannan vahvistamiselle ja päivittymiselle on tehty pitkäjänteinen suunnitelma. Toimenpiteiden vaikuttavuutta seurataan henkilöstön ja oppijoiden itsearviointien avulla. Digisuunnitelman mukaisten tavoitteiden saavuttamista edellyttävien toimenpiteiden toteuttaminen jatkuu vielä tulevina vuosina.

Kouvolan ammattiopisto Oy aloitti toimintansa vuoden 2022 alusta lähtien. Uuden rajapinnan myötä ammattiopiston kanssa on neuvoteltu rahoituksesta koskien yhdistelmä- sekä tutkintoon valmentavista opinnoista. Iltalukio toimii edelleen näihin liittyvissä yleissivistävissä opinnoissa palveluntuottajana.

Kasvun tuessa erityisen tuen strategian uudistaminen käynnistyi uusien koulurakennusten ja monitoimitalojen suunnittelun myötä. Perusopetuksen kehittämissuunnitelman mukaiset pienryhmien siirrot toteutuivat Sarkolan osalta. Erityisen tuen palveluja toteutetaan alueellisesti mahdollisimman lähellä oppilaita. Erityisen vaativaa tukea toteutetaan keskitetysti, jotta voidaan taata riittävä tuki ja resurssit.

Kasvun tuessa uutena toimintamuotona käynnistyi sairaalaopetuksen konsultaatio, jota toteutetaan kahden erityisopettajan työpanoksella valtion erityisavustuksen turvin. Konsultatiivisella työllä pyritään lisäämään henkilöstön osaamista kohdata erityisesti lasten ja nuorten psyykkisiä haasteita. Konsultaation tarve on ollut suurta.

Nuorten työpajoille käynnistyi MOTI-paja, jonka toiminta kohdistuu nuoriin, joiden oppivelvollisuus on vaarassa keskeytyä tai keskeytyy.

Nuorisopalveluissa käynnistyi liikkuva nuorisotyö Kymin Osakeyhtiön 100-vuotissäätiön tuella. NuPaku -pakettiauto on kiertänyt erityisesti niissä kaupunginosissa, joissa ei ole kiinteää nuorisotilaa.

Nuorten osallistuvaa budjetointia toteutettiin yhdessä nuorisovaltuuston kanssa ensimmäistä kertaa. Nuorten ideoiden pohjalta suunniteltiin toimintaa ja tehtiin hankintoja.

Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen yhteisenä päämääränä on ollut kehittää joustavaa esi- ja alkuopetusta edelleen. Tavoitteena on ollut edetä kohti vuosiluokkiin sitomatonta opetusta, jolloin lasten siirtyminen esiopetuksesta ensimmäiselle ja toiselle luokalle käy joustavasti kunkin lapsen oman kehitys- ja taitotason mukaisesti.

Harrastamisen Kouvolan malli laajeni kaikkiin kouluihin pilottivaiheen jälkeen. Hankkeen tavoitteena on mahdollistaa ainakin yksi harrastus jokaiselle lapselle ja nuorelle. Hanke toteutetaan kaupungin palveluyksiköiden ja kolmannen sektorin toimijoiden yhteistyönä.

Varhaiskasvatukseen on palkattu kymmenen lastenhoitajaa vakinaisiin varahenkilötehtäviin. Tämä perustui 1.8.2021 voimaan tulleeseen lakimuutokseen, joka tarkensi kasvatusta ja opetushenkilöstön ja lasten välisen suhdelukua. Tämä sujuvoitti palvelun toteuttamisesta, erityisesti korona-aikana, kun poissaoloja kertyi merkittävästi.

Paikallinen Kouvolan varhaiskasvatussuunnitelma päivitys liittyen lapsen tuen sisältöön on tehty 1.8.2022 alkaen. Tavoitteena on, että Kouvolan varhaiskasvatussuunnitelman päivitys on kokonaisuudessaan valmis kesäkuussa 2023.

Tuntikehykseen on tehty sopeuttamista sekä perusopetuksessa että lukiossa. Tuntiresurssin niukentuminen haastaa suunnittelun tilanteessa, jossa meillä on edelleen laaja palveluverkko. Oppilasmäärän pienentyessä koulujen mahdollisuudet tarjota erilaisiin tarpeisiin tarvittavia ryhmiä heikkenevät.

Lukioissa on tehty töitä oppivelvollisuuden laajenemisen vaatimien käytäntöjen muuttamiseksi. Oppivelvollisuuden laajentuminen on tuonut lisää velvoitteita psykososiaaliseen opiskeluhoitoon sekä opiskelijoiden pedagogiseen tukeen ja ohjaukseen erityisesti nivelvaiheeseen ja II asteelle. Näiden velvoitteiden haltuunotto on edelleen kesken ja jatkuu.

Lukioiden osalta on työskennelty yhtenäisen lukiokoulutuksen rakentamiseksi luomalla yhtenäisiä periaatteita koko lukiokoulutukselle. Tavoitteena on yhtenäinen Kouvolan lukiokoulutus. Urheilulukiostatuksen tavoite ei toteutunut, mutta valmistelua on tehty, jotta urheilupainotteiden linja voidaan aloittaa lukuvuoden 2023–2024 alusta. Erikoislukiostatusta haetaan uudelleen.

Päiväkotien palveluverkon kehittäminen on jatkunut. Naukion päiväkotitoiminta valmistuminen siirtyi syksystä 2022 huhtikuun alkuun 2023. Kaunisnurmen vaativan vuorohoidon (24/7) yksikön suunnittelu ja investointiratkaisu on valmistelun alla.

Perusopetuksen kehittämissuunnitelmaan kuuluvat monitoimihankkeet ovat edenneet osin suunnitellusti. Sarkolan koulu valmistui syksyksi 2022. Valkealan ja Inkeröisten monitoimitalojen suunnittelu etenee ja Valkealassa rakentaminen on käynnistynyt. Inkeröisten monitoimitalo on rakennuslupavaiheessa.

Talouden sopeuttaminen on vaatinut investointisuunnitelman uudelleen arviointia. Sen seurauksena Marjoniemen yhtenäiskoulun hanke toteutunee hivenen myöhästyneenä niin, että käyttöönotto on suunnitteilla vuodelle 2026. Marjoniemen yhtenäiskoulun suunnittelu on aloitettu ja jatkuu. Hankkeen laajuuteen vaikuttaa monitoimihallin mahdollinen investointi yksityisellä rahoituksella. Kuusankosken monitoimitalon investointia on siirretty muutamalla vuodella eteenpäin, käyttöönotto on suunnitteilla vuosille 2027–2028. Perusopetuksen kehittämissuunnitelman viimeisten ratkaisujen valmistelua varten on aloittanut työskentelynsä ohjausryhmä, johon kuuluu sekä poliittisia päättäjiä että viranhaltijoita.

Riskianalyysi

Johtamiselle on edelleen liian vähän aikaa johtuen lisääntyneistä tehtävistä ja muutoksista palvelutuotannon järjestämisessä. Muutosten toimeenpano sitoo resurssia ja on pois muusta

kehittämisestä. Henkilöstöressurit suhteessa tehtäviin ovat liian vähäiset toimihenkilö- ja asiantuntijatasolla. Edellytykset hyvään johtamiseen ovat edelleen haasteena jatkuvan kiireen vuoksi.

Koronatilanteen jatkuminen voimakkaana kevätkauden ajan ja helmikuussa alkanut Ukrainan sota kuormittivat henkilöstöä ja toimintaa merkittävästi.

Kehittämistyötä on jouduttu siirtämään, kun Ukrainan sodan myötä on tullut uusia velvoitteita.

Henkilöstöön kohdistunut pitkittynyt kuormitus, koronavuosien jälkeen seurasi Ukrainan sota ja siihen liittyi henkinen ja taloudellinen kuormitus, on näkynyt lisääntyneenä mielenterveyteen ja uupumiseen liittyvissä sairaspissaoloissa.

Perheiden ja lasten pahoinvointi on lisääntynyt erityisesti niiden lasten ja perheiden kohdalla, joiden voimavarat ovat olleet heikot alun perinkin. Tuen antaminen ja siihen vastaaminen on vaatinut osaamista ja voimavaroja sekä johtajilta että työntekijöiltä. Korona-aika ja sitä seurannut Ukrainan sota on aiheuttanut syrjäytymisen piirteitä ja mielenterveyden ongelmia oppilaille ja opiskelijoille kaikilla kouluasteilla. Näihin ilmiöihin puuttumiseen on käytetty paljon panostuksia.

Tiukka taloustilanne ja lisääntyneet velvoitteet hankaloittavat annetuissa määrärahoissa pysymistä. Tarvittavaan tukeen ei pysytä vastaamaan täysimääräisesti tiukassa taloudellisessa tilanteessa. Tämä merkitsee myös kaiken ylimääräisen karsimista kouluvuoden toteutuksesta, jolloin on jouduttu tekemään valintoja mm. eri tilaisuuksiin osallistumisesta.

Toimielimen talous

Sitovuustaso kaupunginvaltuustoon nähden on lautakunnan toimintakate. Kasvatus- ja opetuslautakunnan käyttötalouden toimintakate ylittyi 1,1 prosenttia muutettuun talousarvioon nähden, yhteensä 1,5 milj. euroa. Talousarvion 2022 lähtökohtana oli, että korona ei vaikuta enää toimintaan. Kuitenkin vuosi 2022 oli pahin koronavuosi mm. poissaolojen suhteen. Päiväkodit ja koulut toimivat normaalisti läpi vuoden, mutta henkilökunnan poissaolot kuormittivat arkea. Sijaiskustannukset olivat 0,8 milj. euroa suuremmat kuin edellisenä vuonna ja 1,9 milj. euroa suuremmat kuin vuonna 2020. Koronasta, muita kuin henkilöstöön liittyviä kustannuksia, kertyi 0,1 milj. euroa.

Vuoden aikana tehtiin yksi talousarviomuutos, 1,8 milj. euroa. Tukiin ja avustuksiin lisättiin tuloa 0,4 milj. euroa. Henkilöstökuluihin lisättiin 0,9 milj. euroa sijaiskustannuksiin sekä eläkemenoperusteiseen maksuun 0,2 milj. euroa. Kotikuntalain perusteella maksettaviin korvauksiin lisättiin 0,5 milj. euroa, Naukion päiväkodin valmistumisen viivästyisestä johtuen siihen liittyviä kustannuksia vähennettiin 0,1 milj. euroa ja vuokriin lisättiin 0,7 milj. euroa.

Talousarviomuutoksessa ei huomioitu Ukrainaista sotaa paenneiden lasten aiheuttamia lisäkustannuksia, koska syyslukukauden alkaessa ei ollut tiedossa lasten tai tarvittavien ryhmien määrä. Näihin kohdistuvat kustannukset olivat syyslukukaudelta 0,3 milj. euroa, mikä johtuu valmistavan opetuksen ryhmien lisääntymisestä. Ryhmiä on toiminut seitsemän normaalin kahden sijaan, perusopetuksessa neljä ja iltalukiassa yksi ryhmä. Valmistavan opetuksen järjestäminen rahoitetaan takautuvasti kaupungille täysimääräisesti perustuen valmistavan opetuksen läsnäolokuukausiin. Rahoitus maksetaan vuoden 2024 valtionosuuksissa.

Toimintatulot ylittyivät 0,8 milj. euroa muutettuun talousarvioon nähden. Myyntituotot ylittyivät 0,3 milj. euroa, kun Kymsotelta laskutettavien vammaisten lasten loma-ajan hoito sekä kuntouttavan aamu- ja iltapäivähoito toteutuivat ennakoitua suurempana kunta-alan palkankorotusten ja yleisen kustannusnousun vuoksi. Tuet ja avustukset olivat kokonaisuudessaan 3,6 milj. euroa, ylitystä oli 0,7 milj. euroa. Ylitys johtui mm. koronarahoituksen kasvusta, joka nousi 0,3 milj. euroa. Maksutuottoihin kirjattavat hoitopäivämaksut alittuivat 0,3 milj. euroa. Perheille on myönnetty maksuhojennuksia heidän tulotasonsa muuttuessa.

Toimintamenot ylittyivät kokonaisuudessaan 2,3 milj. euroa muutettuun talousarvioon nähden. Henkilöstökustannusten ylitys 1,8 milj. euroa johtui pääosin kohonneista sijaiskustannuksista. Sairauspoissaolot lisääntyivät merkittävästi edelliseen vuoteen nähden, ollen 6,82 kalenteripäivää/htv enemmän kuin edellisenä vuotena.

Palvelujen ostot ylittyivät 1,5 milj. euroa. Ruokapalvelukustannukset ylittyivät 0,2 milj. euroa johtuen yleisestä hintatason noususta. Kuljetuskustannukset ylittyivät 0,5 milj. euroa johtuen lisääntyneistä harkinnanvaraisten kuljetusten lisääntymisestä sekä valmistavan opetuksen oppilaiden kuljetuksista. Koulutuskustannukset olivat 0,2 milj. euroa yli talousarvion. Ylitystä oli myös kotikuntakorvausmenoissa ja asiakaspalveluostoissa. Vuoden aikana ostettiin psykologipalveluja, joihin on saatu valtionavustusta.

Aineet, tarvikkeet ja tavarat alittuivat 0,4 milj. euroa. Kalustohankinnat on pidetty minimissä ja oppivelvollisten kustannukset olivat myös ennakoitua alhaisemmat. Mahdollisten sähkökatkosten varautumisen kustannukset jäivät maltillisiksi ollen noin 0,1 milj. euroa.

Avustusten alittuminen 0,2 milj. euroa johtuu ennakoitua pienemmistä lasten kotihoidon tuen maksuista.

Muut toimintakulut alittuivat 0,4 milj. euroa johtuen mm. laitevuokrien alhaisemmasta toteumasta.

Kasvatus- ja opetuslautakunta 1000 e	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Muutettu talousarvio	Toteuma	Poikkeama	Tot-%
Toimintatulot	8 668	400	9 068	9 859	791	108,7
Myyntitulot	3 137	0	3 137	3 440	303	109,7
Maksutulot	2 762	0	2 762	2 430	-332	88,0
Tuet ja avustukset	2 635	400	3 035	3 767	732	124,1
Muut toimintatulot	134	0	134	221	87	165,2
Toimintamenot	-146 103	-2 247	-148 351	-150 688	-2 337	101,6
Henkilöstömenot	-84 658	-1 129	-85 787	-87 661	-1 874	102,2
Palkat ja palkkiot	-68 235	-700	-68 935	-70 391	-1 456	102,1
Henkilösivumenot	-16 423	-429	-16 852	-17 270	-418	102,5
Eläkemenot	-13 805	-395	-14 200	-14 549	-349	102,5
Muut henkilösivumenot	-2 618	-34	-2 652	-2 721	-69	102,6
Palveluiden ostot	-23 646	-140	-23 786	-25 316	-1 530	106,4
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3 390	90	-3 300	-2 856	444	86,5
Avustukset	-3 509	400	-3 109	-2 931	178	94,3
Muut toimintamenot	-30 901	-1 468	-32 369	-31 924	445	98,6
Toimintakate	-137 435	-1 847	-139 283	-140 829	-1 546	101,1
Laskennalliset kustannukset	0	0	0	-5 561		
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0	0	
Muut laskennalliset kust.	0	0	0	-5 561		
Kokonaiskustannukset	-137 435	-1 847	-139 283	-146 390		

Valtuuston hyväksymien toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Strategiaohjelma: Sisäisen toiminnan kehittäminen		Strategiatavoite: Osaava henkilöstö ja osallistava johtaminen	
Talousarviotavoite: Työskentelemme tuloksellisesti moniammatillisissa verkostoissa asiakkaiden palvelujen varmistamiseksi.		Tilannekuvaus ja riskiarvio: Yhteensovittavan johtamisen verkostoinen toimii sekä maakunnallisesti että alueellisesti. Puutteita verkostomaisessa työskentelyssä on edelleen yksittäisten lasten ja nuorten asioiden hoitamisessa.	
Mittarit			
Lasten ja nuorten hyvinvointikysely (1-5)	Lähtöarvo 12/2020 4.50	Toteuma-arvo 12/2022 4.37	Tavoitearvo 12/2022 4.60
Henkilöstön fiilismittari (1-5)	Lähtöarvo 12/2020 3.50	Toteuma-arvo 12/2022 3.47	Tavoitearvo 12/2022 3.75
Strategiaohjelma: Hyvinvoinnin kasvu		Strategiatavoite: Palvelujen vaivaton saanti	
Talousarviotavoite: Tehostamme perusopetuksen ja toisen asteen välistä nivelvaihteyttä mm. TUVA-koulutusta hyödyntäen jotta toisen asteen opinnot käynnistyvät ja etenevät tuloksellisesti ilman keskeytyksiä.		Tilannekuvaus ja riskiarvio: Tuva- koulutuksen järjestäminen EduKon toimesta. Kaupunki tuottaa opintoja koulutukseen ja on yhteistyökumppanina varmistamassa sen onnistumista. Rahoituksen pohjasta käydään neuvotteluja.	
Mittarit			
Opintojen keskeyttäneiden määrä (hlö/vuosi)	Lähtöarvo Ei arvoa	Toteuma-arvo 12/2022 203	Tavoitearvo 12/2022 0.00
Talousarviotavoite: Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointi kasvaa Vuoden 2022 painopisteitä hyvinvoinnissa ovat: -Mielen hyvinvointi -Aktiivinen toimijuus -Henkilöstön hyvinvointi		Tilannekuvaus ja riskiarvio: Hyvinvoinnin huolenaiheita on ollut jatkuvien poikkeustilanteiden vuoksi. Polarisaatioon lisääntynyt niin, että kaikkein heikoimmassa asemassa olevien tilanne on heikentynyt edelleen. Lasten nuorten hyvinvoinnissa edelleen poikkeamia huonompaan suuntaan.	
Mittarit			
Lasten ja nuorten hyvinvointikysely (1-5)	Lähtöarvo 12/2020 4.50	Toteuma-arvo 12/2022 4.37	Tavoitearvo 12/2022 4.60
Henkilöstön fiilismittari (1-5)	Lähtöarvo 12/2020 3.50	Toteuma-arvo 12/2022 3.47	Tavoitearvo 12/2022 3.75
Strategiaohjelma: Sisäisen toiminnan kehittäminen		Strategiatavoite: Uudet toimintatavat	
Talousarviotavoite: Digitaalisten ympäristöjen parantaminen ja henkilöstön digiosaamisen lisääminen.		Tilannekuvaus ja riskiarvio: Opetushenkilöstön osaamisen kartoitus tehty. Digihankkeiden kautta saatu resurssia niin ympäristöjen kuin osaamisen kehittämiseen. Hallinnon prosessien kehittäminen digitaalisiksi aloitettu.	
Mittarit			
Uudet palveluprosessit, joissa hyödynnetään digitalisaatiota (kpl)	Lähtöarvo Ei arvoa	Toteuma-arvo 12/2022 5,00	Tavoitearvo 12/2022 20.00

Henkilöstöresurssit

Henkilöstömäärä henkilötyövuosina	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Kasvatus- ja opetuslautakunta	2 000,0	1 817,4	1 772,9

Toiminnan volyymit

Varhaiskasvatus	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Päiväkotitoiminta ja perhepäivähoito kk/yht., oma toiminta	25 300	28 000	24 846
Päiväkotitoiminta kk/yht., palveluseteli	7 254	7 500	7 212

Perusopetus	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Oppilasmäärä	7 048	7 053	7 005
Erityisen tuen oppilasmäärä	1 105	1 080	1 171
Aamu- ja iltapäivätoimintaan osallistuneet oppilaat	458	472	472
Kuljetusoppilaat (esi- ja perusop. lisäop, valmistava opetus)	1 532	1 523	1 493

Lukiokoulutus	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Päivälukiot/kurssit	1 649	1 930	1 886
Ilталukio/kurssit	310	330	307
Lukioiden opiskelijamäärä	1 257	1 310	1 160

Liikunta- ja kulttuurilautakunta

Sitovuustaso Kaupunginvaltuuston hyväksymä toimintakate ja toiminnalliset tavoitteet

Toiminnan kuvaus

Liikunta ja kulttuuri -palvelussa tuotetaan kuntalaisten hyvinvointia ja kehittymistä edistäviä palveluja. Liikunnan ja kulttuurin palvelut tuottavat laadukkaan arjen ja vapaa-ajan Kouvolassa. Tavoitteena on parantaa kaupungin asukkaiden hyvinvointia ja vireyttä sekä edistää ihmisten itse kokemaa terveyttä. Palveluiden onnistuneella asiakaslähtöisellä toteutuksella on merkitystä koko kaupungin elinvoiman sekä vetovoimaisuuden kannalta.

Liikuntapalveluiden tehtävänä on luoda edellytyksiä kunnan asukkaiden liikunnalle järjestämällä liikuntapalveluja sekä terveyttä ja hyvinvointia edistävää liikuntaa eri kohderyhmät huomioon ottaen, tukemalla kansalaistoimintaa sekä rakentamalla ja ylläpitämällä liikuntapaikkoja. Liikunta on kunnan peruspalvelu ja tärkeä osa kuntalaisten hyvinvointia. Kaupungin tehtävänä on turvata liikuntapalveluiden mahdollisimman tasa-arvoinen saatavuus kaikille kuntalaisille. Keskeisenä tehtävänä on liikunnan ja muun terveyttä edistävän fyysisen aktiivisuuden edistäminen. Kaupunki tukee kaupunkilaisten liikkumista kehittämällä paikallista ja alueellista yhteistyötä sekä terveyttä ja hyvinvointia edistävää liikuntaa, avustamalla kansalaistoimintaa ja tarjoamalla liikuntapaikkoja.

Kulttuuripalveluiden perustehtävä on tukea asiakkaiden omaehtoisen itsensä kehittämisen, virkistäytymisen ja yhteisöllisyyden tarpeita sekä vahvistaa kaupunkilaisten ja Kouvolan identiteettiä. Tehtäviin kuuluvat myös kulttuuriperinnön ylläpitäminen ja elinvoiman edistäminen kulttuurin ja taiteen avulla. Kulttuuripalveluissa tarjotaan myös tiloja eri asiakasryhmille kirjastoissa ja kulttuuritaloissa sekä Porukkatalolla. Palveluita ovat kirjasto, kulttuuritalot, museo, yhteisötyö ja yleinen kulttuuritoimi (kulttuurikasvatus ja -tapahtumat, taidelaitos - ja muu kulttuuriyhteistyö). Asiakkaina ovat kaikenikäiset kouvolaalaiset, tapahtumien järjestäjät, yritykset ja matkailijat.

Kouvolan kansalaisopistossa järjestetään vapaan sivistystyön koulutusta, joka on omaehtoista itsensä kehittämistä. Vapaan sivistystyön koulutuksella edistetään yhteiskunnan eheyttä, tasa-arvoa ja aktiivista kansalaisuutta. Tavoitteena on edistää myös ihmisten monipuolista kehittymistä ja hyvinvointia. Opiston asiakkaina ovat eri ikäiset kaupunkilaiset, jotka opiskelevat ja harrastavat kursseilla eri puolilla Kouvolaa lukuisissa toimipisteissä. Kansalaisopisto tarjoaa taiteen perusopetusta kuudessa taiteenlajissa. Taiteen perusopetus on tavoitteellista, tasolta toiselle etenevää taideopetusta, joka perustuu lakiin ja asetukseen. Opinnot perustuvat Opetushallituksen antamiin taiteen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin ja ne tarjoavat mahdollisuuden tavoitteelliseen, harrastuspohjaiseen opiskeluun ja oman taiteen tekemisen ja ilmaisun kehittämiseen taiteen eri osa-alueilla.

Toimintaympäristön muutokset

Palveluissa on ollut alkuvuodesta vielä rajoituksia ja sulkuja koronapandemian vuoksi. Rajoitusten päättymisen jälkeenkin kävijät lähtivät liikkeelle varovaisesti. Syyspuolella osallistuminen

kulttuuritapahtumien ja liikuntapalveluihin oli jo aktiivisempaa. Loppuvuodesta energiansäästötoimenpiteenä suljettiin uimahalleja, tämä vaikutti myös kävijämääriin ja tuloihin marras-joulukuussa. Koko vuoden kävijämäärät jäivät edelleen merkittävästi koronaa edeltävää aikaa pienemmiksi.

Liikuntaohjelman ja kulttuuriohjelman laatimiset aloitettiin alkusyksystä 2022. Ohjelmat valmistuvat vuonna 2023. Liikuntaohjelman tavoitteena on tuottaa tulevaisuusorientoituneet, innostavat, realistiset sekä eri toimijatahoja sitouttavat strategiset suuntaviivat Kouvolan kaupungin liikunnan edistämistyölle ja liikuntapalveluiden tuottamiselle lähivuosille. Kulttuuriohjelman työstäminen alkoi asiakaskyselyllä keväällä ja syksyllä käynnistyi varsinainen ohjelmatyö lautakunnan nimeämän ohjausryhmän kanssa. Kulttuuriohjelma tukee uuden kaupunkistrategian tavoitteiden toteuttamista, ohjaa kulttuurin toiminnallisten tavoitteiden ja toimenpiteiden asettamista sekä investointien priorisointia tulevissa talousarvioissa. Kulttuuriohjelman tavoitteena on hahmottaa Kouvolan kaupungin kulttuurin tulevaisuuskuvaa ja löytää yhteinen suunta sille, miten ja millainen kulttuurikaupunki Kouvola on.

Urheilupuiston uimahallin peruskorjauksesta ja laajennuksesta tehtiin päätös. Uuden uimahallin hankesuunnittelu aloitettiin kesällä 2022. Kulttuurin tilojen kehittämiseen on panostettu, isoimpana työnä kulttuurikorttelin suunnitelman edistäminen. Asiaa työstiin aktiivisesti. Valtuuston päätöksen mukaisesti kulttuuri-investointeja aletaan viemään eteenpäin teatterin uudisrakennus ja vanhan teatterin peruskorjaus edellä. Monitoimitalo-investoinneissa liikunta, kulttuuri ja vapaa sivistystyö on omalta osaltaan ollut mukana. Liikuntatilojen lisäksi myös kirjaston ja kansalaisopiston toimintoja tullaan sijoittamaan uusiin monitoimitaloihin.

Museolla pelitaide on ollut vahvasti esillä vuoden 2022 aikana. Kirjastoilla on panostettu vahvasti lasten ja nuorten monipuolisen lukutaidon edistämiseen. Kansalaisopistolla taiteen perusopetusta vietiin varhaiskasvatukseen. Visuaalisten taideaineiden lisäksi päiväkodeissa opetettiin musiikkia ja sanataidetta eri puoilla Kouvolaa yhteensä 94 lapsiryhmässä. Kymsoten ja kaupungin yhteisen hyvinvointipisteen Virtaamon lopetettua toimintansa liikuntavälinelainaamo siirrettiin pääkirjastoon. Työkäisten liikuntaneuvonnan palvelupiste aloitti toimintansa myös Pääkirjaston tiloissa ja kohtaamispaikka Pointin liikuntatilaan siirrettiin ikääntyneiden liikuntaneuvonnan vastaanottopiste.

Harrastamisen Kouvolan malli on laajentunut kaikkiin kouluihin pilottivaiheen jälkeen. Hankkeen tavoitteena on mahdollistaa ainakin yksi harrastus jokaiselle lapselle ja nuorelle. Liikunnan ja kulttuurin yksiköt ovat mukana harrastusmallin toteuttamisessa kasvatuksen ja opetuksen palveluyksiköiden ja kolmannen sektorin toimijoiden yhteistyönä.

Riskianalyysi

Maailmantilanteen aiheuttama epävarmuus on iso riski mm. taloudelle ja hyvinvoinnille. Tiukentuneessa taloustilanteessa moni säästää esimerkiksi maksullisista tapahtumista ja harrastuksista. Liikuntapalveluiden riskinä on, että kuntalaisten liikkumattomuus kasvaa ja ennaltaehkäisevään toimintaan sekä palveluihin ei ole riittävä resurssia. Korona-aika vähensi osallistujien määrää ja riskinä nähdään, että kaikki eivät ei palaa harrastuksiensa pariin. Niukkaa taloustilannetta ja henkilöstöresurssia pidetään myös riskinä. Poissaolojen paikkaus ja lisääntynyt viestinnän tarve vähäisillä resursseilla voi heikentää palvelutasoa ja palveluiden näkyvyyttä asiakkaille.

Toimielimen talous

Talous toteutui toimintakatteen osalta muutetun talousarvion mukaisesti. Tilikauden aikana hyväksyttiin yksi talousarviomuutos, jossa toimintatuottoja vähennettiin 0,7 milj. euroa ja toimintamenoja lisättiin 0,6 milj. euroa. Toimintatuotot toteutuivat 0,3 milj. euroa muutettua talousarviota pienempinä, mm. loppuvuodesta energiansäästötoimenpiteenä suljettujen uimahallien vähentäessä myyntituottoja. Avustuksia saatiin talousarviossa arvioitua enemmän eri projekteihin ja tapahtumiin mm. kaupungin perintö-, testamentti ja lahjoitusrahastosta. Toimintamenot toteutuivat 0,4

milj. euroa muutettua talousarviota pienempinä. Henkilöstömenoissa toteuma oli talousarviota pienempi kulttuurin eri yksiköissä sekä kansalaisopistolla.

Liikunta- ja kulttuurilautakunta 1000 e	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Muutettu talousarvio	Toteuma	Poikkeama	Tot-%
Toimintatulot	5 971	-650	5 321	4 972	-350	93,4
Myyntitulot	3 318	-400	2 918	2 586	-332	88,6
Maksutulot	455	0	455	379	-76	83,3
Tuet ja avustukset	88	0	88	235	147	266,6
Muut toimintatulot	2 110	-250	1 860	1 772	-88	95,3
Toimintamenot	-30 932	-634	-31 566	-31 211	355	98,9
Henkilöstömenot	-9 219	-64	-9 283	-8 978	305	96,7
Palkat ja palkkiot	-7 278	0	-7 278	-7 048	230	96,8
Henkilösivumenot	-1 941	-64	-2 005	-1 931	75	96,3
Eläkemeno	-1 666	-64	-1 730	-1 666	64	96,3
Muut henkilösivumenot	-276	0	-276	-265	11	96,2
Palveluiden ostot	-3 030	0	-3 030	-2 930	100	96,7
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 460	0	-1 460	-1 393	67	95,4
Avustukset	-3 307	0	-3 307	-3 248	59	98,2
Muut toimintamenot	-13 916	-570	-14 486	-14 663	-177	101,2
Toimintakate	-24 961	-1 284	-26 245	-26 240	5	100,0
Laskennalliset kustannukset	-210	0	-210	-769		
Poistot ja arvonalentumiset	-210	0	-210	-221	-11	105,2
Muut laskennalliset kust.	0	0	0	-548		
Kokonaiskustannukset	-25 171	-1 284	-26 455	-27 009		

Valtuuston hyväksymien toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Strategiaohjelma: Statuksen kasvu

Strategiatavoite: Asukkaat voimavarana

Talousarviotavoite: Palveluverkkojen kehittäminen (laadullinen näkökulma)	Tilannekuvaus ja riskiarvio: Liikuntapaikkojen vakiovuorohaku tapahtui ensimmäistä kertaa sähköisenä hakuna Timmi-varausjärjestelmän kautta. Lisäksi etäjummat ovat vakiintunut osa ohjatun liikunnan palveluita. Kulttuurikortteli-idea ei toteudu alkuperäisessä muodossaan, mutta kulttuuri-investointeja edistetään teatterista aloittaen. Kulttuuritalojen myynnin ja markkinoinnin siirto konsernipalveluihin on toteutettu ja uuden asiakashallinnan ja myynnin järjestelmän kilpailutus aloitettu.		
Mittarit			
Toteutetut toimenpiteet (kpl/v)	Lähtöarvo 12/2020 0.00	Toteuma-arvo 12/2022 6.00	Tavoitearvo 12/2022 6.00

Strategiaohjelma: Hyvinvoinnin kasvu

Strategiatavoite: Ennaltaehkäisevät palvelut

Talousarviotavoite: Matalan kynnyksen palveluiden edistäminen/kehittäminen	Tilannekuvaus ja riskiarvio: Lähiliikuntapaikkoja on kehitetty vuoden 2022 pieninvestointihankkeiden muodossa. Mediamajan tilan uudistaminen toi paremmat puitteet matalan kynnyksen digineuvonnalle. Liikuntaneuvonta ja liikuntavälineiden lainaus aloittivat toiminnan pääkirjaston tiloissa. Avoin kohtaamispaikka Pointti Hansa-		
--	---	--	--

	keskuksessa ja Kamari Myllykoskella toimivat ensimmäistä vuottaan. Kuntalaiset ja yhdistykset löysivät paikat hyvin. Opiston kurssitarjontaa kehitettiin käyttämällä hyödyksi monipuolisesti tietoa kuntalaisten kurssitoiveista.		
Mittarit			
Toteutetut toimenpiteet (kpl/v)	Lähtöarvo 12/2020 0.00	Toteuma-arvo 12/2022 8.00	Tavoitearvo 12/2022 4.00
Talousarviotavoite: Uusia yhteistyömuotoja tai –hankkeita lisäämään lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointia.	Tilannekuvaus ja riskiarvio: Taiteen perusopetuksen vieminen varhaiskasvatuksen eri yksiköihin laajeni visuaalisten taideaineiden isäksi myös musiikkiin ja sanataiteeseen. Museolla järjestettiin lapsille ja nuorille suunnattuja pelitaiteen tapahtumia ja työpajoja. Kirjastolla lukemaan edistämisen uudet toimintamallit: Pedagogiset pakopelit yläkouluikäisille, lukuliekki-sovellus, tilassa tapahtuva digiavusteinen kirjastoseikkailu Seppo-pelin avulla, Kokemusten talo yhteistyö XAMKin kanssa. Tavoitetta edistettiin myös yleisessä kulttuuritoiminnassa monissa eri tapahtumissa pitkin vuotta.		
Mittarit			
Toteutetut toimenpiteet (kpl/v)	Lähtöarvo 12/2020 0.00	Toteuma-arvo 12/2022 11.00	Tavoitearvo 12/2022 8.00

Strategiaohjelma: Hyvinvoinnin kasvu**Strategiatavoite: Paras lähikulttuuri**

Talousarviotavoite: Uusien asiakasryhmien mukaan saaminen opiston kursseille.	Tilannekuvaus ja riskiarvio: Opintosetelillä rahoitettavia koulutuksia suunniteltiin Korttelikotien kanssa. Vuoden 2022 yhteistyö kuitenkin peruuntui, Haanojan haalin tilan sulkemiseen ja Etapin vesivahingon vuoksi.		
Mittarit			
Toteutetut toimenpiteet (kpl/v)	Lähtöarvo 12/2020 0.00	Toteuma-arvo 12/2022 1.00	Tavoitearvo 12/2022 10.00

Henkilöstöresurssit

Henkilöstömäärä henkilötyövuosina	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Liikunta- ja kulttuurilautakunta	194,1	216,0	206,7

Toiminnan volyymit

Liikunta	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Uimahallien kävijämäärä	165 310	280 000	190 527
Kuntosalien kävijämäärä	10 844	30 000	16 864
Liikuntapaikkojen kävijämäärä	1 158 145	2 000 000	1 240 217
Liikunnanohjauksen kävijämäärä	10 627	11 000	10 823
Liikuntapalvelujen tapahtumien määrä	14	20	16

Kulttuuri	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Kirjastokäynnit	443 972	600 000	516 825
Museoiden kävijämäärä	8 205	18 000	12 672
Kulttuurikasvatuksen kävijämäärä	6 933	20 000	15 914
Kulttuuritapahtumien kävijämäärä	15 500	15 000	27 184
Kirjaston tapahtumien määrä	260	450	512
Museoiden tapahtumien määrä	127	200	176
Kulttuurikasvatuksen tapahtumien määrä	408	600	253
Kulttuuritapahtumien määrä	16	30	16
Kulttuuritalojen kävijämäärä	39 621	115 000	79 578
Kulttuurikasvatuksessa ja kulttuuritapahtumissa verkkotapahtumia 20 kpl, joissa katsojia yht. 55 100.			

Vapaa sivistystyö	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Kansalaisopiston kurssilaisten määrä	4 798	5 500	6 005
Kansalaisopiston kurssien määrä	754	600	1 076
Kansalaisopiston tapahtumat	56	40	26

2.2.4 Tekniikka ja ympäristö

Tekniikka ja ympäristö toimialaan kuulu kaksi lautakuntaa tekninen lautakunta ja Kymen jätelautakunta. Lisäksi teknisen lautakunnan alaisena toimii lupajaosto.

Tekniikka ja ympäristö 1000 e	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Muutettu talousarvio	Toteuma	Poikkeama	Tot-%
Toimintatulot	35 442	0	35 442	35 577	135	100,4
Myyntitulot	26 031	0	26 031	26 053	22	100,1
Maksutulot	1 360	0	1 360	1 507	147	110,8
Tuet ja avustukset	37	0	37	128	92	350,8
Muut toimintatulot	8 014	0	8 014	7 889	-125	98,4
Valmistus omaan käyttöön	1 289	0	1 289	1 293	4	100,3
Toimintamenot	-49 318	-2 421	-51 739	-52 274	-535	101,0
Henkilöstömenot	-26 464	-179	-26 643	-25 651	992	96,3
Palkat ja palkkiot	-20 468	0	-20 468	-19 560	907	95,6
Henkilösivumenot	-5 996	-179	-6 175	-6 090	85	98,6
Eläkemenot	-5 217	-179	-5 396	-5 325	71	98,7
Muut henkilösivumenot	-779	0	-779	-765	14	98,3
Palveluiden ostot	-10 130	-1 800	-11 930	-12 830	-899	107,5
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-7 208	-400	-7 608	-8 344	-737	109,7
Avustukset	-652	0	-652	-654	-2	100,4
Muut toimintamenot	-4 864	-42	-4 906	-4 794	111	97,7
Toimintakate	-12 587	-2 421	-15 008	-15 403	-395	102,6
Laskennalliset kustannukset	-210	0	-210	-6 330		
Poistot ja arvonalentumiset	-210	0	-210	-221		
Muut laskennalliset kust.	0	0	0	-6 110		
Kokonaiskustannukset	-12 797	-2 421	-15 218	-21 734		

Tekninen lautakunta

Sitovuustaso Kaupunginvaltuuston hyväksymä toimintakate ja toiminnalliset tavoitteet

Tekninen lautakunta muodostuu viidestä palvelusta; tekniikka ja ympäristön hallinto, kaupunkisuunnittelu, viranomaispalvelut, yhdyskuntatekniikka ja kiinteistöpalvelut. Lisäksi teknisen lautakunnan alaisena toimii lupajaosto.

Tekniikan ja ympäristön hallinto sisältää teknisen lautakunnan kustannukset sekä hallinnon kustannukset. Lisäksi hallintopalvelussa on vuosina 2020–2023 Rail Gate Finland projektitoimisto, jonka toiminta keskittyy Teholan logistiikkakeskuksen toiminnan ja yritysyrityksen kehittämiseen sekä RR-terminaalien toteuttamiseen.

Kaupunkisuunnittelun palvelussa kaupunkiympäristön suunnittelun yksikön vastuulle kuuluvat asemakaavojen ja yleiskaavojen valmistelu ja muu yleispiirteinen maankäytön suunnittelu sekä kaupunkikuvaan ja rakennussuojeluun liittyvät asiat. Lisäksi kaupunkisuunnittelun vastuulla on yhdyskuntatekniikan suunnittelu, joka valmistelelee katujen ja yleisten alueiden suunnitelmat. Maaomaisuuden yksikkö hoitaa maan hankintaan, hallintaan ja luovutukseen sekä kiinteistörekisterin pitoon liittyvät tehtävät. Paikkatietoyksikkö vastaa paikkatietojärjestelmien ylläpidosta, ajantasaisista paikkatietoaineistoista sekä maastomittaustoiminnasta.

Viranomaispalvelut järjestää rakennusvalvonnan, terveysvalvonnan, eläinlääkintähuollon, ympäristönsuojelun ja maaseutupalvelujen palvelut sekä huolehtii niiden lainsäädännön mukaisista Kouvolan kaupungille kuuluvista neuvonta-, lupa-, valvonta- ja muista viranomaistehtävistä. Ympäristönsuojelu käsittelee ympäristö- ja maa-ainesluvut sekä ympäristönsuojelulain mukaiset ilmoitukset. Ympäristönsuojelun vastuulla on lisäksi kaupungin Hinku- ja ympäristöohjelmien edistäminen. Terveysvalvonta tekee elintarvike- ja terveydensuojelutoimijoiden valvontaa ja käsittelee toimintoja koskevat ilmoitukset. Terveysvalvonnalla on lisäksi lakisääteinen velvollisuus osallistua ruoka- tai vesivälitteisten epidemioiden selvitystyöhön osana epidemioiden selvitystyöryhmää. Eläinlääkintähuolto vastaa eläinten terveydenhoidosta vastaanotolla ja asiakaskäynneillä sekä toimii eläinsuojeluviranomaisena. Maaseutupalvelujen tehtävänä on maaseudun elinvoimaisuuden säilyttäminen ja kehittäminen hoitamalla sille laissa säädetty maaseutuelinkeinoviranomaisen tehtävät, maaseudun ja kylien kansalaisosallistumiseen sekä infrastruktuuriin (yksityistiet ja valokuituavustukset) ja kehittämiseen liittyvät tehtävät. Rakennusvalvonta käsittelee rakentamiseen ja maiseman muuttamiseen tarvittavat luvat, suorittaa lupiin liittyvät tarkastukset, vastaa rakennetun ympäristön valvonnasta sekä hoitaa rakentamisen arkisto- ja tietopalvelua.

Yhdyskuntatekniikka hallinnoi kunnalle kuuluvia yleisiä alueita ja hoitaa niiden rakentamista, kunnossa- ja puhtaanapitoa sekä vastaa kaupungin ajoneuvoista ja työkoneista. Kymen jätelautakunnan viranomaistehtäviä hoitava henkilöstö on yhdyskuntatekniikassa ja sen tehtävänä on huolehtia toiminta-alueensa kuntien jätelain mukaisista viranomaistehtävistä.

Kiinteistöpalvelut tuottaa puhtaus-, ruoka-, kiinteistönhoito- ja kunnossapitopalveluja.

Teknisen lautakunnan lupajaosto toimii ympäristönsuojelulain tarkoittamana kunnan ympäristönsuojeluviranomaisena vastaten ympäristönsuojelu-, maa-aines-, jäte-, vesi-, vesihuolto ja luonnonsuojelulain mukaan kaupungille kuuluvista viranomaistehtävistä. Jaosto toimii myös terveydensuojelulain tarkoittamana kunnan terveydensuojeluviranomaisena vastaten terveydensuojelulain, elintarvikelain, tupakkalain, lääkelain ja eläinlääkintähuoltolain mukaan kaupungille kuuluvista viranomaistehtävistä. Lupajaosto toimii samoin maankäyttö- ja rakennuslain tarkoittamana rakennusvalvontaviranomaisena.

Toimintaympäristön muutokset

Tekniikan ja ympäristön toimiala ylsi toimialalle asetettuihin vuoden 2022 toiminnallisiin tavoitteisiinsa pääosin hyvin. Toimialan henkilöstön työhyvinvointi parantui vuonna 2022 edellisvuodesta. Kokonaisuutena toimialan henkilöstö koki, että edellisvuoteen verrattuna aikaa oli enemmän

työntekoon ja työkyky oli kohentunut. Toimialan sisällä palveluiden vastauksissa oli vaihtelua ja osassa palveluyksiköitä koetaan työ edelleen hyvin kuormittavaksi. Toimialan yhtenä merkittävänä haasteena oli edellisvuoden tapaan rekrytointihaasteet. Työvoiman saanti useissa teknisen alan tehtävissä on ollut haastavaa ja henkilöstön vaihtuvuus sekä eläköityminen osassa palveluita on ollut voimakasta mikä on aiheuttanut osassa palveluita resurssivajetta.

Tekniikan ja ympäristön toimialalla työskenteli joulukuussa 2022 yhteensä 504 vakinaista kun vuoden 2022 alussa toimialalla työskenteli 531 vakinaista, määräaikaisten työntekijöiden määrä vaihteli vuodenaikasta riippuen 70–100 henkilön välillä ja palkkatukityöllistettyjen määrä 50–70 henkilön välillä. Korona-pandemia vaikutti edelleen toimialan palveluiden toimintaan mikä näkyi korkeina sairaspoissaolopäivien määrinä läpi vuoden.

Toimialan vastuulla olevien kaupungin kärkihankkeiden toteuttaminen eteni suunnitellusti. RR-termiinaali valmistui ja Käyrälammen alueen kehittämisen toimenpiteet pääosin toteutuivat. Maankäytön toteuttamissuunnitelman vuoden 2022 asuin- ja yritystonttien tuotantoa edistettiin suunnitelman mukaisesti. Osassa kohteita tavoiteaikataulu venyi suunnittelu- ja toteutusvaiheessa ilmenneiden lisäselvitysten ja -toimenpiteiden takia. Vuoden 2022 lopussa avattiin neljä uutta pientaloaluetta Haanojaan, Kaaritielle, Kantokujalle sekä Vatajanpuistoon. Vuonna 2021 käynnistetty ranta-asumisen edistäminen ja rantayleiskaavojen päivittäminen eteni Kymijoen keskiosan, pohjoisosan ja Lappalan alueiden sekä maanomistajien aloitteesta käynnistettyjen rantaosayleiskaavojen osalta.

Toimialan perusinvestoinnit toteutuivat pääosin suunnitellusti ja niiden toteutumisasaste oli noin 88 %.

Riskianalyysi

Vuoden 2022 talousarviossa arvioitiin merkittävimäksi palveluiden toiminnalliseksi riskiksi vuodelle 2022 asetetun erittäin tiukan toimintakatteen. Tiukka budjetti on ohjannut palveluiden toiminnassa toteuttamaan vain lakisääteisiä ja välttämättömiä tehtäviä eikä suunnitelmalliselle ennakoinnille ja toiminnan kehittämiseen ole jäänyt paljoakaan resursseja, jotka kuitenkin ovat merkittäviä kaupungin elinvoimaisuuden kasvun kannalta. Henkilöstön työkuorma oli vuonna 2022 tehtyjen kyselyiden perusteella edelleen korkea. Sairauspoissaolot kasvoivat pääosin koronan seurauksena. Henkilöstön työhyvinvointi koko toimialan tasolla koheni hieman. Osassa palveluyksiköitä työhyvinvointi on heikentynyt.

Teknisen lautakunnan alaiset palvelut ovat merkittävässä roolissa kaupungin valmiussuunnittelussa, jonka keskeisenä tavoitteena on turvata kaupungin toiminnalle tärkeät palvelut ja toiminnot mahdollisimman häiriöttömästi ja kattavasti kaikissa yhteiskunnan turvallisuustilanteissa mikä edellyttää riittäviä henkilöstöresursseja. Erityisesti tämä koskee yhdyskuntatekniikan alueiden kunnossapitoa sekä kiinteistöpalvelujen ruoka- ja kiinteistöhoitopalveluita. Riittävät resurssit kaupunkisuunnittelussa ja viranomaispalveluissa vahvistavat kaupungin elinvoimaa mahdollistamalla tehokkaasti ja nopeasti rakentamiseen ja yritystoimintaan liittyvät luvitukset ja maankäytön kehittämisen.

Taloudellisena riskinä nähtiin ulkoisten palveluostojen kasvupaineet, jos paikkakunnalla ei ole riittävästi kilpailua yksityisellä sektorilla. Palveluostojen kustannukset kasvoivat kuluneena vuonna huomattavasti runsaslumisen talven sekä yleisen kustannustennousun seurauksena.

Talous

Teknisen lautakunnan toiminta toteutui pääosin suunnitellusti vuonna 2022, mutta talouden osalta toimintakate ylittyi noin 0,4 milj. euroa. Lautakunta haki kaupunginvaltuustolta talousarvion muutoksella lisämäärärahaa noin 2 milj. euroa lokakuussa 2022. Perusteluina olivat vuoden aikana tapahtunut huomattava energian ja tarvikkeiden hintojen nousu sekä poikkeuksellisen runsaslumisen alkutalvi. Vuoden lopulla jatkunut kustannusten nousu sekä tavanomaista lumisempi joulukuu kasvattivat menoja kuitenkin yli arvioidun. Teknisen lautakunnan toimintatuotot toteutuivat noin 0,1 milj. euroa korkeampina (100,3 %).

Henkilöstökulut toteutuivat talousarviota noin 1,0 milj. euroa pienempinä, mutta vastaavasti palvelujen ostot toteutuivat 0,9 milj. euroa ja aineet, tarvikkeet ja tavarat toteutuivat 0,7 milj. euroa talousarviota korkeampina. Viime vuosi rasitti taloudellisesti erityisesti yhdyskuntatekniikan alueiden kunnossapitoa sekä kiinteistöhoitopalveluita. Useissa palveluissa rekrytointeihin tuli vuoden aikana viivästyksiä mikä osaltaan vaikutti henkilöstökulujen matalampaan toteutumiseen.

Tekninen lautakunta 1000 e	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Muutettu talousarvio	Toteuma	Poikkeama	Tot-%
Toimintatulot	35 146	0	35 146	35 300	154	100,4
Myyntitulot	25 736	0	25 736	25 776	41	100,2
Maksutulot	1 360	0	1 360	1 507	147	110,8
Tuet ja avustukset	37	0	37	128	92	0,0
Muut toimintatulot	8 014	0	8 014	7 889	-125	98,4
Valmistus omaan käyttöön	1 289	0	1 289	1 293	4	100,3
Toimintamenot	-49 022	-2 421	-51 443	-51 997	-554	101,1
Henkilöstömenot	-26 240	-179	-26 419	-25 442	977	96,3
Palkat ja palkkiot	-20 282	0	-20 282	-19 386	896	95,6
Henkilösivumenot	-5 958	-179	-6 137	-6 056	81	98,7
Eläkemenot	-5 186	-179	-5 365	-5 297	68	98,7
Muut henkilösivumenot	-772	0	-772	-759	13	98,3
Palveluiden ostot	-10 084	-1 800	-11 884	-12 787	-903	107,6
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-7 206	-400	-7 606	-8 342	-736	109,7
Avustukset	-652	0	-652	-654	-2	0,0
Muut toimintamenot	-4 840	-42	-4 882	-4 772	110	97,7
Toimintakate	-12 587	-2 421	-15 008	-15 403	-395	102,6
Laskennalliset kustannukset	-12 837	0	-12 837	-12 402		
Poistot ja arvonalentumiset	-12 837	0	-12 837	-12 790	47	99,6
Muut laskennalliset kust.	0	0	0	389		
Kokonaiskustannukset	-25 424	-2 421	-27 845	-27 805		

Valtuuston hyväksymien toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Strategiaohjelma: Hyvinvoinnin kasvu

Strategiatavoite: Eheä yhdyskunta- ja taajamarakenne

Talousarviotavoite: Toteutetaan maankäytön toteuttamissuunnitelmassa vuodelle 2022 asetetut tavoitteet asuin- ja yritystonttutuotannon osalta	Tilannekuvaus ja riskiarvio: Yhdyskuntatekniikan rakentaminen: Haanoja (valm.aste 100 %, Vatajanpuisto (100 %), Kaaritie (60 %), Sepäntie/Lassilanpelto (5 %), Liisakarhunmäki (0 %) Liisakarhunmäen rakentaminen siirtyy vuodelle 2023 hulevesien johtamiseen liittyvien hidasteiden takia. Asemakaavat: asuminen: Loikalanpelto II aloitusvaihe (valm.aste 20%), Peippolanpelto ehdotusvaihe (50%), Nurmiraanta hyväksytty (100%), Lautaro ehdotusvaihe (90%); yritystontit: Kullasvaara III hyväksymisvaihe (95%), Korjala I aloitusvaihe (10%), Eskolanpelto aloitusvaihe (15%)		
Mittarit			
Uudet asuinalueet (tot. aste %)	Lähtöarvo 12/2020 0.00	Toteuma-arvo 12/2022 75.00	Tavoitearvo 12/2022 100.00
Uudet yritysalueet (tot. aste %)	Lähtöarvo 12/2020 0.00	Toteuma-arvo 12/2022 60.00	Tavoitearvo 12/2022 100.00

Strategiaohjelma: Statuksen kasvu**Strategiatavoite: Euroopan turvallisin kaupunki**

Talousarviotavoite: Kävelyn, pyöräilyn ja luonnossa liikkumisen mahdollisuuksien lisääminen	Tilannekuvaus ja riskiarvio: Vuoden 2022 loppuun mennessä on uudelleenpäällystetty / muutoin saneerattu noin 6 km jk-pp-teitä. Kymijoen ulkoilureitti on valmistunut. Oikokadun jaettu tila -pilotti saatiin kesäksi valmiiksi. (Kokeiluprojekti, kalusteet siirretty pois talveksi). Ajonestopuomeja on asennettu 8 kpl. Kalalammen luontopolku kunnostettu.		
Mittarit			
Kävelyn ja pyöräilyn edistämisen toimenpiteet (kpl/v)	Lähtöarvo Ei arvoa	Toteuma-arvo 12/2022 4.00	Tavoitearvo 12/2022 3.00
Kunnostettava luontopolkujen reitistö (km)	Lähtöarvo Ei arvoa	Toteuma-arvo 12/2022 1.40	Tavoitearvo 12/2022 1.00
Saneeratut jalankulku- ja pyörätiet (km/v)	Lähtöarvo Ei arvoa	Toteuma-arvo 12/2022 6.00	Tavoitearvo 12/2022 3.00
Talousarviotavoite: Infran korjausvelan kasvun pysäyttäminen ja pienentäminen	Tilannekuvaus ja riskiarvio: Ritiläkansikaivojen tarkastuksia on 12/2022 mennessä tehty 1 093 kaivolle. Tavoitemäärään on päästy. Korvausinvestointien euromääräinen osuus tilinpäätöksessä on 68 %.		
Mittarit			
Korvausinvestointien euromääräinen osuus investoinneista (%)	Lähtöarvo 12/2020 65.00	Toteuma-arvo 12/2022 68.00	Tavoitearvo 12/2022 65.00
Tarkastettujen tai huollettujen ritiläkaivojen määrä (kpl/v)	Lähtöarvo 12/2020 500.00	Toteuma-arvo 12/2022 1093.00	Tavoitearvo 12/2022 900.00
Talousarviotavoite: Liikenneturvallisuussuunnitelman toimenpideohjelman toteuttaminen	Tilannekuvaus ja riskiarvio: Vuoden 2022 aikana tehtiin: Salpausselänkadun suojatien poisto, Eskolanmäen koulun saattoalue, raskaanliikenteen läpiajokiello Kuusankoskella (tällä toimenpiteellä, aiemmin toteutetulla Kolarinmäen läpiajokiellolla sekä toimijayhteistyöllä on korvattu alkuperäinen toimenpide-ehdotus), Kustaa III tien suojateiden merkitseminen ja Naukion koulun saattojärjestelyt.		
Mittarit			
Toteutetut toimenpiteet (kpl/v)	Lähtöarvo 12/2020 0.00	Toteuma-arvo 12/2022 5.00	Tavoitearvo 12/2022 4.00

Strategiaohjelma: Hyvinvoinnin kasvu**Strategiatavoite: Hiilineutraali kaupunki 2040**

Talousarviotavoite: Hiilineutraalisuutta edistävien toimenpiteiden vaikuttavuus on arvioitu ja otetaan huomioon suunnittelussa ja päätöksenteossa. Toimenpiteet kytketään talousarviomenettelyyn.	Tilannekuvaus ja riskiarvio: Vuoden 2022 kuluessa hankittujen päästölaskelmien perusteella voidaan toimenpiteiden vaikuttavuus arvioida aiempaa paremmin. Seurantatyökalu (ympäristövahti) ohjaa ottamaan vaikuttavuuden huomioon suunnittelussa ja päätöksenteossa. Ympäristöryhmä koordinoi suunnittelun kytkentää talousarvion valmisteluun. Riskit: Ympäristövahdin kattava käyttöönotto vaatii vielä aikaa, ja riskinä on, ettei vaikuttavuutta osata tarkastella vielä riittävästi vuoden 2024 suunnittelussa.		
Mittarit			
Toteutumisaste (%)	Lähtöarvo 12/2020 0.00	Toteuma-arvo 12/2022 50.00	Tavoitearvo 12/2022 50.00
Talousarviotavoite: Ympäristövahti -palvelu otetaan käyttöön.	Tilannekuvaus ja riskiarvio: Ympäristövahti-palvelu julkaistiin kesäkuussa 2022. Palvelu on käytössä, ja sen sisältö täydentyy vähitellen. Riskit: Ympäristövahdin käyttö edellyttää ylläpitäjien sitoutumista sen käyttöön. Jos sitoutumisessa on puutteita, ei palvelua pystytä täysipainoisesti hyödyntämään.		
Mittarit			
Toteutumisaste (%)	Lähtöarvo Ei arvoa	Toteuma-arvo 12/2022 100.00	Tavoitearvo 12/2022 100.00

Strategiaohjelma: Elinvoiman kasvu**Strategiatavoite: Ketterästi luontoon**

Talousarviotavoite: Käyrälammen alueen kehittäminen (ulkoilureitti, kevyenliikenteen silta ja Lautarontie KLV)	Tilannekuvaus ja riskiarvio: Ulkoilureitti 1. osuus on valmistunut kokonaisuudessaan, mutta viitoitukset asennetaan maastoon vasta tammikuussa 2023. Laituri on valmistunut kokonaisuudessaan. Sillan rakentamistyöt eivät alkaneet 2022 lupaprosessin hitauden vuoksi; luvat saatu loppusyksyllä. Lautarontien sekä urakkaan kuuluvan Avantokujan työt aloitettu 11/22 ja urakka valmis kevään kuluessa 2023. Riskinä sillan suunnittelutyön ja materiaalien saatavuuden (teräs) aiheuttamat viivästyks.		
Mittarit			
Ulkoilureitin toteutumisaste (%)	Lähtöarvo 12/2020 0.00	Toteuma-arvo 12/2022 95.00	Tavoitearvo 12/2022 100.00
A-klorofyllipitoisuuden keskiarvo (µg/l)	Lähtöarvo 12/2020 9.20	Toteuma-arvo 12/2022 8.88	Tavoitearvo 12/2022 8.00

Strategiaohjelma: Elinvoiman kasvu**Strategiatavoite: Kyliä pitkin kaupunkia**

Talousarviotavoite: Yksityistieavustusten vaikuttavuus paranee, kun tiekuntia ohjataan tekemään isompia perusparannushankkeita ja hakemaan valtion rahoitussuutta kaupungin avustuksen lisäksi. Valtion rahoitusosuus Kouvolan yksityisteille kasvaa.	Tilannekuvaus ja riskiarvio: Yksityistiekunnat ovat tehneet vuoden aikana 1–12/2022 Ely-keskukselle perusparannushankkeiden valtionavustushakemuksia 8 kpl. Maaseutupalvelut on kannustanut neuvonnalla ja tiedottamisella tiekuntien perusparannushankkeiden suunnittelua ja valtion rahan hakemista. Valtion avustusrahaa riittää hankkeille ja sitä on hyvin myönnetty Kouvolan yksityisteille. Ely-keskus on tehnyt vuoden aikana 9 rahoituspäätöstä, joissa on mukana yksi iso siltahanke.		
Mittarit			
Tiekunnille myönnettyjen valtion avustusten määrä (M€)	Lähtöarvo 12/2020 0.52	Toteuma-arvo 12/2022 0.60	Tavoitearvo 12/2022 0.55
Tiekuntien valtionavustushakemusten määrä (kpl)	Lähtöarvo 12/2020 8.00	Toteuma-arvo 12/2022 8.00	Tavoitearvo 12/2022 9.00

Strategiaohjelma: Elinvoiman kasvu**Strategiatavoite: Logistinen keskus**

Talousarviotavoite: Kouvolan aseman vahvistaminen Pohjois-Euroopan logistisena keskuksena/IM-terminaali on 31.12.2022 siinä valmiudessa infran osalta, että terminaalitoiminta voidaan käynnistää tammikuussa 2023.	Tilannekuvaus ja riskiarvio: RR-terminaali valmistui vuoden 2023 loppuun mennessä.		
Mittarit			
RRT terminaalialueen toteutumisaste (%)	Lähtöarvo 8/2021 80.00	Toteuma-arvo 12/2022 100.00	Tavoitearvo 12/2022 100.00

Strategiaohjelma: Hyvinvoinnin kasvu**Strategiatavoite: Monimuotoiset luontoympäristöt**

Talousarviotavoite: Luonnon monimuotoisuuden edistäminen	Tilannekuvaus ja riskiarvio: Kalalammelle on perustettu 31,4 ha suuruinen uusi suojelualue. Lisäksi on esitetty yhteensä 23,9 ha suojelualueiden perustamista Aholanmäkeen ja Sompaselle. Lisää arvokkaita kohteita on luokiteltu jätettävän metsänhoitotoimenpiteiden ulkopuolelle.		
Mittarit			
Metsänhoidon ulkopuolelle jätetyt metsät (ha)	Lähtöarvo 12/2021 492.00	Toteuma-arvo 12/2022 606.00	Tavoitearvo 12/2022 500.00

Strategiaohjelma: Elinvoiman kasvu**Strategiatavoite: Omaleimaiset alueet**

Talousarviotavoite: Ranta-asumisen edistäminen. Ranta-asumisen edistämiprojektin työohjelman mukaiset kaavoituskohteet on ehdotusvaiheen valmistelussa.	Tilannekuvaus ja riskiarvio: Pyhäjärvi-Iso Ruhmas rantayleiskaava, on vireillä ja OAS nähtävillä 7.4.-17.5.2021 ja kesän aikana sitä varten on tehty selvityksiä mm. luonto, arkeologia, kulttuuriympäristö. Alustava suunnittelu on aloitettu. Rantaosayleiskaavan muutos, maanomistajien aloitteet 2020, oli luonnos nähtävillä 23.3.-29.4.2022. ja kaava-alueen yhdeltä alueelta on täydennetty Natura-arvioinnilla. Seurantaryhmä on perustettu ja se on kokoontunut kuusi kertaa. Kyseiset rantayleiskaavat ovat viivästyneet henkilövaihdosten (2 hlöä) takia, mutta työt on saatu hyvään vauhtiin uuden kaavoittajan aloitettua 1.9. Pyhäjärvi-Iso-Ruhmas kaavaa jatketaan loppuvuodesta konsulttivoimin. Maanomistajakaavaa on viety omana työnä eteenpäin. Kyseisistä kaavoista maanomistajakaava on ehdotusvaiheen valmistelussa loppuvuodesta. Kymijoen Pohjoisosan kaava on luonnosvaiheessa. Kymijoen keskiosa on hyväksymisvaiheessa. Näilläkin tuotetaan huomattava määrä rakennuspaikkoja, jotka mahdollistavat vakituisen asumisen.		
Mittarit			
Toteutumisaste (%)	Lähtöarvo 12/2020 0.00	Toteuma-arvo 12/2022 60.00	Tavoitearvo 12/2022 100.00

Strategiaohjelma: Sisäisen toiminnan kehittäminen**Strategiatavoite: Osaava henkilöstö ja osallistava johtaminen**

Talousarviotavoite: Asiakastyytyväisyyden pitäminen hyvällä tasolla ja/tai kohottaminen	Tilannekuvaus ja riskiarvio: Asiakkuuspalavereja ja asiakastiedotusta lisätty.		
Mittarit			
Kiinteistöpalvelujen asiakastyytyväisyys (1–4)	Lähtöarvo 12/2020 3.10	Toteuma-arvo 12/2022 3.30	Tavoitearvo 12/2022 3.20
Viranomaistoiminnan asiakastyytyväisyys (1–10)	Lähtöarvo 12/2020 0.00	Toteuma-arvo 12/2022 7.33	Tavoitearvo 12/2022 7.00
Talousarviotavoite: Sairauspoissaolojen ja työssä tapahtuvien tapaturmien väheneminen	Tilannekuvaus ja riskiarvio: Koronasta ja tuki- ja liikuntaelinsairauksista johtuvia sairauspoissaoloja paljon. Tapaturmien määrä on pysynyt noin viime vuoden tasolla. Tapaturmia sattuu toimialalla eniten puhtaus- ja ruokapalveluissa.		
Mittarit			
Työtapaturmien lukumäärä (kpl)	Lähtöarvo 12/2020 46.00	Toteuma-arvo 12/2022 47.00	Tavoitearvo 12/2022 35.00
Sairauspoissaolot (kpv /htv)	Lähtöarvo 12/2020 22.00	Toteuma-arvo 12/2022 25.80	Tavoitearvo 12/2022 21.00
Talousarviotavoite: Hyvä esimiestyö ja laadukas työelämä	Tilannekuvaus ja riskiarvio: Osallistuminen esihenkilökoulutuksiin lisääntynyt. Esihenkilötyö tekyssä on kaupunkitason tulosta parempi +0.2.		
Mittarit			
Lähin esimies toimii esimiehenä hyvin (1–10)	Lähtöarvo 12/2020 7.60	Toteuma-arvo 12/2022 8.00	Tavoitearvo 12/2022 7.80

Strategiaohjelma: Hyvinvoinnin kasvu**Strategiatavoite: Resurssitehokkuus**

Talousarviotavoite: Ilmastokestävän ruokailun edistäminen joukkoruokailussa	Tilannekuvaus ja riskiarvio: Yhteistyötä lisätty asiakkaiden kanssa tilausmäärien tarkentamisessa. Eri järjestöt hakevat ylijäämäruokaa. Ruokalistalta poistettu hävikkiruokaa tuottavia aterioita.		
Mittarit			
Hävikkiruoan vähentäminen (kg)	Lähtöarvo 12/2020 98000.00	Toteuma-arvo 12/2022 90200.00	Tavoitearvo 12/2022 90000.00

Strategiaohjelma: Sisäisen toiminnan kehittämisen**Strategiatavoite: Uudet toimintatavat**

Talousarviotavoite: Rakentamislupaprosessin kesto (hakemuksen jättämisestä lupapäätökseen) pois lukien asiakkaan täydentämiseen käyttämä aika.	Tilannekuvaus ja riskiarvio: Tavoitearvo saavutettiin ja alitettiin yhdellä päivällä. Henkilöstön pysyvyys ja sisäisten prosessien hionta tukeneet onnistumista.		
Mittarit			
Lupaprosessin keskimääräinen kesto (kalenteri pv)	Lähtöarvo 12/2020 30.00	Toteuma-arvo 12/2022 24.00	Tavoitearvo 12/2022 25.00
Talousarviotavoite: Ympäristönsuojelun lupa- ja ilmoitusprosessin sähköistäminen. Asiointijärjestelmä hankittu ja otettu käyttöön.	Tilannekuvaus ja riskiarvio: Asiointijärjestelmä on hankittu. Käyttöönotto edennyt ensimmäisten hakemustyyppien osalta kokeiluvaiheeseen. Hanke odottaa lisäksi sähköisen arkistoinnin käyttöön saamista.		

Mittarit			
Toteutumisaste (%)	Lähtöarvo 12/2020 0.00	Toteuma-arvo 12/2022 50.00	Tavoitearvo 12/2022 100.00
Talousarviotavoite: Toimijoille suunnatun ohjauksen ja neuvonnan lisääminen terveysvalvonnassa säädösmuutosten mukaisesti. Toteutetaan ohjaus- ja neuvontakäyntejä valvontakohteissa.	Tilannekuvaus ja riskiarvio: Kaikkia suunniteltuja ohjaus- ja neuvontakäyntejä ei toteutettu, mutta päästiin silti lähelle tavoitearvoa.		
Mittarit			
Toteutuneet tilaisuudet (kpl)	Lähtöarvo 12/2020 0.00	Toteuma-arvo 12/2022 92.00	Tavoitearvo 12/2022 100.00

Henkilöstöresurssit

Henkilöstömäärä henkilötyövuosina	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Tekninen lautakunta	674,0	627,1	620,0

Toiminnan volyymit

Viranomaispalvelut	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Rakentamisen luvat	938	850	792
Rakentamisen katselmukset	2 823	3 000	2656
Ympäristöluvitetut laitokset yhteensä, kpl (kunta+AVI)	210	190	211
Ympäristölupapäätökset ja annetut lausunnot luvista/vuosi, kpl	15	20	7
Luvitettujen laitosten tarkastukset/vuosi, kpl (kunta+AVI)	49	40	42
Rekisteröinti-ilmoitukset/vuosi, kpl	8	2	1
Muut (ei-ympäristölupa eikä rekisteröinti) ilmoitukset ja annetut lausunnot, kpl	88	60	72
Maa-ainesluvat kpl	7	12	2
Maa-ainestarkastukset kpl	60	62	63
Terveysvalvonnan valvontakohteet, kpl	2 338	2 050	2 188
Terveysvalvonnan rekisteröinti-ilmoitukset ja päätökset, kpl	144	130	152
Terveysvalvonnan suunnitelmalliset tarkastukset, kpl	671	750	644
Eläinlääkintähuollon potilaskäynnit, kpl	8 090	8 000	9 241
Eläinsuojelukäynnit, kpl	353	400	203
Välitetty EU-viljelijätuki, milj. euroa	27	26	28
Tiloja tukihaun piirissä	885	870	860

Viranomaispalvelut	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Saapuneet hakemukset, kpl (viljelijätukipalvelut)	3 459	3 500	3 371
Hukkakaura- ja vahinkotarkastukset, kpl		50	24
Yksityistieavustukset, euroa	550 000	550 000	550 000

Kaupunkisuunnittelu	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Asemakaavoitettu alue ha/v	90	80	188
Hyväksytyt kaavat kpl/v	13	12	8
Maan osto ha	54	50	35
Luovutettuja AO-tontteja kpl	33	20	9
Metsää ha	3 866	3 450	3875
Peltoa ha	708	550	716

Yhdyskuntateknikka	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Kadut ja kevyen liikenteen väylät km	990	981	948
Rakennettua puistoa ha	223	220	218
Leikkipaikat kpl	121	112	112
Sillat ja tunnelit kpl	111	211	128
Ulkovalaisimet kpl	27 700	28 000	28 000

Kiinteistöpalvelut	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Rakennusten hoito (m2)	553 000	553 000	505 000
Siivottavat neliöt	338 720	335 800	316 400
Ateriamäärät kpl	4 308 354	4 390 000	4 195 244

Kymen jätelautakunta

Sitovuustaso Kaupunginvaltuuston hyväksymä toimintakate ja toiminnalliset tavoitteet

Toiminnan kuvaus

Kymen jätelautakunta on alueellinen jätehuoltoviranomainen. Jätelautakunnan toiminta-alueella on yhdeksän kuntaa; Hamina, Iitti, Kotka, Kouvola, Lapinjärvi, Miehikkälä, Mäntyharju, Pyhtää ja Virolahti. Kouvolan kaupunki toimii Kymen jätelautakunnan isäntäkuntana.

Jätelautakunta huolehtii jätelain mukaan kunnalle kuuluvista jätehuollon järjestämiseen, suunnitteluun ja seurantaan liittyvistä viranomaistehtävistä kuten jätehuoltomääräysten ja jätetaksojen hyväksymisestä, niistä poikkeamisesta sekä mahdollisista jätteenkuljetusjärjestelmäpäätöksistä.

Jätelautakunnan toiminta ja päätöksenteko edistää jätelain tarkoitusta: edistää kiertotaloutta, vähentää jätteen määrää ja haitallisuutta, ehkäisee jätteistä ja jätehuollosta aiheutuvaa vaaraa ja haittaa terveydelle ja ympäristölle, varmistaa toimivan jätehuollon sekä ehkäisee roskaantumista.

Jätelautakunta toimii yhteistyössä alueen kuntien ja jäteyhtiön kanssa. Seurannalla varmistetaan, että asuinkiinteistöt, vapaa-ajan kiinteistöt ja julkisen hallinto- ja palvelutoiminnan kiinteistöt ovat kattavasti mukana järjestetyn jätteenkuljetuksen piirissä.

Jätehuolto vaikuttaa asukkaiden jokapäiväiseen elämään. Jätehuollon sujuvuus ja asiakaslähtöisyys ja -tyytyväisyys onkin edellytys kiertotalouden ja jätelain tavoitteiden toteutumiseksi.

Toimintaympäristön muutokset

Jätehuollon viranomaistehtäviin toimintaympäristömuutoksia on aiheuttanut jätelakiin vuonna 2021 tullut muutos liittyen kunnan tehtäviin ja vastuisiin jätehuollossa. Muutoksen myötä bio- ja pakkausjätteiden kuljetus siirtyvät kunnan vastuulle 1.7.2023-19.7.2024 välisenä aikana kaikissa kunnissa. Lisäksi yli 10 000 asukkaan taajamiin tulee biojätekeräys jokaiselle asuinkiinteistölle. Biojätekeräystä on suunniteltu myös pienempiin taajamiin tulevien jätehuoltomääräysten myötä. Biojätekeräykseen liittymisen vaihtoehtona on kompostointi, jota varten jätehuoltoviranomaisen piti 1.1.2023 alkaen ylläpitää kompostointirekisteriä, johon kaikkien biojätteensä kompostoitavien tulee ilmoittaa kompostoinnista. Ilmoitus piti tehdä vuoden 2022 loppuun mennessä, mutta ilmoituksia otetaan vastaan myös jatkossa. Lietteitä kuljettavien jätteenkuljettajien piti tehdä siirtoasiakirjat valtion SIIRTO-rekisteriin 1.9.2022 alkaen ja vuoden 2023 alusta he raportoivat kuljetuksensa vain SIIRTO-rekisteriin, eikä enää suoraan jätehuoltoviranomaiselle. Saamme jatkossa tiedot lietteenkuljetuksista SIIRTO-rekisteristä.

Muutosten myötä on valmisteltu uusia jätehuoltomääräyksiä ja käytännön järjestelyjä. Näitä on valmisteltu yhteistyössä etenkin Kymenlaakson Jäte Oy:n sekä kuntien ympäristönsuojeluviranhaltijoiden kanssa. Jätehuollon palvelutaso ja jätetaksan perusteet on päivitetty vastaamaan uutta jätelakia ja Kuntaliiton julkaisemaa jätetaksaopasta. Jätetaksaa on myös selkeytetty ja tasapuolistettu alueella, mm. jätehuollon perusmaksu on tasamääräinen koko alueella. Jätetaksa ja jätehuollon palvelutaso päivitettiin keskustelemalla ja kuulemalla asiasta alueen kuntia.

Yksikössä valmisteltiin myös Pertunmaan kunnan liittymistä Kymen jätelautakuntaan. Kunta oli päättänyt liittyä Kymenlaakson Jäte Oy:n osakkaaksi, joten jätelain mukaisesti kunnan jätehuoltoviranomaiseksi tuli siten Kymen jätelautakunta. Virallisesti liitos tapahtui 1.1.2023, mutta vuonna 2022 päivitettiin jätelautakuntasopimus, jonka kaikki kunnat hyväksyivät.

Muutokset ovat myös vaikuttaneet tiedottamiseen ja sen runsaaseen tarpeeseen. Tiedotusta kaipaavat asukkaat, kunnat sekä jätteenkuljetusyritykset. Kunnissa on käyty kertomassa ajankohtaisista aiheista. Asukkaille on tiedotettu mm. sosiaalisen median ja muun median kautta. Tiedottamista on syytä edelleen lisätä ja siitä pitäisi tehdä rutiininomaista.

Muuttuneen maailmantilanteen (korona ja Ukrainan sota) myötä myös jätehuollon valmiusasiat olivat pinnalla vuonna 2022.

Jätelautakunnan toiminta

Jätelautakunta kokoontui viisi kertaa vuoden 2022 aikana. Lapinjärven edustaja vaihtui kesken kauden. Muutoin lautakunnan kokoonpano pysyi samana.

Vakituisessa henkilöstössä ei tapahtunut muutoksia. Jätelautakunnassa eli Alueellinen jätehuolto - yksikössä työskenteli projektityöntekijä 15.8.-31.12.2022 kompostointirekisterin parissa. Sama henkilö jatkaa vuoden 2023 Yhdyskuntatekniikan toimistosihteerinä. Alueellinen jätehuolto -yksikkö jatkoivat edelleen säännöllisiä tiimipalavereja. Yhteistyötä ja tiedotusta sidosryhmiin, mm. kuntiin ja jätteenkuljetusyrityksiin, jatkettiin. Jäteyhtiön kanssa jatkettiin runsasta yhteistyötä mm. jätehuoltomääräyksiä, jätehuollon palvelutasoa ja jätetaksaa valmisteltaessa. Lisäksi jäteyhtiön asiakaspalveluhenkilöstön kanssa puitiin säännöllisesti asiakaspalveluun liittyviä asioita.

Viranhaltijapäätöksiä tehtiin 1 221 kpl. Hakemuksia ja ilmoituksia saapui yhteensä 8 323. Saapuneiden hakemusten ja ilmoitusten määrästä kompostointi-ilmoituksia on 6 743 kpl. Kompostointi-ilmoitusten määrä oli suurempi kuin etukäteen arvioitiin. Näistä ei tehdä viranhaltijapäätöksiä, mutta ne viedään kompostointirekisteriin. Hakemusten ja ilmoitusten määrä sisältää myös jätteenkuljettajien raportoinnin jätteenkuljetusrekisteriin (22 kpl).

Viranhaltijapäätöksiä tehtiin arvioitua enemmän. Kompostointi-ilmoitukset oletettavasti poikivat lisää tyhjennysvälihakemuksia. Vuoden 2022 talousarviota tehtäessä oli ajateltu, että päätösten määrä vähenee, kun jätehuoltomääräykset muutetaan siten, ettei päätöksiä tyhjennysväleistä enää tehtäisi. Uusia jätehuoltomääräyksiä ei kuitenkaan saatu voimaan vielä vuoden 2022 aikana.

Riskianalyysi

Koronan vuoksi oli hieman poissaoloja vuonna 2022, muttei se vaarantanut oleellisesti yksikön toimintaa. Kompostointirekisteriä varten saatiin lisäresurssi loppuvuodeksi 2022. Resurssipula oli kuitenkin todellinen jätelainsäädännön muutostyöstä aiheutuvan lisätyön vuoksi. Riski kuntien erilaisista näkemyksistä eivät toteutuneet esim. jätehuollon palvelutason tai jätetaksan valmistelussa.

Talous

Kymen jätelautakunnan talous toteutui miltei suunnitelman mukaisesti. Henkilöstömenot ja palvelujen ostot olivat arvioitua pienemmät. Jätelautakunnan kustannuspaikalle kirjataan yhden hallintosihteerin palkkamenot. Jätelautakunnan perustamissopimuksen mukaisesti Kymenlaakson Jäte Oy:lle hyvitetiin ylijäämää 19 039,16 euroa.

Kymen jätelautakunta 1000 e	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Muutettu talousarvio	Toteuma	Poikkeama	Tot-%
Toimintatulot	296	0	296	277	-19	93,7
Myyntitulot	296	0	296	277	-19	93,7
Toimintamenot	-296	0	-296	-277	19	93,7
Henkilöstömenot	-224	0	-224	-209	15	93,3
Palkat ja palkkiot	-186	0	-186	-175	12	93,8
Henkilösivumenot	-38	0	-38	-35	3	91,0
Eläkemenot	-31	0	-31	-28	3	90,7
Muut henkilösivumenot	-7	0	-7	-6	0	92,8
Palveluiden ostot	-47	0	-47	-43	3	92,9
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1	0	-1	-2	-1	157,0
Muut toimintamenot	-24	0	-24	-23	1	95,1
Toimintakate	0	0	0	0	0	0,0
Laskennalliset kustannukset	0	0	0	-14		
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0		
Muut laskennalliset kust.	0	0	0	-14		
Kokonaiskustannukset	0	0	0	-14		

Valtuuston hyväksymien toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Strategiaohjelma: Sisäisen toiminnan kehittäminen	Strategiatavoite: Osaava henkilöstö ja osallistava johtaminen		
Talousarviotavoite: Jätehuollon asiakastytyväisyys hyvällä tasolla (FCG:n tutkimus Kouvola ja Kotka) ja ilmoitusten sekä hakemusten käsittely kohtuullisen ajan puitteissa	Tilannekuvaus ja riskiarvio: Asiakastytyväisyyskysely tehty loppukeväällä. Jätehuolto yleensä -mittarin arvosana oli Kouvolassa 4,07, Kotkassa 4,03 ja Haminassa 3,91. Viime kyselyssä sekä Kouvolan (2020), että Kotkan (2021) arvot olivat 4,12, joten laskua tyytyväisyydessä on tapahtunut. Haminassa kysely on toteutettu viimeksi vuonna 2018 ja Haminan arvosana oli tuolloin 3,94. Haminassa on erilainen jätteenkuljetusjärjestelmä kuin Kotkassa ja Kouvolassa. Kuitenkin edelleen ko. arvosanat olivat 26 kunnan joukosta 2. ja 4., Hamina sijalla 14. Hakemusten käsittelyaika oli koko vuoden keskiarvolla mitattuna 47 päivää, joka on viisi päivää tavoitetta pidempi. Käsittelyajan pituuteen vaikuttivat hakemusten runsaan määrän lisäksi lainsäädäntömuutosten aiheuttama työmäärän kasvu eli käytännössä resurssipula.		
Mittarit			
Asiakastytyväisyys (1-5)	Lähtöarvo 12/2020 4.09	Toteuma-arvo 12/2022 4.00	Tavoitearvo 12/2022 4.10
Käsittelyaika (päivää)	Lähtöarvo 8/2021 42.00	Toteuma-arvo 12/2022 47.00	Tavoitearvo 12/2022 42.00

Strategiaohjelma: Hyvinvoinnin kasvu**Strategiatavoite: Resurssitehokkuus**

Talousarviotavoite: Jätelainsäädännön muutosten jalkauttaminen mm. jätehuoltomääräysten päivityksen sekä rekisteröintityöhön valmistautumisen kautta	Tilannekuvaus ja riskiarvio: Jätehuoltomääräykset saatiin melkein valmiiksi. Valmistuvat alkuvuodesta 2023. Jätehuollon palvelutasomääritys sekä jätetaksan perusteet saatiin uudistettua. Kompostointirekisteri saatiin tehtyä ja kompostointi-ilmoituksia vastaanotettiin tuhansia. Ilmoitusten vastaanottamistavassa ja rekisteriin pudottamisessa on vielä kehitettävää.		
Mittarit			
Toteutumisaste (%)	Lähtöarvo 8/2021 0.00	Toteuma-arvo 12/2022 50.00	Tavoitearvo 12/2022 50.00

Strategiaohjelma: Sisäisen toiminnan kehittäminen**Strategiatavoite: Uudet toimintatavat**

Talousarviotavoite: Sidosryhmäyhteistyön (palaverit kuntien ja Kymenlaakson Jäte Oy:n kanssa) ja tiedotuksen (mm. tiedotussuunnitelma) kehittäminen	Tilannekuvaus ja riskiarvio: Jätelain muutosten jalkauttamisessa (mm. Jätehuoltomääräysten uudistaminen), palvelutason ja jätetaksan perusteiden uudistamisessa tehtiin paljon yhteistyötä Kymenlaakson Jätteen ja kuntien kanssa. Se näkyy yhteistyötilaisuuksien määrässä. Muutoinkin sidosryhmäyhteistyö kehittyi/parantui vuoden aikana. Yhteistyötä tehtiin myös jätteenkuljetusyritysten ja muiden jätehuoltoviranomaisten kanssa. Asioista tiedotettiin mediatiedotteilla, lehti- ja nettikuulutuksilla, tiedottamalla kuntiin ja niiden netissä/somessa. Kompostointi-ilmoitustiedottamisessa onnistuttiin ainakin osittain, koska ilmoituksia saatiin ennakoitua enemmän. Varsinainen tiedotussuunnitelma jäi tekemättä, eikä tiedottaminen ole vielä rutiinomaista.		
Mittarit			
Toteutuneet tilaisuudet (kpl)	Lähtöarvo 8/2021 3.00	Toteuma-arvo 12/2022 36.00	Tavoitearvo 12/2022 18.00
Toteutumisaste (%)	Lähtöarvo 8/2021 0.00	Toteuma-arvo 12/2022 40.00	Tavoitearvo 12/2022 100.00

Henkilöstöresurssit

Henkilöstömäärä henkilötyövuosina	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Kymen jätelautakunta	3,0	3,3	3,1

Toiminnan volyymit

Kymen jätelautakunta	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Saapuneiden hakemusten ja ilmoitusten määrä	1 626	5 000	8 323
Tehtyjen viranhaltijapäätösten määrä	1 403	800	1 221

2.2.5 Yhteenvedo käyttötalouden toteutumisesta

Kouvolan kaupunki, 1000 e	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Muutettu talousarvio	Toteutuma	Poikkeama	Tot-%
Yhteistoiminta						
Toimintatulot	1 000	0	1 000	975	-25	97,5
Toimintamenot	-357 050	-14 764	-371 814	-387 250	-15 436	104,2
Toimintakate	-356 050	-14 764	-370 814	-386 275	-15 461	104,2
Tarkastuslautakunta						
Toimintamenot	-188	0	-188	-168	20	89,5
Toimintakate	-188	0	-188	-168	20	89,5
Kaupunginhallitus						
Toimintatulot	67 471	3 678	71 149	70 800	-349	99,5
Valmistus omaan käyttöön	100	0	100	204	104	204,3
Toimintamenot	-61 713	-3 824	-65 536	-66 211	-674	101,0
Toimintakate	5 858	-146	5 712	4 793	-919	83,9
Konsernipalvelut yhteensä						
Toimintatulot	67 471	3 678	71 149	70 800	-349	99,5
Valmistus omaan käyttöön	100	0	100	204	104	204,3
Toimintamenot	-61 901	-3 824	-65 724	-66 379	-655	101,0
Toimintakate	5 670	-146	5 524	4 625	-899	83,7
Kasvatus- ja opetuslautakunta						
Toimintatulot	8 668	400	9 068	9 859	791	108,7
Toimintamenot	-146 103	-2 247	-148 351	-150 688	-2 337	101,6
Toimintakate	-137 435	-1 847	-139 283	-140 829	-1 546	101,1
Liikunta- ja kulttuurilautakunta						
Toimintatulot	5 971	-650	5 321	4 972	-350	93,4
Toimintamenot	-30 932	-634	-31 566	-31 211	355	98,9
Toimintakate	-24 961	-1 284	-26 245	-26 240	5	100,0
Sivistys yhteensä						
Toimintatulot	14 639	-250	14 389	14 830	441	103,1
Toimintamenot	-177 035	-2 881	-179 917	-181 899	-1 982	101,1
Toimintakate	-162 396	-3 131	-165 527	-167 069	-1 541	100,9
Tekninen lautakunta						
Toimintatulot	35 146	0	35 146	35 300	154	100,4
Valmistus omaan käyttöön	1 289	0	1 289	1 293	4	100,3
Toimintamenot	-49 022	-2 421	-51 443	-51 997	-554	101,1
Toimintakate	-12 587	-2 421	-15 008	-15 403	-395	102,6
Kymen jätelautakunta						
Toimintatulot	296	0	296	277	-19	93,7
Toimintamenot	-296	0	-296	-277	19	93,7
Toimintakate	0	0	0	0	0	0,0
Tekniikka ja ympäristö yhteensä						
Toimintatulot	35 442	0	35 442	35 577	135	100,4
Valmistus omaan käyttöön	1 289	0	1 289	1 293	4	100,3
Toimintamenot	-49 318	-2 421	-51 739	-52 274	-535	101,0
Toimintakate	-12 587	-2 421	-15 008	-15 403	-395	102,6
Käyttötalous yhteensä						
Toimintatulot	118 552	3 428	121 980	122 182	202	100,2
Valmistus omaan käyttöön	1 389	0	1 389	1 498	109	107,8
Toimintamenot	-645 304	-23 890	-669 194	-687 801	-18 608	102,8
Toimintakate	-525 363	-20 462	-545 825	-564 122	-18 297	103,4

2.3 Tuloslaskelmaosan toteutuminen

Tuloslaskelma-, investointi- ja rahoitusosien talousarvion vertailut esitetään sisältäen kaikki kaupungin kustannukset mukaan lukien sisäiset erät. Toteutumisvertailuissa esitetään alkuperäinen talousarvio ja siihen hyväksytyt muutokset, muutettu talousarvio, toteutuma sekä poikkeama muutetun talousarvion ja toteuman välillä.

Kouvolan kaupunki	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutos	Muutettu talousarvio	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatuotot	118 551 572	3 427 978	121 979 550	122 181 662	202 112
Myyntituotot	34 171 438	-400 000	33 771 438	33 622 913	-148 525
Maksutuotot	4 576 700	0	4 576 700	4 315 927	-260 773
Tuet ja avustukset	7 231 342	663 000	7 894 342	9 851 648	1 957 306
Muut toimintatuotot	72 572 092	3 164 978	75 737 070	74 391 173	-1 345 897
Valmistus omaan käyttöön	1 389 200	0	1 389 200	1 497 730	108 530
Toimintakulut	-645 303 784	-23 889 958	-669 193 742	-687 801 414	-18 607 672
Henkilöstökulut	-138 293 346	-2 092 380	-140 385 726	-141 675 736	-1 290 010
Palkat ja palkkiot	-107 129 965	-700 000	-107 829 965	-108 757 451	-927 486
Henkilösivukulut	-31 163 381	-1 392 380	-32 555 761	-32 918 285	-362 524
Eläkekulut	-27 086 104	-1 358 090	-28 444 194	-28 739 676	-295 482
Muut henkilösivukulut	-4 077 277	-34 290	-4 111 567	-4 178 609	-67 042
Palvelujen ostot	-422 077 607	-16 047 600	-438 125 207	-455 189 310	-17 064 103
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-21 541 844	-3 810 000	-25 351 844	-26 167 972	-816 128
Avustukset	-9 056 744	400 000	-8 656 744	-8 299 333	357 411
Muut toimintakulut	-54 334 243	-2 339 978	-56 674 221	-56 469 063	205 158
Toimintakate	-525 363 012	-20 461 980	-545 824 992	-564 122 022	-18 297 030
Verotulot	365 500 000	14 500 000	380 000 000	380 974 531	974 531
Valtionosuudet	175 650 000	0	175 650 000	179 179 326	3 529 326
Rahoitustuotot ja -kulut	10 185 000	0	10 185 000	9 075 701	-1 109 299
Korkotuotot	1 800 000	0	1 800 000	2 094 334	294 334
Muut rahoitustuotot	11 090 000	0	11 090 000	11 063 322	-26 678
Korkokulut	-2 500 000	0	-2 500 000	-2 322 247	177 753
Muut rahoituskulut	-205 000	0	-205 000	-1 759 709	-1 554 709
Vuosikate	25 971 988	-5 961 980	20 010 008	5 107 536	-14 902 472
Poistot ja arvonalentumiset	-25 500 000	0	-25 500 000	-25 181 483	318 517
Suunnitelman muk. poistot	-25 500 000	0	-25 500 000	-25 061 212	438 788
Arvonalentumiset	0	0	0	-120 271	-120 271
Tilikauden tulos	471 988	-5 961 980	-5 489 992	-20 073 947	-14 583 955
Poistoeron muutos	70 000	0	70 000	71 451	1 451
Tilikauden ylijäämä (alij.)	541 988	-5 961 980	-5 419 992	-20 002 496	-14 582 504

Toimintatulot

Toimintatulot toteutuivat 0,2 milj. euroa muutettua talousarviota paremmin. Myyntituloja kertyi 33,6 milj. euroa (99,6 %). Myyntitulojen kertymään vaikutti mm. Kymsotelta ennakoitua suurempana toteutunut laskutus vammaisten lasten loma-ajanhoidosta sekä kuntouttavasta aamu- ja iltapäivähoidosta, tulojen vähennykset joukkoliikenteessä ja liikuntapalveluissa loppuvuonna toteutettu uimahallien sulkeminen energiasäästötoimenpiteenä. Maksutuottojen kertymä oli noin 0,3 milj. euroa muutettua talousarviota pienempi, mm. varhaiskasvatuksen hoitopäivämaksuihin oli myönnetty

maksuhojennuksia tulotasojen muuttuessa. Tuet ja avustukset toteutuivat 2,0 milj. euroa muutettua talousarviota paremmin. Muutettua talousarviota parempaan kertymään vaikutti Kelan koulumatkatuen ennakoitua suurempi määrä, kasvatukseen ja opetukseen valtiolta saatujen kohdennettujen kehittämisrahojen kasvu mm. koronarahoituksen osalta. Muiden toimintatuottojen kertymä jäi 1,3 milj. euroa ennakoitua pienemmäksi. Vuokratulojen kertymä jäi 1,1 milj. euroa ennakoitua alhaisemmaksi. Pysyvien vastaavien luovutustuotot toteutuivat 0,4 milj. euroa ennakoitua heikommin. Sakkojen ja uhkasakkojen kertymä oli 0,1 milj. euroa arvioitua parempi.

Toimintamenot

Toimintamenojen ylitys oli 18,6 milj. euroa muutettuun talousarvioon nähden. Henkilöstökulut toteutuivat 1,3 milj. euroa muutettua talousarviota suurempina. Poikkeamaan vaikuttaa mm. koronanasta aiheutuneet kohonneet sijaiskustannukset. Palvelujen ostot ylittivät muutetun talousarvion 17,1 milj. eurolla. Asiakaspalveluiden ostot ylittyivät 16,0 milj. euroa. Asiakaspalveluiden ostoihin sisältyy 11,6 milj. euron pakollisen varauksen purku (vähentää menoja) Kymnsoten alijäämien kattamiseen. Asiakaspalvelujen ostoihin sisältyvät kotikuntalain korvaukset ja lasten päivähoidon palvelusetelit toteutuivat lähes talousarvion mukaisesti. Asiantuntija-, toimisto- ja ICT-palvelut toteutuivat yhteensä 1,2 milj. euroa pienempinä muutettuun talousarvioon nähden. Rakennusten ja alueiden rakentamispalveluihin käytettiin 1,4 milj. euroa muutetussa talousarviossa ennakoitua enemmän. Majoitus- ja ravitsemispalvelujen ylitys muutettuun talousarvioon oli 0,3 milj. euroa. Myös matkustus- ja kuljetuspalvelujen osalta ylitys oli 0,6 milj. euroa. Merkittävimpänä poikkeamana on koulukuljetuskustannusten ylitys 0,5 milj. euroa lisääntyneistä harkinnanvaraisista kuljetuksista ja valmistavan opetuksen oppilaiden kuljetuksista. Aineet, tarvikkeet ja tavarat toteutuivat 0,8 milj. euroa suurempina muutettuun talousarvioon nähden. Merkittävin ylitys, 1,1 milj. euroa, oli sähkö- ja kaasuhankeissa. Lämmityskulut jäivät 0,4 milj. euroa muutetussa talousarviossa ennakoitua pienemmäksi. Elintarvikkeisiin käytettiin 0,1 milj. euroa ennakoitua enemmän.

Avustuksia maksettiin 0,4 milj. euroa muutetussa talousarviossa ennakoitua vähemmän. Lastenhoidon tukia maksettiin 0,2 milj. euroa arvioitua vähemmän. Avustukset yhteisöille toteutuvat 0,1 milj. euroa ennakoitua pienempinä. Muut toimintakulut toteutuivat 0,2 milj. euroa pienempinä muutettuun talousarvioon nähden. Merkittävimmät poikkeamat olivat koneiden ja laitteiden vuokrissa sekä pääomavuokrissa, jotka toteutuivat muutettuun talousarvioon nähden pienempinä. Luottotappioita kirjattiin 0,1 milj. euroa ennakoitua enemmän.

Toimintakate

Toimintakate, -564,1 milj. euroa, toteutui 18,3 milj. euroa muutetussa talousarviossa ennakoitua heikommin.

Verotulot ja valtionosuudet

Julkista rahoitusta (verotulot ja valtionosuudet) kertyi yhteensä 560,2 milj. euroa. Verotulot toteutuivat 15,5 milj. euroa alkuperäistä talousarviota paremmin. Tuloverot toteutuivat 0,6 milj. euroa muutettua talousarviota paremmin. Kiinteistöverojen toteutuma oli talousarvion mukainen. Osuus yhteisöverojen tuotosta toteutui 1,5 milj. euroa muutetussa talousarviossa ennakoitua paremmin. Talouskasvu ja työllisyyden kehitys vaikuttivat positiivisesti kuntien verotuloihin. Kiinteistöverojen osalta kasvu johtui joustavaan verotuksen valmistumiseen siirtymisestä.

Verotulot, 1000 e	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutos	Muutettu talousarvio	Toteutuma	Tot-%	Poikkeama
Kunnan tulovero	311 500	3 500	315 000	314 413	99,8	-587
Kiinteistövero	28 000	2 000	30 000	30 016	100,1	16
Osuus yhteisöveron tuotosta	26 000	9 000	35 000	36 546	104,4	1 546
Yhteensä	365 500	14 500	380 000	380 975	100,3	975

Kouvola	Tuloveroprosentti	Verotettava tulo, milj. e	Muutos
Verovuosi 2018	20,75	1 381	1,0 %
Verovuosi 2019	20,75	1 408	2,0 %
Verovuosi 2020	21,25	1 422	1,0 %
Verovuosi 2021	21,25	1 452	2,1 %
Verovuosi 2022	21,25		

Kouvolan kiinteistöveroprosentit olivat

Yleinen kiinteistövero 1,45 %

Vakituiset asuinrakennukset 0,65 %

Muut asuinrakennukset 1,35 %

Voimalaitosrakennus 3,10 %

Rakentamaton rakennuspaikka, ei määritelty erikseen, jolloin se on sama kuin yleinen kiinteistöveroprosentti

Valtionosuuksia saatiin 3,5 milj. euroa muutetussa talousarviossa ennakoitua enemmän.

Valtionosuuksiin sisältyi 1,4 milj. euron harkinnanvarainen valtionosuuden korotus. Ammatillisen koulutuksen järjestäjän saama valtionosuus siirtyi yhtiöittämisen myötä perustetulle yhtiölle, joten kaupungille tuleva opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuus on negatiivinen.

Valtionosuudet, 1000 e	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutos	Muutettu talousarvio	Toteutuma	Tot-%	Poikkeama
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus, ml. tasaukset	141 600	0	141 600	142 227	100,4	627
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-6 600	0	-6 600	-7 243	109,7	-643
Harkinnanvarainen valtionosuuden korotus	0	0	0	1 350		1 350
Verotulomenetysten kompensatio	40 650	0	40 650	42 846	105,4	2 196
Yhteensä	175 650	0	175 650	179 179	102,0	3 529

Rahoitustulot ja -menot

Rahoitustulot ja -menot, 9,1 milj. euroa, toteutuivat arvioitua heikommin. Korkotulot toteutuivat 0,3 milj. euroa muutetussa talousarviossa ennakoitua suurempina ja korkomenot 0,2 milj. euroa muutettua talousarviota pienempinä. Muut rahoitustuotot, 11,1 milj. euroa, toteutuvat lähes muutetun talousarvion mukaisesti. Osinkotuotot toteutuivat 0,8 milj. euroa muutetussa talousarviossa ennakoitua pienempinä, kun taas arvopapereiden luovutusvoittojen kertymä oli 0,7 milj. euroa ennakoitua parempi. Muut rahoitusmenot ylittyivät 1,6 milj. euroa muutettuun talousarvioon nähden. Poikkeama johtuu arvopapereiden luovutustappioista ja arvonalentumisista.

Vuosikate sekä poistot ja arvonalentumiset

Vuosikatteen muodostui 5,1 milj. euroa, mikä on 14,9 milj. euroa muutettua talousarviota heikompi. Poistot ja arvonalentumiset alittivat muutetun talousarvion 0,3 milj. eurolla.

2.4 Investointiosan toteutuminen

Investointimenot olivat yhteensä 35,0 milj. euroa ja ne toteutuivat 4,7 milj. euroa muutettua talousarviota pienempinä. Investointituloja oli 7,0 milj. euroa, josta rahoitusosuuksia oli 2,3 milj. euroa ja pysyvien vastaavien myyntituloja 4,6 milj. euroa. Nettoinvestoinnit olivat 28,0 milj. euroa eli 9,2 milj. euroa alle muutetun talousarvion.

Perusinvestointimenot (ml. leasing, vuokraus ja muu rahoitusmalli) olivat 8 milj. euroa. Elinkeinopolittiset hankkeet, sisältäen kärkihankkeet ja muut elinvoimaa vahvistavat hankkeet, olivat 20 milj. euroa.

Kouvolan kaupunki	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutos	Muutettu talousarvio	Toteutuma	Tot-%	Poikkeama
Aineettomat hyödykkeet	-1 956 000	200 000	-1 756 000	-1 140 681	65,0	615 319
Aineettomat oikeudet	-941 000	0	-941 000	-90 701	9,6	850 299
Muut pitkävaikutteiset menot	-1 015 000	200 000	-815 000	-1 101 359	135,1	-286 359
Ennakkomaksut	0	0	0	51 379		51 379
Aineelliset hyödykkeet	-39 295 000	1 850 000	-37 445 000	-33 753 421	90,1	3 691 579
Maa- ja vesialueet	-1 300 000	-350 000	-1 650 000	-1 410 525	85,5	239 475
Rakennukset	-11 350 000	-530 000	-11 880 000	-9 458 647	79,6	2 421 353
Kiinteät rakenteet ja laitteet	-26 095 000	2 730 000	-23 365 000	-6 916 223	29,6	16 448 777
Koneet ja kalusto	-550 000	0	-550 000	-653 490	118,8	-103 490
Keskeneräiset hankinnat ja ennakkomaksut	0	0	0	-15 314 536		-15 314 536
Sijoitukset	-500 000	0	-500 000	-122 730	24,5	377 270
Osakkeet ja osuudet	-500 000	0	-500 000	-122 730	24,5	377 270
Investointimenot yhteensä	-41 751 000	2 050 000	-39 701 000	-35 016 833	88,2	4 684 167
Rahoitusosuudet	1 900 000	230 000	2 130 000	2 342 228	110,0	212 228
Pysyvien vastaavien myynti	400 000	-100 000	300 000	4 631 443	1543,8	4 331 443
Investointitulot yhteensä	2 300 000	130 000	2 430 000	6 973 671	287,0	4 543 671
Nettoinvestoinnit yhteensä	-39 451 000	2 180 000	-37 271 000	-28 043 163	75,2	9 227 837
Korvausinvestoinnit						
Investointimenot	-17 290 000	-245 000	-17 535 000	-15 025 663	85,7	2 509 337
Investointitulot	0	34 000	34 000	4 650 671	13678,4	4 616 671
Uusinvestoinnit						
Investointimenot	-24 461 000	2 295 000	-22 166 000	-19 991 170	90,2	2 174 830
Investointitulot	2 300 000	96 000	2 396 000	2 322 999	97,0	-73 001

Kärkihankkeiden erittely	Euroa	Kokonais-kustannus-arvio	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutos	Muutettu talousarvio	Toteutuma	Poikkeama
RR-terminaalin rakentaminen	Menot	-32 050 000	-9 500 000	-800 000	-10 300 000	-9 560 235	739 765
RR-terminaalin rakentaminen	Tulot	6 410 000	1 900 000	140 000	2 040 000	1 967 088	-72 912
RR-terminaalin rakentaminen	Netto	-25 640 000	-7 600 000	-660 000	-8 260 000	-7 593 147	666 853
RR-alue II-vaihe	Menot		-2 570 000	2 570 000	0	-2 320	-2 320
RR-alue II-vaihe	Tulot		0	0	0	0	0
RR-alue II-vaihe	Netto		0	-2 570 000	2 570 000	-2 320	-2 320
Käyrälammen kehittäminen	Menot	-4 160 000	-780 000	270 000	-510 000	-459 645	50 355
Käyrälammen kehittäminen	Tulot		0	0	0	0	0
Käyrälammen kehittäminen	Netto	-4 160 000	-780 000	-4 940 000	-510 000	-459 645	50 355
Kärkihankkeet yhteensä	Netto	-29 800 000	-10 950 000	-3 030 000	-8 770 000	-8 055 112	714 888

Aineettomat hyödykkeet

ICT-investointeja toteutui 0,4 milj. euroa. ICT-investointien osalta vuodelta 2021 jatkuneet ruokapalveluiden Aromi-toiminnanohjausjärjestelmän versiopäivitys ja henkilöstöhallinnon työajanseurantajärjestelmän hankinta ja käyttöönottoprojektit toteutuivat. Suunnitelmien mukaisesti

toteutui myös viestintä ja VisitKouvolan kokoustalojen myynti- ja asiakkuudenhallintajärjestelmän hankinta sekä tekniikka ja ympäristöpalveluiden viistoilmakuvaus ja Trimble Locus sovellushankkeet. Tekniikka ja ympäristöpalveluiden Trimble Locus Cloudin kehityshankkeet toteutuivat osittain. Tietohallinnon Digitalisaatio –investoinnin osalta toteutui sisäisen viestinnän kehitys, kotoutumispalveluiden järjestelmän hankinta ja käyttöönotto, HR- ja Talousraportoinnin kehittäminen. Rakennusvalvonnan digitointi käynnistyi vuonna 2022, mutta sen osalta ei vielä toteumia, projekti jatkuu vuonna 2023. Ympäristönsuojelun sähköinen asiointijärjestelmä ja Timmi - tilavarausjärjestelmän kehittäminen toteutuivat käyttötaloushankintana. Tiedonhallintalain vaatimuksiin liittyvää investointia ei toteutettu.

Muiden pitkävaikutteisten menojen toteuma oli yhteensä 1,1 milj. euroa. Uusinvestoinnit, 0,6 milj. euroa (82,0 %) kohdentuivat hulevesien ja VT6 Keltti-Tanttari –tiedustelun kustannusosuuksiin. Toteutuma perustui Kouvolan Vesi Oy:n hulevesilaskutukseen sekä tiedustelun etenemiseen perustuviin laskuihin.

Korvausinvestoinnit olivat noin 0,1 milj. euroa (78,6 %) ja ne kohdentuivat myös hulevesiin sekä Lamminkujan kohdan (Ahlmanintie) keskisaarekkeen urakkaan, josta kaupunki maksaa 50 %. Lamminkujaa ei pystytty aloittamaan hankintapäätöksen jälkeen havaittujen liito-oravien takia. Hulevesien toteutuma perustui Kouvolan Vesi Oy:n lähettämiin laskuihin.

Aineelliset hyödykkeet

Maa- ja vesialueet

Maa- ja vesialueiden hankinnassa pääpaino oli asemakaavahankkeiden edistämässä ja yritysalueiden hankkimisessa kaupungin omistukseen. Kahden Teholan alueen tontin esirakentaminen saatiin lähes valmiiksi. Maa-alueiden hankintaan käytettiin 1,4 milj. euroa eli 0,3 milj. euroa muutetussa talousarviossa ennakoitua vähemmän. Investointitulojen kertymä jäi talousarvion tuloarviosta, koska tasearvoltaan korkeita kohteita ei saatu myytyä rittävästi.

Rakennukset

Rakennusinvestointeihin kohdistuvat investointimenot olivat 11,6 milj. euroa ja ne toteutuivat noin 0,9 milj. euroa muutettua talousarviota pienempinä. Investointituloja kertyi 4,7 milj. euroa, pääosin pysyvien vastaavien myynnistä.

Pääpelastusaseman peruskorjaukseen ja VPK-tilojen laajennukseen oli vuodelle 2022 budjetoitu 1,4 milj. euroa, kokonaiskustannuksen ollessa 8,1 milj. euroa. Talousarviomuutoksen myötä budjetti oli 2,4 milj. euroa, kokonaiskustannuksen ollessa 9,6 milj. euroa. Vuonna 2022 hankkeeseen kohdistui arvioitua enemmän välttämättömiä lisä- ja muutostöitä. Rakentamiseen käytettiin 2,5 milj. euroa vuonna 2022. Kohde valmistui sovituissa aikatauluissa, heinäkuussa 2022.

Patria-hallin laajennukselle oli alkuperäisessä talousarviossa varattu 2,7 milj. euroa. Hanke ei toteutunut ja talousarviomuutoksen myötä määräraha poistettiin.

Saviniemen kentän valaistukselle oli varattu 0,4 milj. euroa. Saviniemen kentän valaistus päätettiin toteuttaa myöhemmin tulevan kentän saneerauksen yhteydessä ja talousarviomuutoksen myötä määräraha poistettiin.

Sarkolan koululle oli talousarviossa varattu 3,0 milj. euroa. Vuoden 2021 toteuma oli ennakoitua pienempi, joten määräraha nostettiin talousarviomuutoksella 4,0 milj. euroon kokonaiskustannuksen pysyessä samana. Vuonna 2022 rakentamiseen käytettiin 4,4 milj. euroa. Kohteessa alkoi koulutoiminta sovituissa aikatauluissa, elokuussa 2022.

Marjoniemen yhtenäiskoulun rakentamiseen alkuperäisessä talousarviossa varattiin 0,5 milj. euroa, talousarviomuutoksen myötä määrärahaa oli 0,1 milj. euroa. Hankesuunnittelu viivästyi investointien uudelleen tarkastelun myötä. Toteuma vuodelle 2022 jäi noin 40 000 euroon.

Uuden uimahallin -hankkeelle oli varattu 0,25 milj. euroa, mutta talousarviomuutos tehtiin koska hanketta ei ehditty toteuttamaan alkuperäisen suunnitelman mukaisesti. Muutetussa talousarviossa määrärahaa oli 0,15 milj. euroa, josta toteutui noin 86 000 euroa. Hankesuunnittelu on kuitenkin edennyt ja tulee päätöksentekoon alkuvuodesta 2023.

Museo-teatteri, uudisrakennuksen hankesuunnittelu eteni, vaikkakin vuoden aikana eteneminen hetkellisesti hidastui. Alkuperäisessä talousarviossa hankkeelle oli varattu 0,2 milj. euroa, talousarviomuutoksen myötä 50 000 euroa, toteuma ollessa 90 000 euroa vuodelle 2022.

Rakennushankkeiden kalustuksiin oli varattu noin 0,6 milj. euron määräraha. Tästä noin 0,5 milj. euroa käytettiin Sarkolan koulun irtokalusteiden sekä varusteiden ensihankintaan.

Talousarviomuutoksen myötä pieninvestointilistalla ollut kohde ”Kuusankosken jäähallin energiasäästötoimet” muutettiin omaksi projektiksi, jolle budjetoitiin 0,37 milj. euroa. Toteuma hankkeelle oli 0,38 milj. euroa. Vastaavasti myös Inkeröisten uimahallin pieninvestointikohde muutettiin omaksi projektiksi, jolle budjetoitiin 0,43 milj. euroa. Toteuma hankkeelle oli 0,46 milj. euroa. Molemmissa toteutettiin suunniteltua laajempi korjaustyö.

Kouvola-talon 2.vaiheen korjaustöihin ei ollut varattu alkuperäisessä talousarviossa määrärahaa, kuitenkin osa vuodelle 2021 budjetoidusta urakkalaskutuksesta toteutui vuonna 2022.

Talousarviomuutoksella määrärahaa lisättiin 0,3 milj. euroa, toteuman ollessa 0,3 milj. euroa.

Tilojen hankesuunnitteluun oli talousarviossa varattu 0,3 milj. euroa. Toteumia tähän ei syntynyt, koska vuonna 2022 laadittiin hankesuunnitelmia taloussuunnitelmassa oleville investoinneille (kustannukset kirjattiin suoraan investointiprojekteille).

Pieninvestointeihin varattiin alkuperäisessä talousarviossa 3,0 milj. euroa, talousarviomuutosten jälkeen määrärahaksi muodostui 3,8 milj. euroa. Pieninvestointimenot olivat 2,8 milj. euroa ja investointitulot 0,2 milj. euroa. Muutamia pieninvestointeja toteutettiin talousarvion myötä aiottua laajempina korjaustöitä, jotka vähentävät tulevien vuosien korjaustarvetta kyseisissä kohteissa. Lisäksi pieninvestointien kustannuksiin vaikutti vuoden aikana nousseet rakentamisen kustannukset. Osassa toteutunut kustannus alitti investoinnin rajan (30 000 euroa) ja ne toteutettiin käyttötaloudesta.

Kokonaan toteuttamatta jäivät Tornionmäen koulun muutostyöt (eivät toteutuneet käyttäjäryhmän tekemien päätöksien vuoksi), Kouvolan teatterin hissi, koska pitkät toimitusajat siirsivät toteutuksen vuodelle 2023, Anjalan kartanon alueen johtomuutokset (odottaa päätöksiä alueen jatkokäytöstä) sekä Yhteislyseon RAU ja pannuhuoneen korjaukset, joiden toteutus siirtyi vuodelle 2023.

Vuoden aikana pieninvestointikohteiksi lisättiin ja toteutettiin lämmitysjärjestelmämuutokset, jossa oli useita kohteita. Alle investointirajan olevien kohteiden toteutus kirjattiin käyttötaloudesta, kuten myös väestönsuojien kunnossapitotoimenpiteet (toteutus pääosin käyttötaloudesta). Pyöräilyn edistäminen tarkennettiin koskemaan kaupungintalon pyöräilyä tukeviin parannuksiin sekä muihin ilmenneisiin korjaustarpeisiin ja toiminnallisten muutosten toteuttamiseen ja hanke toteutui muutetun talousarvion mukaisesti.

Pieninvestointeihin varatulla budjetilla aloitettiin lisäksi vuoden 2023 pieninvestointien suunnitteluja, toteumaa tälle kohteelle ei kuitenkaan ole kirjautunut, koska kustannukset siirtyvät vuoden 2023 pieninvestoinneille.

Muu rahoitus –kohteet:

Talousarviossa 2022 leasing, vuokraus tai muun rahoitusmallin hankkeille oli merkitty 28,8 milj. euroa. Hankkeiden toteumat vuodelle 2022 ovat yhteensä noin 16,3 milj. euroa.

Valkealan monitoimitalon rakentaminen jatkui. Hankkeen rakentaminen on rahoitettu kiinteistöleasingilla ja rahoittajan valinnan yhteydessä hankkeen vuokralimiitin maksimimääräksi on kirjattu 31 milj. euroa, vuodelle 2022 toteumaa kertyi 14,3 milj. euroa, mikä vastaa hankkeen rakentamisen etenemistä.

Naukion päiväkodin rakentaminen jatkui. KVR-urakatoteutus ei edennyt suunnitellusti, jonka vuoksi rakentaminen on viivästynyt. Uusi päiväkotitoimitus valmistuu käyttöön alkuvuodesta 2023. Hanke on rahoitettu kiinteistöleasingilla ja hankkeen vuokralimiitin maksimimääräksi on kirjattu 3,5 milj. euroa, vuodelle 2022 toteumaa kertyi 1,9 milj. euroa. Hankkeen rakentamisen viivästymisen vuoksi toteumaa tulee myös vuodelle 2023, kokonaiskustannusten pysyessä kuitenkin budjetissa.

Kuusankosken yhtenäiskoululle varattiin vuodelle 2022 1,9 milj. euroa. Hankesuunnitelma hyväksyttiin alkuvuodesta 2022 ja rahoitusmalliksi päätettiin kiinteistöleasing. Alkuperäinen budjetti hankkeelle oli 16,9 milj. euroa, hankesuunnittelun hyväksynnän yhteydessä tavoitehinnaksi asetettiin 24,0 milj. euroa. 10 v. investointien uudelleen tarkastelun myötä hankkeen toteutusvaihetta ei kuitenkaan käynnistetty ja taloussuunnitelmassa Kuusankosken yhtenäiskoulun toteutus on siirretty vuosille 2025–2027.

Inkeröisten monitoimitalolle varattiin 7,0 milj. euroa vuodelle 2022, kokonaiskustannuksen ollessa 27,5 milj. euroa. Hankkeen rahoitusmalliksi on päätetty kiinteistöleasing. Vuoden 2022 aikana hanke eteni kehitysvaiheeseen valitun urakoitsijan kanssa ja tavoitteena on toteutusvaiheen alkaminen kevään 2023 aikana.

Kaunisnurmen päiväkodille varattiin 1,5 milj. euroa vuodelle 2022. 10 v. investointien uudelleen tarkastelun myötä hankkeen eteneminen kuitenkin hidastui, eikä hanketta ehditty toteuttamaan alkuperäisen suunnitelman mukaisesti.

Kiinteät rakenteet ja laitteet

Yhdyskuntatekniikan kiinteiden rakenteiden ja laitteiden korvausinvestointeihin oli alkuperäisessä talousarviossa varattu 9,1 milj. euroa. Talousarviomuutokset olivat määrärahaa lisääviä; muutetun talousarvion ollessa 9,5 milj. euroa. Toteutuma-% oli 85,8.

Katujen, teiden ja kevyen liikenteen väylien korvausinvestointeihin käytettiin 6,1 milj. euroa. Toteutuman (89,1 %) alhaisuus perustui siihen, ettei kaikkia investointiohjelmassa päätettyjä kohteita ehditty aloittamaan, osin henkilöstöresurssien vähenemän takia. Uudelleenpäällistykseen käytettiin 1,3 milj. euroa, Vahteron alueen saneeraukseen (monivuotinen yhteishanke Kouvolan Vesi Oy:n kanssa) 0,9 milj. euroa sekä Itäsemantien saneerausurakkaan (yhteishanke Kymen Vesi Oy:n kanssa) 0,6 milj. euroa.

Viheralueiden korvausinvestointeihin käytettiin 0,6 milj. euroa. Siltoihin ja erikoisrakenteisiin muutetussa talousarviossa oli varattu 0,5 milj. euroa, toteutuman ollessa 0,4 milj. euroa. Erikoisrakenteisiin oli budjetoitu rautateiden korjaukseen noin 0,1 milj. euroa, josta käytettiin noin puolet. Ulkovalaistuksen osalta toteutuma, 0,4 milj. euroa, perustuu KSS Rakennuksen tekemään työhön. Yhtiöllä on ollut resurssipulaa sekä henkilöstövaihdoksia eikä tätä osattu ennakoita talousarviomuutoksen tekovaiheessa, koska laskutus tehdään sopimuksen mukaan vasta loppuvuonna. Muissa maa- ja vesirakenteissa määrärahaa oli varattu hulevesikaivon kansiin vaihtoon, jonka työn tekee Kouvolan Vesi Oy. Toteutuma, 0,3 milj. euroa, perustuu yhtiön laskutukseensa eikä toteutumaa pystytty ennakoimaan talousarviomuutoksen ajankohtana.

Yhdyskuntatekniikan kiinteiden rakenteiden ja laitteiden uusinvestointeihin oli alkuperäisessä talousarviossa varattu 3,4 milj. euroa. Talousarviomuutokset olivat määrärahaa vähentäviä; muutetun talousarvion ollessa 2,6 milj. euroa. Toteutuma-% oli 82,4.

Katujen, teiden ja kevyen liikenteen väylien uusinvestointeihin käytettiin noin 1,0 milj. euroa. Merkittävimmät kohteet olivat Haanojan uuden asuinalueen rakentaminen 0,4 milj. euroa ja Vatajanpuisto noin 0,3 milj. euroa.

Viheralueiden uusinvestointeihin käytettiin lähes 0,4 milj. euroa, noin 0,1 milj. euroa muutetussa talousarviossa ennakoitua vähemmän. Toteutettavat kohteet olivat Pilkepuisto/Salonpuisto ja Rantapuisto. Ulkovalaistuksen uusinvestointeihin käytettiin vain 40 000 euroa perustuen KSS Rakennuksen tekemään työhön. Yhtiöllä on ollut resurssipulaa sekä henkilöstövaihdoksia eikä tätä

osattu ennakoida talousarviomuutoksen tekovaiheessa, koska laskutus tehdään sopimuksen mukaan vasta loppuvuonna.

Muiden maa- ja vesirakenteiden uusinvestointeihin käytettiin 0,6 milj. euroa eli noin 0,3 milj. euroa muutetussa talousarviossa suunniteltua vähemmän. Suurehkon urakan hankinta jouduttiin keskeyttämään loppuvuonna eikä kohteen uutta kilpailutusta ehditty tehdä loppuvuoden aikana. Lisäksi kuivatuskohteita ei ollut/ei ehditty aikaisen talven takia tekemään suunnitellusti. Suunnitteluun jäi keskeneräisiin Käyrälammen kehittämiseen kuuluvia laskuja, jotka oikaistaan myöhemmin. Euromääräisesti merkittävin kohde oli Kymijoen rantaraitin rakentaminen, johon käytettiin noin 0,3 milj. euroa.

RR-terminaalin rakentaminen

Vuoden 2022 muutetussa talousarviossa määrärahaa varattiin 10,3 milj. euroa, toteuman ollessa 9,6 milj. euroa. Investointituloja ennakoitiin saatavan 2,0 milj. euroa ja ne kertyivät lähes talousarvion mukaisesti. Kokonaisuudessaan hanke toteutui selvästi alle alkuperäisen budjetin (alkuperäinen kokonaisarvio 40 milj. euroa). Toteutuma oli noin 34 milj. euroa, josta Kouvolan kaupungin osuus on noin 23,6 milj. euroa, EU-rahoituksen osuus noin 6,8 milj. euroa ja valtion osuus noin 3,5 milj. euroa. Kaupungin vastuulla olevien töiden osalta budjetti alitettiin noin neljällä miljoonalla eurolla.

Käyrälammen alueen kehittäminen

Käyrälammen kehittämiseen käytettiin noin 0,5 milj. euroa, toteuma jäi vain 50 000 euroa muutetussa talousarviossa ennakoidusta. Investointituloja kertyi noin 53 000 euroa. Lisäksi Käyrälammen uimaranta-alueen kunnostamiseen (mm. laiturin hankinta) käytettiin 0,3 milj. euroa ja investointituloja kertyi 42 000 euroa.

Käyrälammen kehittäminen eteni pääosin suunnitellusti. Asemakaavan muutos sai lainvoiman 18.7.2022. Kevään aikana uimarannan uuden laiturin hankintaan liittyi viivästyksiä, mistä syystä laiturielementti ei ollut elokuun loppuun mennessä valmis, kuten oli tarkoitus. Rakentaminen kuitenkin saatiin käyntiin kesän aikana ja laiturielementti valmistui syksyllä. Kustannusten yleinen nousu on vaikuttanut siihen, ettei alkuperäisissä budjetoinneissa kaikilta osin pysytty. Ulkoilureitin rakennustyöt valmistuivat aikataulussa ja budjetissa. Lautarontien kevyen liikenteen väylän rakennustyöt aloitettiin ja ne saadaan valmiiksi keväällä 2023. Maanhankinta oli asemakaava-alueella kahden tilan osalta keskeneräinen vuoden 2022 lopussa. Käyrälammen eteläosan yleissuunnitelma valmistui.

Koneet ja kalusto

Kasvun tukeen, liikkuvaan nuorisotyöhön, hankittiin Kymin Osakeyhtiön 100-vuotissäätiön erityisapurahalla pakettiauto, NuPaku. Hankitun pakettiauton kustannus oli 53 500 euroa, joka katettiin kokonaisuudessaan saadulla erityisapurahalla.

Paikkatietoyksikköön hankittiin Geodrone 6-kuvauskooperi mittausta, mallinnusta ja visualisointia varten. Nykyinen lainsäädäntö edellyttää kuvauskooperilta CE-merkintää sekä maariskihallintaa, eli käytännössä laskuvarjointsäätöä mikä edellytti kaluston päivittämistä uuteen.

Sijoitukset

Osakkeisiin ja osuuksiin käytettiin noin 0,1 milj. euroa. Itärata Oy:lle maksettiin perustamissopimuksen mukainen osakkeiden merkintähinta 121 440 euroa. Lisäksi kaupunki hankki Monetra Oy:ltä yhden osakkeen. Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustuloja kertyi noin 17 175 euroa Kouvolan Hansapysäköinti Oy:n ja Venehamina Oy:n osakkeiden luovutustuloista.

Investointitulot

Investointitulot muodostuvat rahoitusosuuksista ja pysyvien vastaavien luovutustuloista. Rahoitusosuuksia toteutui ARA:n avustuksesta lämmitysjärjestelmän muutoksiin (Korian varikko, Myllykosken päiväkotit, Myllykosken yhtenäiskoulu ja Tehtaanmäen koulu) yhteensä 0,1 milj. euroa,

Etelä-Suomen aluehallintoviraston avustusta liikuntapaikkojen peruskorjaukseen (Kuusankosken kuntoportaat, Sompasen uimarannan korjaus, Lehtomäen urheilupuiston peruskorjaus, Mansikkamäen koulun uusi kaukalo) yhteensä 0,1 milj. euroa sekä Käyrälammen ulkoilureitin rakentamiseen ja uimarannan kunnostamiseen yhteensä 0,1 milj. euroa. RR-terminaalin rakentamiseen saatiin EU-tukea 2,0 milj. euroa.

Pysyvien vastaavien luovutustuloja kertyi 0,1 milj. euroa maanmyyntituloista, 4,4 milj. euroa rakennusten myyntituloja sekä 0,1 milj. euroa kiinteiden rakenteiden ja laitteiden myynnistä.

Investoinnit projekteittain/kohteittain Kaupunginhallituksen alainen toiminta, 1 000 e	KI/UI		Kustannus- arvio ja sen muutokset	Ed. vuosien käyttö	Alkuper. talous- arvio	Ta- muutos	Muutettu talousarvio	Toteutuma	Poikkeama	Kustannus- arviosta käytetty
Atk-ohjelmat ja laitteet	UI	Menot	-181	-51	-941	0	-941	-443	498	-122
Trimble e services	UI				-87	0	-87	-45	42	
Trimble Locus-sovellushankkeet	UI				-43	0	-43	-34	9	
Viistoilmakuvaus	UI				-100	0	-100	-86	14	
Ympäristönsuojelun sähk-järjestelmä	UI				-51	0	-51	0	51	
Timmi-tilavarausohjelmisto	UI				-30	0	-30	0	30	
Kaupunkitasoinen CRM-järjestelmä	UI				-70	0	-70	-73	-3	
Tiedonhallintalain vaatimukset	UI				-80	0	-80	0	80	
Digitalisaation edistäminen	UI				-156	0	-156	-134	22	
Rakennusvalvonnan aineiston digitalisointi	UI				-250	0	-250	0	250	
Toiminnanohjausjärjestelmän Aromin laajennus	UI		-67	-29	-30	0	-30	-27	3	-56
Henkilöstöhallinnon prosessien automatisointi	UI		-114	-22	-44	0	-44	-44	0	-66
Osakkeet ja osuudet	UI	Menot			-500	0	-500	-123	377	
Osakkeet ja osuudet	UI	Tulot			0	0	0	17	17	
Osakkeet ja osuudet	UI	Netto			-500	0	-500	-106	394	
Tilojen hankesuunnitelmat	KI	Menot	0	0	-300	0	-300	0	300	0
Pääpelastusasema	KI	Menot	-9 600	-7 059	-1 400	-1 000	-2 400	-2 518	-118	-9 577
Pääpelastusasema	KI	Tulot	0	201	0	0	0	0	0	201
Pääpelastusasema	KI	Netto	-9 600	-6 858	-1 400	-1 000	-2 400	-2 518	-118	-9 376
Kuusankosken jäähallin energiansäästö	KI	Menot		0	0	-370	-370	-381	-11	-381
Inkeröisten uimahallin rak.tekniset työt	KI	Menot		0	0	-430	-430	-457	-27	457
Kouvolan jäähalli	KI	Menot		0	0	0	0	-5	-5	5
Kouvola-talo	KI	Menot	-2 300	-1 908	0	-300	-300	-309	-9	-2 217
Patria-hallin laajennus	KI	Menot			-2 700	2 700	0	0	0	
Saviniemen kenttä	KI	Menot		-5	-400	400	0	0	0	-5
Myynti, muut rakennukset	KI	Tulot			0	0	0	4 382	4 382	
Pieninvestoinnit, yhteensä	KI	Menot	0	-65	-3 000	-780	-3 780	-2 810	970	
Pieninvestoinnit, yhteensä	KI	Tulot	0	0	0	0	0	227	227	
Pieninvestoinnit, yhteensä	KI	Netto	0	0	-3 000	-780	-3 780	-2 583	1 197	
Lämmitysjärjestelmämuutokset	KI	Menot			0	-1 100	-1 100	-255	845	255
Lämmitysjärjestelmämuutokset	KI	Tulot			0	0	0	120	120	-120
Lämmitysjärjestelmämuutokset	KI	Netto			0	-1 100	-1 100	-136	964	
Lämmitysjärj.muutos/Myllykosken päiväkoti	KI	Menot						-42	-42	
Lämmitysjärj.muutos/Myllykosken yhdenäiskoulu	KI	Menot						-110	-110	
Lämmitysjärj.muutos/Tehtaanmäen koulu	KI	Menot						-53	-53	
Lämmitysjärj.muutos/Korian varikko	KI	Menot						-50	-50	
Lämmitysjärj.muutos/Myllykosken päiväkoti	KI	Tulot						19	19	
Lämmitysjärj.muutos/Myllykosken yhdenäiskoulu	KI	Tulot						21	21	
Lämmitysjärj.muutos/Tehtaanmäen koulu	KI	Tulot						24	24	
Lämmitysjärj.muutos/Saviniemen koulu	KI	Tulot						35	35	
Lämmitysjärj.muutos/Korian varikko	KI	Tulot						20	20	
Öljykohteiden muutokset	KI	Menot			-140	140	0	0	0	
Hovioikeustalo	KI				0	0	0	-3	-3	
Urheilupuiston koulu	KI				0	0	0	-2	-2	
Kuusankosken kalliosuoja	KI				0	0	0	-4	-4	
Inkeröisten jäähalli	KI				0	0	0	0	0	
Pieninvestointien suunnittelu	KI				-80	0	-80	0	80	
Myllykosken kirjaston katon korjaus	KI				0	0	0	-19	-19	
Kouvolan jäähallin rak.tekn.korjaus	KI			-41	-120	-40	-160	-211	-51	-252
RAU tarpeet valvomot	KI				-100	0	-100	-33	67	
Elimäen koulukeskus RAU uusinta	KI				-30	0	-30	-4	26	
Elimäen koulukeskus keittiökoneet	KI				-30	0	-30	0	30	
Kuusankoskitalon korjaukset	KI				-150	0	-150	-71	79	
Kuusankoskitalo Voikkaasalin penkit	KI				-100	0	-100	-57	43	
Kuusankosken kuntoportaat	KI	Menot			-90	0	-90	-55	35	
Kuusankosken kuntoportaat	KI	Tulot			0	0	0	27	27	
Sompasen uimarannan peruskorjaus	KI	Menot			-50	-50	-100	-118	-18	
Sompasen uimarannan peruskorjaus	KI	Tulot			0	0	0	15	15	
Lehtomäen urheilupuiston peruskorjaus	KI	Menot			-150	-100	-250	-297	-47	
Lehtomäen urheilupuiston peruskorjaus	KI	Tulot			0	0	0	45	45	
Inkeröisten uimahallin rak.korjaus	KI				-250	250	0	0	0	
Valkealatalon uimahallin rak.korjaus	KI				-210	0	-210	-209	1	
Anjalan kentän uusi huoltorakennus	KI			-2	-200	0	-200	-46	154	-48
Mansikkamäen koulu uusi kaukalo	KI	Menot			-80	0	-80	-112	-32	
Mansikkamäen koulu uusi kaukalo	KI	Tulot			0	0	0	20	20	
Kartanokoulun rak.korjaukset	KI				-50	0	-50	-45	5	

Peippolan päiväkotikielkorjaukset	KI				-50	0		-50	-39	11	
Viialan päiväkotikielkorjaukset	KI				-50	0		-50	-133	-83	
Korian koulu sisäpuolen korjaus	KI				-100	0		-100	-88	12	
Eskolanmäen koulu, parkkipaikka	KI				-50	0		-50	-103	-53	
Voikkaan ala-aste rak.&aluekorjaukset	KI				-60	0		-60	-103	-43	
Lyseon lukio RAU ja pannuhuone	KI				-100	100		0	-4	-4	
Kuusankosken keskustan koulu keittiöviemärin korjaus	KI				-30	0		-30	0	30	
Viialan liikuntahallin korjaukset	KI				-50	-70		-120	-139	-19	
Kuovin perhepuistotilan parannus	KI				-50	0		-50	-85	-35	
Killingin päiväkotikielaloilm.järjestelmä ja pihak.	KI			-4	-60	0		-60	-100	-40	-104
Lehtomäen pk Madekuja 1 korjaus	KI				-50	0		-50	-71	-21	
Napan päiväkotikielaidan ja leikkiväl. uusiminen	KI				-50	0		-50	-76	-26	
Kouvolatalo 1.vaihe katon maalaus	KI				-80	0		-80	-35	45	
Kouvolan teatterin hissi	KI				-60	60		0	0	0	
Anjalan kartanon alueen johtom	KI			-6	-100	100		0	0	0	-6
Kuusankosken jäähalli energiansäästötoimenpiteet	KI			-11	-200	200		0	0	0	-11
Kaupungintalon toiminnalliset muutokset	KI			0	-30	-270		-300	-292	8	
Sarkolan koulu	UI	Menot	-11 200	-7 233	-3 000	-1 000		-4 000	-4 389	-389	-11 622
Marjonien yhtenäiskoulu	UI	Menot	-43 450	-8	-500	400		-100	-42	58	-50
Uusi uimahalli	UI	Menot	-28 755	-26	-250	100		-150	-86	64	-112
Museo-teatteri, uudisrakennus	UI	Menot	-30 000	0	-200	150		-50	-90	-40	-29 910
Kalustus rakennushankkeisiin yhteensä	UI	Menot			-550	0		-550	-452	98	
Naukion päiväkotikiel	UI	Menot			-80	0		-80	0	80	
Sarkolan alakoulu	UI	Menot			-470	0		-470	-452	18	
Myynti, kiinteät rakenteet ja laitteet	UI	Tulot			0	0		0	72	72	
Kiinteistöjen liittymismaksut	UI	Menot			0	0		0	-30	-30	30
Kiinteistöjen liittymismaksut	UI	Tulot			0	0		0	17	17	-17
Yhteensä	KI/UI	Menot	-125 486	-16 355	-13 741	-130		-13 871	-12 135	1 736	-53 505
Yhteensä	KI/UI	Tulot	0	201	0	0		0	4 714	4 714	184
Yhteensä	KI/UI	Netto	-125 486	-16 154	-13 741	-130		-13 871	-7 421	6 450	-53 321

Investoinnit projekteittain/kohteittain Kasvatus- ja opetuslautakunta, 1 000 e	KI/UI		Kustannus-		Ed. vuosien käyttö	Alkuper. talous-arvio	Ta- muutos	Muutettu		Kustannus- arviosta käytetty
			arvio ja sen muutokset	Ed. vuosien käyttö				talousarvio	Toteutuma	
Koneet ja kalusto, kuljetusvälineet	UI	Menot				0	0	0	-54	-54
Koneet ja kalusto, kuljetusvälineet	UI	Tulot				0	0	0	54	54
Koneet ja kalusto, kuljetusvälineet	UI	Netto				0	0	0	0	0

Investoinnit projekteittain/kohteittain Tekninen lautakunta, 1 000 e	KI/UI	Menot	Kustannus- arvio ja sen muutokset	Ed. vuosien käyttö	Alkuper. talous- arvio	Ta- muutos	Muutettu talousarvio	Toteutuma	Poikkeama	Kustannus- arviosta käytetty
Maa- ja vesialueet	UI	Menot			-1 300	-350	-1 650	-1 380	270	
Maa- ja vesialueet	UI	Tulot			400	-100	300	144	-156	
Maa- ja vesialueet	UI	Netto			-900	-450	-1 350	-1 237	113	
Kiinteistöjen liittymismaksut	UI	Menot	0	0	0	0	0	0	0	0
Kadut tiet ja kevyt liikenne	KI	Menot		-5 601	-6 540	-330	-6 870	-6 121	749	-7 635
Uudelleenpäällystys					-1 000	-200	-1 200	-1 322	-122	
Pappilanpellon alue					-600	100	-500	-353	147	
KI viimeistelyt					-50	-10	-60	-3	57	
KI Kaidekorjaukset ja reunatuet					-100	-50	-150	-40	110	
Ajoratamerkinat					-70	-50	-120	-147	-27	
Puiden uusiminen					-30	0	-30	-14	16	
Laaksotie 1+Vuoritie 1				-1 170	0	0	0	-24	-24	-1 194
Vahteron alue				-1 599	-880	-20	-900	-896	4	-2 495
Kymijoenranta I				-928	0	0	0	-43	-43	-970
Korjalankatu X Kaupinkatu				-343	0	0	0	-14	-14	-357
Jussin-, Jepenkuja alue				-436	-150	40	-110	-121	-11	-556
Kalervontie				-356	-150	20	-130	-119	11	-475
Kuoppalant.Mustaojant. ym.				-553	-150	50	-100	-173	-73	-726
Kuusaanlamment.liittymäjärij.					-100	100	0	0	0	0
Mettäläntie				-52	-600	-140	-740	-577	163	-629
Pilkanlähteent./Pyhätönkuja				-165	-30	-50	-80	-68	12	-233
Kiehuvantie jk-pp-tien saneeraus					-100	50	-50	-11	39	
Kotiharjunkadun liittymä ja katua					-220	60	-160	-82	78	
Pallokentäntie					-300	-110	-410	-425	-15	
Kumputie					-100	-70	-170	-168	2	
Ulasenkatu-Ravikatu					-200	150	-50	-15	35	
Kymijoenranta II					-400	-100	-500	-467	33	
Ospantie-Koulutie					-410	410	0	0	0	
Myllypuronkatu LP-alue					-100		-100	-104	-4	
Rantapellontie, Rataatie, Kortesuontie					-400	200	-200	0	200	
Tanssilavantie-Alakouluntie					-400	-120	-520	-298	222	
Itäasemantie					0	-590	-590	-639	-49	
Viheralueet	KI	Menot		0	-510	-155	-665	-581	84	0
Leikkiapaikat/lähiliikuntapaika					-290	-70	-360	-234	126	
KI Puisto ja liik.vih. p.inv					-30	-70	-100	-181	-81	
Eteläpuisto					-30	0	-30	0	30	
Meluvallien saneeraukset					-160	-15	-175	-166	9	
Sillat ja erikoiskohteet	KI	Menot		-171	-470	-30	-500	-406	94	-523
Muut koht/rautatiet					-130	0	-130	-54	76	
Kortojansilta				-150	-40	-10	-50	-57	-7	-207
Mämmälänkaaren silta				-12	-150	-10	-160	-167	-7	-178
Uudenkujantie silta				-9	-150	-10	-160	-128	32	-137
Ulkovalaistus	KI	Menot		0	-800	70	-730	-385	345	0
Maakaapelointi					-300	0	-300	-92	208	
SpNa-valojen vaihto					-500	100	-400	-294	106	
KI muut ulkovalokohteet					0	-30	-30	0	30	
Suunn. ja pieninvestoinnit	KI	Menot		0	-350	0	-350	-347	3	0
Suunn. ja pieninvestoinnit					-250	0	-250	-286	-36	
Pieninvestoinnit					-100	0	-100	-61	39	
Muut maa- ja vesirakenteet	KI	Menot		-382	-400	-10	-410	-331	79	-400
Muut maa- ja vesirakenteet	KI	Tulot		181	0	0	0	0	0	181
Muut maa- ja vesirakenteet	KI	Netto		-200	-400	-10	-410	-331	79	-219
Venelaitureiden korjaus					-60	-40	-100	-93	7	
Bussipysäkkien saneeraus					-30	30	0	0	0	
KI Kuivatuskohteet (ml. hulevedet)					-180	0	-180	-172	8	
Hulevesikaivon kannet					-100	0	-100	-47	53	
Kalalammen luontopolku				-382	-30	0	-30	-19	11	-400
Kalalammen luontopolku	KI	Tulot		181	0	0	0	0	0	181
Liikenteen ohjauslaitteet	KI	Menot			-20	20	0	0	0	0
KI liikent. ohjauslaitteet					-20	20	0	0	0	0
Muut pitkävaik.menot	KI	Menot			-100	0	-100	-79	21	-79
KI Hulevedet					-70	0	-70	-79	-9	-79
Lamminkujan kohdan keskisaareke					-30	0	-30	0	30	0

Muut pitkävaik. menot	UI	Menot			-915	200	-715	-586	129	-586		
UI Hulevedet					-600	60	-540	-461	79	-461		
VT6 Keltti-Tanttari tiesuunnitelmat					-315	140	-175	-125	50	-125		
Kadut tiet ja kevyt liikenne	UI	Menot			-235	-1 715	750	-965	-976	-11	-1 008	
UI muut liikent.rauh.kohteet						-140	-50	-190	-75	115		
Halkotorin alue					-72	-75	70	-5	0	5	-72	
UI viimeistelytyöt						-70	-30	-100	-127	-27		
Haanoja I					-14	-170	-30	-200	-388	-188	-403	
Kalalampi I					2	0	0	0	-27	-27	-25	
Kytöhalme					-1	0	0	0	-1	-1	-1	
Satamakaari					-55	-30	0	-30	-9	21	-64	
Veneranta					-2	-10	0	-10	0	10	-2	
Kantokuja					-86	-10	10	0	-2	-2	-88	
Liisankarhunmäki					-5	-600	600	0	-11	-11	-16	
Sepäntie/Lassilanpellontie					0	-250	100	-150	-35	115	-35	
Vatajanpuisto					0	-310	80	-230	-265	-35	-265	
Oikokatu/shared space					0	-50	0	-50	-36	14	-36	
Viheralueet	UI	Menot			-612	-430	-20	-450	-357	93	-969	
Pilkepuisto/Salonpuisto						-150	0	-150	-155	-5	-155	
UI puistot ja pienkohteet						-50	50	0	0	0		
Rantapuisto					-612	-200	-100	-300	-202	98	-814	
Tehola/viheralueet						-30	30	0	0	0	0	
Ulkovalaistus	UI	Menot			0	-280	75	-205	-40	165	0	
Puuttuvan valaistuksen rakentaminen						-250	75	-175	-36	139		
Kausivalot						-30	0	-30	-5	25		
Suunn. ja pieninvestoinnit	UI	Menot			0	-400	250	-150	-194	-44	0	
UI Suunn. ja pieninvestoinnit						-200	50	-150	-184	-34		
UI Pieninvestoinnit						-200	200	0	-10	-10		
Muut maa- ja vesirakenteet	UI	Menot			-3 609	-550	-300	-850	-591	259	-3 980	
Muut maa- ja vesirakenteet	UI	Tulot				0	0	0	0	0		
Muut maa- ja vesirakenteet	UI	Netto				-550	-300	-850	-591	259		
Kimola/Sulun ymp. viimeistelyt					-218	-100	0	-100	-21	79	-238	
La-pysäkit/pyöräpysäköinti						-100	-100	-200	-39	161		
Ratamo/hyvinvointimetsä						-100	0	-100	-129	-29		
UI Kuivatuskohteet (ml.hulevedet)						-150	0	-150	-52	98		
Virtakiven venesatama					-495	-20	0	-20	-13	7	-509	
Hirvelän venesatama					-614	-30	0	-30	-37	-7	-651	
Kymijoen rantaraitti					-1 079	-30	-200	-230	-284	-54	-1 363	
Kaunisnurmen meluaita 2.					-579	0	0	0	-2	-2	-581	
Kymijoen ulk.reitti 2-2021 Keltti	UI	Menot			-624	-20	0	-20	-14	6	-637	
Kymijoen ulk.reitti 2-2021 Keltti	UI	Tulot				178	0	0	0	0	178	
Kymijoen ulk.reitti 2-2021 Keltti	UI	Netto				-446	-20	0	-20	6	-459	
RR-terminaalin rakentaminen	UI	Menot										
RR-terminaalin rakentaminen	UI	Tulot	-32 050	-19 655	-9 500	-800	-10 300	-9 560	740	-29 215		
RR-terminaalin rakentaminen	UI	Netto	6 410	3 876	1 900	140	2 040	1 967	-73	5 843		
RR-terminaalin rakentaminen	UI	Netto	-25 640	-15 779	-7 600	-660	-8 260	-7 593	667	-23 372		
RRT Rekkaparkki	UI	Menot	-260	-165	-80	0	-80	-96	-16	-261		
RR-alue II vaihe	UI	Menot			0	0	-2 570	2 570	0	-2	0	
Kultasuontie	UI		0	0	-1 000	1 000	0	0	0	0		
Tonttien rakentaminen	UI		0	0	-1 570	1 570	0	-2	-2	-2		
Käyrälampi/uimaranta-alueen kunnostus	KI	Menot			-330	0	-300	-30	-330	-295	35	
Käyrälampi/uimaranta-alueen kunnostus	KI	Tulot				0	34	34	42	8		
Käyrälampi/uimaranta-alueen kunnostus	KI	Netto				-300	4	-296	-253	43		
Käyrälammen kehittäminen	UI	Menot			-4 160	0	-780	270	-510	-460	50	0
Käyrälammen kehittäminen	UI	Tulot				0	0	56	53	-3	0	
Käyrälammen kehittäminen	UI	Netto				0	-780	326	-454	-407	47	0
Lautaron jk-pp-väylä	UI	Menot	0	-200	0	-200	-247	-47				
Käyräjoen silta	UI	Menot	0	-400	300	-100	-35	65				
Käyrälammen ulkoilureitti	UI	Menot	0	-180	-30	-210	-177	33				
Käyrälammen ulkoilureitti	UI	Tulot	0	0	56	56	53	-3				
Koneet ja kalusto	UI	Menot				0	0	0	-40	-40		
Yhteensä	UI/KI	Menot			-36 800	-30 429	-28 010	2 180	-25 830	-22 828	3 002	-44 657
Yhteensä	UI/KI	Tulot			6 410	4 057	2 300	130	2 430	2 206	-224	6 024
Yhteensä	UI/KI	Netto			-30 390	-26 372	-25 710	2 310	-23 400	-20 622	2 778	-38 633

Investoinnit projekteittain/kohteittain Kaupunki, 1 000 e	KI/UI		Kustannus- arvio ja sen muutokset	Ed. vuosien käyttö	Alkuper. talous- arvio	Ta- muutos	Muutettu talousarvio	Toteutuma	Poikkeama	Kustannus- arviosta käytetty
Investointimenot	KI/UI	Menot	-162 286	-46 784	-41 751	2 050	-39 701	-35 017	4 684	-98 162
Investointitulot	KI/UI	Tulot	6 410	4 258	2 300	130	2 430	6 974	4 544	6 208
Nettoinvestoinnit	KI/UI	Netto	-155 876	-42 526	-39 451	2 180	-37 271	-28 043	9 228	-91 954

2.5 Rahoitusosan toteutuminen

Kouvolan kaupunki	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutos	Muutettu talousarvio	Toteutuma	Poikkeama
Toiminta ja investoinnit					
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	25 971 988	-5 961 980	20 010 008	5 107 536	-14 902 472
Tulorahoituksen korjauserät	-1 280 000	-600 000	-1 880 000	-13 064 858	-11 184 858
	24 691 988	-6 561 980	18 130 008	-7 957 322	-26 087 330
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-41 751 000	2 050 000	-39 701 000	-35 016 833	4 684 167
Rahoitusosuudet investointimenoihin	1 900 000	230 000	2 130 000	2 342 228	212 228
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	1 680 000	500 000	2 180 000	6 076 131	3 896 131
	-38 171 000	2 780 000	-35 391 000	-26 598 474	8 792 526
Toiminta ja investoinnit, netto	-13 479 012	-3 781 980	-17 260 992	-34 555 797	-17 294 805
Rahoitustoiminta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäys	-200 000	-50 000 000	-50 200 000	-50 200 659	-659
Antolainasaamisten vähennys	64 400	0	64 400	75 031	10 631
	-135 600	-50 000 000	-50 135 600	-50 125 628	9 972
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	59 000 000	0	59 000 000	50 000 000	-9 000 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-45 000 000	0	-45 000 000	-43 184 080	1 815 920
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0	0	0	85 639 601	85 639 601
	14 000 000	0	14 000 000	92 455 520	78 455 520
Oman pääoman muutokset	0	0	0	-414 698	-414 698
Muut maksuvalmiuden muutokset	0	0	0	-7 137 869	-7 137 869
Rahoituksen rahavirta	13 864 400	-50 000 000	-36 135 600	34 777 325	70 912 925
Vaikutus maksuvalmiuteen	385 388	-53 781 980	-53 396 592	221 528	53 618 120

Toiminnan ja investointien rahavirat toteutui 26,1 milj. euroa muutetussa talousarviossa ennakoitua heikommin. Tulorahoituksen korjauserät muodostuvat pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntivoitoista (1,5 milj. euroa) ja pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntitappioista 0,1 milj. euroa) sekä 11,6 milj. euron pakollisen varauksen purkamisesta, jolla oli varauduttu Kymsoten alijäämän kattamiseen. Varaus purettiin kokonaan, koska Kymsoten toiminta päättyi ja hyvinvointialue aloitti sosiaali- ja terveydenhuollon sekä palo- ja pelastustoimen palveluiden järjestämisen.

Investointimenot toteutuivat 4,7 milj. euroa muutetussa talousarviossa ennakoitua pienempinä. Rahoitusosuuksien kertymä oli 0,2 milj. euroa ennakoitua suurempi. Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot toteutuivat 3,9 milj. euroa paremmin muutettuun talousarvioon nähden.

Antolainasaamisten lisäys sisältää KSS Energia Oy:lle yhtiön maksuvalmiuden turvaamiseksi myönnetyn lyhytaikaisen lainan 50,0 milj. euroa. Pitkäaikaista lainaa nostettiin 50,0 milj. euroa eli 9,0 milj. vähemmän mitä talousarviossa oli ennakoitu. Lyhytaikaisten lainojen muutos oli 85,6 milj. euroa ja se muodostuu kaupungin ja tytäryhteisöjen välisen konsernipankkitilin sekä kuntatodistuslainojen muutoksista.

Oman pääoman muutoksena kirjattiin Kymsoten takautuvasti vuosilta 2019–2021 laskuttama vammaisten lasten aamu- ja iltapäivähoito sekä loma-ajanhoito 0,4 milj. euroa. Muut maksuvalmiuden

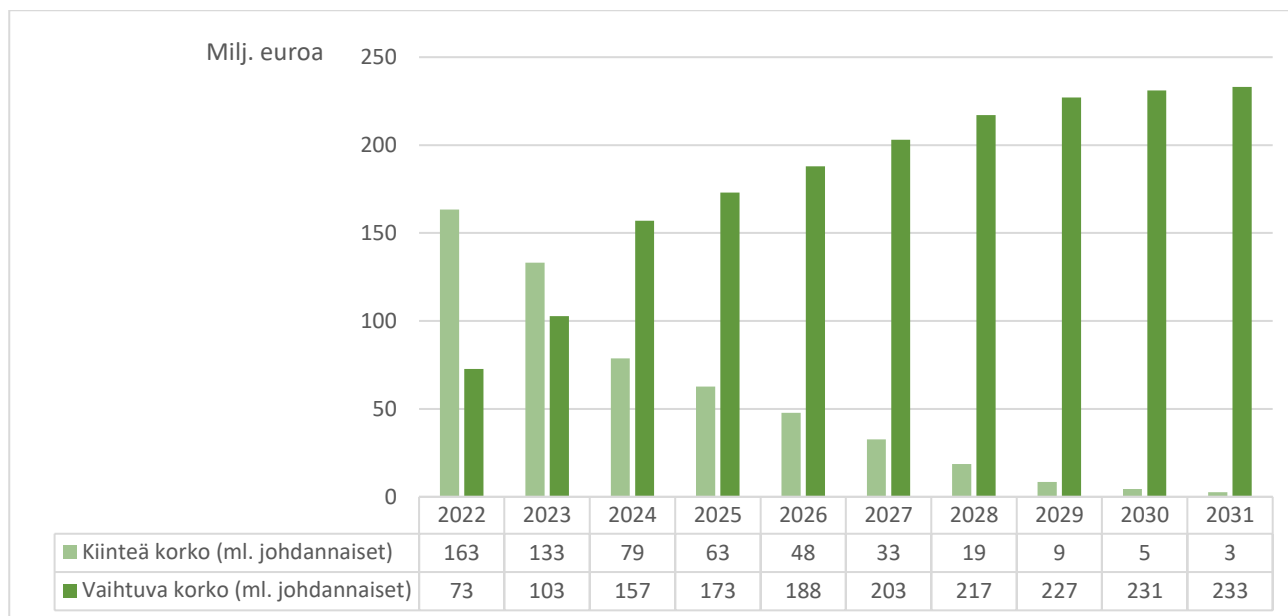
muutokset sisältävät toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset, vaihto-omaisuuden muutoksen sekä muiden velkojen ja saamisten muutokset. Vaikutus maksuvalmiuteen oli 0,2 milj. euroa.

Lainat rahoituslaitoksilta

Kaupungin pitkäaikaiset lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta ovat tilinpäätöshetkellä 236 milj. euroa. Pitkäaikaista lainaa nostettiin vuoden 2022 aikana yhteensä 50 milj. euroa. Vanhoja lainoja lyhennettiin vuoden aikana 43,2 milj. euron edestä. Tilapäislainaa kuntatodistusohjelman kautta nostettiin vuoden aikana kaikkiaan 41 kertaa ja vuoden lopussa kuntatodistustalainoja oli avoinna kaikkiaan 94 milj. euroa. Tilapäislainojen maturiteetti vaihteli viikosta hieman yli 7 kuukauteen. Heinäkuun puoliväliin asti kuntatodistustalainat saatiin vielä nostettua negatiivisella korolla, mutta sen jälkeen korkokustannuksista alettiin jälleen maksamaan. Euroopan keskuspankki oli pakotettu lähtemään korkojen noston tielle ja palattiin pitkästä aikaa takaisin normaalimpaan korkoympäristöön. Lähivuosina kaupungin ottolainojen korkomenot tulevat moninkertaistumaan kohonneen korkotason ja kasvavan lainamäärän myötä. Kuntatodistusohjelman lisäksi lyhytaikaisiin rahantarpeisiin hyödynnettiin 16 milj. euron konsernitilin limiittiä.

Pitkäaikaisten lainojen kehitys	31.12.2022	31.12.2021
Avoimna oleva saldo, milj. euroa	236,0	229,2
Avoimna oleva saldo Kuntatodistus, milj. euroa	94,0	8,0
Avoimna oleva johdannaisten nimellismäärä, milj. euroa	45,0	45,0
Pitkäaikainen korkositoumus (sis. johdannaiset), %	63,14	77,66
Pitkäaikainen korkositoumus (ei sis. johdannaisia), %	48,31	58,69
Korkositoumus keskimäärin, vuotta	2,11	2,76
Pääomasitoumus keskimäärin, vuotta	4,09	3,87
Keskikorko (viimeiset 12 kuukautta), %	0,99	1,00

Lainakannan suojaustaso vaihtelee markkinatilanteen mukaan. Kaupunginhallituksen hyväksymien Kouvolan kaupungin rahoitustoiminnan periaatteiden mukaisesti lainasalkun suojausaste tulee olla aina vähintään 25 % ja enintään 80 %. Kaupungin pitkäaikaisen lainasalkun suojausaste on vuoden 2022 lopussa nykyisistä suoja- ja lainapääomista laskettuna noin 63,1 %. Kaupungin lainasalkun keskimääräinen korkosidonnaisuusaika on tilinpäätöshetkellä 2,1 vuotta ja viimeisen 12 kuukauden keskikorko 0,99 % (sis. marginaalin). Vaihtuvan koron osalta noin 68,6 % lainoista on sidottu 3 kk:n euriboriin. Kouvolan kaupungin lainasalkun pääomasitoumus vuoden 2022 lopussa on keskimäärin 4,1 vuotta. Arvot ovat lähellä kuntien tämän hetken keskimääräistä tasoa. Suojausasteen kehitys on varsin riippuvainen lainakannan kasvutahdista ja uusien lainojen nostoajankohdista. Odotettavissa oleva lainakannan kasvu tulee ilman suojaustoimenpiteitä pudottamaan lähivuosina sekä suojausastetta että korkosidonnaisuusajaa. Tämä lisää lainasalkun korkoriskiä. Korkoriskin jakauma seuraavalle 10 vuodelle sisältää jälleenrahoituksen. Oletuksena, että uudet lainat nostettaisiin vaihtuvakorkoisena.

2.5.1.1 Korkoriskin jakauma vuosina 2022–2031

2.6 Talousarvion määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen

Talousarvion määrärahat ja tuloarviot	Määrärahat						Tuloarviot				
	Sito- vuus	Alkup. TA	TA- muutos	Muutettu TA	Toteu- tuma	Poik- keama	Alkup. TA	TA- muutos	Muutettu TA	Toteu- tuma	Poik- keama
1 000 euroa											
Käyttötalousosa											
Yhteistoiminta	N	357 050	14 764	371 814	387 250	-15 436	1 000	0	1 000	975	-25
Tarkastuslautakunta	N	188	0	188	168	20	0	0	0	0	0
Kaupunginhallitus	N	61 613	3 824	65 436	66 006	-570	67 471	3 678	71 149	70 800	-349
Kasvatus- ja opetuslautakunta	N	146 103	2 247	148 351	150 688	-2 337	8 668	400	9 068	9 859	791
Liikunta- ja kulttuurilautakunta	N	30 932	634	31 566	31 211	355	5 971	-650	5 321	4 972	-350
Tekninen lautakunta	N	47 733	2 421	50 154	50 703	-549	35 146	0	35 146	35 300	154
Kymen jätelautakunta	N	296	0	296	277	19	296	0	296	277	-19
Käyttötalous yhteensä		643 915	23 890	667 805	686 304	-18 499	118 552	3 428	121 980	122 182	202
Tuloslaskelmaosa											
Verotulot	B						365 500	14 500	380 000	380 975	975
Valtionosuudet	B						175 650	0	175 650	179 179	3 529
Korkotulot	B						1 800	0	1 800	2 094	294
Muut rahoitustulot	N						11 090	0	11 090	11 063	-27
Korkomenot	N	2 500	0	2 500	2 322	-178					0
Muut rahoitusmenot	N	205	0	205	1 760	1 555					0
Satunnaiset erät	N			0		0					0
Tuloslaskelma yhteensä		2 705	0	2 705	4 082	1 377	554 040	14 500	568 540	573 312	4 772
Investointiosa											
Kaupunginhallitus											
Konsernipalvelut/Aineettomat hyöd.	B	941	0	941	443	498	0	0	0	0	0
Konsernipalvelut, Tilapalvelut/uusinv.	B	4 500	350	4 850	5 090	-240	0	0	0	89	89
Konsernipalvelut, Tilapalvelut/korvausinv.	B	7 800	-220	7 580	6 480	1 100	0	0	0	4 609	4 609
Konsernipalvelut/Sijoitukset	B	500	0	500	123	377	0	0	0	17	17
Kasvatus- ja opetuslautakunta											
Koneet ja kalusto/uusinv.	B	0	0	0	54	-54	0	0	0	54	54
Tekninen lautakunta											
Maa- ja vesialueet	B	1 300	350	1 650	1 380	270	400	-100	300	143	-157
Muut pitkävaik. menot/uusinv.	B	915	-200	715	586	129	0	0	0	0	0
Muut pitkävaik. menot/korvausinv.	B	100	0	100	79	21	0	0	0	0	0
Kiinteät rakenteet ja laitteet/uusinv.	B	3 375	-755	2 620	2 158	462	0	0	0	0	0
Kiinteät rakenteet ja laitteet/korvausinv.	B	9 090	435	9 525	8 171	1 354	0	0	0	0	0
Koneet ja kalusto/uusinv.	B	0	0	0	40	-40	0	0	0	0	0
RR-terminaalin rakentaminen	B	9 500	800	10 300	9 560	740	1 900	140	2 040	1 967	-73
RRT Rekkaparkki	B	80	0	80	96	-16	0	0	0	0	0
RR-alue II/Kultasuontie	B	1 000	-1 000	0	0	0	0	0	0	0	0
RR-alue II/tonntien rakentaminen	B	1 570	-1 570	0	2	-2	0	0	0	0	0
Käyrälampi/uimaranta	B	300	30	330	295	35	0	34	34	42	8
Käyrälampi/Käyräjoen silta	B	400	-300	100	35	65	0	0	0	0	0
Käyrälampi/ulkoilureitti	B	180	30	210	177	33	0	56	56	53	-3
Lautaron jk-pp-väylä	B	200	0	200	247	-47	0	0	0	0	0
Investoinnit yhteensä		41 751	-2 050	39 701	35 017	4 684	2 300	130	2 430	6 974	4 544
Rahoitusosa											
Tulorahoituksen korjauserät					11 620						
Antolainauksen muutokset											
Antolainasaamisten lisäykset	B	200	50 000	50 200	50 201	-1					0
Antolainasaamisten vähennykset							64	0	64	75	11
Lainakannan muutokset											
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	B						59 000	0	59 000	50 000	-9 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys		45 000	0	45 000	43 184	1 816					
Lyhytaikaisten lainojen muutos				0	0	0			0	84 668	84 668
Oman pääomanmuutokset				0	415	-415			0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset				0	6 167	-6 167			0		0
Vaikutus maksuvalmiuteen		385		385	222	163		53 782	53 782		782
Yhteensä		733 956	71 840	805 796	838 181	-32 385	733 956	71 840	805 796	838 181	32 385

3 Tilinpäätöslaskelmat

3.1 Kaupungin tuloslaskelma

TULOSLASKELMA	2022	2021
Toimintatuotot		
Myyntituotot	13 120 949,67	16 588 810,27
Maksutuotot	4 258 446,25	4 920 858,71
Tuet ja avustukset	9 851 648,34	10 050 048,72
Muut toimintatuotot	24 223 894,71	20 000 566,11
Toimintatuotot	51 454 938,97	51 560 283,81
Valmistus omaan käyttöön	1 497 730,49	1 162 449,10
Toimintakulut		
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-108 757 450,89	-119 935 575,26
Eläkekulut	-28 739 675,67	-30 948 104,13
Muut henkilösivukulut	-4 178 609,32	-4 683 454,09
Henkilöstökulut	-141 675 735,88	-155 567 133,48
Palvelujen ostot		
Asiakaspalvelujen ostot	-381 743 563,61	-351 030 623,89
Muiden palvelujen ostot	-53 027 043,60	-52 081 727,80
Palvelujen ostot	-434 770 607,21	-403 112 351,69
Aineet tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	-25 995 409,36	-23 569 293,44
Varastojen lisäys (+) tai vähennys (-)	4,84	7,55
Aineet tarvikkeet ja tavarat	-25 995 404,52	-23 569 285,89
Avustukset	-8 299 333,02	-10 286 432,10
Muut toimintakulut	-6 333 611,04	-6 500 495,18
Toimintakulut	-617 074 691,67	-599 035 698,34
TOIMINTAKATE	-564 122 022,21	-546 312 965,43
Verotulot	380 974 531,03	370 953 688,33
Valtionosuudet	179 179 326,00	193 407 386,00
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	2 094 333,86	1 893 228,01
Muut rahoitustuotot	11 063 321,94	12 133 400,29
Korkokulut	-2 322 246,53	-2 464 857,68
Muut rahoituskulut	-1 759 708,57	-110 835,16
Rahoitustuotot ja -kulut	9 075 700,70	11 450 935,46
VUOSIKATE	5 107 535,52	29 499 044,36
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-25 061 211,93	-24 036 730,02
Arvonalentumiset	-120 270,61	-2 623 923,30
Poistot ja arvonalentumiset	-25 181 482,54	-26 660 653,32
TILIKAUDEN TULOS	-20 073 947,02	2 838 391,04
Poistoeron vähennys	71 450,97	217 232,89
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-20 002 496,05	3 055 623,93

3.2 Kaupungin rahoituslaskelma

RAHOITUSLASKELMA	2022	2021
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	5 107 535,52	29 499 044,36
Tulorahoituksen korjauserät	-13 064 857,83	-4 779 793,19
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-35 016 833,02	-40 682 399,46
Rahoitusosuudet investointimenoihin	2 342 227,70	1 605 874,57
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	6 076 130,98	4 036 915,09
Toiminnan ja investointien rahavirta	-34 555 796,65	-10 320 358,63
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-50 200 659,00	-135 758,50
Antolainasaamisten vähennykset	75 031,44	331 150,98
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	50 000 000,00	10 000 000,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-43 184 080,40	-32 460 275,20
Lyhytaikaisten lainojen muutos	85 639 600,60	12 641 610,08
Oman pääoman muutokset	-414 698,39	-1 049 099,02
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-814,07	5 000,02
Vaihto-omaisuuden muutos	21 413,65	-35 545,38
Saamisten muutos	-3 728 493,27	1 963 596,27
Korottomien velkojen muutos	-3 429 975,63	20 890 407,35
Rahoituksen rahavirta	34 777 324,93	12 151 086,60
Rahavarojen muutos	221 528,28	1 830 727,97
Rahavarat 31.12.	30 505 611,76	30 284 083,48
Rahavarat 1.1.	30 284 083,48	28 453 355,51
Rahavarojen muutos	221 528,28	1 830 727,97

3.3 Kaupungin tase

VASTAAVAA	2022	2021
PYSYVÄT VASTAAVAT	645 744 049,11	592 756 571,92
Aineettomat hyödykkeet	1 779 903,31	1 755 063,85
Aineettomat oikeudet	105 053,25	42 651,91
Muut pitkävaikutteiset menot	1 674 850,06	1 661 032,78
Ennakkomaksut	0,00	51 379,16
Aineelliset hyödykkeet	388 175 100,33	385 443 645,05
Maa- ja vesialueet	82 101 646,09	80 851 467,33
Rakennukset	152 040 409,89	141 667 024,02
Kiinteät rakenteet ja laitteet	118 476 139,62	121 950 909,29
Koneet ja kalusto	584 623,27	103 496,85
Muut aineelliset hyödykkeet	1 307 592,21	1 307 592,21
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	33 664 689,25	39 563 155,35
Sijoitukset	255 789 045,47	205 557 863,02
Osakkeet ja osuudet	157 790 263,45	157 684 708,56
Muut lainasaamiset	95 768 279,94	45 832 683,94
Muut saamiset	2 230 502,08	2 040 470,52
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	1 438 512,63	1 490 629,24
Lahjoitusrahastojen varat	1 438 512,63	1 490 629,24
VAIHTUVAT VASTAAVAT	57 837 843,25	53 909 235,35
Vaihto-omaisuus	29 891,96	51 305,61
Aineet ja tarvikkeet	29 891,96	51 305,61
Saamiset	27 302 339,53	23 573 846,26
Pitkäaikaiset saamiset	10 580 792,46	11 873 352,67
Lainasaamiset	10 420 654,63	11 603 910,10
Muut saamiset	160 137,83	269 442,57
Lyhytaikaiset saamiset	16 721 547,07	11 700 493,59
Myyntisaamiset	3 247 197,26	3 801 760,54
Lainasaamiset	5 684 765,07	1 454 443,81
Muut saamiset	2 465 692,61	2 307 765,78
Siirtosaamiset	5 323 892,13	4 136 523,46
Rahoitusarvopaperit	30 449 800,38	30 207 752,37
Muut arvopaperit	30 449 800,38	30 207 752,37
Rahat ja pankkisaamiset	55 811,38	76 331,11
VASTAAVAA	705 020 404,99	648 156 436,51

VASTATTAVAA	2022	2021
OMA PÄÄOMA	285 225 724,45	305 642 918,89
Peruspääoma	285 680 540,57	285 680 540,57
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	19 547 679,93	16 906 754,39
Tilikauden yli-/alijäämä	-20 002 496,05	3 055 623,93
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	1 090 319,64	1 161 770,61
Poistoero	1 090 319,64	1 161 770,61
PAKOLLISET VARAUKSET	426 040,00	12 046 040,00
Muut pakolliset varaukset	426 040,00	12 046 040,00
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	1 510 787,04	1 563 717,72
Lahjoitusrahastojen pääomat	1 510 787,04	1 563 717,72
VIERAS PÄÄOMA	416 767 533,86	327 741 989,29
Pitkäaikainen vieras pääoma	204 276 291,00	186 005 507,00
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	204 276 291,00	186 005 507,00
Lyhytaikainen vieras pääoma	212 491 242,86	141 736 482,29
Joukkovelkakirjalainat	94 000 000,00	8 000 000,00
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	37 213 943,25	52 418 146,84
Lainat muilta luotonantajilta	14 049 043,19	10 660 103,40
Saadut ennakot	4 296 003,36	4 609 917,62
Ostovelat	28 867 978,30	33 372 168,80
Muut velat	2 257 881,43	2 694 565,22
Siirtovelat	31 806 393,33	29 981 580,41
VASTATTAVAA	705 020 404,99	648 156 436,51

3.4 Konsernilaskelmat

Konsernin tuloslaskelma, 1 000 e	2022	2021
Toimintatuotot	597 024	520 798
Toimintakulut	-1 094 042	-1 034 454
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	717	2 937
Toimintakate	-496 301	-510 719
Verotulot	378 997	369 310
Valtionosuudet	180 435	194 648
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	580	376
Muut rahoitustuotot	5 121	4 464
Korkokulut	-5 413	-4 780
Muut rahoituskulut	-8 283	-433
Rahoitustuotot ja -kulut	-7 994	-374
Vuosikate	55 137	52 865
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-55 052	-48 672
Omistuksen eliminointierot	119	13
Arvonalentumiset	-1 527	-2 689
Poistot ja arvonalentumiset	-56 460	-51 348
Tilikauden tulos	-1 323	1 517
Tilikauden verot	-3 619	-2 862
Laskennalliset verot	309	-65
Vähemmistön osuus tilikauden tuloksesta	270	-837
Tilikauden yli-/alijäämä	-4 363	-2 247

Konsernin rahoituslaskelma, 1 000 e	2022	2021
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	55 137	52 865
Tilikauden verot	-3 619	-2 862
Tulorahoituksen korjauserät	-5 132	-690
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-113 703	-107 070
Rahoitusosuudet investointimenoihin	2 752	2 016
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	21 407	8 905
Toiminnan ja investointien rahavirta	-43 158	-46 837
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-17	-24
Antolainasaamisten vähennykset	8	247
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	107 114	58 720
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-78 470	-46 075
Lyhytaikaisten lainojen muutos	111 378	34 200
Oman pääoman muutokset	0	681
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	190	-5
Vaihto-omaisuuden muutos	2 082	-853
Saamisten muutos	-2 820	-59 399
Korottomien velkojen muutos	12 264	46 010
Rahoituksen rahavirta	151 728	33 503
Rahavarojen muutos	108 570	-13 334
Rahavarat 31.12.	171 584	63 014
Rahavarat 1.1.	63 014	76 348
Rahavarojen muutos	108 570	-13 334

Konsernitase, 1 000 e	2022	2021
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT	930 483	892 547
Aineettomat hyödykkeet	12 752	11 832
Aineettomat oikeudet	8 508	8 276
Muut pitkävaikutteiset menot	2 189	2 205
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hyödykkeet	2 047	941
Konserniliikearvo	8	409
Aineelliset hyödykkeet	810 503	772 476
Maa- ja vesialueet	91 469	89 703
Rakennukset	342 355	295 199
Kiinteät rakenteet ja laitteet	262 831	258 816
Koneet ja kalusto	23 308	22 186
Muut aineelliset hyödykkeet	1 453	1 457
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	89 086	105 115
Sijoitukset	107 228	108 239
Osakkuusyhteisöosakkeet ja -osuudet	46 113	45 182
Muut osakkeet ja osuudet	55 749	57 700
Muut lainasaamiset	5 166	5 174
Muut saamiset	199	182
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	5 123	3 724
Valtion toimeksiannot	1 926	765
Lahjoitusrahastojen varat	1 634	1 662
Muut toimeksiantojen varat	1 563	1 297
VAIHTUVAT VASTAAVAT	329 069	219 680
Vaihto-omaisuus	6 772	8 854
Aineet ja tarvikkeet	2 211	2 173
Keskeneräiset tuotteet	2 524	5 469
Muu vaihto-omaisuus	2 037	1 213
Saamiset	150 713	147 812
Pitkäaikaiset saamiset	17 126	25 791
Lainasaamiset	8 333	8 548
Laskennalliset verosaamiset	1 950	1 869
Muut saamiset	6 819	15 351
Siirtosaamiset	23	23
Lyhytaikaiset saamiset	133 586	122 020
Myyntisaamiset	48 951	42 185
Lainasaamiset	334	403
Muut saamiset	19 803	26 369
Siirtosaamiset	64 499	53 064
Rahoitusarvopaperit	32 483	39 684
Osakkeet ja osuudet	1 079	8 975
Joukkovelkakirjalainasaamiset	125	0
Muut arvopaperit	31 280	30 708
Rahat ja pankkisaamiset	139 101	23 330
VASTAAVAA	1 264 675	1 115 950

Konsernitase, 1 000 e	2022	2021
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA	345 694	350 058
Peruspääoma	285 681	285 681
Muut omat rahastot	667	667
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	63 711	65 958
Tilikauden yli-/alijäämä	-4 364	-2 247
VÄHEMMISTÖOSUUDET	3 928	4 194
PAKOLLISET VARAUKSET	4 357	4 648
Muut pakolliset varaukset	4 357	4 648
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	5 560	3 971
Valtion toimeksiannot	2 280	939
Lahjoitusrahastojen pääomat	1 716	1 735
Muut toimeksiantojen pääomat	1 563	1 297
VIERAS PÄÄOMA	904 257	753 079
Pitkäaikainen vieras pääoma	469 026	477 338
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	417 162	424 876
Lainat muilta luotonantajilta	3 669	4 474
Saadut ennakot	3	10
Ostovelat	0	17
Muut velat	38 609	38 150
Laskennalliset verovelat	9 583	9 811
Lyhytaikainen vieras pääoma	436 109	275 741
Joukkovelkakirjalainat	130 248	27 160
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	117 787	72 334
Saadut ennakot	8 268	6 090
Ostovelat	70 070	61 663
Muut velat	17 301	14 046
Siirtovelat	92 528	94 447
VASTATTAVAA	1 264 675	1 115 950

3.5 Kaupungin ja konsernin tunnusluvut

Tunnusluvut	Kaupunki 2022	Kaupunki 2021	Konserni 2022	Konserni 2021
Tuloslaskelman tunnusluvut				
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	8,4	8,6	54,6	50,3
Vuosikate/Poistot, %	20,3	110,6	97,5	102,9
Vuosikate, euroa/asukas	64	367	694	657
Asukasmäärä	79 434	80 483	79 434	80 483
Rahoituslaskelman tunnusluvut				
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1 000 e	-82 499	-59 102	-217 612	-181 499
Investointien tulorahoitus, %	15,6	75,5	49,7	50,3
Laskennallinen lainanhoitokate	0,2	0,9	0,7	0,8
Kassan riittävyys, pv	15	16	48	19
Taseen tunnusluvut				
Omavaraisuusaste, %	40,9	47,7	27,8	31,9
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	67,4	52,5	77,6	68,9
Kertynyt yli-/alijäämä, 1 000 e	-455	19 962	59 347	63 711
Kertynyt yli-/alijäämä, euroa/asukas	-6	248	747	792
Lainakanta 31.12., 1 000 e	349 539	257 084	668 867	528 844
Lainakanta 31.12./asukas	4 400	3 194	8 420	6 571
Lainat ja vuokravastuut 31.12., 1 000 e	360 564	269 235	720 424	588 575
Lainat ja vuokravastuut, euroa/asukas	4 539	3 345	9 069	7 313
Lainasaamiset 31.12., 1 000 e	95 768	45 833	5 166	5 174
Henkilöstön lukumäärä	2 915	3 249	7 233	7 268

4 Liitetiedot

4.1 Tilinpäätöksen laatimista ja esittämistapaa koskevat liitetiedot

Kaupungin tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

1. Arvostusperiaatteet ja -menetelmät, sekä jaksotusperiaatteet ja -menetelmät

Pysyvien vastaavien aineelliset ja aineettomat hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla, poikkeuksena ent. Kuusankosken kaupungin arvo ja taide-esineet, jotka on arvostettu vakuutusarvoon. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa. Pysyvien vastaavien osakkeet on merkitty taseessa hankintamenoon. Vaihto-omaisuus on merkitty taseeseen keskihinnan määräisenä. Rahoitusarvopaperit on merkitty taseessa hankintamenoon tai sitä alempaan arvoon.

Liitetiedot on numeroitu Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston kunnan ja kuntayhtymän tilinpäätöksen liitetiedoista antaman yleisohjeen mukaisesti. Mikäli yleisohjeen mukaiseen liitetietoon ei tule mitään tietoja, ei kyseistä liitetietoa esitetä. Kaupungilla ei ole liitetietoina ilmoitettavaa seuraavien liitetietojen osalta: 2, 3, 10, 14, 16, 17, 18, 26, 29, 34, 35, 36 ja 43. Konsernin liitetietoina esitetään yleisohjeen mukaisesti seuraavat liitetiedot: 6, 12, 13, 15, 18, 19 (maa- ja vesialueet), 24, 25, 27, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40 ja 41. Yleisohjeen mukaisten liitetietojen lisäksi on ilmoitettu konsernin liitetieto 15.

Konsernitili

Kaupungin kuntakonsernitilisopimuksen tiliehtojen mukaisesti sopimukseen liitettyjen muiden yhteisöjen rahavarat esitetään kaupungin rahoissa ja pankkisaamisissa sekä lainana muilta luotonantajilta. Vastaavasti rahoja ja pankkisaamia vähentänyt muun yhteisön negatiivinen tilin saldo on esitetty vaihtuvien vastaavien lyhytaikaisena lainasaamisena. Konsernitilin kokonaislimiitti on 16 milj. euroa.

Taseen rahat ja pankkisaamiset sisältävät muiden yhteisöjen alatilien saldoja 9,7 milj. euroa, joka jakautuu lainoihin muilta luotonantajilta 14,1 milj. euroa ja lainasaamisiin 4,4 milj. euroa. Konsernitilin vaikutus heijastuu myös rahoituslaskelman eriin. Saamisten muutokseen konsernitili vaikuttaa -3,3 milj. euroa (ilman konsernitiliä muutos olisi 0,5 milj. euroa), lyhytaikaisten lainojen muutokseen vaikutus on 3,4 milj. euroa (ilman konsernitiliä muutos olisi 81,3 milj. euroa).

Johdannaissopimusten käsittely

Kouvolan kaupungin pitkäaikaisen lainasalkun koko tilinpäätöshetkellä on 236,0 milj. euroa. Kiinteäkorkoisia lainoja on 119,7 milj. euroa ja vaihtuvakorkoisiiin lainoihin liittyvää korkoriskiä on lisäksi rajattu koronvaihtosopimuksilla, joiden määrä vuodenvaihteessa on kaikkiaan 45 milj. euroa (19,1 % pitkäaikaisesta lainakannasta). Kaikki Kouvolan kaupungin korkojohdannaissopimukset on tehty suojaustarkoituksessa eikä mitään erityisiä purkuehtoja sopimuksissa ole. Kaupungin lainasalkun suojausaste (pitkäaikainen korkositoumus mukaan lukien korkojohdannaiset) on tilinpäätöshetkellä 63,1 % (vuotta aiemmin 77,7 %).

Pysyvien vastaavien arvonalennukset

Kohde	Perustelu	Arvonalennus
Anjalan kartanon alueen johtom.	Hanke ei toteutunut	6 418,50
Saviniemen kenttä	Hanke ei toteutunut	5 370,00
Teatteri (edellisvuosien kustannusten alaskirjaus)	Hanke on siirtynyt	108 482,11
Yhteensä		120 0,61

Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Tilikauden tietojen vertailussa edelliseen tilikauteen tulee ottaa huomioon, että vuoden 2022 alusta ammatillinen koulutus siirtyi Kouvolan Ammattiopisto Oy:n järjestämisvastuulle sekä lomituspalvelut siirtyivät Sysmän kunnan järjestettäväksi. Edellisessä tilinpäätöksessä kaupungin toimintakate oli -546,3 milj. euroa, josta edellä mainittujen tehtävien osuus oli noin -18,7 milj. euroa.

Aikaisempiin tilikausiin kohdistuvat tuotot ja kulut sekä virheiden korjaukset

Kymsote on laskuttanut joulukuussa 2022 Carea-koulun vammaisten lasten aamu-/iltapäivä sekä loma-ajan hoidosta takautuvasti alkaen elokuusta 2019. Ko. ajankohtana Carea-koulu siirtyi Kymsotelta Kouvolan kaupungin toiminnaksi. Kaupunki on hoitanut edelleen vammaisten lasten kuntouttavan aamu-/iltapäivä- sekä loma-ajan hoidon ja laskuttanut siitä Kymsotea, koska se on erityislain mukaista toimintaa ja kuuluu Kymsoten vastuulle. Kymsote ei ole huomionnut kyseistä erää omassa kuntalaskutuksessaan ja näin ollen ne ovat jääneet laskuttamatta. Yhteisissä keskusteluissa on asia todettu ja Kymsote on laskuttanut nämä erät kunnilta joulukuussa 2022.

Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston lausunnon mukaan aikaisempien tilikausien virheiden oikaisu tulee tehdä yksinomaan omaa pääomaa (edellisten tilikausien voitto/tappio) oikaisemalla. Oikaisulla ei ole tulosvaikutusta. Kansainvälisten tilinpäätösstandardien mukaan aikaisempaa tilikausia koskevia virheitä ovat esimerkiksi laskuvirheet, laatimisperiaatteiden virheellinen soveltaminen, sekä se ettei asiaa ole huomattu.

Kouvolan kaupunki oikaisee vuosia 2019, 2020 ja 2021 koskevat laskutukset, 414 698,39 euroa, oman pääoman kautta.

Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty kaikki tytäryhteisöt. Osakeyhtiöalakerneina on yhdistelty KSS Energia ja Kouvolan Innovation. Kouvolan Asunnot Oy ei laadi konsernitilinpäätöstä, mutta sen tytäryhtiö Asunto Oy Elopuisto on yhdistelty. Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty jäsenosuuden mukaisessa suhteessa kaikki kolme kuntayhtymää, joissa kaupunki on jäsenenä. Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty konsernin kannalta olennaiset kaupungin kuusi osakkuusyhteisöä sekä alakonserneihin yhdistellyt.

Sisäiset liiketapahtumat ja sisäiset katteet

Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty konsernituloslaskelmaa ja konsernitasetta laadittaessa. Konserniyhteisöjen maksamat kiinteistöverot on eliminoitu konsernitilinpäätöksessä sisäisinä erinä. Samoin konserniyhteisöjen ja kunnan omistamien kuntayhtymien keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta. Olennaiset pysyviin vastaaviin sisältyvät sisäiset katteet on vähennetty siltä osin, kun ne ovat tiedossa. Konsernin sisäiset liittymismaksut on eliminoitu.

Keskinäisen omistuksen eliminointi

Kaupungin ja sen tytäryhteisöjen sekä kaupungin ja yhdistettyjen kuntayhtymien keskinäinen omistus on eliminoitu. Eliminointierot on pääsääntöisesti kohdistettu tilikaudelle.

KSS Energian konsernitilinpäätös on laadittu hankintamenomenetelmällä. Tytäryhtiöiden hankintamenon ja hankittua osuutta vastaavan oman pääoman ero on osittain kohdistettu pysyviin vastaaviin ja osittain esitetty konserniliikearvona. Sähkön siirto- ja jakeluverkostoon kohdistetut erät on poistettu kyseisen erän poistosuunnitelman mukaan, ja ne ovat tulleet kokonaisuudessaan poistetuksi 31.12.2020 mennessä. Konserniliikearvo poistetaan 10 vuodessa.

Vähemmistöosuudet

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin yli- ja alijäämästä konsernituloslaskelmassa, sekä konsernin omasta pääomasta konsernitaseessa. Negatiivisia vähemmistöosuuksia ei ole erotettu.

Suunnitelmapoistojen oikaisu

Kiinteistötytäryhteisöjen aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden poistot on oikaistu kaupungin suunnitelman mukaisiksi ja jäännösarvojen ero on kirjattu konsernituloslaskelmassa tytäryhteisön poistojen oikaisuksi ja aikaisemmille tilikausille kertynyt ero konsernitaseessa edellisten tilikausien yli- tai alijäämän oikaisuksi.

Osakkuusyhteisöt

Konsernin kannalta olennaiset osakkuusyhteisöt on yhdistelty sovelletulla pääomaosuusmenetelmällä konsernitilinpäätökseen. Muita osakkuusyhteisöjä ei yhdistelty, koska yhdistely ei ole tarpeen oikean ja riittävän kuvan antamiseksi konsernin toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Yhdistelemättömien osakkuusyhteisöjen osakkeet ja osuudet on siirretty muihin osakkeisiin ja osuuksiin.

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset

Konsernitaseessa poistoero ja vapaaehtoiset varaukset on uuden yleisohjeen mukaisesti jaettu vapaaseen omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan.

Poikkeavat arvostus- ja jaksotusperiaatteet ja menetelmät

Konsernitilinpäätöstä laadittaessa on noudatettu samoja arvostus- ja jaksotusperiaatteita kuin kaupungin tilinpäätöksessä.

Konsernirakenteen muutokset tilikaudella

Kouvolan Hansapysäköinti Oy:n osakkeita on myyty tilikauden aikana. Omistusprosentti 33,51 pieneni 33,24 prosenttiin ja äänivalta 63,30 pieneni 63,13 prosenttiin.

Kaupungin 100 % tytäryhtiöllä Kouvola Innovation Oy:llä yhdistelty uusi osakkuusyhtiö Kouvolan Yrityspalvelutalo Oy.

Korjaukset vertailuvuoden tietoihin

Kouvolan Vesi Oy:n verkostot ym. kiinteisiin rakenteisiin ja laitteisiin kuuluvat hyödykkeet on siirretty muista aineellisista hyödykkeistä kiinteisiin rakenteisiin ja laitteisiin, 74 milj. euroa. Lisäksi korjattu 2021 sekä investointimenona että -tulona esitetty keskeneräisten aktivointi, vaikutus rahoituslaskelmalla investointimenoihin 8,7 milj. euroa ja pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustuloihin -8,7 milj. euroa.

120.1 Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

6. Toimintatuotot tehtäväalueittain	Konserni 2022	Konserni 2021	Kaupunki 2022	Kaupunki 2021
Yleishallinto	20 893 954,86	18 093 406,67	6 581 141,36	6 289 176,84
Sosiaali- ja terveystoiminta	272 649 246,24	265 212 808,69	974 631,32	1 148 289,96
Kasvatus-, opetus- ja nuorisotoiminta	17 879 895,94	14 616 610,36	9 828 754,08	12 154 687,87
Kulttuuri- ja liikuntatoiminta	33 901 384,29	2 424 133,26	2 907 803,13	2 298 025,18
Tekniikka- ja ympäristöpalvelut	219 315 801,21	188 530 703,69	14 003 233,78	18 000 040,06
Toimitila- ja vuokrauspalvelut	32 384 015,63	31 920 560,44	17 159 375,30	11 670 063,90
Toimintatuotot yhteensä	597 024 298,17	520 798 223,10	51 454 938,97	51 560 283,81
7. Verotulojen erittely			Kaupunki 2022	Kaupunki 2021
Kunnan tulovero			314 412 516,91	307 316 110,96
Osuus yhteisöveron tuotosta			36 546 466,02	35 841 166,91
Kiinteistövero			30 015 548,10	27 796 410,46
Verotulot yhteensä			380 974 531,03	370 953 688,33
8. Valtionosuuksien erittely			Kaupunki 2022	Kaupunki 2021
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus			143 576 773,00	140 101 743,00
Siitä: Verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus (+/-)			15 182 808,00	17 047 848,00
Siitä: Harkinnanvarainen valtionosuuden korotus			1 350 000,00	0,00
Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain mukaiset valtionosuudet			-7 243 029,00	16 434 155,00
Verotulomenetysten kompensatiot			42 845 582,00	36 871 488,00
Valtionosuudet yhteensä			179 179 326,00	193 407 386,00

11. Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen perusteista

Omaisuusluokat ja poistoajat vuosina	ennen vuotta 2013 hankitut hyödykkeet	vuonna 2013 ja sen jälkeen hankitut hyödykkeet	Poisto- menetelmä
Aineettomat oikeudet	5	2–5	Tasapoisto
Muut pitkävaikutteiset menot			
Kehittämismenot	2	2	Tasapoisto
Liikearvo	2	2	Tasapoisto
Osallistuminen toisen yhteisön			
- tiehankkeisiin	15	15	Tasapoisto
- ratahankkeisiin	30	30	Tasapoisto
- väylähankkeisiin	max 10	max 10	Tasapoisto
Osake- ja vuokrahuoneistojen peruseränmenot	5	5	Tasapoisto
Muut pitkävaikutteiset menot	2	2	Tasapoisto
Rakennukset			
Asuinrakennukset	40	30	Tasapoisto
Hallinto- ja laitosrakennukset	40	20	Tasapoisto
Tehdas- ja tuotantorakennukset	30	20	Tasapoisto
Muut rakennukset	30	20	Tasapoisto
Talousrakennukset	15	10	Tasapoisto
Kiinteät rakenteet ja laitteet			
Maa- ja vesirakenteet	15–20	10–15	Tasapoisto
Johtoverkostot ja laitteet	10–40	10–30	Tasapoisto
Muut kiinteät rakenteet ja laitteet	10	10–15	Tasapoisto
Koneet ja kalusto			
Kuljetusvälineet	10	4	Tasapoisto
Muut koneet ja kalusto	3–10	3–5	Tasapoisto

Käyttöomaisuuden poistojen määrittämiseen on käytetty ennalta laadittua poistosuunnitelmaa. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu käyttöomaisuuden hankintamenoista arvioidun taloudellisen käyttöiän mukaan.

Pienet käyttöomaisuushankinnat, joiden hankintameno on alle 30 000 euroa, on kirjattu vuosikuluiksi. Peruseränmeno on lisätty poistamattomaan hankintamenuun vuoteen 2016 asti, vuodesta 2017 alkaen poistosuunnitelman mukaisesti.

Osallistuessa toisen yhteisön väylähankkeisiin sovelletaan vastaavanlaisen hyödykkeen hankintamenoa koskevia poistoaikoja. Jollei voida luotettavalla tavalla arvioida vaikutusaikaa, poistetaan hankintameno enintään 10 vuodessa.

12. Pakollisten varausten muutokset	Konserni 2022	Konserni 2021	Kaupunki 2022	Kaupunki 2021
Potilasvahinkovakuutusmaksu 1.1.	4 222 289,33	2 297 690,86	0,00	0,00
Lisäykset tilikaudella		1 964 837,71		
Vähennykset tilikaudella	-291 243,72	-40 239,24	0,00	0,00
Potilasvahinkovakuutusmaksu 31.12.	3 931 045,61	4 222 289,33	0,00	0,00
Pylväiden hävittämisvaraus 1.1.	0,00	36 750,00	0,00	0,00
Vähennykset tilikaudella	0,00	-36 750,00	0,00	0,00
Pylväiden hävittämisvaraus 31.12.	0,00	0,00	0,00	0,00
Melan valtion korvauksen takaisinperintä 1.1.	426 040,00	426 040,00	426 040,00	426 040,00
Lisäykset tilikaudella	0,00	0,00	0,00	0,00
Vähennykset tilikaudella	0,00	0,00	0,00	0,00
Melan valtion korvauksen takaisinperintä 31.12.	426 040,00	426 040,00	426 040,00	426 040,00
Osuus kuntayhtymän alijäämästä 1.1.	0,00	0,00	11 620 000,00	14 520 000,00
Lisäykset tilikaudella	0,00	0,00	0,00	641 535,00
Vähennykset tilikaudella	0,00	0,00	-11 620 000,00	-3 541 535,00
Osuus kuntayhtymän alijäämästä 31.12.	0,00	0,00	0,00	11 620 000,00

13. Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot ja -tappiot	Konserni 2022	Konserni 2021	Kaupunki 2022	Kaupunki 2021
Muut toimintatuotot				
Osakkeiden luovutusvoitot	30 535,66	556 942,57	972,62	466 561,28
Maa- ja vesialueiden luovutusvoitot	479 678,31	759 406,38	345 252,12	777 225,10
Rakennusten luovutusvoitot	5 326 440,41	690 259,40	1 146 930,40	159 550,57
Muut luovutusvoitot	101 268,67	2 250,97	9 080,65	1 022 200,98
Luovutusvoitot yhteensä	5 937 923,05	2 008 859,31	1 502 235,79	2 425 537,93
Muut toimintakulut				
Osakkeiden luovutustappiot	18 795,60	133 807,49	-990,86	44 375,17
Maa- ja vesialueiden luovutustappiot	53 440,07	56 389,93	53 440,07	56 389,93
Rakennusten luovutustappiot	1 155 284,47	444 979,64	4 928,75	444 979,64
Muut luovutustappiot	1 207,85	1 162,40	0,00	0,00
Luovutustappiot yhteensä	1 228 727,99	636 339,46	57 377,96	545 744,74

15. Osinkotuottojen ja peruspääoman korkotuottojen erittely	Konserni 2022	Konserni 2021	Kaupunki 2022	Kaupunki 2021
Osinkotuotot saman konsernin yhteisöistä	0,00	0,00	8 004 250,00	8 024 687,90
Osinkotuotot muista yhteisöistä	2 512 715,34	1 542 953,75	1 027 267,17	1 968 743,35
Yhteensä	2 512 715,34	1 542 953,75	9 031 517,17	9 993 431,25

120.2 Taseen liitetiedot

18. Arvonkorotukset	Konserni 2022	Konserni 2021	Kaupunki 2022	Kaupunki 2021
Maa- ja vesialueet				
Arvo 1.1.	0,00	387 231,13	0,00	0,00
Arvonkorotusten purku	0,00	-387 231,13	0,00	0,00
Arvo 31.12.	0,00	0,00	0,00	0,00
Arvonkorotukset yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00

19. Pysyvien vastaavien erittelyt

Aineettomat hyödykkeet	Aineettomat oikeudet	Muut pitkävaikutteiset menot	Ennakkomaksut	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	42 651,91	1 661 032,78	51 379,16	1 755 063,85
Lisäykset tilikauden aikana	80 086,00	1 060 594,85	0,00	1 140 680,85
Siirrot erien välillä	10 615,00	40 764,16	-51 379,16	0,00
Tilikauden poisto	-28 299,66	-1 087 541,73	0,00	-1 115 841,39
Poistamaton hankintameno 31.12.	105 053,25	1 674 850,06	0,00	1 779 903,31
Kirjanpitoarvo 31.12.	105 053,25	1 674 850,06	0,00	1 779 903,31

Aineelliset hyödykkeet	Maa- ja vesialueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	80 851 467,33	141 667 024,02	121 950 909,29	103 496,85	1 307 592,21	39 563 155,35	385 443 645,05
Lisäykset tilikauden aikana	1 410 524,57	9 458 647,33	6 916 223,73	653 490,53	0,00	15 314 536,01	33 753 422,17
Rahoitusosuudet tilikaudella	0,00	-84 098,00	-107 000,00	-53 500,00	0,00	-2 097 629,70	-2 342 227,70
Vähennykset tilikauden aikana	-160 345,81	-4 382 139,09	-71 613,14	0,00	0,00	0,00	-4 614 098,04
Siirrot erien välillä	0,00	16 313 340,31	2 681 761,49	0,00	0,00	-18 995 101,80	0,00
Tilikauden poisto	0,00	-10 932 364,68	-12 894 141,75	-118 864,11	0,00	0,00	-23 945 370,54
Arvonlennukset ja niiden palautukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-120 270,61	-120 270,61
Poistamaton hankintameno 31.12.	82 101 646,09	152 040 409,89	118 476 139,62	584 623,27	1 307 592,21	33 664 689,25	388 175 100,33
Kirjanpitoarvo 31.12.	82 101 646,09	152 040 409,89	118 476 139,62	584 623,27	1 307 592,21	33 664 689,25	388 175 100,33

Maa- ja vesialueet erittely	Konserni 2022	Konserni 2021	Kaupunki 2022	Kaupunki 2021
Maa- ja vesialueet				
Kiinteistöjen liittymismaksut	1 743 917,07	1 776 863,85	119 029,12	105 847,62
Muut maa- ja vesialueet	89 725 043,10	87 926 129,02	81 982 616,97	80 745 619,71
Maa- ja vesialueet yhteensä	91 468 960,17	89 702 992,87	82 101 646,09	80 851 467,33

Pysyvien vastaavien sijoitukset Osakkeet ja osuudet	Tytäryhteisö-osakkeet ja -osuudet	Kuntayhtymäosuudet	Osakkuusyhteisöosakkeet ja -osuudet	Muut osakkeet ja osuudet	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	94 418 388,37	40 270 418,12	5 749 536,88	17 246 365,19	157 684 708,56
Lisäykset	0,00	0,00	0,00	122 730,00	122 730,00
Vähennykset	-14 147,73	0,00	0,00	-3 027,38	-17 175,11
Hankintameno 31.12.	94 404 240,64	40 270 418,12	5 749 536,88	17 366 067,81	157 790 263,45
Kirjanpitoarvo 31.12.	94 404 240,64	40 270 418,12	5 749 536,88	17 366 067,81	157 790 263,45

Pysyvien vastaavien sijoitukset Jvk-, muut laina- ja muut saamiset	Saamiset konserniyhteisöt	Saamiset muut yhteisöt	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	42 583 586,53	5 289 567,93	47 873 154,46
Lisäykset	50 200 659,00	0,00	50 200 659,00
Vähennykset	-75 031,44	0,00	-75 031,44
Hankintameno 31.12.	92 709 214,09	5 289 567,93	97 998 782,02
Kirjanpitoarvo 31.12.	92 709 214,09	5 289 567,93	97 998 782,02

20. Omistukset tytäryhteisöissä

Nimi	Y-tunnus	Kunnan omistus- osuus %	Konsernin omistus- osuus %	Konsernin osuus omasta pääomasta (€)	Konsernin osuus vieraasta pääomasta (€)	Konsernin osuus tilikauden tuloksesta (€)
Anjalankosken Jäähalli Oy	0936118-7	96,08	96,08	254 225,51	18 192,96	8 219,54
Kaakkois-Suomen Tieto Oy	2369983-8	60,98	71,51	1 919 723,42	2 206 149,87	301 010,27
Kiinteistö Oy Korian Liikekeskus	0211764-0	58,95	58,95	261 277,35	73 135,16	6 554,67
Kiinteistö Oy Korianjousi	0158402-8	58,30	58,30	1 253,33	38 429,24	0,44
Kiinteistö Oy Kouvolan Asentajankatu 9	0284330-0	100,00	100,00	127 858,29	201 887,52	4 148,69
Kiinteistö Oy Madekuja 1	0452645-6	68,09	68,09	584 751,27	100 739,36	4 359,99
Kiinteistö Oy Päätie 19	0932272-7	100,00	100,00	621 075,01	11 852,14	-8 955,54
Kouvola Innovation Oy (al konsernitp)	2221859-6	100,00	100,00	10 755 686,19	4 692 505,19	-1 726 580,19
Kouvolan Yritystilat Oy	2413977-9		100,00	10 553 123,05	2 632 831,63	-344 256,13
Railgate Finland Oy	3193538-6		100,00	190 445,86	-1 574,80	-146 348,35
Kouvolan Ammattiopisto Oy	3213129-1	60,00	60,00	1 344 289,02	3 241 111,35	15 951,02
Kouvolan Asunnot Oy	0512766-8	100,00	100,00	15 813 172,03	88 051 253,52	15 731,69
Asunto Oy Elopuisto	0609417-5		84,10	114 337,68	34 977,25	1,33
Kouvolan Rautatie- ja Aikuiskoulutus Oy	2644196-3	100,00	100,00	3 479 532,39	1 739 975,58	138 091,95
Kouvolan Hansapysäköinti Oy (äänivalta 63,13 %)	1524078-7	33,24	33,24	1 016 533,32	19 645,80	8,16
Kouvolan Teatteri Oy	2235738-5	100,00	100,00	506 465,20	464 791,57	17 607,85
Kouvolan Vesi Oy	2125434-1	100,00	100,00	49 129 588,57	55 142 550,21	3 897,42
KSS Energia Oy (al konsernitp)	0877511-8	100,00	100,00	60 211 245,56	238 066 831,46	28 839 216,65
Karhu Voima Oy	2769659-7		100,00	0,00	0,00	-2 165 876,57
KSS Lämpö Oy	0161040-9		100,00	17 457 142,42	25 699 726,32	-33 867,49
KSS Rakennus Oy	1654027-1		100,00	1 491 962,67	4 334 501,03	423 232,61
KSS Verkko Oy	1950357-2		97,74	14 134 777,01	53 394 987,24	5 547 688,95
Suomen Energia-Urakointi Oy	1108971-7		100,00	6 080 302,76	3 077 543,12	-376 522,20
Voimakymi Oy	1008027-8		100,00	8 100,00	0,00	0,00
Kuusankosken Tennishalli Oy	0480737-0	86,99	87,02	245 628,00	6 840,13	-14 154,61

21. Omistukset kuntayhtymissä

Nimi	Y-tunnus	Kunnan omistus- osuus %	Konsernin omistus- osuus %	Konsernin osuus omasta pääomasta (€)	Konsernin osuus vieraasta pääomasta (€)	Konsernin osuus tilikauden tuloksesta (€)
Kymenlaakson liitto	0206714-5	49,88	49,88	471 462,05	292 773,49	2 201,37
Kymenlaakson sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymä (al konsernitp)	0725901-5	51,78	51,78	29 012 679,37	226 841 689,51	10 547 720,05
Kymsote-Kiinteistöt Oy	3144631-2		51,78	27 239 930,02	130 309 912,38	797 917,53
Uudenmaan päihdehuollon kuntayhtymä	0125920-9	5,80	5,80	259 050,19	21 596,38	115 549,67

22. Omistukset muissa yhteisöissä

Nimi	Y-tunnus	Kunnan omistus- osuus %	Konsernin omistus- osuus %	Konsernin osuus omasta pääomasta (€)	Konsernin osuus vieraasta pääomasta (€)	Konsernin osuus tilikauden tuloksesta (€)
Kaakkois-Suomen Ammattikorkeakoulu Oy (alakonsernitp)	2472908-2	24,50	24,50	7 839 309,23	5 935 476,09	484 952,03
Disec Oy	2050571-9		24,50	*)	*)	*)
Saimaa Stadiumi Oy	2671378-9		24,50	*)	*)	*)
Kiinteistö Oy Korian Portti	0817616-6	39,92	39,92	742 377,59	2 378,43	1 140,12
Kouvola Innovation Oy (Innovationin alakonsernitp)						
Kouvolan Yrityspalvelutalo Oy			50,00	718 282,52	1 773 241,25	-81 717,49
Kouvolan Yritystilat Oy (Innovationin alakonsernitp)						
Kiinteistö Oy Ksnk Kiltakuja 1	1840379-9		39,07	409 224,51	13 057,47	-53,01
KSS Energia (alakonsernitp)						
Kymin Voima Oy	0763405-7		24,00	4 074 193,33	2 256 488,45	-138,98
Kymenlaakson Kampuskiinteistöt Oy	2425368-6	49,00	49,00	11 673 190,63	13 892 949,90	519 962,23
Kymenlaakson Jäte Oy (alakonsernitp)	1093000-9	47,48	47,48	6 418 843,58	4 991 698,30	364 430,17
Ekokaari Oy	2840058-3		47,48	2 122 415,60	302 018,16	165 624,35
Kymenlaakson Orkesteri Oy Kymenlaakson sairaanhoito- ja sosiaalipalvelujen kuntayhtymä (alakonsernitp)	1519805-6	33,50	33,50	74 422,65	162 667,74	-28 775,92
Kymijoen Ravintopalvelut Oy	1635108-3		17,33	211 206,82	1 312 407,87	0,00
Kaiku24 Oy	3192900-7		20,71	123 459,92	470 309,57	20 092,80
Kymenlaakson Sähkö Oy	0128951-2	20,66	20,66	14 545 970,48	50 986 657,39	-106 358,14
Yhdistelemättömät						
Anjalankosken Painotalo Oy **)	0846228-5	33,46	33,46	450 647,26	59 284,27	1 524,03
Asunto Oy Anjalantie 2 (päiväkotitilat **)	0163242-1	31,26	31,26	50 373,08	17 857,28	11,80
Asunto Oy Elimäen Eläkepuustelli (hoitokoti)	0875751-8	30,57	30,57	266 831,52	2 525,82	-1 351,52
Asunto Oy Elimäen Napansäde (osaomistus)	1973038-8	40,59	40,59	458 906,27	92 339,40	0,00
Asunto Oy Kouvolan Eväkujankaari ****)	0796916-4	34,67	34,67	453 659,54	1 920,39	-0,38
Asunto Oy Lohitie 5	0745855-9	33,27	33,27	561 676,22	1 931,01	2 437,36
Asunto Oy Siltapuisto 1	0161699-0	26,04	30,57	63 746,97	27 865,38	0,00
Kaakkois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus Oy	1735895-7	22,92	28,57	55 312,46	41 357,70	5 154,10
Kiinteistö Oy Myllykosken Liikekeskus ***)	0370608-4	32,80	32,80	71 710,92	2 236,25	3 392,60
Kouvolan Asunnot Oy						
Asunto Oy Aron-Kara I	0798308-9		48,48	616 254,84	14 538,73	-6 354,98
Asunto Oy Enäriivi	0839763-9		40,77	186 329,05	110,93	-2 778,32
Asunto Oy Huusarinmäki	0163249-9		30,39	106 025,82	25 236,37	-5 995,48
Asunto Oy Kaipiaistensato	0681522-7		40,72	178 373,95	18 678,92	6 055,51
Asunto Oy Kasakkakara	0718618-6		23,10	240 652,17	9 177,33	43,67
Asunto Oy Kataja-Haikula	0683158-5		34,08	242 390,89	470,55	-5 021,27
Asunto Oy Kimmelmanni	0612121-7		45,38	225 470,00	17 235,78	-229,11
Asunto Oy Kirkkovourentie 2	0163260-8		48,51	119 360,94	5 692,63	23,79
Asunto Oy Kouvolan Jaalanharju	0304048-9		39,02	15 817,70	-746,09	-16,15
Asunto Oy Kuusankosken Hiidentie 8-10	0738682-3		27,06	152 216,67	37 352,07	-379,85
Asunto Oy Kuusankosken Rantapuisto	0724513-1		25,00	266 363,98	1 521,54	-1 899,91
Asunto Oy Naakanhovi	0582939-5		21,40	209 835,52	1 117,84	-181,02
Asunto Oy Puutarhurinjousi	0738055-2		29,28	275 767,59	4 353,80	1 611,46
Asunto Oy Rivikolkka 2	0695765-5		21,95	45 280,91	47 316,10	301,67
Asunto Oy Silmuntie	0218518-4		27,85	95 137,04	9 684,19	12,72
Asunto Oy Suolasenkoski	0764995-3		23,72	233 645,21	11 112,17	98,06
Asunto Oy Ummeljoen Rivitalo	0218509-6		27,86	23 765,86	41 641,48	12,17
Kiinteistö Oy Elimäen Kasarmiaukio	1636208-1		31,00	6 482,51	339 172,37	3,92
Kuusankosken Pienteollisuustalo Oy	0161530-6	21,57	21,57	51 300,71	2 185,47	1 170,44
Kymen Vesi Oy (äänivalta 19 %) (omistusyhteisyhteisö)	2081160-1	32,65	32,65	14 532 194,83	20 355 795,20	129 803,98

*) tiedot sisältyvät alakonsernin lukuihin

**) vuoden 2021 tiedot

***) vuoden 2020 tiedot

****) vuoden 2019 tiedot

23. Saamisten erittely	Kaupunki 2022 Pitkäaikaiset	Kaupunki 2022 Lyhytaikaiset	Kaupunki 2021 Pitkäaikaiset	Kaupunki 2021 Lyhytaikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset	0,00	318 153,71	0,00	239 642,77
Lainasaamiset	2 087 175,28	5 353 384,94	3 055 954,80	1 051 919,68
Muut saamiset	8 217,23	0,00	8 760,43	0,00
Siirtosaamiset	0,00	229 273,89	0,00	338 757,93
Yhteensä	2 095 392,51	5 900 812,54	3 064 715,23	1 630 320,38
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä				
Myyntisaamiset	0,00	805 763,29	0,00	1 110 659,47
Siirtosaamiset	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	805 763,29	0,00	1 110 659,47
Saamiset osakkuus- sekä muilta omistusyhteisyyksiltä				
Myyntisaamiset	0,00	1 481,00	0,00	651,00
Siirtosaamiset	0,00	0,00	0,00	12 250,42
Yhteensä	0,00	1 481,00	0,00	12 901,42
Saamiset yhteensä	2 095 392,51	6 708 056,83	3 064 715,23	2 753 881,27
24. Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät	Konserni 2022	Konserni 2021	Kaupunki 2022	Kaupunki 2021
Lyhytaikaiset siirtosaamiset				
Siirtyvät korot	1 000 077,96	0,00	1 108 467,13	108 389,17
Kelan korvaus työterveyshuollosta	1 214 941,60	1 593 092,82	453 153,86	492 280,36
Valtion avustukset ja korvaukset	5 168 887,17	6 225 941,30	1 447 298,98	1 729 587,35
Verosaamiset	70 637,40	200 070,60	0,00	0,00
Projektisaamiset	802 872,00	599 165,39	413 921,46	599 165,39
EU-avustukset	1 802 367,74	996 791,74	1 443 389,56	700 020,90
Laskuttamaton myynti	17 060 627,20	11 078 588,41	0,00	0,00
Ennakkomenot	959 603,28	769 616,55	40 862,03	5 758,56
Siirtosaamiset muilta	36 418 530,15	31 600 391,59	416 799,11	501 321,73
Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä	64 498 544,49	53 063 658,39	5 323 892,13	4 136 523,46

25. Oman pääoman erittely	Konserni 2022	Konserni 2021	Kaupunki 2022	Kaupunki 2021
Peruspääoma 1.1.	285 680 540,57	285 680 540,57	285 680 540,57	285 680 540,57
Peruspääoma 31.12.	285 680 540,57	285 680 540,57	285 680 540,57	285 680 540,57
Arvonkorotusrahasto 1.1.	0,00	387 231,13	0,00	0,00
Vähennykset	0,00	-387 231,13	0,00	0,00
Arvonkorotusrahasto 31.12.	0,00	0,00	0,00	0,00
Rakennusrahasto 1.1.	552 926,27	552 926,27	0,00	0,00
Rakennusrahasto 31.12.	552 926,27	552 926,27	0,00	0,00
Muu oma rahasto 1.1.	114 310,16	119 939,23	0,00	0,00
Siirrot rahastosta	0,00	-5 629,07	0,00	0,00
Muu oma rahasto 31.12.	114 310,16	114 310,16	0,00	0,00
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 1.1.	63 710 620,28	65 957 812,77	19 962 378,32	17 955 853,41
Aikaisempiin tilikausiin liittyvät korjaukset	0,00	0,00	-414 698,39	-1 049 099,02
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 31.12.	63 710 620,28	65 957 812,77	19 547 679,93	16 906 754,39
Tilikauden yli-/alijäämä	-4 364 111,59	-2 247 192,49	-20 002 496,05	3 055 623,93
Oma pääoma yhteensä	345 694 285,69	350 058 397,27	285 225 724,45	305 642 918,89

Oman pääoman muutoksena vuodelle 2022 kirjattiin Kymsoten takautuvasti vuosilta 2019–2021 laskuttama vammaisten lasten aamu- ja iltapäivähoito sekä loma-ajanhoito 0,4 milj. euroa.

Edellisten tilikausien yli-/alijäämä ja tuloksenkäsittelyerät	Kaupunki 2022	Kaupunki 2021
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 31.12.	19 547 679,93	16 906 754,39
Tilikauden yli-/alijäämä	-20 002 496,05	3 055 623,93
Kertynyt poistoero 31.12.	1 090 319,64	1 161 770,61
Kertynyt yli-/alijäämä ja tuloksenkäsittelyerät yhteensä	635 503,52	21 124 148,93

27. Pitkäaikaiset velat	Konserni 2022	Konserni 2021	Kaupunki 2022	Kaupunki 2021
Velat, jotka eräännyvät myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua				
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	141 278 506,92	140 966 649,35	66 079 473,00	67 233 392,00
Lainat julkisyhteisöiltä	0,00	969 119,00	0,00	0,00
Pitkäaikaiset velat yhteensä	141 278 506,92	141 935 768,35	66 079 473,00	67 233 392,00

28. Joukkovelkakirjalainat	Kaupunki 2022	Kaupunki 2021
Lyhytaikainen kuntatodistus, Danske Bank	0,00	8 000 000,00
Lyhytaikainen kuntatodistus, OP Yrityspankki Oyj	50 000 000,00	0,00
Lyhytaikainen kuntatodistus, Svenska Handelsbanken Helsinki	30 000 000,00	0,00
Lyhytaikainen kuntatodistus, Kuntarahoitus Oyj	14 000 000,00	0,00
Joukkovelkakirjalainat yhteensä	94 000 000,00	8 000 000,00

30. Vieras pääoma	Kaupunki 2022 Pitkäaikaiset	Kaupunki 2022 Lyhytaikaiset	Kaupunki 2021 Pitkäaikaiset	Kaupunki 2021 Lyhytaikaiset
Velat tytäryhteisöille				
Lainat	0,00	14 049 043,19	0,00	10 660 103,40
Ostovelat	0,00	5 027 074,21	0,00	5 261 200,09
Siirtovelat	0,00	0,00	0,00	1 586 046,96
Yhteensä	0,00	19 076 117,40	0,00	17 507 350,45
Velat kuntayhtymille, joissa kunta on jäsenenä				
Ostovelat	0,00	15 500 331,67	0,00	19 881 266,85
Siirtovelat	0,00	11 699 773,04	0,00	6 226 274,37
Yhteensä	0,00	27 200 104,71	0,00	26 107 541,22
Velat osakkuus- sekä muille omistusyhteisöille				
Ostovelat	0,00	116 337,31	0,00	137 984,44
Siirtovelat	0,00	19 039,16	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	135 376,47	0,00	137 984,44
31. Sekkitililimiitti			Kaupunki 2022	Kaupunki 2021
Luotollisen sekkitilin limiitti 31.12.			16 000 000,00	16 000 000,00
- siitä käyttämättä oleva määrä			10 515 272,75	6 765 933,56
32. Muiden velkojen erittely	Konserni 2022	Konserni 2021	Kaupunki 2022	Kaupunki 2021
Muut velat				
Liittymismaksut	38 608 629,85	38 138 042,69	0,00	0,00
Muut velat	377,00	11 948,32	0,00	0,00
Muut velat yhteensä	38 609 006,85	38 149 991,01	0,00	0,00
33. Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät	Konserni 2022	Konserni 2021	Kaupunki 2022	Kaupunki 2021
Lyhytaikaiset siirtovelat				
Palkkojen ja henkilösivukulujen jaksotukset	4 972 674,95	4 162 164,05	281 608,14	359 749,87
Lomapalkkajaksotukset	47 873 540,54	45 023 649,28	14 803 627,06	15 327 269,70
Korkojaksotukset	866 474,47	452 181,12	287 886,36	229 027,73
Verovelat	3 293 221,83	613 654,19	0,00	0,00
Kymsoten loppulasku tilikaudelle	0,00	2 860 459,39	11 699 773,04	6 226 274,37
Muut siirtovelat muille	35 428 989,59	41 335 354,16	4 733 498,73	7 839 258,74
Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä	92 434 901,37	94 447 462,19	31 806 393,33	29 981 580,41
34. Kiinnitykset, panttaukset tai muut omaisuusvelkojen vakuudet	Konserni 2022	Konserni 2021	Kaupunki 2022	Kaupunki 2021
Velat, joiden vakuudeksi annettu kiinnityksiä kiinteistöihin				
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	2 094 618,81	2 623 385,58	0,00	0,00
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	7 810 166,00	9 115 837,88	0,00	0,00
Vakuudeksi annetut kiinnitykset yhteensä	7 810 166,00	9 115 837,88	0,00	0,00

120.3 Vakuuksia, vastuusitoumuksia ja taseen ulkopuolisia järjestelyjä koskevat liitetiedot

35.–37. Vakuudet ja takaukset	Konserni 2022	Konserni 2021	Kaupunki 2022	Kaupunki 2021
Muut omasta puolesta annetut vakuudet				
Kiinteistökiinnitykset	20 156 876,13	14 054 816,13	0,00	0,00
Yrityskiinnitykset	30 500 000,00	28 900 000,00	0,00	0,00
Pantattujen arvopapereiden kirjanpitoarvo	3 878 956,04	3 896 169,04	0,00	0,00
Takaukset	13 295 822,50	13 295 822,50	0,00	0,00
Yhteensä	67 831 654,67	60 146 807,67	0,00	0,00
Kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta annetut takaukset				
Takaukset	321 204 103,85	259 028 320,14	0,00	0,00
Yhteensä	321 204 103,85	259 028 320,14	0,00	0,00
Muiden puolesta annetut vakuudet				
Muut	149 064,78	149 064,78	149 064,78	149 064,78
Yhteensä	149 064,78	149 064,78	149 064,78	149 064,78
38. Vuokravastuut	Konserni 2022	Konserni 2021	Kaupunki 2022	Kaupunki 2021
Toimitilojen vuokravastuut	38 181 517,25	46 856 173,25	4 600 069,39	5 699 394,69
Koneiden ja laitteiden vuokravastuut	424 722,68	311 148,23	0,00	0,00
Muut vuokravastuut	26 740,00	30 960,00	0,00	0,00
Vuokravastuut yhteensä	38 632 979,93	47 198 281,48	4 600 069,39	5 699 394,69
Vuokravastuista seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	15 481 775,59	13 852 523,60	1 181 871,39	1 301 215,86
Vuokravastuista kuntakonsernin sisäiset vuokravastuut			64 728,29	59 695,29
Leasingvastuut yhteensä	12 924 919,08	12 532 015,25	6 424 968,80	6 451 779,87
Leasingvastuista seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	2 575 470,83	2 437 931,01	1 034 536,61	1 033 651,19
Leasingvastuista kiinteistöihin liittyvät rahoitusleasingvastuut	3 462 924,42	3 297 171,17	3 462 924,42	3 297 171,17
Vuokra- ja leasingvastuut yhteensä	51 557 899,01	59 730 296,72	11 025 038,19	12 151 174,56
39.–40. Vastuusitoumukset	Konserni 2022	Konserni 2021	Kaupunki 2022	Kaupunki 2021
Järjestelyjen tarkoitus				
Takaukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta				
Alkuperäinen pääoma			194 088 890,87	186 748 690,87
Jäljellä oleva pääoma			106 295 600,80	100 676 035,41
Takaukset muiden puolesta				
Alkuperäinen pääoma	18 372 620,34	20 126 620,34	18 372 620,34	20 126 620,34
Jäljellä oleva pääoma	8 299 973,79	8 983 737,93	8 299 973,79	8 983 737,93
Vastuu Kuntien takauskeskuksen takausvastuista			Kaupunki 2022	Kaupunki 2021
Kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuista 31.12.			609 086 519,00	574 009 901,00
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastosta 31.12.			352 225,00	376 008,00

41. Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt	Konserni 2022	Konserni 2021	Kaupunki 2022	Kaupunki 2021
Järjestelyjen tarkoitus				
Sopimusvastuut				
Sitoumukset avustukseen Seuraavalle tilikaudelle kohdistuva osuus	2 510 422,72	2 614 158,28	2 510 422,72	2 614 158,28
Yhteistyö- ja kumppanuussopimukset Seuraavalle tilikaudelle kohdistuva osuus	734 000,00	927 400,00	734 000,00	927 400,00
Yhteistyö- ja kumppanuussopimukset Seuraavalle tilikaudelle kohdistuva osuus	5 175 000,00	5 479 200,00	5 175 000,00	5 479 200,00
Palvelusopimukset *) Seuraavalle tilikaudelle kohdistuva osuus	1 405 000,00	1 209 200,00	1 405 000,00	1 209 200,00
Palvelusopimukset *) Seuraavalle tilikaudelle kohdistuva osuus	10 539 196,00	18 152 730,00	25 010 846,00	34 352 730,00
Ympäristövastuu, tonttien siivous Seuraavalle tilikaudelle kohdistuva osuus	6 374 145,00	7 755 323,00	12 847 295,00	13 156 823,00
Ympäristövastuu, tonttien siivous Seuraavalle tilikaudelle kohdistuva osuus	800 000,00	800 000,00	800 000,00	800 000,00
Sopimusvastuut yhteensä	19 024 618,72	27 046 088,28	33 496 268,72	43 246 088,28
*) Palvelusopimuksiin sisältyy huleveisisopimukset, joiden vuosikustannus on noin 400 000 euroa ja ne ovat voimassa toistaiseksi.				
Arvonlisäveron palautusvastuu	15 159 025,33	1 233 967,92	0,00	0,00
Johdannaissopimukset				
Koronvaihtosopimukset 1. ryhmä				
Tehty yksittäisen lainan korkoriskin suojaamiseksi.				
Koronvaihtosopimuksilla on muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi.				
Koronvaihtosopimus 1, sopimusnro 1256171; Koronvaihtosopimus on tehty lainan (16771/13) korkoriskin suojaamiseksi. Sopimus on tehty 9/2013 alun perin 8 v. fwd startina. Tällä hetkellä vastaa peruskoronvaihtosopimusta. Suoja päättyy 6.8.2023.				
Nimellisarvot	10 000 000,00	10 000 000,00	10 000 000,00	10 000 000,00
Käypä arvo	1 275,00	-518 060,00	1 275,00	-518 060,00
Koronvaihtosopimukset 2. ryhmä				
Koronvaihtosopimuksilla suojataan koko lainasalkkua.				
Koronvaihtosopimuksilla on muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi.				
Koronvaihtosopimus 2, sopimusnro 1302615; 10-vuotinen peruskoronvaihtosopimus. Suoja päättyy 24.1.2024.				
Nimellisarvot	10 000 000,00	10 000 000,00	10 000 000,00	10 000 000,00
Käypä arvo	126 403,00	-499 637,00	126 403,00	-499 637,00
Koronvaihtosopimus 3, sopimusnro 1333887; 10-vuotinen peruskoronvaihtosopimus. Suoja päättyy 18.3.2024.				
Nimellisarvot	10 000 000,00	10 000 000,00	10 000 000,00	10 000 000,00
Käypä arvo	190 366,00	-439 817,00	190 366,00	-439 817,00
Koronvaihtosopimus 4, sopimusnro 32132; Sopimus on tehty 3/2014 alun perin 9 v. fwd startina. Tällä hetkellä vastaa peruskoronvaihtosopimusta. Suoja päättyy 18.3.2024.				
Nimellisarvot	10 000 000,00	10 000 000,00	10 000 000,00	10 000 000,00
Käypä arvo	165 918,22	-466 252,93	165 918,22	-466 252,93

Koronvaihtosopimus 5, sopimusnro 1302622; 10-vuotinen korkokattorakenteinen suoja. Yksiselitteisesti suojaava sopimus vaikkakin suoja ei kaikissa markkinatilanteissa ole niin tehokas kuin peruskoronvaihtosopimuksella. Suoja päättyy 24.1.2024.

Nimellisarvot	5 000 000,00	5 000 000,00	5 000 000,00	5 000 000,00
Käypä arvo	73 086,00	-192 770,00	73 086,00	-192 770,00

Koronvaihtosopimukset 3. ryhmä

Konserniyhtiöiden koronvaihtosopimuksilla suojataan lainasalkun vaihtuvan koron riskiä.

KSS Energia -konserni

Koronvaihtosopimus 6; Vaihtuva euribor 3 kk korko, sovittu kiinteä korko. Sopimus on voimassa maaliskuuhun 2025 asti.

Nimellisarvot	53 000 000,00	43 000 000,00	0,00	0,00
Käypä arvo	4 587 000,00	-1 297 000,00	0,00	0,00

Kymenlaakson sosiaali- ja terveystieteiden kuntayhtymä (Kymsote)

Koronvaihtosopimus 7; Käsitellään kirjanpidossa suojaavana. Sopimus on voimassa 13.6.2023 asti.

Nimellisarvot	3 624 830,30	3 624 830,30	0,00	0,00
Käypä arvo	-6 592,53	-178 967,71	0,00	0,00

Koronvaihtosopimus 8; Käsitellään kirjanpidossa suojaavana. Sopimus on voimassa 30.6.2040 asti.

Nimellisarvot	77 674 935,00	77 674 935,00	0,00	0,00
Käypä arvo	14 366 703,24	1 664 830,12	0,00	0,00

Kouvola Innovation -konserni

Koronvaihtosopimus 9; Vaihtuva korko -0,537 % ja kiinteä korko 2,55 %. Sopimus on voimassa 27.12.2022 asti.

Nimellisarvot	0,00	1 617 647,20	0,00	0,00
Käypä arvo	0,00	-48 795,24	0,00	0,00

Koronvaihtosopimusten nimellisarvot yhteensä

179 299 765,30 170 917 412,50 45 000 000,00 45 000 000,00

Koronvaihtosopimusten käypä arvo yhteensä

19 504 158,93 -1 976 469,76 557 048,22 -2 116 536,93

Sähkötermiinit

Käypä arvo	149 587 000,00	48 798 632,47	0,00	0,00
------------	----------------	---------------	------	------

Päästöoikeudet 2022

Konserni
tCO₂

Käytettävissä olevien päästöoikeuksien määrä 1.1.

-1 366,00

Toteutuneiden päästöjen määrä

51 834,00

Käytettävissä olevien päästöoikeuksien määrä 31.12.

50 468,00

Päästöoikeudet 2021

tCO₂

Käytettävissä olevien päästöoikeuksien määrä 1.1.

-8 764,00

Toteutuneiden päästöjen määrä

39 533,00

Käytettävissä olevien päästöoikeuksien määrä 31.12.

30 769,00

120.4 Henkilöstöä, tilintarkastajan palkkioita ja intressitahotapahtumia koskevat liitetiedot

42. Henkilöstön lukumäärä 31.12.	Kaupunki 2022	Kaupunki 2021
Konsernipalvelut	152	142
Sivistys	2 139	2 370
Tekniikka ja ympäristö	624	737
Yhteensä	2 915	3 249

44. Luottamushenkilön palkkioista perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut	Kaupunki 2022	Kaupunki 2021
Kaakkois-Suomen Kokoomus ry	348,30	187,65
Keskustan Kouvolan Kunnallisjärjestö ry	8 208,68	11 551,28
Kokoomuksen Kouvolan Kunnallisjärjestö ry	15 049,59	17 839,82
Kouvolan Seudun Perussuomalaiset ry	7 778,15	4 648,05
Kouvolan Siniset ry	0,00	189,00
Kouvolan sitoutumattomat ry	135,10	667,80
Kouvolan Sosiaalidemokraattinen Kunnallisjärjestö ry	18 805,00	27 184,80
Kouvolan Vihreät ry	6 006,00	9 433,80
Suomen Kristillisdemokraattien KD Kouvolan kunnallisjärjestö ry	4 272,80	5 868,00
Kouvolan Vasemmistoliiton kunnallisjärjestö ry	4 034,00	3 093,30
Keskustan litin kuntayhdistys ry	67,50	13,50
Tilitetyt luottamushenkilömaksut yhteensä	64 705,12	80 677,00

45. Tilintarkastajan palkkiot	Kaupunki 2022	Kaupunki 2021
BDO Audiator Oy/BDO Oy		
Tilintarkastuspalkkiot	25 090,00	29 790,45
Muut palkkiot	19 746,73	3 410,00
Palkkiot yhteensä	44 836,73	33 200,45

46. Intressitahotapahtumat

Kaupunginjohtajan kanssa on solmittu 3.7.2017 kuntalain mukainen johtajasopimus, jonka kaupunginvaltuusto on hyväksynyt 24.4.2017 § 30. Johtajasopimuksessa on sovittu 12 kuukauden rahapalkkaa vastaavasta erokorvauksesta, joka on 31.12.2022 suuruudeltaan 173 614,32 euroa.

Apulaiskaupunginjohtajan kanssa on solmittu 6.2.2019 johtajasopimus, jonka kaupunginvaltuusto on hyväksynyt 12.11.2018 § 150. Johtajasopimuksessa on sovittu 12 kuukauden rahapalkkaa vastaavasta erokorvauksesta, joka on 31.12.2022 suuruudeltaan 122 172,96 euroa.

Kouvolan kaupunki on antanut kokonaan omistamalleen tytäryhteisölle KSS Energia Oy:lle 17 500 000 euron pääomallainan ja 8 649 000 euron normaalin antolainan. Ensin mainittua on 31.12.2022 jäljellä 6 372 106,27 euroa ja jälkimmäistä 3 055 954,80 euroa. Lyhennysvapaat vuodet 2020–2022. Kummankin lainan korko on markkinaehtoinen. KSS Energia Oy on menestyvä toimija toimialallaan eikä Kouvolan kaupungin arvion mukaan kumpaankaan lainaan sisälly merkittävää taloudellista riskiä. (Päätös KH 23.11.2009 § 585, KH 5.11.2012 § 374, KH 18.11.2019 § 390)

Kouvolan kaupunki on antanut kokonaan omistamalleen tytäryhteisölle KSS Energia Oy:lle 50 000 000 euron lainan, maturiteetiltaan 7 kuukautta. Lainan eräpäivä on 14.7.2023. Laina on annettu energia-alan poikkeuksellisessa markkinatilanteessa yhtiön käyttöpääoman rahoittamiseen. Laina on markkinaehtoinen eikä vääristä kilpailua markkinoilla. KSS Energia Oy hoitaa kunnan

toimialaan kuuluvaa palvelua, joka on kuntalaisten kannalta välttämätöntä. Lainan voidaan katsoa olevan sijoittamista vakauteen ja huoltovarmuuteen eikä Kouvolan kaupungin arvion mukaan lainaan sisälly merkittävää taloudellista riskiä. Myös ulkopuolinen taho on omassa taloudellisessa riskianalyyssissään päätenyt samaan arvioon Kouvolan kaupungin kanssa. Päätös KV 17.10.2022 § 116)

Kouvolan kaupungin 100 % omistamalle tytäryhteisölle Kouvolan Asunnot Oy:lle (aikaisemmin kuntien omat eri vuokratiloyhtiöt) on myönnetty 52 kpl antolainoja. Lainojen alkuperäinen pääoma on 2 370 486,55 euroa. 31.12.2022 lainoja on avoimena 1 491 385,97 euroa. Lainojen maturiteetit ovat pitkiä ja korko on matala (valtion 10 v. viitelainojen korko 31.12.). Korko ei ole varsinaisesti markkinaehtoinen mutta ottaen huomioon, että kyse on kaupungin vuokratiloyhtiön pitkäaikaisista osakaslainoista korkoperustetta voidaan pitää relevanttina. Korko määritettiin KH:ssa 3.5.2010 § 155. Asuntoyhtiön toimimisen yleishyödyllisessä asuntotuotannossa ja toiminnanvakaan luonteen huomioiden Kouvolan kaupunki katsoo, ettei lainoihin sisälly suurta taloudellista riskiä. (Päätökset, jotka on tehty ennen kuntaliitosta "vanhojen" kuntien toimesta vuosina 1980–2007)

Kouvolan kaupunki on antanut 100 % omistamalleen tytäryhteisölle Kouvolan Vesi Oy:lle 18 581 000 euron bullet-lainan. Laina eräännyy maksettavaksi 1.9.2029. Lainan koron voidaan katsoa olevan markkinaehtoinen. Yhtiön toiminnan luonne kunnallisena vesihuoltoyhtiönä, jolla ei ole kilpailijoita alueella luo pohjan sille, ettei kaupunki katso lainajärjestelyn sisältävän merkittävää riskiä lainan kertalyhenteisyydestä huolimatta. (Päätös KV 9.6.2014 § 40, KH 18.8.2014 § 200, velkakirja 1.8.2014)

Kouvolan kaupunki on antanut 100 % omistamalleen tytäryhteisölle Kouvolan Vesi Oy:lle 8 000 000 euron bullet-lainan. Laina eräännyy maksettavaksi 13.7.2028. Lainan koron voidaan katsoa olevan markkinaehtoinen. Yhtiön toiminnan luonne kunnallisena vesihuoltoyhtiönä, jolla ei ole kilpailijoita alueella luo pohjan sille, ettei kaupunki katso lainajärjestelyn sisältävän merkittävää riskiä lainan kertalyhenteisyydestä huolimatta. (Päätös KV 21.5.2018 § 66, velkakirja 6/2018)

Kouvolan kaupunki on antanut 100 % omistamalleen tytäryhteisölle Kouvolan Vesi Oy:lle 6 000 000 euron bullet-lainan. Laina eräännyy maksettavaksi 31.12.2029. Lainan koron voidaan katsoa olevan markkinaehtoinen. Yhtiön toiminnan luonne kunnallisena vesihuoltoyhtiönä, jolla ei ole kilpailijoita alueella luo pohjan sille, ettei kaupunki katso lainajärjestelyn sisältävän merkittävää riskiä lainan kertalyhenteisyydestä huolimatta. (Päätös KV 27.5.2019 § 57, velkakirja 5/2019)

Kouvolan kaupunki on antanut 100 %:sti omistamalleen tytäryhteisölle Kiinteistö Oy Asentajankatu 9:lle 187 294,07 euron suuruisen lainan. Sen aikaiset Kouvolan kaupungin viranhaltijat ovat sopineet kiinteistöosakeyhtiön kanssa, että laina korkoineen maksetaan pois, mikäli yhtiö joskus puretaan. Kyseessä on poikkeuksellinen lainajärjestely, joka liittyy ns. Pöyry-yhtiöiden asiaan. (Päätös Velkakirja 30.8.1996, KH 16.12.1996 § 730)

Alun perin Kouvolan seudun kuntayhtymä on tehnyt päätöksen 5 milj. euron korottoman pääomalainan myöntämisestä Kymenlaakson Ammattikorkeakoululle. Laina on sittemmin siirtynyt kuntayhtymältä Kouvolan kaupungin lainasaamisiin. Kymenlaakson Ammattikorkeakoulu Oy:n osittaisjakautumisessa uudeksi velalliseksi tuli Kyamk-kiinteistöt Oy, joka on Kouvolan 49 %:sti omistama osakkuusyhtiö. Yhtiön laina eräännyy maksettavaksi bullettina 31.12.2043. Järjestelyt on tehty osana ammattikorkeakoulujen uudistusprosessia. Ammattikorkeakoulujen menojen rahoitus tulee valtiolta eikä kaupunki näin ollen näe suurta taloudellista riskiä lainajärjestelyn osalta. (Päätös KV 11.2.2008 § 58, KV 11.6.2012 § 62, KV 13.10.2014 § 83, velkakirjat 9.7.2008, 31.12.2010, 31.7.2012)

Kouvolan kaupunki on antanut 45 %:sti omistamalleen osakkuusyhtiölle Kymenlaakson Orkesteri Oy:lle 56 342,96 euron suuruisen avustusluonteisen pääomalainan. Lainan tavoitteena on ollut yhtiön pääomarakenteen parantaminen. Lainan korko ei ole markkinaehtoinen. Käytännössä pääomalainan ehtoihin liittyen korkoa eikä lyhennystä voida maksaa muuta kuin siinä tapauksessa, että yhtiöllä olisi

voitonjakokelpoisia varoja. Yhtiön tarkoituksena ei ole voiton tuottaminen, joten on mahdollista, ettei velkaa saada koskaan kuitattua. (Päätös KV 28.5.2001 § 61)

121 Eriytetyt laskelmat

121.1 Kilpailulain edellyttämät laskelmat

Kilpailulainsäädäntö muuttui kesäkuussa 2019 kuntien markkinoilla toimimisen osalta. 1.1.2020 voimaan astuneen säännöksen mukaan kunnan yksikön, joka harjoittaa kilpailuilla markkinoilla toimimista eli myy palveluita kunnan oman organisaation ulkopuolelle, tulee eriyttää tähän toimintaan kohdistuva kirjanpito. Kilpailulainsäädännön mukaan kunta ei saa alihinnoitella palveluita tai tuotteita eikä subventoida toisista palveluista saamallaan tuotoilla markkinoilla tarjottavien palveluiden hintaa ja siten vääristää kilpailua. Tätä kutsutaan markkinaperusteisuudeksi. Markkinaperusteisuudesta varmistuminen edellyttää käytännössä sitä, että kilpailullisesta toiminnasta syntyvät tuotot ja sen aiheuttamat kustannukset voidaan luotettavasti erottaa yhteisön muuhun toimintaan liittyvistä vastaavista eristä. Eriyttäminen on tehtävä, mikäli yksikön eriytettävän toiminnan liikevaihto on yli 40 000 euroa vuodessa.

Kustannuslaskennan periaatteet

Markkinaehtoinen toiminta on kirjanpidossa eriytetty kaupungin muusta toiminnasta omalla laskentatunnisteen osalla. Kustannukset on kohdistettu pääsääntöisesti aiheuttamisperiaatteen mukaan. Yhteisiä kustannuksia on kohdistettu/eriytetty muusta toiminnasta prosentuaalisesti. Laskennalliset erät (sisäisten tukipalveluiden kustannukset) toimintamenojen tai palkkojen ja palkkioiden suhteessa. Tuottovaatimusta ei ole määritelty. Keskitetysti hoidetut palvelu on jaettu eriytetyille toimintoille toimintamenojen suhteessa. Eriytetyt toiminnot esitetään tilinpäätöksessä eriytetyn liiketoiminnan tuloslaskelman kaavaa noudattaen.

Eriyttämisvelvoite koskee myös kaupungin omistamia konserniyhtiöitä. Konserniyhtiöille on annettu ohjeistus eriyttää omassa toiminnassaan kilpailulainsäädännön tarkoittama toiminta, mikäli yhtiöllä sellaista on. Jokainen tytäryhtiö raportoi asiasta omassa tilinpäätöksessään.

Toimitilojen ulosvuokraus	2022	2021
Liikevaihto	14 932 320,47	10 014 028,35
Liiketoiminnan muut tuotot	6 317,40	14 660,89
Materiaalit ja palvelut	-6 420 200,69	-4 636 724,50
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3 414 336,27	-2 497 533,18
Ostot tilikauden aikana	-3 414 336,27	-2 497 533,18
Palvelujen ostot	-3 005 864,42	-2 139 191,32
Henkilöstökulut	-77 619,07	-80 673,29
Palkat ja palkkiot	-64 328,47	-66 870,11
Henkilösivukulut	-13 290,60	-13 803,19
Eläkekulut	-10 855,76	-11 238,66
Muut henkilösivukulut	-2 434,84	-2 564,53
Poistot ja arvonalentumiset	-3 522 044,34	-2 992 825,08
Suunnitelman mukaiset poistot	-3 522 044,34	-2 992 825,08
Liiketoiminnan muut kulut	-474 126,33	-335 196,17
Liikelylijäämä (-alijäämä)	4 444 647,44	1 983 270,20
Rahoitustuotot ja -kulut	81,86	153,36
Muut rahoitustuotot	84,00	158,41
Muut rahoituskulut	-2,14	-5,05
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	4 444 729,30	1 983 423,56
Muut laskennalliset kustannukset	-336 584,09	-70 339,69
Toiminnan kokonaiskustannukset	4 108 145,21	1 913 083,87

Kokous- ja konserttipalvelut	2022	2021
Liikevaihto	159 832,08	84 492,16
Liiketoiminnan muut tuotot	30 216,64	13 910,37
Materiaalit ja palvelut	-107 755,96	-105 878,77
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-34 885,21	-25 274,42
Ostot tilikauden aikana	-34 885,21	-25 274,42
Palvelujen ostot	-72 870,75	-80 604,35
Henkilöstökulut	-340 794,57	-356 137,80
Palkat ja palkkiot	-282 980,43	-294 878,71
Henkilösivukulut	-57 814,14	-61 259,09
Eläkekulut	-47 662,86	-50 002,56
Muut henkilösivukulut	-10 151,28	-11 256,53
Liiketoiminnan muut kulut	-908 303,80	-581 648,29
Liikeylijäämä (-alijäämä)	-1 166 805,61	-945 262,33
Rahoitustuotot ja -kulut	0,00	-3,52
Muut rahoituskulut	0,00	-3,52
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-1 166 805,61	-945 265,85
Muut laskennalliset kustannukset	-36 881,26	-24 579,77
Toiminnan kokonaiskustannukset	-1 203 686,87	-969 845,62

Kiinteistöjen hoito ja kunnossapito	2022	2021
Liikevaihto	256 172,20	253 851,61
Liiketoiminnan muut tuotot	2 871,50	4 637,00
Materiaalit ja palvelut	-34 307,25	-32 107,38
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-4 290,46	-7 593,43
Ostot tilikauden aikana	-4 290,46	-7 593,43
Palvelujen ostot	-30 016,79	-24 513,95
Henkilöstökulut	-159 100,17	-164 040,34
Palkat ja palkkiot	-131 998,72	-129 398,56
Henkilösivukulut	-27 101,45	-34 641,78
Eläkekulut	-21 960,57	-29 587,46
Muut henkilösivukulut	-5 140,88	-5 054,32
Liiketoiminnan muut kulut	-16 495,84	-42 362,33
Liikeylijäämä (-alijäämä)	49 140,44	19 978,56
Rahoitustuotot ja -kulut	0,00	-15,77
Muut rahoituskulut	0,00	-15,77
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	49 140,44	19 962,79
Muut laskennalliset kustannukset	-22 245,04	-23 905,92
Toiminnan kokonaiskustannukset	26 895,40	-3 943,13

Puhtauspalvelut ulkoinen tuotanto	2022	2021
Liikevaihto	2 065 941,44	2 161 564,13
Materiaalit ja palvelut	-191 755,94	-251 466,14
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-91 927,37	-146 894,74
Ostot tilikauden aikana	-91 927,37	-146 894,74
Palvelujen ostot	-99 828,57	-104 571,40
Henkilöstökulut	-1 491 079,20	-1 619 828,51
Palkat ja palkkiot	-1 231 374,68	-1 335 397,23
Henkilösivukulut	-259 704,52	-284 431,28
Eläkekulut	-212 463,34	-232 293,80
Muut henkilösivukulut	-47 241,18	-52 137,48
Liiketoiminnan muut kulut	-22 285,71	-27 437,84
Liikelylijäämä (-alijäämä)	360 820,59	262 831,64
Rahoitustuotot ja -kulut	0,00	-0,41
Muut rahoituskulut	0,00	-0,41
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	360 820,59	262 831,23
Muut laskennalliset kustannukset	-188 189,34	-173 801,35
Toiminnan kokonaiskustannukset	172 631,25	89 029,88

Ruokapalvelut ulkoinen tuotanto	2022	2021
Liikevaihto	3 466 484,00	3 637 310,73
Materiaalit ja palvelut	-1 419 475,71	-1 521 339,76
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 137 297,41	-1 279 824,55
Ostot tilikauden aikana	-1 137 297,41	-1 279 824,55
Palvelujen ostot	-282 178,30	-241 515,21
Henkilöstökulut	-1 359 610,18	-1 527 927,95
Palkat ja palkkiot	-1 117 149,40	-1 258 630,96
Henkilösivukulut	-242 460,78	-269 296,99
Eläkekulut	-198 003,31	-219 627,80
Muut henkilösivukulut	-44 457,47	-49 669,19
Liiketoiminnan muut kulut	-171 950,32	-144 848,84
Liikelylijäämä (-alijäämä)	515 447,79	443 194,18
Rahoitustuotot ja -kulut	-8,97	0,00
Muut rahoituskulut	-8,97	0,00
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	515 438,82	443 194,18
Muut laskennalliset kustannukset	-188 270,27	-195 565,67
Toiminnan kokonaiskustannukset	327 168,55	247 628,51

122 Luettelot ja selvitykset

122.1 Luettelo kirjanpidoista ja aineistoista

Pääkirjanpito

Käyttöomaisuuskirjanpito	atk-tuloste
Myyntireskontra	atk-tuloste
Ostoreskontra	atk-tuloste
Päiväkirja	atk-tuloste
Pääkirja	atk-tuloste
Palkkaluettelo	atk-tuloste

Tilinpäätös

Tase-erittelyt

Liitetietojen erittelyt

Kaikki asiakirjat säilytetään paperimuotoisena tai sähköisenä. Tilinpäätös säilytetään pysyvästi ja muut kirjanpitokirjat 10 vuotta tilikauden päättymisestä.

122.2 Luettelo tositelajeista

ALKUSA	Alkusaldot	MRP36	Laskulaji 36
BUD	Talousarvio	MRP38	Laskulaji 38
BUDL	Lisätalousarvio	MRP42	Laskulaji 42
HAAHTE	Haahtela, muistiot	MRP43	Laskulaji 43
IRTAIN	Irtaimisto	MRP44	Laskulaji 44
KASSA	CPU kassa	MRP47	Laskulaji 47
KOMMUI	Käyttöomaisuuden muistiot	MRP48	Laskulaji 48
KOMTOS	Käyttöomaisuustositteet	MRP49	Laskulaji 49
MATKAT	Travel-matkalaskut	MRP50	Laskulaji 50
MRP10	Laskulaji 10	MRP53	Laskulaji 53
MRP11	Laskulaji 11	MRP54	Laskulaji 54
MRP13	Laskulaji 13	MRP64	Laskulaji 64
MRP18	Laskulaji 18	MRP65	Laskulaji 65
MRP21	Laskulaji 21	MRP66	Laskulaji 66
MRP26	Laskulaji 26	MRP68	Laskulaji 68
MRP27	Laskulaji 27	MRP69	Laskulaji 69
MRP28	Laskulaji 28	MRP73	Laskulaji 73
MRP33	Laskulaji 33	MRP74	Laskulaji 74
MRP34	Laskulaji 34	MRP75	Laskulaji 75

MRP76	Laskulaji 76	MUIRO2	Rondo-muistio ulkoinen
MRP78	Laskulaji 78	MUIRS2	Rondo-muistio sisäinen
MRP80	Laskulaji 80	MUISIS	Muistio sisäinen
MRP81	Laskulaji 81	MUIST1	Muistio ulkoinen
MRP83	Laskulaji 83	OMAKSU	Ostoreskontran maksut
MRP84	Laskulaji 84	OSTOP	PSOP-ostolaskut
MRP86	Laskulaji 86	OSTOT	Ostolaskut
MRP87	Laskulaji 87	PALKAT	Palkkatositteet
MRP88	Laskulaji 88	PANKKI	Pankkien tiliotteet
MRP98	Laskulaji 98	SISROP	Sisäiset laskut
MRPHYV	Hyvityslaskun kuittaus	VARAS1	Varasto
MRPK	Tileistä poisto	VYÖR	Vyörytys
MRPMAN	Manuaalisuoritukset	ZBF	Budjetointitositteet
MRPVII	Viitesuoritukset		

123 Allekirjoitukset ja tilinpäätösmerkintä

123.1 Tilinpäätöksen allekirjoitus

Kouvolassa 27.3.2023

Tilinpäätös on allekirjoitettu sähköisesti.

Jouko Leppänen

Markku Pakkanen

Jenni Aikio

Janne Patjas

Ukko Bamberg

Milla Raunio

Henna Hovi

Liisa Varjola

Tapio Karvonen

Anni Villikka

Kirsi Kekki

Miia Witting

Jukka Nyberg

Marita Toikka, kaupunginjohtaja

123.2 Tilinpäätösmerkintä

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

Kouvolassa 17.5.2023

BDO Oy

Ulla-Maija Tuomela

JHT, KHT

124 Liitteet

124.1 Investointien seurantalomakkeet

Investointihankkeen seurantalomake

Leasing

Nimi: Valkealan monitoimitalo

Kuvaus

Valkealan monitoimitalo sisältyy valtuuston hyväksymään perusopetuksen palveluverkkosuunnitelmaan. Päiväkodin, yhtenäiskoulun, perhekeskuksen ja kirjaston lisäksi monitoimitalon tiloja käyttävät nuorisotyö, kansalaisopiston aikuisryhmät ja lasten sekä nuorten käsityökoulu, kuvataidekoulu sekä musiikkiopisto. Lisäksi monitoimitalo tarjoaa monipuoliset kokoontumis- ja harrastustilat Valkealan alueen yhdistyksille ja urheiluseuroille. Monitoimitaloon sijoittuu vuosiluokat 1–9, esiopetus, varhaiskasvatuksen vuoropäiväkoti, kirjasto, perhekeskus ja nuorisotyö sekä aluekeittiö. Tilat rakennetaan noin 650 oppilaalle ja noin 120 päiväkotilapselle. Henkilökuntaa tiloissa tulee olemaan noin 120–130. Kesällä 2021 on purettu osa olemassa olevasta koulurakennuksesta. Rakennustyöt alkoivat syksyllä 2021 ja valmistuminen on loppuvuodesta 2023. Monitoimitalo otetaan käyttöön tammikuussa 2024. Tämän jälkeen puretaan vanha koulurakennus pois tontilta ja tehdään pihatyöt loppuun. Koko hanke on valmis kesällä 2024.

Riskiarvio

Elinkaarimallia ei ole kaupungilla aiemmin käytetty, joten mallin toimivuudesta ei ole kokemusta. Mallin toimivuus ja käyttökokemus nähdään rakennuksen valmistuttua ja 20 vuoden päästä taloudellisen pitoajan eli vuokra-ajan päätyttyä.

Kuvaus projektin tilanteesta

Hankesuunnitelma hyväksyttiin syksyllä 2019. Hankkeen palveluntuottajan kilpailutus aloitettiin kesällä 2020. Palveluntuottajan valinta sekä sopimusten laadinta tehtiin keväällä 2021. Rakennustyöt alkoivat kesällä 2021 ja työt etenevät nyt sisävalmistusvaiheessa. Rakennus valmistuu arviolta lokakuussa 2023 ja rakennuksen käyttöönotto on tammikuussa 2024.

Kokonaiskustannukset (1000 €)	Kustannusarvio	Muutos 1	Muutos 2	Muutettu kustannusarvio	Toteuma yht
Päähanke					
Kiinteistöleasing	29 900			29 900	144
Rahoitusosuudet				0	
Netto	29 900	0	0	29 900	144
Muut liittyvät kustannukset:					
Johtosiirto	400			400	165
Irtokalusteet	1 100			1 100	
Pienkalusto (käyttötalous)	80			80	
Purkukustannukset (käyttötalous)	100			100	160
				0	
Yhteensä	1 680	0	0	31 580	325
Yhteensä	31 580	0	0	31 580	469

Talousarvio seuranta

Päähanke	Talousarvio	Muutokset	Muutettu talousarvio	Toteuma	poikkeama
2018	1 500	0	1 500	43	-1 457
2019	0	200	200	101	-99
2020	0	0	0	0	0
2021	5 000	0	5 000	0	-5 000
2022	16 000	0	16 000	0	-16 000
2023	9 000	0	9 000	0	-9 000
yht	31 500	200	31 700	144	-31 556

Investointihankkeen
seurantalomake

Leasing

Nimi: Kuusankosken yhtenäiskoulu

Kuvaus

Kuusankosken yhtenäiskoulu on osa perusopetuksen kehittämissuunnitelman Kuusankoski-Jaalan perhekeskusalueen kouluinvestointeja. Kuusankosken yhtenäiskouluun yhdistetään uuden koulurakennuksen valmistumisen jälkeen Naukion yhtenäiskoulu, Hirvelän koulu, Pilkanmaan koulu ja Kymintehtaan koulun yläkouluopetus, vaativan erityisen tuen oppilaita Kuusankoski-Jaala alueelta sekä erikoisluokkia. Hankesuunnittelussa koulu on mitoitettu 692 oppilaalle. Naukion päiväkodin uudisrakennus sijoittuu samalle alueelle, mikä mahdollistaa joustavan esi- ja alkuopetuksen järjestämisen. Rakennukseen varataan tilat myös nuorisopalvelulle ja suunnittelussa otetaan huomioon myös kansalaisopiston toiminta.

Riskiarvio

Kuusankosken yhtenäiskoulu on ratkaisu alueen peruskorjaustarpeisiin sekä palveluverkon tiivistämiseen Kuusankoski-Jaala perhekeskusalueella. Kuntokartoitusten osalta Hirvelän- ja Pilkanmaan koulu ei kannata peruskorjata ja Naukion yhtenäiskoulun peruskorjaustarve on 5-10 vuoden päästä.

Kuvaus projektin tilanteesta

Hankesuunnitelman suuntaviivat on käsitelty lautakunnassa 03/2021. Hankesuunnitelma on hyväksytty 26.1.2022 Kasvatus- ja opetuslautakunnassa. Rahoitusmallin valinta sekä kustannusten muuttuminen käsiteltiin hallituksessa 7.3.2022. Tämän jälkeen hankkeen toteutusaika on muuttunut. Rakentaminen taloussuunnitelman 2023–2026 mukaisesti ajoittuu vuosille 2025–2027, arvioitu koulutoiminnan alkaminen elokuussa 2027.

Kokonaiskustannukset (1000 €)	Kustannusarvio	Muutos 1	Muutos 2	Muutettu kustannusarvio	Toteuma yht
Päähanke					
Kiinteistöleasing	21 175			21 175	0
Rahoitusosuudet				0	
Netto	21 175	0	0	21 175	0
Muut liittyvät kustannukset:					
Kalusteet	600			600	
Pienkalustus (käyttötalous)	90			90	
Naukion koulun purku (käyttötalous)	150			150	
Yhteensä	840	0	0	840	0
Yhteensä	22 015	0	0	22 015	0

Talousarvio seuranta

Päähanke	Talousarvio	Muutokset	Muutettu talousarvio	Toteuma	poikkeama
2020	0	0	0	0	0
2021	0	0	0	0	0
2022	1 900	0	1 900	0	-1 900
2023	0	0	0	0	0
yht	1 900	0	1 900	0	-1 900

Investointihankkeen
seurantalomake

Leasing

Nimi: Inkeröisten monitoimitalo (yhtenäiskoulu)

Kuvaus

Inkeröisten monitoimitalo on osa perusopetuksen kehittämissuunnitelman Myllykoski-Inkeröinen perhekeskusalueen kouluinvestointeja sekä osa päiväkotiverkon kehittämissuunnitelmaa.

Inkeröisten monitoimitaloon yhdistetään Inkeröisten yhteiskoulu, Anjalan koulu ja Tehtaanmäenkoulu.

Tämänhetkinen koulujen yhteinen oppilasmäärä on 446 oppilasta sekä varhaiskasvatuksena lasten määrä 166 lasta eli yhteensä 612 lasta.

Inkeröisten monitoimitalo, joka käsittäisi alueen oppilaiden peruskoulun (1-9lk), alueen erityisen tuen osaamiskeskuksen piennyhmineen, 8-ryhmäisen päiväkodin, tilat kirjastolle ja nuorisopalveluille. Monitoimitalo palvelisi myös kuntalaisia ja järjestöjä. Eteläisen Kouvolan keskuskeittiöpalvelut myös keskitettäisiin uuden monitoimitalon yhteyteen.

Riskiarvio

Inkeröisten monitoimitalo olisi ratkaisu peruskorjaustarpeisiin ja palveluverkon tiivistämiseen. Monitoimitila palvelisi iltaisin ja viikonloppuisin myös alueen järjestöjä, seuroja, kansalaisopistoa, musiikkiopistoa, kuvataidekoulua.

Kuvaus projektin tilanteesta

Vuoden 2022 kilpailutettiin konsultti mukaan Kouvolan kaupungin ensimmäiseen yhteistoiminnalliseen KVR:n urakan valmisteluun. Osallistumisilmoitukset julkaistiin helmikuussa 2022. Osallistujia saatiin 3 kpl, jotka valittiin kaikki mukaan kilpailulliseen neuvottelumenettelyyn. Neuvotteluita käytiin 2 kpl osallistujaa kohti. Lopulliset tarjouspyynnöt lähetettiin neuvotteluiden päätyttyä kesäkuussa ja tarjousaika oli elokuuhun. Tarjoukset arvioitiin elo-syyskuun aikana ja kehitysvaiheen sopimus solmittiin lokakuussa tarjouksen voittaneen SRV:n kanssa. Kehitysvaiheeseen siirryttiin välittömästi sopimuksen allekirjoituksen jälkeen. Kehitysvaihe jatkuu vuoden 2023 puolelle.

Kokonaiskustannukset (1000 €)	Kustannusarvio	Muutos 1	Muutos 2	Muutettu kustannusarvio	Toteuma yht
Päähänke					
Kiinteistöleasing	27 500	0	0	27 500	
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	
Netto	27 500	0	0	27 500	
Muut liittyvät kustannukset:					
Kalusteet (käyttäjän hankinta)	800			800	
2012 valmistuneen osan muutos- ja korjaustyöt, aiemmat kustannukset hankesuunnittelua	380			380	409
Pienkalusto (käyttötalous)	80			80	
Yhteiskoulun purku (käyttötalous)	400			400	370
Yhteensä	1 660	0	0	1 660	779
Yhteensä	1 660	0	0	1 660	779

Talousarvioseuranta

Päähänke	Talousarvio	Muutokset	Muutettu talousarvio	Toteuma	poikkeama
2020	200		200	0	-200
2021	0	380	380	409	29
2022	7 000		7 000	125	-6 875
2023	18 000		18 000		-18 000
yht	25 200	380	25 580	534	-25 046

Investointihankkeen
seurantalomake

Aktivoitava

Nimi: Sarkolan koulu

Kuvaus

Sarkolan koulu on osa perusopetuksen kehittämissuunnitelman keskisen perhekeskusalueen kouluinvestointeja. Sarkolan kouluun valmistuu tilat 350 oppilaalle. Sarkolan koulun alueella on tarvittavan kokoiset ikäluokat turvaamaan koululle joustavat opetusjärjestelyt, jossa huomioidu opetusryhmien optimaalinen koko ja henkilöstömitoitus sekä oppilaiden yksilölliset tuen tarpeet.

Riskiarvio

Uusi koulurakennus valmistunut ja opetustoiminta alkanut elokuussa 2023. KVR-urakoitsijan takuu aika 4 vuotta.

Kuvaus projektin tilanteesta

Hankesuunnitelma on hyväksytty kaupunginhallituksessa marraskuussa 2019. Hankkeen kilpailutus on tehty syksyllä 2020. Urakoitsijavalinta tehtiin marraskuussa 2020 ja urakkasopimus (KVR-urakka) on allekirjoitettu joulukuussa 2020. Rakentaminen alkoi maaliskuussa 2021 ja rakennus valmistui kesäkuussa 2022. Kesän aikana kalustettiin rakennus ja viimeistellään pihat. Koulutoimi uudessa rakennuksessa alkoi elokuussa 2022.

Kokonaiskustannukset (1000 €)	Kustannusarvio	Muutos 1	Muutos 2	Muutettu kustannusarvio	Toteuma yht
Päähänke					
Investointimenot	11 200			11 200	11 621
Rahoitusosuudet				0	
Netto	11 200	0	0	11 200	11 621
Muut liittyvät kustannukset:					
Liikennejärjestelyt	50			50	550
Kalustus	470			470	452
Pienkalustus (käyttötalous)	75			75	
Vanhan koulun purku (käyttötalous)				0	150
yhteensä	595	0	0	595	1 152
yhteensä	11 795	0	0	11 795	12 773

Talousarvio seuranta

Päähänke	Talousarvio	Muutokset	Muutettu talousarvio	Toteuma	poikkeama
2019	0	200	200	51	-149
2020	4 000	-1 000	3 000	279	-2 721
2021	6 000	2 200	8 200	6 902	-1 298
2022	3 000	1 000	4 000	4 389	389
yht	13 000	2 400	15 400	11 621	-3 779

Investointihankkeen seurantalomake

Aktivoitava

Nimi: Marjoniemen yhtenäiskoulu, Kouvola**Kuvaus**

Marjoniemen yhtenäiskoulu on osa perusopetuksen kehittämissuunnitelman keskisen perhekeskusalueen kouluinvestointeja. Marjoniemen yhtenäiskouluun yhdistetään Kaunisnurmen koulu, Kouvolan yhteiskoulu ja Urheilupuiston koulu. Lisäksi kouluun liitetään vaikeimmin kehitysvammaisten opetus koko kaupungista, mm Carea-koulun vaikeimmin kehitysvammaisten opetus, sairaalaopetus ja kaikkein vaativin muu erityisopetus. Kouluun sijoittuu myös erityisen tuen osaamiskeskus ja kaupunkitason vaativan tuen yksikkö sekä erikoisluokkaopetusta.

Suunnittelun pohjana on 966 oppilaan koulu, sisältäen erityisen vaativan tuen oppilasmäärät. Käyttäjäryhmät tarkentuvat hankesuunnittelun edetessä. Keskustan alueella on tarvittavan kokoiset ikäluokat turvaamaan koululle joustavat opetusjärjestelyt, jossa huomioidaan opetusryhmien optimaalinen koko ja henkilöstömitoitukset sekä oppilaiden yksilölliset tuen tarpeet.

Riskiarvio

Kouluun sijoittuva Carea-koulu on tällä hetkellä väistötiloissa. Kaunisnurmen koulun, Kouvolan yhteiskoulun ja Urheilupuiston koulun peruskunto edellyttää peruskorjausta. Kouluverkon kuntotarkastuksessa Kaunisnurmen koulun ja Kouvolan yhteiskoulun peruskorjaustarve on 1–5 vuotta. Urheilupuiston koulun peruskorjaustarve on 5–10 vuotta.

Kuvaus projektin tilanteesta

Keskustan koulun sijoittamisesta on tehty ennakkovaikutusten arviointi. Tähän pohjautuen lautakunta on päättänyt koulun sijoituspaikaksi Marjoniemen alueen. Hankesuunnittelun suuntaviivat on käsitelty lautakunnassa 6.10.2021. Hankesuunnitelman valmistuminen on viivästynyt, valmistuu arviolta 03/2023. Suunnittelu alkaa vuoden 2023 aikana ja rakentaminen sijoittuu vuosille 2024–2026. Koulutoiminta kohteessa alkaa elokuussa 2026.

Kokonaiskustannukset (1000 €)	Kustannusarvio	Muutos 1	Muutos 2	Muutettu kustannusarvio	Toteuma yht
Päähanke					
Investointimenot	43 450				50
Rahoitusosuudet					
Netto	43 450	0	0	0	50
Muut liittyvät kustannukset:					
Kalusteet	1 250	0	0	1 250	
Katualueet	1 800	0	0	1 800	
Johtosiirrot	100	0	0	100	
Terveyskeskuksen purku ja siihen liittyvät työt (käyttötalous)	300	0	0	300	
Pienkalusteet (käyttötalous)	100	0	0	100	
yhteensä	3 550	0	0	3 150	0
yhteensä	47 000	0	0	3 150	50

Talousarvio seuranta

Päähanke	Talousarvio	Muutokset	Muutettu talousarvio	Toteuma	poikkeama
2021	0	0	0	8	8
2022	500	-400	100	42	-58
2023	3 000	0	3 000	0	-3 000
yht	3 500	-400	3 100	50	-3 050

Investointihankkeen
seurantalomake

Aktivoitava

Nimi: Kulttuurikortteli

Kuvaus

Kulttuurikortteli kokonaisuuteen kuuluu kirjasto-opiston peruskorjaus ja laajennus, opiston peruskorjaus, museo-teatteri uudisrakennus ja teatterin peruskorjaus.

Riskiarvio

Kouvolan kansalaisopiston, pääkirjaston ja teatterin kiinteistöt ovat kaikki teknisen elinkaarensa päässä. Tilojen sopimattomuus nykyaikaisiin ja monipuolisiin kulttuuripalveluihin vähentää Kouvolan keskustan vetovoimaa. Vanhentuneet rakennukset ovat myös imagohaitta kaupungille. Teknisen käyttöikänsä päässä olevat putket, hissi ja ilmastointi ym. aiheuttavat kasvavia vuosittaisia korjausmenoja. Tilojen työ- ja asiakasturvallisuusriskit lisääntyvät ja epäkäytännölliset tilat heikentävät työn tehokkuutta. Vanhojen tilojen esteettömyys (myös muilta osin kuin liikunnalliset esteet) on kaikissa kiinteistöissä heikko, joten ikääntyvän väestön osallistumisen mahdollisuus ei ole taattu. Hankkeen kustannustaso on nousussa maailman muuttuneen tilanteen vuoksi ja koko kulttuurikorttelin toteutuksen aikaikkuna voi venyä.

Kuvaus projektin tilanteesta

Tarvesuunnitelma esitelty KH:ssa 28.3.2022. Vaihtoehtoja on useita ja hanke on erittäin haastava, suunnittelua jatketaan yhdessä käyttäjien kanssa tiiviissä yhteistyössä. Suunnitelmia on esitelty 2.6.2022 KH:n laajennetussa iltakoulussa. Kaupunginhallitus on talousarviokäsittelyssään 28.11.2023 lisännyt teatterihankkeelle määrärahan. Hanke sisältää nykyisen teatterin peruskorjauksen sekä laajennuksen. Kaupunginvaltuusto on 12.12.2022 hyväksynyt hankkeen investointisuunnitelmaan talousarvion vuodelle 2023 sekä osana talousarviosuunnitelmaa vuosille 2023–2026.

Kokonaiskustannukset (1000 €)	Kustannusarvio	Muutos 1	Muutos 2	Muutettu kustannusarvio	Toteuma yht
Päähanke					
Investointimenot teatteri	30 000			30 000	90
Investointimenot kirjasto	13 260			13 260	0
Rahoitusosuudet				0	0
Netto	43 260	0	0	43 260	90
Muut liittyvät kustannukset:					
				0	
				0	
				0	
Yhteensä	0	0	0	43 260	0
Yhteensä	43 260	0	0	43 260	90

Talousarvio seuranta

Päähanke	Talousarvio	Muutokset	Muutettu talousarvio	Toteuma	poikkeama
2021	0	0	0	0	0
2022	200	-150	50	90	40
2023	5 000	0	5 000	0	-5 000
yht	5 200	-150	5 050	90	-4 960

Investointihankkeen
seurantalomake

Aktivoitava

Nimi: Uusi uimahalli

Kuvaus

Nykyiset uimahallit ovat olleet jo kauan ollut perusteellisen korjausten tarpeessa. Uuden uimahallin hankesuunnittelun käynnistävänä tekijänä on uimahallin tekninen kunto ja palvelutason laatu. Kouvolan uusi uimahalli tulee olemaan kaupungin tärkein sisäliikuntapaikka, joka palvelee laajasti kaikkia väestöryhmiä. Uimahallipalveluita parantamalla luodaan kuntalaisille mahdollisuuksia lisätä liikkumista ja lisätään ennaltaehkäisevää hyvinvointia. Kouvola uimahallit ovat perinteisesti toteutettu ns. perusuimahalleja, josta puuttuvat nykyaikaiset uimahallipalvelut. Kävijämäärätavoite on asetettu 400 000 kävijään, jota voidaan pitää realistisena. Kouvolan uusi uimahalli palvelee Kouvolan kaupungin asukkaiden ja seurojen lisäksi lähikuntien asukkaita omatoimisena virkistys ja kuntoilupaikkana sekä muun muassa lasten ja nuorten uimaopetuksessa.

Riskiarvio

Suurimpana haasteena on ikääntyvän uimahalliverkon korjaustarve lähivuosina arvion mukaan 23,6 milj. e, heikko palveluvarustus sekä pienenevät kävijämäärät. Nykyisten uimahallien heikko kunto asettaa toiminnallisen riskin. Uimahalliverkkoselvityksen ohjausryhmän tutustumiset eri paikkakunnilla nostivat esille vahvasti uuden nykyaikaisen uimahallin rakentamisvaihtoehdon.

Kuvaus projektin tilanteesta

Kaupunginhallituksen laajennetussa iltakoulussa 13.10.2021 on käyty laaja esittely ja keskustelu nykyaikaisesta uimahallista liikuntapalvelujen, tilapalvelujen ja talouden, kaavoituksen ja liikenteen sekä kaupunkikehittämisen näkökulmista. Iltakoulun jälkeen jatkosuunnittelussa on haettu ratkaisua nykyisen Urheilupuiston uimahallirakennuksen jatkokäytölle osana nykyaikaista uimahallia tai muuna liikuntapaikkana. Nykyisen uimahallin peruskorjaukselle ja laajennukselle on tehty tilaohjelman pohjalta hankesuunnittelua. Vastaavalla tavalla on tarkasteltu rakennuksen uusiokäyttöä. Asian jatkokäsittely etenee kaupunginhallituksen laajennetussa iltakoulussa maaliskuussa 2023, jonka jälkeen edelleen kaupunginhallituksen ja kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi.

Kokonaiskustannukset (1000 €)	Kustannusarvio	Muutos 1	Muutos 2	Muutettu kustannusarvio	Toteuma yht
Päähänke					
Investointimenot	28 755			28 755	112
Rahoitusosuudet				0	
Netto	28 755	0	0	28 755	112
Muut liittyvät kustannukset:					
Kalustus	500				0
Yhteensä	500	0	0	0	0
yhteensä	29 255	0	0	28 755	112

Talousarvio seuranta

Päähänke	Talousarvio	Muutokset	Muutettu talousarvio	Toteuma	poikkeama
2021	350	-200	150	26	-124
2022	250	-100	150	86	-64
2023	1 000	0	1 000	0	-1 000
yht	1 600	-300	1 300	112	-1 188

Investointihankkeen
seurantalomake

Aktivoitava

Nimi: RR-terminaali

Kuvaus

Kouvolaan rautatie- ja maantierterminaalin (Kouvola RRT) kehittämisessä keskitetään intermodaalikuljetuksia uudelle erityispitkät junat mahdollistavalle avoimen pääsyn periaatteella toimivalle terminaali-alueelle. Hanke on EU-rahoitteinen vuodesta 2016 lähtien (Verkojen Eurooppa -rahoitusväline). Hankkeen suunnittelu tehtiin vuosina 2016–2018 jatkaen suoraan toteutuksella vuoden 2019 alussa. Hanke valmistuu vuoden 2022 loppuun mennessä.

Riskiarvio

Hankkeelle on tehty riskiarvio suunnittelun yhteydessä. Siinä tunnistettiin 64 riskiä, joista merkittävimmät liittyvät kuljetuskysyntään sekä terminaali-alueen kilpailukykyyn. Hankkeen vaikuttavuus saavutetaan rakennustöiden valmistuttua, ei hankkeen ollessa keskeneräinen.

Kuvaus projektin tilanteesta

Kouvola RRT valmistui v. 2022 loppuun mennessä. Hankkeesta laaditaan loppuselvitys sekä EU-hankkeen osalta selvitykset komissiolle.

Kokonaiskustannukset (1000 €)	Kustannusarvio	Muutos 1	Muutos 2	Muutettu kustannusarvio	Toteuma yht
Päähanke					
Investointimenot	33 800	-1 750		32 050	29 215
Rahoitusosuudet	-6 760	350		-6 410	-5 843
Netto	27 040	-1 400	0	25 640	23 372
Muut liittyvät kustannukset:					
Suunnittelu					684
2-4 vaiheen suunnittelu					85
Liikennejärjestelyt					80
RRT rekkaparkki	260			260	261
Kultasuontien rakentaminen	1 000			1 000	0
Tonttien rakentaminen	1 570			1 570	2
Pohjois-osan katujärjestelyt	5 000			5 000	
Käyttötalouden kustannukset					419
Yhteensä	7 830	0	0	7 830	1 531
Kaikki yhteensä	34 870	-1 400	0	33 470	24 903

Talousarvio seuranta

Päähanke (netto)	Talousarvio	Muutokset	Muutettu talousarvio	Toteuma	poikkeama
2019-2020	22 020	-9 340	12 680	10 858	-1 822
2021	8 920	-3 560	5 360	4 921	-439
2022	7 600	660	8 260	7 593	-747
yht	38 540	-12 240	26 300	23 372	-2 928

Investointihankkeen
seurantalomake

Aktivoitava

Nimi: Käyrälammen alueen kehittäminen

Kuvaus

Käyrälammen aluetta vahvistetaan kaupungin matkailupalveluiden keskuksena. Alueella on vireillä asemakaavan muutos, joka tulee mahdollistamaan nykyistä enemmän matkailupalveluinvestointien toteutumisen alueelle. Tavoitteena on toteuttaa Käyrälammen ulkoilureitin 1. vaihe, uimarannan kehittäminen ja siihen liittyvät suunnittelu- ja rakentamistoimet, Lautaron kevyen liikenteen väylä ja silta Jokelanjoen yli vuoden 2022 loppuun mennessä. Vuosille 2023–24 varataan 3 milj. euroa määrärahoja infran parantamiseen, joilla mahdollistetaan yksityisten investointien toteuttamista alueelle; melusuojaus, katujärjestelyt, pysäköinti.

Riskiarvio

Viivästykset mahdollisia mm. asemakaavan hyväksymisen, viranomaislupien (vesilupa, rakennuslupa) osalta. Urakoiden viivästyminen. Resurssit maanhankintaan liittyen.

Kuvaus projektin tilanteesta

Käyrälammen kehittämishanke on edennyt pääosin suunnitellusti. Asemakaavan muutostyö eteni kevään aikana ja muutos sai lainvoiman 18.7.2022. Kevään aikana laiturin hankintaan liittyi viivästyksiä, mistä syystä laituri ei ollut elokuun loppuun mennessä valmis, kuten oli tarkoitus. Rakentaminen kuitenkin saatiin käyntiin kesän aikana ja laituri valmistui syksyllä. Kustannusten yleinen nousu on vaikuttanut siihen, ettei alkuperäisissä budjetoinneissa kaikilta osin ole pysytty (laituri). Ulkoilureitin rakennustyöt valmistuivat aikataulussa ja budjetissa. Tonttikaupoista on toteutumatta yksi vuoden lopussa.

EAKR-hankerahoitus varmistui keväällä ja AKKE-rahoitus loppukesällä. Nämä osahankkeet toteuttavat kehittämishankkeen tavoitteita. Tähän mennessä kaikki haetut avustukset ja rahoitukset on saatu. Yhteensä ulkopuolista rahoitusta Käyrälammen kehittämiseen on saatu 580 000 euroa. Projektien omarahoitusosuus on yhteensä 62 000 euroa. Käyrälammen eteläosan yleissuunnitelma valmistui ja jatkosuunnitelluista (yleisten alueiden ja katujen suunnitelmat) sovittiin.

Kokonaiskustannukset (1000 €)	Kustannusarvio	Muutos 1	Muutos 2	Muutettu kustannusarvio	Toteuma yht
Päähanke					
Investointimenot	4 160			4 160	460
Rahoitusosuudet				0	-53
Netto	4 160	0	0	4 160	407
Muut liittyvät kustannukset:					
Uimaranta-alueen kunnostus	300	30		330	295
Rahoitusosuudet uimaranta-alue					-42
Käyttötalouden kustannukset					
Projektitoimisto	80			80	30
yhteensä	4 540	30	0	4 570	690

Talousarvio seuranta

Päähanke	Talousarvio	Muutokset	Muutettu talousarvio	Toteuma	poikkeama
2022	780	-326	454	407	-47
yht	780	-326	454	407	-47

Investointihankkeen
seurantalomake

Aktivoitava
Uus-
/laajennusinvestointi

Nimi: Kymijoen ulkoilureitti

Kuvaus

Kymijoen ulkoilureitti muodostaa valmistuessaan Kouvolan keskustan, Kuusankosken ja Korian kautta kulkevan 25 km pituisen rengasraitin. Reitti kulkee noin puolet matkasta Kymijoen rannassa ja sen linjaus hyödyntää pääosin olemassa olevaa kevyen liikenteen yhteysverkostoa.

Riskiarvio

Hankkeen riskit liittyvät reitin kunnossapidon resursseihin. Johtuen Kymijoen jyrkistä rantapenkereistä on osa reiteistä jouduttu rakentamaan pitkospuina ja siltoina. Puurakenteet vaativat säännöllistä kunnossapitoa ja rakenteiden rikkoutuminen voi aiheuttaa vaaratilanteita.

Kuvaus projektin tilanteesta

Kymijoen ulkoilureitti saatiin valmiiksi. Viimeisimmät työt vuonna 2022 kohdistuivat opasteiden pystytyksiin.

Kokonaiskustannukset (1000 €)	Kustannusarvio	Muutos 1	Muutos 2	Muutettu kustannusarvio	Toteuma yht
Päähanke					
Investointimenot	1 210	49		1 259	2 150
Rahoitusosuudet		-230		-230	-230
Netto	1 210	-181	0	1 029	1 920

Muut liittyvät kustannukset:

Yhteensä	0	0	0	0	0
Yhteensä	1 210	-181	0	1 029	1 920

Talousarvio seuranta

Päähanke	Talousarvio	Muutokset	Muutettu talousarvio	Toteuma	poikkeama
2018-2020	880	280	1 160	1 079	-81
2021	480	-14	466	543	77
2022	50	200	250	298	48
yht	1 410	466	1 876	1 920	44